سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوي چهل و پنجمين نشريه خود را در ربع قرن پيروزي

انقلاب اسلامي ايران تقديم
مي‌دارد

فهرست
کتب خطي کتابخانه مرکزي
آستان قدس رضوي

جلد بيست و چهارم

موضوع
منطق

تأليف
براتعلي غلامي مقدم

ناشر
سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد
آستان قدس رضوي
٤٥

سازمان کتابخانه‌ها، موزه ها و مرکز اسناد استان قدس رضوي.
فهرست کتب خطي کتابخانه مرکزي آستان قدس رضوي: منطق/ تأليف براتعلي غلامي مقدم .ـ مشهد: سازمان کتابخانه‌ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوي، ۱۳۸۳.
۳۰۸ ص. ـ (فهرست کتب خطي کتابخانه مرکزي آستان قدس رضوي؛[ج ۲۴]) (انتشارات سازمان کتابخانه‌ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوي؛ ۴۵)
ISBN ۹۶۴-۶۴۲۹-۲۴-۶
فهرستنويسي براساس اطلاعات فيپا.
۱. نسخه‌هاي خطي ـ ـ ايران ـ ـ مشهد ـ ـ فهرستها. ۲. نسخه‌هاي خطي فارسي ـ ـ ايران ـ ـ مشهد ـ ـ فهرستها. ۳. نسخه‌هاي خطي عربي ـ ـ ايران ـ ـ مشهد ـ ـ فهرستها. الف. غلامي مقدم، براتعلي، ۱۳۲۸- ب. عنوان.
۹ف۵آ/z۶۶۲۱
۰۱۵/۵۵۰۳۱
ج. ۲۴
کتابخانه ملي ايران
۱۴۹۲۴ـ۸۲م

۴۵

عنوان : فهرست کتب خطي کتابخانه مرکزي آستان قدس رضوي جلد بيست و چهارم ـ منطق
مؤلف : براتعلي غلامي مقدم
ناشر : سازمان کتابخانه‌ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوي
ويراستاري و امور فني : انتشارات سازمان
حروفچيني و صفحه آرايي : بابک شيرين‌سخن، محمد نعيم آبادي
خط : عليرضا فراستي
عکس : بخش فيلمتک اداره مخطوطات
چاپ و صحافي : مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوي
نوبت چاپ : اول/ ۱۳۸۳
شابک : ۹۶۴-۶۴۲۹-۲۴-۶
شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه ـ گالينگور
قيمت : ۲۸۰۰۰ ريال

نشاني: مشهد ـ حرم مطهر ـ بست شيخ طوسي ـ سازمان کتابخانه‌ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوي ـ ص . پ . ۱۷۷ تلفن و دورنگار روابط عمومي: ۰۵۱۱-۲۲۱۹۵۵۳
تلفن ادارة مخطوطات: ۰۵۱۱-۲۲۵۹۸۳۵ دورنگار سازمان: ۰۵۱۱-۲۲۲۰۸۴۵
وبسايت سازمان: www.aqlibrary.org ايميل سازمان: info@aqlibrary.org

سخن ناشر

سپاس و ستايش خداوندي را سزاست كه به ما توفيق داد تا مجلدي ديگر از فهارس كتب خطي را تقديم دانش‌پژوهان و فرهيختگان نماييم.

كتابي كه اينك تحت عنوان فهرست كتب خطي كتابخانه مركزي آستان قدس رضوي جلد بيست و چهارم در دسترس ارباب فضل و ادب قرار مي‌گيرد مشتمل بر توصيف ۵۳۰ نسخه كتاب خطي در موضوع منطق مي‌باشد كه توسط فاضل گرانقدر حجة‌الاسلام و المسلمين براتعلي غلامي‌مقدم فراهم آمده و به زيور طبع آراسته گرديده. اميد است با انتشار اين فهرست دريچه‌اي ديگر از گنجينه‌هاي خطي كتابخانه عظيم آستان قدس رضوي بر روي محققان و فرهيختگان گشوده شود و اين سازمان بتواند با معرفي ديگر نسخه‌هاي خطي خود گامي مثبت در راه پيشرفت علوم بردارد.

سازمان كتابخانه‌ها، موزه‌ها و مركز اسناد آستان قدس رضوي

مقدمه

سپاس بی‌پایان پروردگاری را سزاست که انسان را به نعمت خرد و اندیشه بیاراست و ذهن او را با فروغ حجت و برهان منور ساخت و ظلمات را از صفحهٔ آن بزدود و برای هدایت او کتاب مبین فرستاد تا با آیات باهرهٔ آن حق را از باطل و رستگاری را از گمراهی تمیز دهد و خود را از منجلاب ظلمت جهل به‌رهاند و به‌سوی نور علم و معرفت سوق دهد و به سرمنزل یقین به‌رساند. و درود و تحیت وافر بر عقل کل حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی (ص) و جانشینان برحق و اهل بیت پاک آن جناب باد.

تعریف منطق

در تعریف منطق گفته‌اند: منطق دانش استدلال یعنی اقامهٔ برهان و دلیل است، دلیل همان است که انسان را به ادراک مطلوب تصوری و تصدیقی می‌رساند.

دیگری گفته است: منطق صنعت استدلال و سازندهٔ قواعدی است که انسان را به آوردن دلیل یاری می‌کند.

حورانی، یزدی، جرجانی و کاتبی قزوینی منطق را چنین تعریف کرده‌اند: «آلة قانونیة تعصم مراعاتها الذهن عن الخطأ في الفكر»[1]

۱- الحورانی، ابراهیم، ضوء المشرق في علم المنطق، ص ۹، یزدی، ملا عبدالله بن حسین، حاشیه تهذیب المنطق، ص ۳۵.

منطق ابزاري است از نوع قاعده و قانون که به‌کار بستن آن ذهن را از خطاي فکر مصون مي‌دارد. به‌گفته حوراني مردم قبل از فراگيري منطق استدلال مي‌نمودند ولي غالباً اشتباه مي‌کردند پس از وضع منطق اوهام و انواع خرافات از اذهان زدوده شد.[۱]

اهميت منطق

در اهميت و فضيلت منطق همين بس که هر مطلبي را بوسيلة آن استوار مي‌نمايند. منطق پايه و اساس همة دانشها است. علوم کلاً به آن نيازمند است و هيچ قضية نظري بدون آن ثابت نمي‌شود.[۲]

علامه قطب‌الدين محمود شيرازي مي‌گويد: هدف از منطق تميز بين صدق و کذب در اقوال، خير و شر در افعال و حق و باطل در اعتقادات است. دانستن منطق در مواردي چون برهان، واجب و گاهي چون قياس، مستحب مي‌باشد. هرکه منطق نداند همچون کسي است که در شب هيزم کند و از گزند جانوران مصون نماند يا همچون کسي است که به بيماري چشم گرفتار آيد و قادر به ديدن خورشيد نباشد يا مانند تيري است که بدون تيرانداز شليك شده باشد يا بسان طبابت پيرزنان است که اغلب سودمند نيفتد.[۳]

نگاهي گذرا به تاريخ منطق

از کتب تاريخ و منطق چنين بر مي‌آيد که واضع علم منطق، ارسطو بزرگترين فيلسوف يوناني معروف به معلم اول بوده است. البته اين بدان معني نيست که فلاسفة قبل يا معاصر او به منطق بي‌توجه بوده و تأليف نداشته‌اند، بلکه بسياري از آنان در بارة منطق مباحث و نوشته‌هاي فراوان داشته‌اند،

۱- ضوء المشرق. ص ۱۱.
۲- همان. ص ۱۱.
۳- شرح حکمه الاشراق، نسخه خطي شمارة ۱۵۹ ص ۱۶.

ازجمله: زينون فيلسوف، فرفوريوس و ديگران كه تنها زينون، مقالههاي متعددي در نتايج، محمولات، جدل، مناظره و سفسطه نوشته است. از سوي ديگر دانشمندان عراق و الجزيره در عصر خلفاي عباسي كتب منطق را از يوناني به عربي ترجمه كردهاند، ازجمله: جبرائيل بن بختيشوع، يوحنان بن ماسويه، حنين بن اسحاق، يعقوب بن اسحاق كندي، اسحاق بن حنين و ...[1] همچنين بسياري از دانشمندان اسلامي و مسيحي در گذر زمان در اين موضوع تأليفات فراوان داشتهاند كه از جملة آنها الشمسيه، البرهان، السلم و شروح آنها ميباشد.

كتابي كه هماكنون فراروي اصحاب فضل قرار گرفته بيست و چهارمين جلد از فهارس نسخ خطي كتابخانه مركزي آستان قدس رضوي ميباشد، حاوي معرفي ٥٤٧ نسخه عربي و فارسي از شخصيتهاي بارز علمي كشور دانشپرور ايران و ديگر بلاد اسلامي است كه برخي از آنها بهدليل قدمت يا محتوا از اهميت خاصي برخوردار ميباشد و تاكنون معرفي نگرديده و در اختيار مشتاقان قرار نگرفته است.

سعي بر اين است كه با عنايات و الطاف خداوند نسخههاي فهرستنشده نيز در اسرع وقت معرفي و به علاقهمندان تقديم گردد.

در خاتمه بر خود لازم ميدانم كه از مساعي بليغ و حمايتهاي بيدريغ مقام منيع توليت عظماي آستان قدس رضوي در پيشبرد اهداف والاي فرهنگي تشكر و قدرداني نمايم، همچنين از رئيس محترم سازمان و رئيس ادارة مخطوطات كه درتهيه امكانات از هيچ تلاشي دريغ نكردند صميمانه تشكر ميكنم و نيز از همكاران محترم ادارة مخطوطات بخصوص بخش فيلمتك و متصدي مخزن و از زحمات و همكاري واحد انتشارات سازمان تشكر و قدرداني

١- ضوء المشرق. ص ١١.

مي‌نمايم.
ربّنا اغفرلي و لوالديّ و للمؤمنين يوم يقوم الحساب

براتعلي غلامي مقدم ۱۳۸۳/۳/۱۸
برابر با هجدهم ربيع‌الثاني ۱۴۲۵

الآداب الباقية في شرح آداب الشريفية[1]
(٢٤٥٦٩)

(عربي)

ازعبدالباقي بن غوثالاسلام صديقي از علماي قرن يازدهم زنده در(١٠٦٠هـ.ق.) شرح استدلالي و تحقيقي است بر رسالة «الآداب الشريفية» تأليف مير سيد شريف گرگاني.

انگيزة تأليف اين است كه عبدالباقي شروح موجود زمان خود را ديده و آنها را ناقص يافته و خود به شرح اين رساله پرداخته است و آن را با يك مقدمة مفصل و نه بحث به پايان رسانده است. به گفتة او «و لم اجد ما الفيته من شروح المناظرين فيها الاوهي قاصرة في تحقيق مطالبها و فاترة في تدقيق النظر في مآربها ليس فيها الا قيل او يقال... او ما لايوجد فيه الذلل (كذا) و الاختلال ... فخالج قلبي ان املي عليها شرحاً ينطوي علي تدقيق الأنظار في المثائل و ادلتها و يحتوي علي تحقيقات التعاريف و تقاسيمها... فاختلست من ايام التحصيل اياما معدودة من شهر رمضان سنة الف و ستين من هجرة النبي آخرالزمان...»

آغاز: «بسمله، سبحانك يا مجيب دعاء السائلين بلامانع و معارض و حفيظ قلوب المعللين عن شبهات كل ناقض و مناقض»

انجام: «اقول كانه منه قال و من الواجب و لم يقل و الواجب هذا تمام الكلام بتوفيق الملك المنعام و قد طويت في هذا الشرح ما سنح لي في اثناء تأليفه علي الشرح الجديد الجونفوري لبعض افاضل الزمان و ان ساعدني

الفرصة افرد له شرحا آخر کما امرني به استاذي بل استاذ الجل و مولائي بل مولاء (کذا) الکل انشاء الله تعالي.»

نستعليق، کاتب: نامعلوم، (نامش را محو کرده‌اند)، تاريخ کتابت: قرن دوازدهم هـ .ق. کاغذ: نخودي رطوبت رسيده و از حشرات آسيب ديده، ۱۹س،۴۳گ۲۶×۱۶، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: مقوا، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در اسفند ۱۳۷۶.

۲
آداب البحث و المناظرة
(۲۶۸۵۸)

(عربي)

از ميرفخرالدين محمدبن حسين حسيني استرآبادي از علماي قرن (۱۰ هـ .ق.) شاگرد غياث‌الدين منصوربن محمدبن ابراهيم حسيني دشتکي (۹۴۸ هـ .ق.) است.

مؤلف در اين کتاب، آداب مناظره را به شيوه‌اي منطقي و فلسفي، همراه با مثال‌هاي تطبيقي نگاشته است.[۱] به طور مثال: «الطلاق موقوف علي النکاح و النکاح موقوف علي رضاء الطرفين فالطلاق موقوف علي رضاء الطرفين مع انعقاد الاجماع علي خلافه و اجيب عنه بان النکاح موقوف علي رضاء الطرفين فيه فاللازم توقف الطلاق علي رضاء الطرفين في النکاح و لا کلام في صحته و نحن نقول النتيجة اللازمة هو انّ الطلاق موقوف علي الموقوف علي رضاء

۱ـ آداب‌البحث، نامي کلي براي برخي از کتابها است که دانشمندان اسلامي دربارهٔ چگونگي بحث، جدل، مناظره بسان شاخه‌اي از دانش منطق تأليف کرده‌اند. هدف از نگارش اين‌گونه کتابها آموزش‌دادن به پژوهشگران و آموزگاران و سخنوران است که به هنگام نگارش يا گفتگو، سخنان خود را بر پايه‌هاي استوار منطقي بنياد گذارند تا جاي ايراد گيري در آن پديد نيايد و طرف مقابل نتواند برهان ايشان را بشکند؛ نيز چنان آزموده گردند که در سخن رقيب، استدلال درست و منطقي را از مغالطه، سفسطه، مصادره به مطلوب و جز آن بازشناسند و هرگونه کژي و کاستي از اين‌گونه را دريابند و او را بر خطايش واقف سازند يا دست کم باطل را حق نپندارند و فريفته و گمراه نگردند. ر.ك: دائرة‌المعارف بزرگ اسلامي ۱:۱۵۹ مقالهٔ دکتر جعفر شعار و علي آل داود.

الطرفين اذ بعد حذف المتكرر بين المقدمتين و هو النكاح يبقي ما ذكرنا و هو المعني بالانتاج و لا خدش فيه و لو ضم إلي قياس المساواة المذكور قول آخر و هو ان الموقوف علي الموقوف علي الشيء موقوف علي ذلك الشيء فيلزم توقف الطلاق علي رضاء الطرفين نقول هو صادق و لكن بواسطة و المحذور...».

آغاز: «بسمله، الحمدلله الحكيم الوهاب و الصلاة علي محمد خير من نطق بالصواب و علي المتأدبين بالآداب من الآل و الأصحاب»

انجام: «و المحذور توقف الطلاق علي رضاء الطرفين بلاواسطة و هو غير لازم فتأمل جدّاً و لنختم الكلام مستعيناً بالمفيض العلام مصليا علي النبي و آله عليهم السلام.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: دوشنبه يازدهم صفر سنه ۱۰۲ (كذا) ظاهراً ۱۰۰۲، كاغذ نخودي آهار مهره، ۱۶ س، ۱۰ گ ۱۳×۱۸/۵، جلد: مقوّا، وقفي مؤسسة باقيات الصالحات در تير ۱۳۷۹.

۳
آداب البحث و المناظرة[1]
(۱۸٤۷۰)

نسخه ناتمام است.

آغاز: مانند همان (۲۶۸۵۸)

انجام موجود: «و ثانيا بعد التسليم الاندارج بان قولك فان كان احدهما».

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اوائل قرن سيزدهم ه.ق. كاغذ: شكري آهار مهره، ۱۹ س، ۶۶ گ ۱۵/۵×۲۱/۵، اوراق معلق به حواشي به لفظ «منه سلمه الله تعالي» و «منه رحمةالله عليه»، عطف شيرازه‌بندي با نخ‌هاي الوان، جلد: تيماج مشكي ضربي با ترنج و سرترنج و آستر قهوه‌اي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳۶۸.

۱ـ مذيل به قواعد تكسير و قصيدة يائية مير ابوالقاسم ميرفندرسكي است.

۴
آداب البحث و المناظرة
(۲۱۲۴۰)

(عربـي)
مؤلف عجالة شناخته نشد.
مشتمل است بر مقدمه و خاتمه و ۹ بحث بدين شرح:
المقدمة: في التعريفات.
البحث الأول: في طريق البحث و ترتيبه الطبيعي...
البحث الثاني: التعريف الحقيقي... يمنع و ينقض ببيان الاختلال في طرده...
البحث الثالث: عدم توجه المنع حقيقة علي النقل و الدعوي حيث لم يقصد ارجاعه الي المقدمة كالنقض و المعارضة.
البحث الرابع: منع مقدمة معينة او اكثر صريحة او ضمنية...
البحث الخامس: من المعلوم ان السند ملزوم لخفاء المقدمة مقولللمنع...
البحث السادس: لا يسمع النقض من غير شاهد...
البحث السابع: نفي المدلول من غير دليل مكابرة...
البحث الثامن: قد ينقض المقدمة او يعارض بعد اقامة الدليل عليها.
البحث التاسع: لايحسن النقض و المعارضة اذا كان المستدل مشككاً مغالطاً...
خاتمة: المناظرة كلها يتعلق بالاحكام صريحة كانت او ضمنية.
آغاز: «بسمله الحمدلله الذي لامانع لحكمه و لاناقض لقضائه و الصلاة و السلام علي سّيد انبيائه و سند اوليائه و احبائه المعارضين لاعدائه و بعد هذه قواعد البحث لما يجب استحضاره في فن المناظرة...»
انجام: «و ان كان الآخر اكثر استحقاقا من الأول... ان رمت تضعيف شطرنج بجملته...»
نستعليق، كاتب: سيد احمد حسيني، تاريخ كتابت: ربيع الاول ۱۳۳۹، كاغذ: نخودي، ۲۳س،

۳ص ۲۱×۱۷، جلد: مقوا، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية الله خامنه‌اي در خرداد ۱۳۷۳.

۵
آداب البحث و المناظرة
(۱۸۶۱۲)

(فارسي)

ظاهراً از احمدبن سليمان بن كمال پاشا (ـ ۹٤۰ هـ .ق.) است.

او در اين رساله آداب بحث و مناظره را در يك مقدمه و چهار فصل به اختصار آورده است.

آغاز: «بسمله، الحمد لمن لامانع لحكمته و الشكر لمن لامعارض في ارضه و سمائه... فهذه زبدة مقنعة و جملة نافعة في آداب البحث و المناظرة»

نسخهٔ حاضر فاقد ديباچه است.

آغاز موجود: «بدان كه بحث در لغت تفتيش و جستجو كردن است تا حق ظاهر شود كه در كدام طرف است از آن دو كس كه بحث مي‌كنند و در اصطلاح علما آن است كه حكم ثبوتي يا سلبي را به دليل ثابت كنند و مناظره در لغت نظركردن يكديگر است»

انجام: «و صه بحسب وضع اول مقترن نيست بلكه به وضع ثاني مقترن است پس اسم باشد نه فعل.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ.ق. كاغذ: نخودي، ۳ص ۲۸×۱۷، عناوين با مركب سياه جلي، جلد: تيماج عنابي با نقش ترنج و سرترنج زرين، عطف و حاشيه، تيماج مشكي، وقفي خواجه شيراحمد در ۱۰۳۱ ش.

٦
آداب المناظرة = فن المناظرة
(۱۸٤٦۹)

(عربي)

از محمد مرعشي رومي معروف به ساچقلي‌زاده قرن (۱۲ هـ .ق.)

مشتمل است بر سه باب به شرح ذيل:

الباب الأول: في التعريفات.

الباب الثاني: في التقسيم و هو اما تقسيم الكلّي الي جزئياته و اما تقسيم الكلّ الي اجزائه.

الباب الثالث: في التصديق و ما في معناه من المركبات الناقصة.

مؤلف دربارة فراگيري مناظره مينويسد: آموختن آن مستحب و واجب كفايي بودنش مشكوك است، آنگاه ميگويد: مناظره هنري علمي است كه به وسيلة آن صّحت و سقم و رد و ابطال استدلال خصم معلوم ميشود. وي تحقيق بيشتر را به رسالهاش «قوانين المناظرة» ارجاع داده است.

آغاز: «بسمله و... يقول العبد البائس الفقير محمد المدعو بسا جقلي زاده اكرمه الله سبحانه بالفلاح و السعادة هذه رسالة في فّن المناظرة عملتها لك يا ولدي و لامثالك المبتديين بارك الله لك فيها و لمن ارادها غيرك.»

انجام: «و من لايشكر الناس لايشكر الله تعالي و الحمدلله الذي بعزته و جلاله تتم الصالحات... و سلام علي المرسلين و الحمدلله رّب العالمين.»

نسخ، كاتب: شيخ محمدبن سليمان افندي، تاريخ كتابت: اواخر ذيحجه ١٢٠٣، كاغذ: شكري آهارمهره، ٢٥س، ٨گ ٢١/٥×١٥/٥، عناوين به سرخي، جلد: تيماج مشكي ــ ضربي ترنج و سرترنج با آستر قهوهاي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ١٣٦٨.

٧
اثولو طيقي الاولي (مختصر ــ) (٢٢٦٨٠)

(عربي)

از ابونصر محمدبن محمدبن طرخان فارابي (ــ٣٣٩ هـ.ق.)

در اين كتاب، كيفيت قياس، استدلال و ابزارهاي استنباط مجهولات در ١٤ــ قياس بيان شده است.

آغاز: «بسمله، قال ابونصر آن قصدنا في كتابنا ان نبين كيف القياس و كيف الاستدلال

و بای شیء یستنبط المجهولات المطلوب معرفتها و کم اصناف القیاسات و کیف یلتئم کل واحد منها و من ای شیء یلتئم»

انجام: «فقد ظهر کیف ترجع الاقاویل التی سماها ارسطوطالیس المقائیس الفقهیة الی مقائیس الاشکال الحملیة فهذه منتهی غرضنا الذی قصدناه ههنا و لیکن هذا الموضوع آخر کتابنا هذا و السلام.»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن یازدهم ه .ق. کاغذ: نخودی آهارمهره، ۳۱س، ۹گ ۱۴×۲۴/۵، عناوین به شنگرف، جلد: تیماج مشکی با آستر میشن زرشکی، وقفی آیةاللهی شیرازی در اسفند ۱۳۷۴.

۸
احیاء المنطق
(ض۲۷۰۲۱)

(عربی)

از محمد صالح‌بن فضل‌الله حائری مازندرانی زنده در (۱۳۵۵ ه .ق.)

آغاز: «هذه رسالة فی بیان الحاجة الی المنطق القدیم فی النظریات و تحقیق حال المنطق الجدید المنسوب الی فرنسیس بیکن الانکلیسی و دفع الاشکالات المتجددین الغربیین عن هذا الفن فی الحاجة الی المنطق حتی اسقطوه عن مقامه و اهبطوه من محّله الرفیع و من ذروة اعلامه... فنقول ممن قام علی ضد ارسطو و اسقط مقام المنطق و الف الارغنون[۱] الجدید فی مقابلة الارغنون القدیم الذی هو فی القدیم کان اسم المنطق هو فرنسیس بیکن الانکلیسی ۱۶۲۶ــ۱۵۶۰»

انجام موجود: «و نکل التفصیل الی کتاب مفرد فان الامر اتکالا و جوابا.»

نسخ تحریری، به قلم مؤلف در ۱۳۵۵ ه .ق. کاغذ فرنگی خطدار، ۲۰و۲۱س، ۲۳ص ۱۷×۲۲/۵، جلد: مقوا، عطف میشن مشکی، اهدایی کتابخانه آیةالله شیخ محمد صالح علامة حائری در تیر ۱۳۵۱.

۱ــ أرغنون نام کتاب منطق ارسطو که در آن علم منطق را تقریباً به کمال خود رسانیده است. ر.ك. لغتنامة دهخدا مادّة الف.

۹
اشكال الميزان
(۲۸٦٥٥)

(فارسي)

از سيدميرزامحمدنصير حسينيشيرازي معروف به ميرزا فرصت (ـ۱۳۳۹ هـ.ق.) از ادبا و شعراي اوايل قرن چهاردهم ه.ق. است كه در حساب، هيئت، منطق، اسطرلاب، هندسه، نحو، اشتقاق و ديگر علوم ادبي و همچنين فنون نقاشي و صورتگري دستي توانا داشته است[۱] او تمام مباحث تصور و تصديق را با رسم جداول در اشكال اربعه آورده است.

مؤلف، اين كتاب را در سال ۱۳۰۳ زمان ناصرالدين شاه قاجار و وزيرش ميرزا علياصغرخان براي يكي از شاگردان نوشته است. نسخه مذيل به شواهد «شرح قطر» و اشعار باب اول مغني از حرف لام به بعد است.

آغاز: «بسمله، اما بعد در اين اوان سعادت نشان كه عبارت است از سنة يكهزار و سيصد و سه هجري.»

انجام: «ليس امّا ان تكون الشمس طالعة و اما ان يكون النهار موجوداً متصلة شخصية.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم (احتمالاً مؤلف)، كاغذ: فرنگي خطدار، اوراق داراي جدول و كمند، فاقد جلد، وفقي احمد شاهد در آبان ۱۳۸۱.

۱۰
اقسام الكلي
(۲۸۳۸٦)

(عربي)

مؤلف نامعلوم.

نسخه از وسط و آخر ناقص است.

آغاز: «الكلّي يطلق علي ثلثة وجوه فيقال علي ما هو مقول بالفعل علي كثير و يقال

۱ـ برخي ديگر از تأليفات او عبارتند از: بحورالحان، ديوان اشعار، درياي كبير، شطرنجيه، منشآت نثر، هجرنامه و آثار عجم يا شيرازنامه ر.ك. ريحانة الأدب ٤: ۳۲۹.

علي ما يمكن حمله علي كثير من غير اشراط وجود الكثير»

انجام موجود: «انما هما بتحصيل مستمرالابتداء بازاء الابتداء و البقاء بازاء البقاء»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق.كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۱۷گ ۲۰×۱۳، جلد: تيماج عنابي فرنگي با جدول زنجيره اي زرين، اهدايي مقام معظم رهبري در تير ,۱۳۸۱

۱۱
انّما يجب (رسالة ـ)
(ض٥ ١٢١٤)

(عربي)

از شمسا لدين محمد تبريزي معروف به ملاحنفي زنده در (۹۳۳ـ ه .ق.)

حاشيه اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر اوائل حاشية مير سيد شريف جرجاني بر شرح شمسية قطبالدين رازي. حنفي در اين حاشيه، اعتراض سيد را برـ قطبالدين در عبارت «قوله لأن ما يجب ان يعلم في المنطق» نقض كرده و به آن پاسخ داده است.

آغاز: «قوله قيل عليه هذا الاعتراض انما يتجه لو جعل المنطق متعلقا بقوله يعلم اما اذا جعل متعلقا بقوله يجب فلا و انت تعلم انه لو لم يقدرح فلا معني له و ان قدر مضاف مثل في تحصيل المنطق او في علم المنطق و ادراكه ففيه تكّلف من وجهين»

انجام: «فظهر لك حقيقة المرام هذا مما زلّت فيه اقدام العلماء و تحّيرت فيه افهام الفضلاء».

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۹۹۹ هـ .ق.كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۳ س، ٥ ص ۱۸/۷*۱۲/٥، برخي از صفحات داراي حواشي به لفظ «منه»، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي سيدجلال الدين تهراني در مرداد ۱۳٦۱.

۱۲
انّما يجب (رسالة ـ)
(ض۵۱۲۱٤)

(عربي)

مؤلف عجالة شناخته نشد.

اين رساله که مفصلتر از نسخة پيشين است اعتراض مير سيد شريف را در مبحث «قوله لأن ما يجب ان يعلم في المنطق» بررسي کرده و با بحثي مفصل با ـ شروطي نقض و با شروطي ديگر صحت آن را تأييد کرده است.

آغاز:« بسمله قوله قيل اعلم ان ما ذکره السيد السند اعتراض علي دليل ذکره الشارح بحصر المصنف الرسالة في الاجزاء الخمسة و لما کان کلا ما مجملا محتملا و يجوز تفصيله بانواع احدها في صورة المنع و الثاني في صورة النقض الاجمالي و الثالث في صورة المعارضة».

انجام: «بل لو کان محل الشروع اکثر من ذلك ايضا لايضرکما هو واقع في العلوم.»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: اواخر قرن دهم هـ.ق. کاغذ: نخودي ۲۵س، ۷گ ۱۸/۵*۱۲/۳، جلد: تيماج قهوه‌اي، وقفي سيدجلال الدين تهراني در مرداد ,۱۳٦۱

۱۳
ايساغوجي
(۲۳٦۱۰)

(عربي)

رساله‌اي است موجز از اثيرالدين مفضل بن عمربن مفضل ابهري سمرقندي (ـ٦٦۰ هـ.ق.)

واژة «ايساغوجي» از سه جزء ترکيب يافته است: نخست «ايس»، دوم «اغو»، سوم «اجي». معناي جزء اول «تو» و معناي جزء دوم «من» و معناي جزء سوم «آنجا» مي‌باشد. سپس از معني اصلي خود نقل شده و به معني کليات خمس (جنس، نوع، فصل، عرض خاص و عرض عام) آمده است. بعضي مي‌گويند: ايساغوجي يك کلمه است و معناي آن گل پنج برگ است و از اين رو بر کليات اطلاق شده است به هر حال کلمة

ايساغوجي به يوناني به معناي گل پنج برگ است و اكنون مراد كليات خمس است.[1]

صاعد اندلسي صاحب «طبقات الامم» مي‌گويد: ابن مقفع اين كتاب را مستقيماً از يوناني به عربي ترجمه كرده است در حالي كه ابن نديم در الفهرست مي‌نويسد: ايوب بن قاسم رقي آن را از ترجمة سرياني به عربي برگردانده است.[1]

در «دائرة المعارف تشيع» چنين آمده است: ايساغوجي، [مشتق از واژه يوناني ايساگوگه= مدخل] مقدمه اي است كه فرفوريوس صوري فيلسوف قرن سوم ميلادي بر قاطيغورياس، يا مقولات عشر ارسطو نوشت. ايساغوجي به عنوان مدخل منطق، بدانگونه كه خواجه نصير در اساس الاقتباس به آن تصريح مي‌كند شامل چهار فن است: فن اول بحث الفاظ؛ فن دوم كلي و جزئي؛ فن سوم ذاتي و عرضي؛ فن چهارم كليات خمس. گاه ايساغوجي تنها بر يكي از فنون چهارگانه يعني بر كليات خمس، اطلاق مي‌گردد. چنانچه حكيم سبزواري، در شرح منظومة منطق تحت عنوان «غوص في ايساغوجي» به بحث از كليات خمس مي‌پردازد.[2]

با اين كه اين رساله خلاصه اي از مباحث مهم منطق و مشتمل بر ايساغوجي، قول شارح قضايا، تناقض، عكس، قياس و صناعات خمس است اما چون فصل اول آن عنوان «ايساغوجي» دارد از باب اطلاق نام جزء بر كل به ايساغوجي شهرت يافته است. بر اين رساله شروح و حواشي متعددي نوشته اند.

درگذشت مؤلف: سنة ۷۰۰، ٦٦٣ و بعد از ٦٦۰ نيز در منابع ضبط شده است.[3]

آغاز: «بسمله، قال الشيخ الامام العلامة افضل المتأخرين... اما بعد فهذه رسالة المنطق اوردنا فيها ما يجب استحضارها لمن يبتدء [شيئاً] من العلوم مستعيناً بالله انه

۱ـ سجادي، جعفر، فرهنگ علوم عقلي: ۱۱٤ به نقل از اساس الاقتباس: ٦.

۱ـ دائرة المعارف الاسلامية ۳: ۱۹۳.

۲ـ دائرة المعارف تشيع ۲: ٦٤۱ به نقل از شرح منظومة منطق و غيره.

۳ـ دائرة المعارف بزرگ اسلامي ٦: ٥۸٦.

مفيض الخير و الجود».

انجام: «و المخاطبة قياس مؤلّف من مقدمات و همية و كاذبة و العمدة هو البرهان لاغير و لكن هذا آخر الكلام في هذه الرسالة».

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۰۳۱ ه .ق. كاغذ: نخودي، ۱٤س، ۱۰ص ۱۹/۵*۱۳، حاشية يكي از اوراق توضيح برخي از كلمات، مانند «فأدارأ تم، تصدق و...، جلد: تيماج مشكي يكلا، وقفي شكرالله فقيه‌نيا در آذر ,۱۳۷۵

۱٤
ايساغوجي
(۲۸۱٦۳)

نسخه ناقص و موجودي تنها سه صفحه است.

آغاز: مانند همان (۲۳٦۱۰).

انجام موجود: «و الفرس و هو جنس و يرسم بانه كلّي مقول علي كثيرين مختلفين بالحقائق في جواب ما هو و اما مقول في جواب ما هو».

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۰س، ۳ص ۱٤*۱۰، جلد: تيماج يكلاي قهوه اي، وقفي محمد توليت در خرداد ,۱۳۸۱

۱۵
ايساغوجي
(۲۵۹۳۷ض)

آغاز: مانند پيشين (۲۳٦۱۰)

انجام: « ...قياس مؤلف من مقدمات شبيهة بالحّق او المشهورة او من مقّدمات وهميته كاذبة و العمدة هو البرهان.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: سه شنبه، ششم جمادي‌الثاني ۱۲۳۹، كاغذ: نخودي، ۱۵س، ۹ص ۲۱*۱۵، جاي عناوين سفيد، جلد: تيماج يكلاي قهوه اي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۱٦
ايساغوجي
(۲۸٦۸۸ض)

آغاز: مانند همان (۲۳٦۱۰)

انجام: «و المغالطة مؤلف من مقدمات

شبيهة بالحق او بالمشهورة او من مقدمات و همّية كاذبة و العمدة هو البرهان.»

نسخ، كاتب: علي بن محمد بن علي، تاريخ كتابت: ۸۲۰ هـ .ق. كاغذ: نخودي، ۱۰س، ۱۲گ ۹/۵*۱۷/۵، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشيِ عبدالرحيم، فناري و ديگران، نسخه تصحيح شده، جلد: مقّوا، عطف تيماج مشكي، وقفي احمد شاهد در آبان ۱۳۸۱.

۱۷
ايساغوجي
(ض ۱۵۳۷٤)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (۲۳٦۱۰) است.

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي، ۱۷ س، ٥ گ ۱۸/٤*۱۲/۱، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي علي‌اصغر احمدئي در سال ۱۳٦٥ش.

۱۸
ايساغوجي
(ض ۱٤۹۳٦)

آغاز: «بسمله، نحمدالله و اهب التوفيق و نشكره بهداية الطريق... و بعد فهذه رسالة في المنطق اوردنا فيها ما يجب استحضارها لمن يبتدئ شيئاً من العلوم»

انجام: «و المغالطة و هو قياس مؤلف من مقدمات كاذبة شبيهة بالحق او بالمشهور او من مقدمات و همية كاذبة و العمدة هو البرهان.»

نسخ، كاتب: نامعلوم (نام كاتب را محو كرده اند)، تاريخ كتابت: ۱۱۱٦ هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۹ص ۱۹*۱٤، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي[۱]، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي سوخت، وقفي سيد محمد باقر سبزواري در محرم ۱٤۰٥.

۱۹
ايساغوجي
(ض ۱۲۷۲٤)

۱ـ مذيل است به چهار صفحه در مباحث قياس اقتراني.

از ابتداي نسخه يك برگ افتاده است.

آغاز موجود: «اللفظ الدال بالوضع يدّل علي تمام ما وضع له بالمطابقة و علي جزئه بالتضمن»

انجام: «و الخطابة هي قياس مؤلف من مقّدمات مقبولة من شخص معتقد فيه او مظنونه و المغالطة قياس مؤلف من مقدمات كاذبة لشبهه بالحق.»[1]

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: فرنگي نخودي، ۱۲س،۱۳ص ۵/۲۰*۱۳، عناوين به سرخي، جلد: مقوا، وقفي حسين كي‌استوان در آبان ,۱۳۴۸

۲۰
البحث عن العوارض الذاتية (رسالة في‌ـ)
(ض ۲۷۰۲۱)

(عربي)

از علامه شيخ محمدصالح بن فضل‌الله حائري‌مازندراني زنده در (۱۳۵۵ هـ.ق.) رساله كوتاهي است در تحقيق همين مبحث.

آغاز: «البحث عن العوارض الذاتية في كل علم آلة للعلم بالنتائج من الغايات المطلوبة منه و مجرده مدخلية المنطق في علوم آخر لا توجب اعتبار آليته لغيره»

انجام: «و الفضل من الله يوتيه من يشاء»

نسخ تحريري مؤلف، كاغذ فرنگي خطدار، ۲ ص ۵/۲۲*۱۷، جلد: مقوا، عطف ميشن مشكي، اهدايي كتابخانة آية‌الله شيخ محمد صالح علامة حائري در تير ,۱۳۵۱

۲۱
بحر المنطق
(۱۸۶۶۵)

(عربي)

از مّلا حبيب‌الله دهلوي از علماي قرن (۱۲ ـ۱۱ هـ .ق.)

۱ـ اواخر همة نسخه‌هاي موجود اندك مغايرتي با هم دارند.

رساله اي است با عناوين «نهر و انهر» و «اغلوطه و اغلوطات» به شرح ذيل:
نهر المقدمة: فيه درر، انهر العلم فيه جواهر، اغلوطة الواجب متصور من وجه فيعلم كنهه عند التحقيق، اغلوطة الحاصل في الذهن ماهيات الاشياء...، انهر التصور و التصديق فيه لآلي، اغلوطات الحكم مكتسب الحجة اجماعاً...، انهر الرؤوس الثمانية...

آغاز: « بسمله، سبحانه لايطلب ماهيته اذ لايعلم ماهيته فانه لايحدولايحد به اصلا اذ لم تحد له حسا و لا فصلا لأنه بسيط و البسيط لايحد و لا هو جنس و لا فصل»

انجام: «و هذا مثال لاحصر فاستخرج من الموجبات ما استطعت و قس عليه ما استطلعت.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آسيبديده، ۲۷ س، ۱۳گ ۵/۲۲*۱۷، عناوين به شنگرف، فاقد جلد، اهدايي مقام معظم ــ رهبري حضرت آيةالله خامنه اي در فروردين ۱۳۷۲.

۲۲
بديع الميزان = شرح ميزان المنطق
(ض ۱۵۳۲۳)

(عربي)
از عبدالله بن الهداد بن العثماني الطلنبسي.[۱]

شرح مختصري است بر رسالة «ميزان المنطق» نجم الدين كاتبي كه مؤلف، علاوه بر شرح و توضيح مطالب متن، فوائد و لطايف بسياري از خود و تصانيف دانشمندان آورده است.

آغاز: « بسمله، الحمدلله الّذي نور قلوبنا بمعرفة المعقولات و زيّن عقولنا بافاضة ادراك

۱ــ يوسف اليان سركيس، مؤلف و كتاب را چنين معرفي نموده: «العثماني الطولنبي عبد القادر بن حداد، بديع الميزان و هو شرح علي ميزان المنطق اختصار نجم الدين الكاتبي...» معجم المطبوعات العربية و المعربة ۲: ۱۳۱۰.

الكليّات و الجزئيات... و لمّا كان المختصر المسمي بميزان المنطق المشتمل علي الغرر الفوايد... اردت ان اشرح له شرحاً صغر حجمه و كبر علمه و كثرت فوائده و جلّت عوائده و اودع فيه فوايد ملتقطة من كتب العلماء و فوايد مقتبسة من تصانيف الفضلاء...»

انجام: «لأنّ تصور المعلول في الخارج علة لتصور العلة في الذهن و ليكن هذا في آخر الكلام (كذا) في شرح هذا الرسالة و الحمدلله... و آله اجمعين.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ذيقعدة ۱۲۷۵، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۵۱گ ۱۷/۵*۱۱، جلد: ميشن مشكي يكلا وقفي حاج احمد فاضل در اسفند ۱۳٦۵.

۲۳
تاريخ ظهور المنطق
(ض۲۷۰۲۱)

(عربي)

از محمد صالح بن فضلالله حائري مازندراني زنده در (۱۳۵۵ هـ.ق.) رسالهاي است تحقيقي در همين مورد.

آغاز: «نحمدك يا من وهب المنطق لارسطو و وقاه ممن يبطش به او يسطو و نشكرك علي تعليمك لنا الميزان و فضلك بالقول الفصل بين نوعي المغالطة والبرهان و الصلاة و السلام علي من تكاملت الانواع لوجوده...»[1]

انجام: «قلنا عموم مستوعبة و هموم مغصوصة فالحمدلله علهذا القدر من التوفيق او اللعب الدقيق او التفريح الانيق... و انا مؤلفها...»

نسخ و نستعليق مؤلف، مختلف السطر، كاغذ: خطدار فرنگي، ۲۳ گ ۲۲/۵*۱۷، جلد: مقوا، اهدايي كتابخانة آيةالله شيخ محمد صالح علامة حائري در تير ۱۳۵۱.

۱ـ نامبرده قبل از ديباچه چنين آورده است: «هذه رسالة في تاريخ فن المنطق و تشخيص مؤسسه المحقق تتضمن تاريخ افلاطون و ارسطو و زينون الرياضي و الرواقي و غيرهم و غير ذلك من الفوائد المهمة الفناها في العشر الثاني من ربيع الاول ۱۳۵۵ ه.»

۲۴
تحرير القواعد المنطقية في شرح الشمسية
(۲۹۸۵۱)

(عربي)
از قطب‌الدين محمد بن محمد رازي بويهي (ـ۷۷۶ ﻫ .ق.)

شرحي است مفيد با عناوين (قال ـ اقول) بر رسالة شمسيه نجم‌الدين علي بن عمر بن علي كاتبي قزويني (- ۶۷۵ ﻫ .ق.) كه به نام غياث‌الدين محمد بن خواجه رشيدالدين وزير سلطان محمد خدابنده نوشته است. اين كتاب از كتب معروف درسي در منطق و مورد توجه مدرسين و محصلين اعم از شيعه و اهل تسنن بوده و هست.

آغاز: «بسمله، انّ ابهي درر تنظم ببنان البيان و ازهر زهر تنشر في اردان الأذهان»

انجام: «فلابدّ أن يكون خارجة عن موضوعاتها لامتناع إن يكون جزء الشيء مطلوبا بالبرهان لأنّ الأجزاء بيّنة الثبوت للشيء و لكن هذا آخر ما اردنا ايراده في هذه الأوراق و الحمد لواجب الوجوب و مفيض الارزاق و الصلاة علي افضل البشر... و الميثاق.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: بيستم شعبان ۱۲۱۹، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۶س، ۱۱۰گ ۱۵*۲۰/۵، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي مستعمل، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در خرداد ۱۳۷۳.

۲۵
تحرير القواعد المنطقية
(۲۷۴۴۹)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۱۹۸۵۱) است.

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۲۲ ذيحجه ۱۰۷۰ (ظاهراً)، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۱۵۲گ ۱۷/۵*۱۰/۵، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي، اغلب از سيد شريف گرگاني، نسخه تصحيح شده و رطوبت

رسيده[1]، جلد: تيماج عنابي، خريداري آستان قدس در شهريور ۱۳۸۰.

۲۶
تحرير القواعد المنطقية
(۱۸۱۸٤)

آغاز و انجام اين نسخه و نسخه‌هاي ذيل مانند پيشين (۱۹۸۵۱) است.

نسخ و نستعليق، كاتب: سيدابوطالب بن مرتضي حسيني، تاريخ كتابت: شنبه ذي‌حجة ۱۲٦۰، كاغذ: نخودي و فستقي آهارمهره، ۱٦ تا ۲۱س، ۱۳٦گ ۲۱/٥*۱۱، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، عماد و ديگران، جلد: ميشن مشكي فرسوده، وقفي خانم بيگم عقيلي در خرداد ۱۳۷۱.

۲۷
تحرير القواعد المنطقية
(۱۸۱۸۳)

نستعليق تحريري، كاتب: محمدنبي بن گل محمد ملقب به جهان شاه، تاريخ كتابت: ۱۲٦٥ هـ.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۸س، ۱۰۱گ ۲۲*۱۲، عناوين و خطوط روي متن به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي «عماد»، جلد: تيماج مشكي ضربي، با ترنج و سرترنج، وقفي خانم بيگم عقيلي در خرداد ۱۳۷۱.

۲۸
تحرير القواعد المنطقية[2]
(۲۰٥۲۷)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۰۸۹ هـ.ق. كاغذ: نخودي آهاري، ۱٥س، ۱٥۳ گ ۱۸/٥*۱۱/٥، برخي از اوراق اندكي وصالي شده و بعضاً داراي حواشي (متن نيز در حواشي است)، نسخه تصحيح شده، جلد: تيماج قهوه‌اي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در خرداد ۱۳۷۳.

۲۹
تحرير القواعد المنطقية
(۲٥۹٥٦)

۱ـ ظهر ورق اول حاوي مطالبي در منطق واين دو بيت است:

تعلّم يا فتي فالجهل عارٌ | و لايرضي بها الاحمارٌ
و ان لبس الحمار خزاً | و ما اسم الحمار الا حماراً

۱ـ مذيل است به دو صفحه در آداب و سنن.

اين نسخه تا پايان كلّيات خمسه را شامل و نيز فاقد ديباچه است.

آغاز: «بسمله، قال و رتبته علي مقدمة و ثلث مقالات و خاتمة اقول الرسالة مرتبة علي مقدمة... و اما المقدمة ففي ماهية المنطق»

انجام: «او كان هناك قرينة دالة علي المراد جاز استعمالها.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: نهم رمضان المبارك ۱۲۲۵، كاغذ: شكري آهارمهره، ۲۲س، ۲۳گ ۲۱*۱۵/۵، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: چرمي قهوه‌اي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ ش.

۳۰
تحرير القواعد المنطقية
(۲۵۸۳۶)

اين نسخه از «المقالة الثانية في القضايا و احكامها» تا پايان كتاب است.

آغاز: «بسمله، قال المقالة الثانية اه اقول لّما فرغ من مباحث القول الشارح شرع في مباحث الحجة»

انجام: «مانند همان (۱۹۸۵۱)»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: يكشنبه ربيع الثاني ۸۹۵ ، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۷۳گ ۱۷/۵*۱۲/۵، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، برگ اول نو نويسي شده، جلد: مقوا، عطف تيماج خرمايي، وقفي جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ ش.

۳۱
تحرير القواعد المنطقية
(۲۱۵۹۱)

آغاز: مانند (۲۵۹۵۶)

انجام: مانند (۱۹۸۵۱)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲۲۷ هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، اوراق اصلي و الحاقي ۱۷۰گ ۲۵*۱۵، صفحات مملو از حواشي مولوي احمد، مولوي عصام الدين، مولوي عبدالحكيم، عناوين در متن و حاشيه به شنگرف، صفحة اول داراي سرلوح مزدوج منقش، جداول اوراق به شنگرف و لاجورد و تحرير و اكليل، كمند به شنگرف، اندازة جدول ۱۴/۳*۶/۷، جلد: روغني ضربي مزين به ترنج و سرترنج، سجع داخل سرترنج «ناصر اميد شفاعت ز

محمد دارد»، ظهر ورق اول و آخر ابيات فارسي و مطالب متفرقة ديگر، درون جلد تشعير و چند قلمداني، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه اي در خرداد ,۱۳۷۳

۳۲
تحرير القواعد المنطقية
(۲۰۷۵۱)

نسخه کامل و آغاز و انجام مانند همان (۱۹۸۵۱) است.

نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن يازدهم ه .ق. کاغذ: نخودي، ۱۷س، ۱٤۰گ ۱۹*۱۱/٥، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي با رموز مختلف و بعضاً داوود، عماد و ديگران، تصحيح شده، عطف شيرازهبندي، جلد: تيماج قهوه اي مستعمل، اهدايي معظم له در خرداد ۱۳۷۳.

۳۳
تحرير القواعد المنطقية
(۲۲۹٤٥)

مانند همان (۱۹۸۵۱)

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن يازدهم ه .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۱۲٤گ ۱۸*۱۱، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق وصالي شده و احياناً معلق به حواشي (متن نيز در حواشي است)، تصحيح شده، جلد: الصاقي، دفة اول روغني فرسوده و دفة دوم تيماج قهوه اي، وقفي سيد عبدالباقي آيةاللهي شيرازي در اسفند ,۱۳۷٤

۳٤
تحرير القواعد المنطقية
(۲۲۹۱۲)

نسخه ناتمام و موجودي از ابتداي کتاب تا «الفصل الرابع في القياس الاستثنائي» است.

آغاز: مکرر همان (۱۹۸۵۱)

انجام موجود: « اما ان يكون هذا العدد زوجا او فرداً لكن هذا العدد زوج ينتج انه ليس بفرد.»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن يازدهم ه .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س،

۱۳۲گ ۱۸*۱۲، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق وصالي شده و بعضاً داراي حواشي[1]، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي آية‌اللهي شيرازي در اسفند ۱۳۷٤,

۳۵
تحرير القواعد المنطقية
(۱٤۹۱۳)

نسخ فاقد ديباچه است.

آغاز: «بسمله، قال و رّتبته علي مقدمة اه اقول الرسالة مرّتبة علي مقّدمة و ثلاث مقالات و خاتمة»

انجام: مكرر همان (۱۹۸۵۱)

نسخ، كاتب: محمد باقر، تاريخ كتابت: ۱۲۳۲، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱٦س، ۱۱۷گ ۲۱*۱۵، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي[2]، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ,۱٤۰۵

۳٦
تحرير القواعد المنطقية
(۲۷۲۹۹)

مقّدمة نسخه ساقط است.

آغاز موجود: « وثلث مقالات و خاتمة

۱ــ ظهر ورق اول مؤنثات سماعي چنين ضبط شده است: العين، الأذن، السن، الكبد، الهوش، الكتف، اليمين، الذراع، الكف، الشمال، الورك، الفخذ، الساق، الرجل، المعقب، القدم، الفجر، الاصبع، البغل، الحال، النفس، العصا، الارض، النار، الدار، الجحيم، السعير، السقر، اللظي، الاست، الغول، الفلك، الفردوس، الملح، العاش، الدلو، المنجنيق، الحرب، الدرع، الحديد، السراويل،... الشيطان، الرجيم، الطريق... السلاح. كلاً ۷۷ اسم است.

۲ــ ظهر ورق اول يادداشتي به شرح ذيل است:
اعلم أن ابواب المنطق سبعة كما جمعها الشاعر:
«لكاف[1] ثم قافات ثلث[2] ــ و باء[3] ثم جيم[4] ثم خاء[5] و شين ثم ميم نحن جئنا ــ لباب الفن يا من في الرجاء»
مشروح آنها به ترتيب چنين است:
۱ــ الكليات الخمس.
۲ــ قياس، قضايا، قول شارح.
۳ــ برهان: يتألف من اليقينيات.
٤ــ جدل: يتألف من المشهودات و المسلمات.
۵ــ خطابة: يتألف من المقبولات و المظنونات.
٦ــ شعر: يتألف من المخيلات.
۷ــ مغالطة: يتألف من الوهميات و المشبهات.

معتصما بحبل التوفيق من واهب العقل»
انجام: مانند پيشين (۱۹۸۵۱)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: سلخ ذيقعدة ۹۶۲، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۳س، ۱۷۰گ ۱۹*۱۱/۵، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، رطوبت رسيده، جلد: تيماج يكلاي قهوه اي، خريداري آستان قدس رضوي در شهريور ۱۳۸۰.

۳۷
تحرير القواعد المنطقية
(۱۵۰۶۳)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (۱۹۸۵۱) است.

نسخ، كاتب: نعمةالله بن محمد مهدي، تاريخ كتابت: شنبه شوال المكرم ۱۲۳۲، كاغذ: شكري آهارمهره، ۲۲س، ۷۹گ ۷/۲۰*۱۵، عناوين به شنگرف، جداول اوراق به تحرير و سيم و لاجورد، كمند به لاجورد، اندازة جدول ۱۵/۵*۱۰، جلد: تيماج مشكي با آستر ميشن قهوه اي، وقفي سيد عبدالرسول طباطبائي نجفي، در دي ۱۳۶٤.

۳۸
تحرير القواعد المنطقية
(۱۸۱٦۸)

نسخه فاقد ديباچه است.
آغاز و انجام: مانند پيشين (۱٤۹۱۳)

نستعليق، كاتب: ابراهيمبن احمدعلي كياي كرد محله، تاريخ كتابت: جمعه، چهاردهم شعبان ۱۲۲۷، كاغذ: فستقي آهارمهره، ۱۵س، ۹۱گ ۲۱*۱٦،برخي از اوراق معلق به حواشي، ظهر ورق اول و آخر مطالب متفرقه و مذيل است به مقاله اي در كائنات، جلد: ميشن يكلاي مشكي، وقفي خانم بيگم عقيلي در خرداد ۱۳۷۱.

۳۹
تحرير القواعد المنطقية
(۱٦٦۲۲)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (۱۹۸۵۱) است.

نسخ، كاتب: حسينبن ملا حاجي طالقاني، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. محل كتابت: دارالسلطنة قزوين، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۳س، ۱۷۰گ ۲۱*۱۵، عناوين به سرخي، برخي از

اوراق معلق به حواشي، ظهر ورق اول «اقسام علّت»، جلد: تيماج يكلاي قهوه‌اي، وقفي حاج حيدر مشرف در آبان ۱۳٦۷.

٤۰
تحرير القواعد المنطقية
(۲۵۵۰۸)

از انتهاي نسخه مقدار پنج برگ ساقط است.[1]

آغاز: مكرر پيشين (۱۹۸۵۱)

انجام موجود: «و منها المخيلات و هي قضايا يخيل بها فيتناثر النفس.»

سه برگ اول نستعليق و مابقي نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: فستقي و آبي آهارمهره، ۱۷س، ۱۱٤گ ۱۵*۲۱، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي «مير جليل»، «ميرسيد شريف»، «عصام» و ديگران، جلد: مقوا، عطف و گوشه پارچه خاكستري، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

٤۱
تحرير القواعد المنطقية
(۱۷۲٦٤)

آغاز: مانند (۱٤۹۱۳)

انجام: مكرر (۱۹۸۵۱)

نسخ، كاتب: محمد علي‌بن عبدالله‌بن محمد علي، تاريخ كتابت: ۱۲۲۷ هـ .ق. محل كتابت: مشهد مقدس رضوي، كاغذ: فستقي و آبي، ۱٦س، ۹۹گ ۱۲/۸*۲۱، فاقد جلد، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳٦۸.

٤۲
تحرير القواعد المنطقية
(۲۷۷۸۳)

نسخه از ابتدا ناقص است.

آغاز موجود: «اوقات الذات صدق الدوام في

۱ـ مذيل است به تحرير القواعد المنطقية موجودي ۳ برگ آغاز: «افتتح كتابه بالاستعارات الدالّة علي ان احسن الكلام حمد مبدع»
انجام موجود: «بضائع العلوم جمع بضاعة بكسر الباء من كل مرمي»

جميع اوقات الوصف و لاينعكس الخاصة المطلقة العامة»

انجام: مانند پيشين (۱۹۸۵۱)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۱۲۷ (كذا)، محل كتابت: بندر كلكته، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۸٤گ ۲۷*۱۷، اوراق آسيب‌ديده از حشرات، جلد: تيماج فرنگي نيلي، مزين به جدول زنجيره‌اي زرين، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در دي ۱۳۸۰.

٤۳
تحرير القواعد المنطقية
(۲۸٦٥٦)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۱۹۸۵۱) است.

نسخ، كاتب: محمد تقي‌بن عبدالحسين‌بن علي‌رضابن محمدتقي موسوي، تاريخ كتابت: ذي‌قعدة ۱۳۳۹، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۷س، ۷۷گ ۲۰*۳۳/٥، عناوين به شنگرف، عطف، شيرازه‌بندي، جلد: ميشن دارچيني، وقفي احمد شاهد در آبان ۱۳۸۱.

٤٤
تحرير القواعد المنطقية
(۱٥٤٦۷)

نسخه ناقص و موجودي از ابتداي كتاب تا «الفصل المميّز للنوع» از نخستين مقاله است.[1]

آغاز: مانند شمارة پيشين (۱۹۸۵۱)

انجام موجود: «لو تركب جنس عالي كالجوهر مثلاً من امرين متساويين فاحدهما ان كان عرضا يقوم.»

نسخ تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن نهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۱٦گ ۱۸/٥*۱۳، عناوين به شنگرف، اوراق تصحيح شده و رطوبت رسيده، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف تيماج قهوه‌اي سوخت، از اوراق بازيافته.

۱ـ مذيل است به رساله‌اي ناقص الطرفين در مباحث فلسفي در ۱۵ برگ.

٤٥
تحرير القواعد المنطقية
(ض١٤٤٧٦)

نسخه كامل و آغاز و انجام مكرر پيشين (١٩٨٥١) است.

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: جمادي الثاني ١٢٣١ هـ.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٩س، ١٢٠گ ١٩/٨*١٤/٢، عناوين به سرخي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ١٤٠٥.

٤٦
تحرير القواعد المنطقية
(١٥٧٩٩)

اين نسخه و نسخة ذيل، كامل و آغاز و انجام مكرر پيشين (١٩٨٥١) است.

نسخ، كاتب: علي‌اكبربن حسين تربتي، تاريخ كتابت: دوشنبه جمادي الاول ١٢٨٤، محل كتابت: مدرسة فاضليه، كاغذ: نخودي و حنايي آهارمهره، ١٧س، ١٤٨گ ٢١/٣*١٢/٥، برخي از سطور متن و عناوين به شنگرف، اوراق بعضاً معلق به حواشي، جلد: تيماج عنابي ضربي، مزين به ترنج و سرترنج، وقفي استاد محمود شهابي در آبان ١٣٦٦.

٤٧
تحرير القواعد المنطقية
(١٤٩٦٥)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: محرم ١٢٤٠، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٦س، ١٠٦گ ٢٠/٥*١٤، عناوين به شنگرف، تصحيح شده، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ١٤٠٥.

٤٨
تحرير القواعد المنطقية
(١٥٨٢٣)

آغاز و انجام: مانند همان (١٩٨٥١) ولي قبل از برگ آخر افتاده است.

نسخ، كاتب: محمدعلي‌بن محمود لوائي، تاريخ كتابت: ١٠٣٣ هـ.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٦س، ١٢٩گ ١٩/٥*١٢، برخي از اوراق معلق به حواشي، ظهر ورق اول مطالب متفرقه،

جلد: تيماج مشكي فرسوده، خريداري آستان قدس رضوي در ارديبهشت ١٣٦٧.

٤٩
تحرير القواعد المنطقية
(ض١٧١٢٥)

نسخه فاقد ديباچه و همچنين ذيلاً ناقص است.

آغاز: «بسمله، و رتبته علي مقدمة و ثلاث مقالات و خاتمة اما المقدمة معتصماً بحبل التوفيق من واهب العقل و متوّكلاً علي جوده»

انجام موجود: «و الّا لكان جوب لفظين مترادفين فلايكون حمل في المعني بل في الّلفظ.»

نسخ، كاتب: احمدبن لطف‌الله، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ١٤س، ١٠٨گ ٢٠/٥*١٥، متن در حواشي و برخي از صفحات نيز معلق به حواشي فارسي، جلد تيماج مشكي ضربي با ترنج و سرترنج، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ١٣٦٨.

٥٠
تحرير القواعد المنطقية
(١٧٦٧٥)

نسخه ذيلاً ناقص و نيز برخي اوراق سفيد و مصدر به دو برگ از «حاشية تحرير القواعد المنطقية» از مير سيد شريف جرجاني است.

آغاز صدر: «بسمله و رتبته... هكذا وجد عبارة المتن»

انجام موجود صدر: «فالا ولي ان يقال الوجه السابق»

آغاز: مانند پيشين (١٩٨٥١)

انجام موجود: «اقول ليس المراد بالقياس الشرطي المركب من الشرطيات بل مالايتركّب من الحمليات سواء يتركّب من الشرطيات.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٥س، ١٢٦گ ٢٢/٥*١١/٥، عناوين به سرخي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي آية‌الله ميرزا ابوالحسن آملي در فروردين ١٣٦٩.

۵۱
تحرير القواعد المنطقية
(۱۸۰۹٤)

نسخه فاقد دیباچه است.
آغاز: مانند (۲۵۹۵٦)
انجام: مکرر (۱۹۸۵۱)

نسخ، کاتب: ابوالقاسم بن محمد بن حسین، تاریخ کتابت: شعبان ۱۲۱٦، کاغذ: شکری آهارمهره، ۱۷س، ۹۲گ ۲۱*۱۵/۵، عناوین به سرخي، برخي از صفحات داراي حواشي، جلد: تیماج[۱] مشکي، وقفي آقاي رمضانعلي شاکري در دي ۱۳۷۰.

۵۲
تحرير القواعد المنطقية
(۱٦۳۵۷)

نسخه ذیلاً ناقص و موجودي از ابتداي کتاب تا اوایل خاتمه است.
آغاز: مانند همان (۱۹۸۵۱)
انجام موجود: «و التقسیم و هو ایراد [ا] وصاف الأصل و ابطال بعضها لتعین الباقي للعلیة»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن سیزدهم ه .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۸ س، ۸۱گ ۱۷/۷*۱۱/۱، جاي عناوین سفید، صدر حواشي عبارات متن، ظهر ورق اول یادداشت تملك حسین خبوشاني در سال ۱۲٦۰، جلد: تیماج مشکي، واگذاري بنیاد مستضعفان در شهریور ۱۳٦۷.

۱ـ ظهر ورق اول حاوي دو بیت منسوب به امام رضا (ع) در برآوردن حاجت است:

«یامن بك حاجتي و عن غیرك اعرضت و روحي بیدیك
مالي عمل صالح قد جئتك را جیا استظهر به توکلت علیك»

و نیز دو بیت از دیگري:

عینان عینان لم تکحل جفونهما و في کل عین من العینین نونان
نونان نونان لم یکتبهما قلم و في کل نون من النونین نونان

٥٣
تحرير القواعد المنطقية
(٢٤٠٢١)

نسخه ناتمام و موجودي از ابتداي كتاب تا اواخر «الفصل الثالث في الاقترانيات الكاينة من الشرطيات» است.

آغاز: مانند پيشين (١٩٨٥١)

انجام موجود: «و ان كان تاليا فيهما فهو الثاني كقولنا كلما كان اب فج و ليس البته اذا.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ١٢٦٨ ه .ق. كاغذ: نخودي و فستقي آهارمهره، ١٦ تا ٢٠ س، ١١٣گ ٥/٢١*١٧، عناوين به شنگرف، جلد: ميشن مشكي، وقفي كتابخانه رضوي توسط حاج‌آقاي الهي خراساني.

٥٤
تحرير القواعد المنطقية
(١٧٢٦٧)

نسخه در آخرين برگ ناتمام مانده و نيز چهار صفحه از وسط سفيد است.

آغاز: مكرر همان (١٩٨٥١)

انجام موجود: «فهو من المبادي و ليس جزءً آخر بالاستقلال و اما المسائل فهي المطالب»

نسخ و نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: شب هفدهم رمضان ١٢٥٧ در مدرسة ملا محمدباقر، كاغذ: نخودي آهارمهره، ٢١س، ٧٤گ ٢٥/٣*١٤/٢، عناوين به سرخي و جاي بعضي سفيد، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج مشكي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ١٣٦٨.

٥٥
تحرير القواعد المنطقية
(١٧٢٦٣)

آغاز: مانند (٢٥٩٥٦)

انجام: مانند (١٩٨٥١)

نسخ، كاتب: احمدبن علي اكبر باري، تاريخ كتابت: پنج شنبه، پنجم صفر ١٢٦٢، كاغذ: شكري و نخودي آهارمهره، ١٧س، ١١٣گ ٢١*١٥، عناوين به سرخي، صدر صفحات، متن كتاب، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: تيماج مشكي فرسوده،

انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳۶۸.

۵۶
تحرير القواعد المنطقية
(۱۷۶۸۱)

آغاز و انجام: مانند همان (۱۹۸۵۱)

نسخ و نستعليق، كاتب: محمدمحسن، تاريخ كتابت: دوم ربيع الثاني ۱۲۳۷، كاغذ: آبي وفستقي آهارمهره، ۱۴س، ۱۲۵گ ۲/۲۱*۵/۱۶، برخي از اوراق معلق به حواشي، ظهر ورق اول و آخر ابياتي از سعدي و غيره و مطالب متفرقة ديگر، جلد: تيماج قهوه‌اي ضربي با ترنج و سرترنج و قلمداني، وقفي ميرزا ابوالحسن آملي در فروردين ۱۳۶۹.

۵۷
تحرير القواعد المنطقية
(۱۸۰۱۸)

آغاز و انجام اين نسخه و دو نسخه ذيل، (۲۶۹۵۶ و ۲۵۸۵۱) مانند همان (۱۹۸۵۱) است.[1]

نسخ، كاتب: محمدعلي بن شيخ قاسم‌بن شيخ معين‌بن محيي الدين‌بن بدلان الحسيناوي، تاريخ كتابت: سه‌شنبه ۲۲ ربيع الثاني ۱۰۷۰، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۰س، ۱۰۴گ ۵/۲۰*۱۴، متن و عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي و بعضاً رطوبت رسيده، ظهر ورق اول خط و مهر بيضي شكل عبد السلام‌بن جعفر موسوي و وقفنامة حاج مير يعقوب در ۱۲۵۷، جلد: تيماج عنابي لبه‌دار ضربي با ترنج و سرترنج وقفي نامبرده توسط آية‌الله شبيري در يازدهم رجب ۱۴۱۱.

۵۸
تحرير القواعد المنطقية
(۲۶۹۵۶)

نسخ، كاتب: محب علي‌بن قاسم رازي، تاريخ كتابت: ۲۷ رمضان المبارك ۱۱۲۷، كاغذ: نخودي، ۲۵س، اوراق معلق به حواشي، برگ اول نونويسي شده، جلد: تيماج يكلاي مشكي، واقف: نامعلوم.

۱ــ مذيل است به «اثبات الواجب» از جلال الدين دواني.
آغاز: «بسمله، سبحانك ما اعظم شأنك و اظهر برهانك»
انجام: «و ليكن هذا آخر ما قصدت اليه»

٥٩
تحرير القواعد المنطقية
(٢٥٨٥١)

نسخ، كاتب: محمد شريف شريفي موسوي، تاريخ كتابت: جمادي‌الاول ٩٦٧، كاغذ: نخودي، ١٨س، ١٣٢گ ١٧*١٠، برخي از اوراق معلق به حواشي و چند برگ وصالي شده، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج ضربي يكلا با ترنج و سرترنج، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ١٣٧٧ ش.

٦٠
تحرير القواعد المنطقية
(١٧٢٦٥)

از ابتداي نسخه مقدار ١٢ برگ ساقط است.

آغاز موجود: «و ان يكون ذلك المعني جزء معني اللفظ و ان يكون دلالة جزء اللفظ علي جزء المعني مقصودة»

انجام: مكرر پيشين (١٩٨٥١)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ٢٤ صفر ٩٧٩، كاغذ: نخودي، ١٨س، ١٢٧گ ١٦/٥*٩، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، نسخه رطوبت رسيده، جلد: تيماج زرشكي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ١٣٦٨.

٦١
تحرير القواعد المنطقية
(٢٦٥٢٦)

نسخه از انتها ناقص است.

آغاز: «ان ابهي درر...»

انجام موجود: «ولا يكون له تحقق اصلاً و المذكور في بعض.»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٥س، ١١٠گ ٢١/٧*١٨، فاقد جلد، خريداري آستان قدس[1] در شهريور ١٣٧٨.

١ــ از محمد صالح اخوت.

٦٢
تحرير القواعد المنطقية
(١٤٦٤٤)

نسخه كامل است.

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اول شوال ١٠٧٣، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٧س، ١٢٠گ ١٩*١١، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي و بعضاً وصالي شده، متن كتاب در حواشي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف تيماج قهوه‌اي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ١٤٠٥.

٦٣
تحرير القواعد المنطقية
(٢٠٥٤٥)

اين نسخه و نسخه ذيل كامل و آغاز و انجام مانند همان (١٩٨٥١) است.

نسخ، كاتب: عبدالحسين‌بن محمدتقي بهبهاني، تاريخ كتابت: ١٢٣١ ه‍.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٦ تا ١٨س، ١٢٧گ ٢٣*١٧، عناوين به شنگرف، متن در حواشي، تصحيح شده و اندكي رطوبت رسيده، ظهر ورق اول خط و مهر تملك مرحوم صفايي خوانساري در محرم ١٣٩٣ و محمدعلي در ٢٩ جمادي‌الاول ١٣٦٢، جلد: تيماج مشكي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در خرداد ١٣٧٣.

٦٤
تحرير القواعد المنطقية
(٢٠٧٤٨)

نستعليق تحريري، كاتب: علي اسودبن محمد امين بهميزي، تاريخ كتابت: ٢٤ ربيع‌الاول ١٢٢٥[١]، كاغذ: نخودي، ١٨س، ١١٥گ ٢١/٥*١٥، عناوين به شنگرف، متن در حواشي، نسخه تصحيح شده و بعضاً معلق به حواشي «عماد» و ديگران، ظهر ورق اول و آخر مطالب متفرقه، جلد: تيماج مشكي، اهدايي معظم له.

٦٥
تحرير القواعد المنطقية
(١٧١٣٠)

نسخه ذيلاً ناقص و همچنين فاقد ديباچه

١ـ تاريخ تحرير به حروف ١٢٢٥ و به عدد ١٢٢١ مي‌باشد.

است.

آغاز: «قال و رتبته علي مقدمة و ثلاث مقالات و خاتمة اقول الرسالة علي مقدمة و ثلاث مقالات و خاتمة اقول الرسالة علي مقدمة و ثلاث مقالات و خاتمة»

انجام موجود: «اذ ليس شيء موجود يصدق عليه انه انسان و فرسكوضع القضية الطبيعية مقام الكلية كقولنا الانسان.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: فستقي آهارمهره، ١٤س، ١٣٧گ ١١*١٧/٨، عناوين و خطوط روي متن به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج مشكي مستعمل، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ,١٣٦٨

٦٦
تحرير القواعد المنطقية
(٢٧٧٧٠)

از ابتداي نسخه، يك و از انتهاي آن چند برگ افتاده است.

آغاز موجود: «و صحبه المنتجبين باكمل التحيات و بعد فقد طال الحاح المشتغلين علّي و المترددين الّي ان اشرح الرسالة الشمسية»

انجام موجود: «لانه متي صدق الضرورة او الدوام في جميع اوقات»

نستعليق خوش، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٥س، ٨٢گ ١٨*٢٧/٥، عناوين به شنگرف، اوراق وصالي شده و آسيب ديده از حشرات، جلد: تيماج فرنگي ماشي، با جدول زنجيره اي زرين، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه اي در سال ١٣٨٠ ش.

٦٧
تحرير القواعد المنطقية
(١٤٦١٧)

اين نسخه و نسخة ذيل كامل و آغاز و انجام مانند همان (١٩٨٥١) است.

نسخ، كاتب: محمد علي‌بن اسماعيل حكم آبادي تبريزي، تاريخ كتابت: چهارشنبه ٢٧ شعبان ١٢٤٨، كاغذ: شكري آهارمهره، ١٤س، ١٥٢گ ١٦*٢١، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق

به حواشي، جلد: تيماج مشكي يكلا، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ١٤٠٥.

٦٨
تحرير القواعد المنطقية
(١٤٧٤٥)

نسخ، كاتب: عبدالله‌بن محمد، تاريخ كتابت: پنجشنبه محرم الحرام ١٠٤١، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٥س، ١٤٢گ ١٩*١٢، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، نسخه تصحيح شده، در يكي از حواشي تولد عباس‌بن ابوالقاسم در شعبان ١٢٨٢، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف تيماج قهوه اي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ١٤٠٥.

٦٩
تحرير القواعد المنطقية
(٢٥٤٠٣)

برگ دوم نسخه افتاده است.
آغاز و انجام: مانند همان (١٩٨٥١)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: پنجشنبه، ٢٩ صفر ١٢٣٠، كاغذ: نخودي و فستقي، ١٩س، ٩٧گ ٢١*١٦، عناوين و خطوط روي متن به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي عماد، ابن نصير و ديگران، ظهر ورق اول مطالب متفرقه، جلد: تيماج مشكي مستعمل، وقفي جعفر زاهدي در دي ١٣٧٧.

٧٠
تحرير القواعد المنطقية
(ض ١٢١٢٣)

نسخه كامل و آغاز و انجام مكرر پيشين (١٩٨٥١) است.

نسخ، كاتب: موسي علي، تاريخ كتابت: سه‌شنبه ٢٢ ذيحجة ١٢٤٣، محل تحرير: خور، كاغذ: آبي و فستقي آهارمهره، ١٦و ١٧ س، ٩٨گ ٢١*١٦، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: تيماج مشكي ضربي با آستر قهوه اي، وقفي سيدجلال الدين تهراني در مرداد ١٣٦١.

٧١
تحرير القواعد المنطقية
(١٣١٦٣)

نسخه كامل است.

نسخ، كاتب: محمدبن عليبن هلال، تاريخ كتابت: دوشنبه نيمة رجب ٩٨٤، كاغذ: نخودي و حنايي آهارمهره، ١٥س، ١٦٦گ ١٨/٥*١٢، عناوين به شنگرف، بيشتر اوراق معلق به حواشي عماد و ابن مطهر، اندكي رطوبت رسيده و وصالي شده، جلد: تيماج قهوه‌اي ضربي با ترنج و چهار لچكي، اهدايي استاد كاظم مدير شانه‌چي در آبان ١٣٦٢.

٧٢
تحرير القواعد المنطقية
(١٢٩٥٢)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (١٩٨٥١) است.

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اوايل قرن يازدهم ه .ق. كاتب نونويس: محمدصادق اصفهاني در رمضان ١٢٥٥ در مدرسة نواب، كاغذ: نخودي، ١٩س، ١٠٦گ ١٧*١٠، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي شيخ عبدالله مجتهدپور در مرداد ١٣٦٢.

٧٣
تحرير القواعد المنطقية
(٨٥٣٠)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (١٩٨٥١) است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: رجب ١٢٣٢، كاغذ: فستقي، ١٩س، ١٢٧گ ١٦*١٠، برخي از عناوين به شنگرف و جاي اغلب آنها سفيد، جلد: تيماج يكلاي قهوه‌اي، وقفي احمد آرام در مرداد ١٣٣٦.

٧٤
تحقيق الاحتياج الي فن المنطق (فائدة في ـ)
(ض ٢٧٠٢٢)

(عربي)

از علامه شيخ محمد صالحبن فضل‌الله حائريمازندراني زنده در (١٣٥٥ هـ.ق)

آغاز: «سنح لنا عند اشتغال بشرح الرسالة التي ألفناها في حل منطق منظومة السبزواري بقي الخامس عشر من صفر ١٣٥٥ التفكر في الاحتياج الي المنطق و عدمه و هل

هو مفيد للعصمة عن الخطاء في الفكر ام لا فهاك ما يجري به القلم و لا ندري الي اي نتيجة ينتهي و من الله العصمة.»

انجام: «ان لفرنسيس بيكن الانگليسي و ديكارت الفرانسوي ايضا كلام في هذا المقام فراجع ان شئت و الحمدلله اولا و آخرا.»

نستعليق تحريري مؤلف در ١٣٥٥، كاغذ: فرنگي خطدار، مختلف السطر، ٤ص ٢٢/٥*١٧، جلد: مقوا، عطف ميشن مشكي، اهدايي كتابخانة آيةالله شيخ محمد صالح علامة حائري در تير ١٣٥١.

٧٥
تحقيق العلم = تقسيم العلم بالتصور و التصديق
(٢١٩٩٨)

(عربي)

از شمسالدين محمد حنفي استرآبادي زنده در (٩٣٣ هـ.ق.)

مختصري است دربارة تقسيم علم به تصّور و تصديق با نقل اقوال و آراء منطقيين.

آغاز: «بسمله، اعلم ان العلم الذي قسموا الي التصور و التصديق عرفه بعضهم بالصورة الحاصلة من الشيء عند الذات المجردة من الاسناد في الخارج اعيان و في العقل صور»

انجام: «و مطلق التصور متقدم بالطبع علي مطلق التصديق و ان لم يكن ما هو قسم من الحصولي في الواقع متقدماكك عليه»

نستعليق، كاتب: عبدالنبي الغريب، تاريخ كتابت: ١١٥٨، كاغذ: نخودي آسيب ديده، ٢١س، ٥گ ٢٠/٥*١٢، جلد: اسقاطي، اهدايي مقام معظم رهبري در فروردين ١٣٧٤.

٧٦
تحقيق العلم
(١٨٤٠٣)

آغاز و انجام: مانند همان (٢١٩٩٨)

نسخ خفي، كاتب: شيخ داود بن نجم الدين محمد، تاريخ كتابت: قرن دهم ه.ق. كاغذ: نخودي، ٢٥س، ٧ص ١٨*١١، صفحات داراي حواشي با

رمز «منه»، جلد: مقوا، رويه پارچه اخرا، وقفي ابن خاتون در سال ١٠٦٧.

٧٧
تحقيق العلم
(ض ١٢١٤٥)

نسخه كامل و آغاز و انجام مكرر پيشين (٢١٩٩٨) است.

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ٢٣س، ٦ص ١٩*١٢/٥، اوراق داراي حواشي با رمز «منه»، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي سيدجلال الدين تهراني در مرداد ١٣٦١.

٧٨
تحقيق الكّليات (رسالة فيـ)
(٢٢٠٠٠)

(عربي)

از قطبالدين محمدبن محمد رازي بويهي (ـ٧٧٦ هـ .ق.)

شامل پنج قاعده و خاتمه و وصيت است در تحقيق كّليات بدين شرح:

القاعدة الأولي: في تحقيق مفهوم اشتراك الكّلي بين الجزئيات.

القاعدة الثانية: في أن الكلي من غير اشارة الي مادة من المواد.

القاعدة الثالثة: في وجود الكّلي في الخارج.

القاعدة الرابعة: في أن الماهيات المركبة من الجنس و الفصل ليس تركيبها خارجاً.

القاعدة الخامسة: في بيان تحصيل النوع و عدم تحصيل الجنس و عليه الفصل له.

الخاتمة: في ايراد شبهة علي القواعد السابقة و اجوبتها.

الوصية: ايها الاخ... اني نصبت لك اعلاما متي انتجبتها تدرء الشبهة...

آغاز: «بسمله، الحمدلله مبدع ماهيات الأشياء و هويتها»

انجام: « وثبت اقدامنا علي مقامات الصدق انه علي كل شيء قدير و بالاجابة جدير.»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: حنايي آهارمهره، ۲۱س، ۱۲ص ۵/۲۰*۱۲، عناوين به شنگرف، اوراق آسيب‌ديده از حشرات، جلد: اسقاطي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در فروردين ۱۳۷۴.

۷۹
تحقيق الكّليات
(ض ۱۳۷۶۷)

آغاز: «بسمله، الحمدلله مخترع مهيات الأشياء و هوياتها»[۱]

انجام: مانند همان (۲۲۰۰۰)

نسخ، كاتب: محمودبن علي‌بن الياس، تاريخ كتابت: ۸۱۴ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۱۰ص ۱۵*۱۱، عناوين به خامة سياه جلي، عطف شيرازه‌بندي، جلد: تيماج مشكي، وقفي فاضلخان در سال ۱۰۶۵ق.

۸۰
تحقيق الكّليات
(۲۶۹۹۷)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيش (ض۱۳۷۶۷) است.

نسخ تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي، ۲۵س، ۳گ ۵/۲۱*۱۶، ذيل صفحة آخر يادداشت تملك محمد رحيم قايني، جلد: مقوا، عطف و گوشه ميشن جگري، واقف نامعلوم.

۱ـ عناوين آن چنين است:
القاعدة: في تحقيق مفهوم اشتراك الكلي بين الجزئيات.
القاعدة: في تخليص مفهوم الكليات الثلث.
القاعدة: في وجود الكلي في الخارج.
القاعدة: في أن المهيات المركبة من الجنس و الفصل ليس تركيبها خارجيا.
القاعدة: في بيان تحّصل النوع و عدم تحصّل الجنس و عليه الفصل له.
الخاتمة: في ايراد شبهة علي القواعد السابقة و حّلها بالاجوبة اللائقة.
مؤلف در اين بحث، سه شبهه بر قواعد پيشين وارد كرده و پاسخ داده است.

٨١
تحقيق المحصورات (الرسالة في ـ) (٢١٩٩٩)

(عربي)

از قطب‌الدين رازي محمدبن محمد بويهي (ـ ٧٦٦ هـ .ق.)

رساله‌اي است تحقيقي مشتمل بر دو قسم به شرح ذيل:

القسم الاول: في تحقيق المحصورات الحملية، داراي دو مقصد:

المقصد الاول: في بيان مفهوم القضية الموجبة الكّلية.

المقصد الثاني: في تحقيق السالبة الكلية الحملية.

القسم الثاني: في تحقيق المحصورات الشرطية، مشتمل بر دو مطلب و خاتمه:

المطلب الاول: في تحقيق المتصلة.

المطلب الثاني: في تحقيق المنفصلة.

الخاتمة: في اللواحق.

آغاز: «بسمله، الحمدلله مفيض الجود و مبدع انضمام الجود و الصلاة والسلام علي محمد افضل الخليقة و آله ينابيع الحكمة و ازاهير العصمة ما طلع نجم...»

انجام: «فلو كان الاكبر لازما للاصغر لكان لازما للاكبر جزئيا فلا يصدق الكبري و التقدير خلافه هف و ليكن هذا حين الاختتام ما اوردنا ايراده... الموصوفين بالعدالة.»

نستعليق تحريري، كاتب: عبدالنبي غريب، تاريخ كتابت: ١١٥٨ هـ .ق. كاغذ: حنايي آهارمهره، ٢١س، ١٨گ ٥/٢٠*١٢، عناوين به شنگرف، اوراق سخت آسيب ديده از حشرات و بعضاً داراي حواشي، جلد: اسقاطي، اهدايي مقام معظم رهبري در فروردين ١٣٧٤.

٨٢
تحقيق المحصورات (ض١٣٧٦٧)

نسخه ناقص و تنها بخشي از مبحث اول را دارا است.

آغاز: مانند همان (۲۱۹۹۹)

انجام موجود: «فانه قال قبیل هذا البحث الذي ینسب الي موضوع یکون نسبته علي وجهین.»

نسخ، کاتب: محمودبن عليبن الیاس، تاریخ کتابت: ۸۱۴ هـ.ق. کاغذ، نخودي، ۱۹س، ۵ص ۱۵/۵*۱۱، جلد: تیماج مشکي، وقفي فاضلخان در ۱۰۶۵ ش.

۸۳
تحقیق النقیض
(۲۱۹۹۶)

(عربي)

از شمسالدین محمد حنفي استرآبادي قرن (۱۰ ه.ق.)

رسالة کوتاهي است در تحقیق مبحث نقیض.

آغاز: «بسمله، الحمد لمن لانقیض له و الصلاة و السلام علي رسوله الذي لانظیر له اعلم ان النقیض قد یکون في المفردات بان یعتبر مفهوم في نفسه بدون اعتبار صدقه علي شيء و یضم الیه معني کلمة النفي فیحصل مفهوم آخر في غایة البعد عنه»

انجام: «کما لایخفي علي من له تتبع و تدبر في العلوم.»

نستعلیق تحریري، کاتب: عبدالنبي غریب، تاریخ کتابت: ۱۱۵۸ هـ.ق. محل کتابت: شهر احمدنگر هند، کاغذ: نخودي آسیب دیده از حشرات، ۲۱س، ۴ص ۲۰/۵*۱۲، جلد: اسقاطي، اهدایي مقام معظم رهبري حضرت آیةالله خامنهاي در فروردین ۱۳۷۴.

۸۴
تحقیق الوجود الذهني[۱]
(۲۲۰۲۷)

(عربي)

از ابوالحسنبن احمد.

مشتمل است بر یك لمعه و دو اشراق به شرح ذیل:

۱ـ موضوع آن فلسفه و حکمت است.

لمعة: للاشياء سوي هذا الظهور الظاهر المکشوف ظهور آخر يعبر عنه بالوجود الذهني.
الاشراق الاول: في نقل الاشکالات التي وقعت للناس و تفصيل ما في حلها.
الاشراق الثاني: في الاشارة الي تحقيق الحق و اظهار شيء من خبايا هذا المبحث المعضل.
آغاز: «بسمله، عزمن اعلام کبريائه من ان ينالها سهام اشعة الاوهام و علا من عز سرادقات عزه من ان يحيط بها خيال دراية الافهام»
انجام: «و اما الثامن و التاسع فوجوه اجوبتها قد ظهرت بما ذکرنا علي ما لايذهب عليك و لنختم الکلام... و آله العظام.»

نستعليق تحريري، کاتب: عبدالنبي غريب، تاريخ کتابت: نهم ذيحجة ۱۱۵۸، محل کتابت: احمدنگر هند، کاغذ: نخودي آهارمهرة آسيبديده، ۱۷س، ۲۰گ ۵/۲۰*۱۲، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: اسقاطي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه اي در فروردين ۱۳۷٤.

۸۵
تذکرة الأريب علي شرح التهذيب
(ض۱۲۷۱۵)

(عربي)
از محمد عليبن محمدصادق دزفولي عاملي، ظاهراً قرن (۱۲ هـ .ق.)
شرحي است توضيحي با عناوين «قوله ــ قوله» بر «تهذيب المنطق» مسعود تفتازاني به اضافة فوايد و مطالب سودمند، چنانکه خود در مقدمه گويد: «... و ان ما صنفه الامام الفاضل... قد احتوي من هذا العلم فوائده و اشتمل جواهره و فرائده و لکنّه کان محتاجاً الي الايضاح... لکون عباراته مختصرة غاية الاختصار و مطالبه منحجرة غاية الانحجار فشرحته شرحا يعرف دقائق مسائله و يکشف به الحجاب عن وجه مقاصده تقريبا لتناوله و تسهيلا لفهم علي طالبه و اضفت الي ذلك بعض ما اطلعت عليه من الفوايد السنية و المطالب العلية»
آغاز: «بسمله، خير نطق يفرح به البال و

يمرح به المقال حمد ملك ليس له وزير و لاعديل المنزه عن القياس و الاستقراء و التمثيل»

انجام: «و ما ذكر في هذالرأس اشبه بمقاصد هذا الفن و هو ظاهر و الله اعلم فنسأل الله ان يحسن لنا عواقب الامور بمحمد و آله... ما تعاقبت الظلمة و النور.»[١]

نسخ، كاتب: حيدربن محمد علي دز فولي، تاريخ كتابت: ١٢٣٦ ش، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٨س، ٦٠گ ٢٠*١٤، خطوط روي متن به شنگرف، جلد: مقوا، عطف و گوشه تيماج قهوه اي، خريداري آستان قدس رضوي در ارديبهشت ١٣٦٧

٨٦
التصور و التصديق (رسالة ـ) (٢٢٢٤١)

(عربي)

از صدرالدين محمدبن ابراهيم شيرازي (ـ ١٠٥٠ هـ .ق.)

مشتمل است بر دو مقدمه و پنج فصل به شرح ذيل:

فصل: في العلم و تعريفه.

فصل: في تقسيم العلم الي التصور و التصديق.

فصل: في تقدير الحق و المذاهب الأربعة.

فصل: في تأييد الحق بعبارات القوم.

فصل: في جواز تقسمي العلم.

ملا صدرا در اين نوشته رد و ايراد هايي بر سهروردي و ابن كمونه[٢] و قطب الدين شيرازي نيز دارد.

آغاز: «بسمله تصورنا آياتك و صدقنا رسالاتك و آمنا بحجتك و انبيائك»

انجام: « و ادراك ذلك يحتاج الي لطف قريحة فهذا ما سنح لنا في باب التصور و

١ـ مصدر است به «الدرة الحوصلة في تحقيق البسملة» از همين مؤلف در تفسير بسمله.

١ـ سعدبن منصوربن حسن‌بن هبةالله معروف به ابن كمونه (ـ ٦٨٣ ه .ق.) فيلسوف و چشم پزشك، شهرت ابن‌كمونه در ميان فيلسوفان مسلمان، بيشتر به سبب شبهاتي است كه به او نسبت داده اند و همين معني سبب شده كه آثار فلسفي او مورد توجه واقع نشود. ر.ك: دائرةالمعارف بزرگ اسلامي ٤: ٥٢٤,

التصديق و الله و لّي الهداية و التوفيق.»

نستعليق، كاتب: سيد احمد حسيني، تاريخ كتابت: ۱۳۳۹ ه .ق. كاغذ: نخودي، ۲۳س، ۱٦ص ۲۱*۱۷، مذّيل است به تاويلات شيخ عبدالرزاق كاشي در بارة كريمة «انما تمثل لها بشرا سويا»، جلد: مقوا، اهدايي مقام معظم رهبري در خرداد ۱۳۷۳.

۸۷
التصور و التصديق
(۱۵۰٤۱)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۱۲٤۱) و مذيل است به پاسخ از شبهه‌اي در پنج صفحه.[۱]

نستعليق، كاتب: محمد (به درخواست آقا شيخ رضا)، تاريخ كتابت: سوم ذيحجه ۱۲٦۷، كاغذ: نخودي آهارمهره فرنگي، ۱٤س، ۲۸گ ۹/۱۷*۱۱، دو صفحة اول معلق به حواشي، جلد: مقوا، رويه كالينگور، وقفي آقا جمال‌الدين نوري در مهر ۱۳٦٤.

۸۸
التصور و التصديق
(۱۸٤۰۲)

(عربي)

از عصام‌الدين ابراهيم‌بن محمد عربشاه سمرقندي اسفرايني (ـ ۹٤۳ ه .ق.)

در اين بحث، كه تصّورات، برخلاف تصديقات، هميشه مطابق با واقع است.

آغاز: «بسمله، اعلم انّ قولهم ان التصورات لايحتمل عدم المطابقة بخلاف تصديقات كلام حق ما فهمه من اورد عليه ان المراد بالمطابقة ان كان ان المطابقة مع الماخذ فلا نسلم»

انجام: « ولعله يحتاج الي لطف قريحة و لله الحمد والله اعلم.»

نسخ، كاتب: داوودبن نجم‌الدين محمد، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، كّلا ۳۳س، ۲ص ۱۸*۱۱، جلد: مقوا،

۱ــ آغاز ذيل: «شبهة نمنع ان يكون الجسم قابلاً للقسمة الي غير النهاية و الا يلزم تساوي مقدار...»
انجام: «ولقد فسر النزاع اللفظي امكان الجمع غير اللفظ.»

رويه پارچة اخرا، وقفي ابن خاتون در ۱۰۶۷ ه .ق.

۸۹
تعديل الميزان في تعليق علم الميزان (۱۳۱۸۵)

(عربي)

از امير بهاء الدين محمدبن محمدباقر حسيني نائيني مختاري سبزواري قرن (۱۲هـ .ق.)

حاشية مفصلي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر حاشية ملاعبدالله يزدي بر «تهذيب المنطق» تفتازاني، اين حاشيه بيشتر جنبة توضيحي دارد و رد و ايراد كمتر دارد. مؤلف در مقدمه تصريح ميكند كه او كتاب مفصلي موسوم به «محيي الأذهان في شرح لسان الميزان»[۱] نيز در همين زمينه دارد ولي متأسفانه آن را در مآخذ نيافتيم.

از ابتداي نسخه يك برگ ساقط و از انتها چند جمله ناتمام است.

آغاز موجود: « افاض الله عليهما شآبيب غفرانه و اسكنهما من فضله فراديس جنانه لمّا منّ الله تبارك و تعالي علينا في اتمام كتابنا الكبير الموسوم بمحيي الأذهان في شرح لسان الميزان...»

انجام موجود: «بل روي ان اهل النار ليتأذون من ريح العالم التارك لعلمه و ان عقاب العالم الغير العامل.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي رطوبت رسيده، ۱۹س، ۱۷۶گ ۲۰/۷*۱۳/۵، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي به لفظ «منه رحمةالله»، جلد: مقوا، رويه مشمع، اهدايي كاظم مدير شانه‌چي در آبان ۱۳۶۲.

۹۰
تعديل الميزان في تعليق علم الميزان (۱۳۲۵۷)

از ابتداي نسخه، دو برگ ساقط و از

۱ـ طبق ضبط مرحوم آقا بزرگ: «هم لسان الميزان و هم شرح آن هر دو از تصانيف محمد مختاري است. به گفتة او: «لسان الميزان في علم المنطق للسيد الامير... المولود ۱۰۸۰ له شرحه ايضا عدهما من تصانيفه في رسالته في ترجمة نفسه» الذريعة ۱۸: ۳۱۱.

انتهاي آن چند برگ ناتمام است.

آغاز موجود: «قوله افتتح بحمدالله فيه اشارة الي أن صدور الفعل من الفاعل المختار لابدّ من علّة باعثه عليه و غاية داعيه اليه»

انجام موجود: «و اعلم أن المشهورات و المسلّمات و المظنونات أنما ينتفع بها.»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن دوازدهم ه.ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ١٧س، ٢٢٢گ ١٠/٥*١٧/٥، عناوين به شنگرف، تصحيح و مقابله شده، جلد: تيماج مشکي، اهدايي کاظم مدير شانه‌چي در آبان ١٣٦٢.

٩١
تعديل الميزان
(٢٣٥٩٦)

(عربي)

از امير غياث‌الدين منصوربن محمد دشتکي شيرازي (ــ ٩٤٨ ه.ق.)

مشتمل بر دو منهج و هر منهج حاوي چند مطلب و مبحث است.[1]

مؤلف در مقدمه مي‌نويسد: «ثم اعلم اني ميزت بين کلام هؤلاء الکرام بارقام... فالعلامة... للفاضل قطب‌الدين الرازي ق و للشيخ محمد بن محمود السهروردي شارح التلويحات ش و لابي و سيدي و استادي اب الآباء و سيد اعاظم العلماء لازال صدرا للعظام في الايام محمدا محمودا بالنسبة الامام من الخواص و العوام صد ثّم ميزت کلامي عن کلام غيري بتصديره باقول او اظن و ربما اکتفيت برقم جعلته علامة هو هذا منص»[2]

١ــ قاضي نورالله مي‌نويسد: اين کتاب خلاصة منطق شفا است و خود آن نيز توسط مؤلف به نام «معيار الافکار» خلاصه شده است. مجالس المؤمنين ٢: ٢٣١.

٢ــ با توجه به اين عبارت که مي‌نمايد مؤلف همان دشتکي است و همچنين با عنايت به ضبط مرحوم آقا بزرگ «و يوجد التعديل عند السيد شهاب‌الدين التبريزي نزيل قم، أوله يا غياث المستغيثين ايدنا بتعديل ميزان الأنظار» و نيز عبارت نسخه شمارة (٥٨٦٢) «هذا و عليه التعويل شروح في کتابنا المسمي بالتعديل» بايد مؤلف همان دشتکي باشد و

از ابتداي نسخه يك برگ افتاده است.

آغاز موجود: «خيرا كثيرا و صار بصر بصيرته بنور الحق بصيرا و ان الحكمة بشفاء القلوب»

انجام: «يلزم ان يتوقف حكم العقل بلزوم جوهر من جواهره و الله اعلم بحقايق الامور.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۶۵گ ۱۷/۵*۹/۳، عناوين به شنگرف و لاجورد، اوراق معلق به حواشي فخرالدين محمد استرآبادي با جمله دعائي «مد ظله العالي»، جلد: تيماج ضربي زرين با ترنج و سرترنج، اهدايي شكرالله فقيه‌نيا در سال ۱۳۷۵ ش.

۹۲
تعريفات المنطق
(۱۹۰۸۷)

(عربي)

جامع، نامعلوم.

در اين رساله بيش از چهل لغت و اصطلاح منطقي را كه ميرسيد شريف گرگاني در «كتاب التعريفات» خود، به ترتيب حروف هجا آورده با اندكي تصرف در يك‌جا گردآوردي و توضيح داده شده است كه آنها عبارتند از:

المنطق، المقدّمه، التصوّر، الحكم، الدّور، التسلسل، البديهي، النظري، التصديق، قسم الشيء،قسيم الشيء، الحدس، الفكر، الترتيب، الجهل، اليقين، الظن، الوهم، الشك، الصورية، العلة الفعلية، العلة الفائية، الآلة، القانون، الموضوع، العوارض الذاتية، التعجب، الدلالة، المدلول، الدال، الوضع، المعني اللّفظية الوضعية، اللزوم الخارجي، الّلزوم الذهني، الّلفظ المركب، اللّفظ المفرد، المركب التام، المعني، الكلّي، الجزئي، العنقاء، النوع، الفصل، اللازم البّين، اللازم الغير

احتمالاً نوشتة مفهرس فهرست ج ٤ كه نام كتاب را در صفحة ٣٦٨ تعديل الميزان نوشته صحت نداشته باشد و بايد آن خلاصة اين كتاب باشد. و الله اعلم بالصواب.

البّين، مقدمة الكتاب، الدلالة الطبيعة، الدلالة الفعلية.

آغاز: بسمله، المنطق آلة قانونّية تعصم مراعاتها الذهن عن الخطأ في الفكر»

انجام: «و الدلالة الفاعلية هي دلالة الّلفظ علي المعني بحسب الاستدلال كدلالة الّلفظ علي المعني بحسب الوضع كدلالة الانسان علي الحيوان الناطق.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٤س، ٥ص ١٢*١٨، خطوط روي لغات به شنگرف، نسخه فاقد جلد، وقفي شيخ حسين اعلمي در مهر ,١٣٧٠

٩٣
التعريفات (رسالة ـ)
(ض ١٣١٧٧)

(عربي)

در اين رساله نيز بيش از هشتاد لغت و اصطلاح منطقي از «كتاب التعريفات» گردآوري و توضيح داده شده است. توضيحات اين رساله مفصلتر و كاملتر از «التعريفات» سيد شريف ميباشد.

آغاز: «بسمله، حمدله، فهذه رسالة في جميع التعريفات بعض الاشياء (كذا) و بالله التوفيق المطلقة ما هو يتوقف عليه الشروع في العلم، العلم حصول صورة الشيء في العقل، العقل جوهر مجرد في ذاته و افعاله او جوهر محلل لادراك الاشياء»

انجام: « و المسايل هي القضايا التي يطلب بالبرهان نسبة محمولاتها الي موضوعاتها في ذلك العلم.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ١١٦٠ ه .ق. كاغذ: نخودي، ١٧س، ٤ص ٢٠*١٣/٧، در برگ اول و ظهر ورق آخر نسخه، مهر دايره اي است با رقم «يا فتاح نايب السلطنه القاهره شاهزاده همايون سنه ١٢٠٢»، جلد: مقّوا، عطف ميشن جگري، اهدايي مرحوم كاظم مدير شانهچي در آبان ,١٣٦٢

۹۴
تعريف العلم
(ض ۱۲۱۴۵)

(عربي)

از کمال الدين محمودبن نعمةالله بخاري احتمالاً قرن (۱۰ ه .ق.)

در اين رساله، تعريف علم از ديدگاه حکما و متکلمين بحث شده و بر گفته هاي آنان ايراداتي نيز وارد گرديده است. اين اثر در دو مقصد ترتيب يافته است:

المقصد الاول: في تعريف الحکماء، قال الحکماء العلم هو حصول صورة الشيء في العقل.

داراي شش بحث.

المقصد الثاني: في تعريف الاشاعرة، قال الاشاعرة العلم صفة توجب تميزا لايحتمل النقيض، داراي دو مقام.

آغاز: «بسمله، الحمدلله المحمود علي کل فعاله و الصلاة و السلام علي سيدنا محمد و آله و بعد فهذه رسالة مشتملة علي ابحاث لطيفة و فوايد جليلة»

انجام: «مع انه يلزم علي هذا الاحتمال اطلاق النقيض علي الصور الادراکية الّا ان يعتبر التجوز تامل هذا آخر الکلام في هذا المقام و الحمدلله... انه ولي الاکرام و الانعام»

نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن دهم ه .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۳س، ۷گ ۲۰*۱۴/۵، عناوين در حاشيه به شنگرف، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي سيد جلال الدين تهراني در مرداد ۱۳۶۱.

۹۵
تقسيم القضية
(۱۸۴۰۸)

(عربي)

از عصام الدين ابراهيم‌بن محمد عربشاه اسفرايني (ـ ۹۴۳ ه .ق.)

رساله کوتاهي است در تقسيم قضيه به حمليه و شرطيه و ايراد مؤلف بر منطقيين.

آغاز: «بسمله، من المبدإ العليم الحكيم الفياض نضارة ازهار العلوم في الرياض... اعلم ان ارباب الميزان قسموا القضية الي حملية طرفا ها مفروض بمعني ما يمكن ان يعتبر عنهما بمفرد و شرطية تقابلها و حكموا بان هذا لحصر عقلي يحكم به العقل... لكنه ليس كذلك»

انجام: «و ارفع عنقك ناظرا الي الازهار ان لم يكن في ربقة التقليد المشدود علي المسمار قدتمت الرسالة الّلطيفة لافضل المتأخرين مولانا عصام الدين ابراهيم»

نسخ، كاتب: شيخ داودبن نجم الدين محمد، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي، ۲۵س، ۲ص ۱۸*۱۱، جلد: مقوا، رويه پارچه اخرا، وقفي ابن خاتون عاملي در ۱۰۶۷ ق.

۹۶
تقسيم القضية
(۲۲۴۳۶)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۱۸۴۰۸) است.

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، كلاً ۳۲س، يك ص ۱۷/۵*۱۱، جلد: مقوا، عطف تيماج مشكي، وقفي ميرزا رضاخان نائيني در مرداد ,۱۳۱۱

۹۷
تمام المشترك (رسالة في بحث ـ)
(ض ۱۲۱۴۵)

(عربي)

از شمسا لدين محمد تبريزي معروف به ملاحنفي زنده در (۹۳۳ ه .ق.)

رساله‌اي است بسيار موجز در مبحث تمام المشترك.[1]

آ غاز: «بسمله، الجزء المفرد للماهية المحمولة عليها اما جنس او فصل مطلقان لانه

۱ـ نامبرده «حاشيه بر حاشية تحرير القواعد المنطقية» نيز دارد كه در جاي خود ملاحظه خواهيد كرد.

ان كان تمام الذاتي المشترك بينهما و بين نوع ما مباين لها فهو الجنس و الا فهو الفصل سواء كان مختصا بالماهية اولا اما اذا اختص بها فلأنه عن الماهية عن غيرها في الجملة»

انجام: «و قد عرفت ما ضيه مفصلا و يعلم منه ضعف ما ذكره المحقق الرازي من وجوده تدبر.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۵ص، ۱۹*۱۲، اوراق داراي حواشي به لفظ «منه قدس سره»، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي سيدجلال الدين تهراني در مرداد ۱۳۶۱.

۹۸
تهذيب المنطق
(۲۳۴۳۹)

(عربي)

از سعدالدين مسعودبن عمر تفتازاني (ـ۷۹۲ هـ .ق.)

اين اثر داراي دو بخش منطق و كلام است، كتاب «تهذيب المنطق» از متون دقيق و مجموعه اي از منطق است كه در نهايت ايجاز و اختصار نگارش يافته در عين حال حاوي همة مسائل مهم منطق مي‌باشد.[۱] بر اين كتاب شروح و حواشي بسيار نوشته اند كه برخي از آنها در اين فهرست معرفي شده است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله الذي هدانا سواء الطريق و جعل لنا التوفيق خير رفيق»

انجام: «اي الطريق الي الوقوف علي الحّق و العمل به و هذا بالمقاصد اشبه.»

۱ـ صاحب ريحانه مي‌نويسد: تهذيب المنطق و الكلام كه از كتاب‌هاي متون بسيار متقن و قسمت منطق آن بهترين كتابي است كه در اين علم شريف نوشته شده و به همين جهت مشهور آفاق و محل توجه اكابر محققين و از كتاب‌هاي درسي و بحثي بوده و شرح‌هاي بسياري بر آن نوشته اند كه اتقن آنها شرح ملاعبدالله يزدي است كه به حاشيه و حاشية ملاعبدالله معروف است. ريحانة الأدب ۱: ۲۱۳.

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اواخر قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٧س، ٨ص ٢٩*١٨، حواشي آن حاوي مباحثي است مفصل در معنا و مفهوم واژه «هدايت»، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي ميرزا رضاخان ناييني در مرداد ١٣١١.

٩٩
تهذيب المنطق
(٢٣٦١١)

آغاز و انجام: مانند همان (٢٣٤٣٩)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ١٠٣١ ه .ق. كاغذ: نخودي آسيب ديده از موريانه، ١٤س، ٦گ ١٩/٥*١٣، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي شكرالله فقيه‌نيا در آذر ١٣٧٥.

١٠٠
تهذيب المنطق
(٢٨٠٣٥)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (٢٣٤٣٩) است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ذيقعدة ١١٥٣، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٠س، ٤٦گ ٢٠/٥*١١، عناوين به سرنج، اوراق آسيب‌ديده از حشرات، در پايان مهر مستطيلي است با سجع «خوش است كتبخانه سليمان جاه بهر كتاب مزين چو نقش بسم‌الله ١٢٣٢»، جلد: مقوا، عطف و گوشه ميشن قهوه اي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه اي در دي ١٣٨٠.

١٠١
تهذيب المنطق
(٢٤٣١٦)

آغاز: مانند همان (٢٣٤٣٩)

انجام: «اي الفرض الوقوف علي العمل به و هذا بالمقاصد اشبه.»

نستعليق، كاتب: مّلابيگ نظرقرمكي، تاريخ كتابت: ١٢٥٨، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٥س، ١٢ص ٢١*١٣/٥، عناوين به شنگرف، جداول اوراق به زر و تحرير و لاجورد، كمند به سرخي، اندازة جدول ١٤*٧/٢، جلد: مقواي ضربي با نقش ترنج و سرترنج، درون نيز ترنج و سرترنج قلمداني و گوشه، خريداري آستان قدس در مهر ١٣٧٧.

١٠٢
تهذيب المنطق
(٢٣٩٥٠)

آغاز و انجام: مكرر همان (٢٣٤٣٩)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ٧س، ١٦گ ١٦*١٠، عناوين به سرنج، اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي غلامعلي فائقي در آذر ١٣٣٢.

١٠٣
تهذيب المنطق
(٢٦١٧٦)

دو برگ از ابتداي نسخه ساقط است.

آغاز موجود: «مقدمة العلم ان كان اذعانا للنسبة فتصديق»

نسخ، كاتب: محمد سليم‌بن محمد نصير مازندراني، تاريخ كتابت: شنبه، هفتم شوال ١١٠٢، كاغذ: نخودي آهارمهره، ٦س، ١٧گ ١٧*١١/٥، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج يكلاي مشكي مستعمل، وقفي جعفر زاهدي در سال ١٣٧٧ ش.

١٠٤
تهذيب المنطق
(٢٤٩٨٩)

آغاز و انجام: مانند همان (٢٣٤٣٩)

نسخ، كاتب: جمال‌الدين احمدبن محمد گيلاني، تاريخ كتابت: اول شعبان ١٠٢٧، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٦س، ٨گ ١٤*٨/٥، عناوين به شنگرف، تصحيح شده، اوراق آسيب ديده، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي سيدكمال‌الدين مرتضوي در مهر ١٣٧٧.

١٠٥
تهذيب المنطق
(٢١٠٠٧)

نسخه كامل است.

نسخ، كاتب: مختاربن علي، تاريخ كتابت: سوم ذيحجه ١٢٢١، كاغذ: حنايي و نخودي آهارمهره، ١٠س، ١١گ ٢١*١٤/٥، جاي عناوين سفيد، جلد: تيماج يكلاي مشكي، اهدايي مقام معظم رهبري در خرداد ١٣٧٣.

١٠٦
تهذيب المنطق
(ض ١٧٧١٥)

نسخه كامل است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن چهاردهم هـ .ق. كاغذ: نخودي فرنگي، ٢٢س، ٦گ ١٧/٥*١٠/٧، جلد: ميشن يكلاي قهوه اي، وقفي شيخ حسن خندق‌آبادي در تير ١٣٦٩.

١٠٧
تهذيب المنطق
(ض ٩٩٥١)

نسخه ناتمام و موجودي تا اواخر اشكال اربعه از مباحث تصديقات است.

آغاز: مانند پيشين (٢٣٤٣٩)

انجام موجود: «وضابطة شرايط الاربع انه لابد من عموم موضوعية الاوسط.»

نستعليق، كاتب: محمدهادي‌بن محمدباقر حسيني‌تبريزي، تاريخ كتابت: ١٠٩٤ هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٥س، ٤گ ٢٠*١٥، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي فارسي و عربي، جلد: تيماج قهوه اي لبه‌دار، وقفي ميرزا محمدعلي رضوي كه توسط سيدرضا امير شهيدي در شهريور ١٣٤٨ به كتابخانه تحويل گرديده است.

١٠٨
تهذيب المنطق
(ض ١٠٦٥١)

نسخه كامل و آغاز و انجام مكرر همان (٢٣٤٣٩) است.

نستعليق خوش، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: نيمة اول قرن دهم هـ .ق. كاغذ: نخودي، ١٢س، ١١گ ١٨*١٢، عناوين به شنگرف، اوراق رطوبت رسيده و وصالي شده و بعضاً معلق به حواشي، جلد: تيماج عنابي، وقفي دكتر محمد زهرائي در تير ١٣٥٠.

١٠٩
تهذيب المنطق
(ض ٢٨٦٥٥)

نسخه ذيلاً ناقص و موجودي تا ابتداي مبحث ششم «الرؤس الثمانية» است.

آغاز: مانند پيش (٢٣٤٣٩)

انجام موجود: «الخامس من اّي علم هو ليطلب

فيه ما يليق به السادس أنه في أي»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اوايل قرن چهاردهم ﻫ .ق. كاغذ: خطدار فرنگي، ٢٨س، ٢ص ٣٣*٢٠، خطوط به خامة آبي و عناوين به سياه جلي، فاقد جلد، وقفي احمد شاهد در آبان ١٣٨١.

١١٠
الجذر الأصمّ[1]
(٢٢٤٣٢)

(عربي)

مقاله اي است در سه مقدمه به شرح ذيل:

الاولي: ان الخبر بصورته حكاية عن نسبة خارجية...

الثانية: ان الصدق و الكذب نسبتان بين الحكاية و المحكي عنها.

الثالثه: لا يمكن ان يكون الخبر حكاية عن صدق نفسه او كذبها او عن صدق او كذب يتوقف علي ذلك الحكاية. مؤلف شناخته نشد.

آغاز: «بسمله، الحمدلله رب العالمين و الصلاة و السلام علي رسوله محمد و آله اجمعين قالو كل خبر اما صادق او كاذب و هذه قضية منفصلة حقيقية صادق في نفس الأمر»

انجام: «فلم يتحقق ما نبكي عنه فتأمل و الله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم، كاغذ: شكري آهارمهره، كلا ٤٠س، ٢ص ١٧/٥*١١، جلد: مقوا، عطف تيماج مشكي، وقفي ميرزا رضاخان نائيني در مرداد ١٣١١.

١١١
الجوهر النضيد في شرح منطق التجريد
(٢١٢٩٨)

(عربي)

از علامة حلي، ابومنصورحسنبن يوسفبنعليبن مطّهرحّلي (٦٤٨ـ٧٢٦ ﻫ .ق.)

شرح استدلالي مهم و معروفي است با عناوين «قال ـ اقول» بر بخش منطق كتاب

١ـ ر.ك: مغلطة الجذر الأصّم.

«تجريد الكلام» خواجه نصيرالدين طوسي. اين كتاب در سال ۱۳۱۱ ه .ق. به كوشش ميرزا فضل‌الله حكيم الهي به چاپ رسيده است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله المتفرّد بوجود الوجود المتوّحد بالكرم و الجود مبدع مواد الناقصة بحسب ذواتها»

انجام: «فلا يمكن ضبطها كما امكن ضبط المواضع في الصناعتين اوليين و ليكن هذا آخر ما نورده في شرح هذا الكتاب بعون الله الملك الوّهاب.»

نستعليق، كاتب: نورالله شريف، تاريخ كتابت: جمادي الثاني ۱۱۰۰، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۸س، ۱۲۴گ ۱۹*۱۲/۵، عناوين و خطوط روي متن به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، ظهر ورق اول توضيح برخي از مطالب كتاب، نسخه تصحيح شده، جلد: تيماج عنابي لبه‌دار، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در خرداد ۱۳۷۳,

۱۱۲
الجوهر النضيد
(۲۶۶۱۲)

اين نسخه و نسخه‌هاي ذيل كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۱۲۹۸) است.

نستعليق، كاتب: محمد نظام‌بن ميرزابيگ، تاريخ كتابت: ۱۰۷۴ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۸س، ۱۳۱گ ۱۹/۵*۱۱/۵، جاي عناوين سفيد، ظهر ورق اول مطالب متفرقه، جلد: تيماج عنابي يكلا، وقفي سيد محمدرضا سادات اخوي در فروردين ۱۳۷۹.

۱۱۳
الجوهر النضيد
(۲۶۲۴۰)

نستعليق، كاتب: محمدتقي حسني اردستاني متخلص به تجريد، تاريخ كتابت: ۱۱۷۳ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۱۵۴گ ۱۸/۵*۱۰/۵، عناوين و خطوط روي متن به شنگرف، تصحيح شده، جلد: تيماج قهوه‌اي يكلا، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

١١٤
الجوهر النضيد
(٢٣٣٢٦)

نسخ، كاتب: محمدبن محمدحسين كوكدي، تاريخ كتابت: دهم جمادي‌الثاني ١٣١٥،[١] كاغذ: شكري آهارمهره، ١٧س، ١١٦گ ٢١/٨*١٤/٨، عناوين و خطوط روي متن به شنگرف، جلد: ميشن قهوه‌اي، خريداري آستان قدس رضوي در مهر ١٣٧٥.

١١٥
الجوهر النضيد
(٢٧٦٠٤)

مقدار شش ورق از ابتداي نسخه ساقط است.
آغاز موجود: «كالانسان و الثورمعا... اقول و المسئول عنه بما هو امّا ان يكون واحداً او كثيراً»
انجام: مانند پيشين (٢١٢٩٨)

نستعليق، كاتب: عبدالصمد مهّذايي، تاريخ كتابت: دوشنبه ٢٥ ربيع‌الثاني ١٠٩٠، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٩س، ١٣٧گ ٢٢*١٢، عناوين و خطوط روي متن به شنگرف، فاقد جلد، خريداري آستان قدس رضوي در بهمن ١٣٨٠.

١١٦
الجوهر النضيد في شرح منطق التجريد
(٢٢٩٨٦)

از ابتداي نسخه يك برگ افتاده است.
آغاز موجود: «و لا يتعسر علي الضابط تذكارها فجعلنا تلك الاصول مترتبة في تسعة فصول»
انجام: مانند همان (٢١٢٩٨)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه.ق. كاغذ: نخودي و بعضاً حنايي آهارمهره، ٢٠ تا ٢٢س، ١٣١گ ١٦/٥*٩، برخي از عناوين به شنگرف و جاي اغلب آنها سفيد، اوراق اندكي آسيب ديده، نسخه تصحيح شده، جلد: مقوا عطف ميشن قهوه‌اي، وقفي آية‌اللهي شيرازي در اسفند ١٣٧٤.

١ـ در پنجاه روز كتابت شده است.

١١٧
الجوهر النضيد في شرح منطق التجريد (٩٩٥١)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (٢١٢٩٨) است.

نستعليق، كاتب: محمد هاديبن محمدباقر حسيني تبريزي، تاريخ كتابت: چهارشنبه، چهارم شعبان المعظم ١٠٩٤ در مدرسة ملاعبدالله براي محمد حسيني تبريزي، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٤س، ١٦١گ ٢٠*١٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، تصحيح و مقابله شده و اندكي رطوبت رسيده، ظهر ورق اول در تحقيق اسم معرف به لام و اسم جنس و علم جنس و قبل از آن مطالب متفرقه[1]، جلد: تيماج قهوه‌اي لبه‌دار، وقفي محمدعلي رضوي كه به وسيلة سيدرضا اميرشهيدي در شهريور ١٣٦٨ به كتابخانه تحويل گرديده است.

١١٨
حاشية التالجي = حاشية شرح ايساغوجي (٢٦٢٣٥)

(عربي)

از محي الدين تالجي.

حاشيه‌اي است با عناوين «قال ـ اقول» بر شرح حسام الدين حسن كاتي بر «ايساغوجي» اثيرالدين مفضلبن عمر ابهري.

آغاز: «بسمله، الحمدلله ربّ العالمين... قال الحمدلله الواجب وجوده اقول افتتح كتابه

١ـ از جمله: فايده‌اي است مشتمل بر توضيح اصطلاحات يونانيان در مباحث نه‌گانه علم منطق، بدين شرح:
«فايدة في اصطلاحات اليونانيين في اجزاء علم المنطق: اعلم ان علم المنطق يشتمل علي تسعة مباحث:
الأول: الايساغوجي يعني المدخل في المنطق و هو عبارة عن بحث الالفاظ و الكليات.
الثاني: قاطيغورياس و هو عبارة عن بيان مقولات العشرة.
الثالث: باريرميناس و هو عبارة عن بحث القضايا.
الرابع: سولو و هو عبارة عن بحث القياس.
الخامس: اثولوطيقا و هو عبارة عن البرهان.
السادس: طونيقا و هو عبارة عن الجدل.
السابع: سوفسطيقا و هو عبارة عن المغالطة.
الثامن: ريطوقا و هو عبارة عن الخطابه.
التاسع: قرانيطيا و هو عبارة عن الشعر.»

بالحمد بعد الابتداء بالتسمية لأن اداء الواجب من شكر نعمائه واجب»
انجام: « و الغرض من المغالطة تغليط الخصم و دفعه.»

نسخ، كاتب: يعقوب بن اسماعيل، تاريخ و محل كتابت: سنه ١٠٨٠ در شهر ارض روم مدرسة خاتونيه، كاغذ: شكري آهارمهره، ١٥س، ٨٥گ ٢٠/٥*١٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي «حليم غريب»، «بردعي»، «خطائي»، «مير سيد شريف گرگاني»، «احمد»، «برهان‌الدين» و بعضاً با رمز «منه»، ظهر ورق اول و آخر، صفات ثبوتيه هشتگانه و اقسام هشتگانه همزة قطع، فرق بين شاذ و نادر و قليل و مطالب متفرقة ديگر، جلد: تيماج لبه‌دار خرمايي، وقفي استاد جعفر زاهدي در دي ١٣٧٧.

١١٩
حاشية التالجي
(١٤٥٧١)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (٢٦٢٣٥) است.

نسخ تحريري، كاتب: يوسفبن نورمحمد، تاريخ كتابت: ١١١٧ ه .ق. كاغذ: نخودي، ١٧س، ٥١گ ١٩*١٥، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي عبدالحكيم، محمد شريف و ديگران، نسخه اندكي رطوبت رسيده و وصالي شده، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ١٤٠٥.

١٢٠
حاشية التالجي
(١١٤٩٠)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (٢٦٢٣٥) است.

نسخ، كاتب: ابوالحسنبن محمد شيرواني، تاريخ كتابت: جمعه، نهم ربيع‌الاول ١٢٧١، كاغذ: نخودي، ١٣ و ١٤س، ٩٠گ ٢١/٥*١٦/٥، عناوين به سرخي، بيشتر اوراق معلق به حواشي درناجي و بعضاً از ديگران، جلد: ميشن قهوه‌اي ضربي با ترنج و سرترنج وقفي به وسيلة آقاي تقديسي در مرداد ١٣٥١.

١٢١
حاشية التالجي
(٢٧٣٤٧)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (٢٦٢٣٥) است.

نسخ، كاتب: سليمان‌بن عبدالله، تاريخ كتابت: صفر ١٠٨١، كاغذ: شكري آهارمهره، ١٧س، ٦٦گ ٢٠/٥*١٥، جلد: مقوا، واقف: نامعلوم، تاريخ وقف: شهريور ١٣٨٠.

١٢٢
حاشية التالجي
(٢٦٩٩٥)

آغاز: «بسمله، و به العون قال الحمدلله الواجب وجوده الخ اقول افتتح كتابه بعد الابتداء بالتسمية بالحمد لأن اداء الواجب من شكر نعمائه واجب.»
انجام: مانند همان (٢٦٢٣٥)[1]

نسخ تركستاني، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٥س، ٥٧گ ٢١*١٥، عناوين به شنگرف، اوراق اغلب معلق به حواشي بردعي و بعضاً از فناري و ديگران، فاقد جلد، واقف نامعلوم.

١٢٣
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(٢٦٠٣٦)

(عربي)

از مير سيد شريف علي‌بن محمد بن علي معروف به سيد شريف گرگاني (٧٤٠ـ٨١٦ ه .ق.)

حاشية نسبتاً مختصري است با عناوين «قوله ـ قوله» بر كتاب «تحرير القواعد» قطبالدين رازي. حاجي خليفه در بارة اين حاشيه مي‌نويسد: «و هي ألتي يقال لها حاشية كوجك و فرغ منه سنة ٧٥٣.»[2]

آغاز: بسمله، قوله و رتبته علي مقدمة و ثلاث مقالات و خاتمة اقول هكذا وجد عبارة

١ـ اندكي از انتهاي برگ آخر افتاده است.
٢ـ كشف الظنون ٢: ١٠٦٣.

المتن في كثير من النسخ و الصواب أن لفظ الثلاث ههنا زيادة[1] وقعت سهواً من قلم الناسخ»

انجام: «فلايكون ايضا جزء على حدة بل مندرجاً في المبادي التصديقية والله اعلم بالصواب.»

نستعليق، كاتب: محمدبن ميرزا ابوطالب، تاريخ كتابت: سه‌شنبه محرم الحرام ١٢٣٨، كاغذ: شكري آهارمهره، ١٢س، ١١٣گ ٢١*١٢، عناوين و خطوط روي متن به شنگرف، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ١٣٧٧ ش.

١٢٤
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(١٤٤٧١)

نسخه كامل و آغاز و انجام مكرر همان (٢٦٠٣٦) است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ١٢٣١ ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٩س، ٤١گ ٢٠*١٤/٥، جاي عناوين سفيد، برخي از صفحات داراي حواشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ,١٤٠٥

١٢٥
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(١٤٥٣٨)

اين نسخه و نسخه‌هاي ذيل كامل و آغاز و انجام مانند پيش (٢٦٠٣٦) است.

نسخ، كاتب: ظاهراً مير حبيب (نام كاتب را محو كرده‌اند)، تاريخ كتابت: چهار شنبه، ٢٢ جمادي‌الثاني ١٢٠٩، كاغذ: شكري آهارمهره، ١٢س، ١٥١گ ٣٠*١٣، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج يكلاي قهوه‌اي ضربي با ترنج و سرترنج و لچكي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ,١٤٠٥

١ـ در برخي از نسخ «زائدة» است.

۱۲۶
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱٤٥۰۰)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۱س، ۷۷گ ۲۰*۱۰، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي عمادالدين و ديگران، ظهر ورق اول چهار مهر بيضي با سجعهاي «افوض امري الي الله محمدباقر»، «نعمت حق محمد حسين»، «محمد رحيمبن عبدالباقي الموسوي» و ظاهراً «محمد خوشجان دار امنا شفا»، جلد: تيماج عنابي ضربي با ترنج و سرترنج، آستر ميشن عنابي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱٤۰٥.

۱۲۷
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱٥٥۸۲)

نسخ، كاتب: محمد تقيبن مهدي طالقاني، تاريخ كتابت: ۱۲۲٤ ه .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۱٦س، ۱۲۷گ ۱۹/۷*۱۲/۷، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق و ظهر ورق اول معلق به حواشي عمادالدين، داوود و ديگران، جلد: تيماج يكلاي مشكي فرسوده، خريداري آستان قدس رضوي در آبان ۱۳٦٦,

۱۲۸
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱٥٥۷۳)

نسخ و بعضاً نستعليق، كاتب: محمدبن علي قزويني، تاريخ كتابت: ۱۲۷٤ ه .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۱٤س، ۱۱۲گ ۲۲*۱۲، برخي از اوراق معلق به حواشي، عناوين به شنگرف و جاي اغلب آنها سفيد، ظهر ورق اول مطالب متفرقه، جلد: تيماج يكلاي قهوه اي، خريداري آستان قدس رضوي در آبان ۱۳٦٦,

۱۲۹
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱٥٤۳۰)

نسخ و بعضاً نستعليق، كاتب: محمد مهديبن ميرزا، تاريخ كتابت: پنجم ذيقعده ۱۲۳٤، كاغذ: فستقي آهارمهره، ۱٤س، ۱٤۸گ ۱۷*۱۰، عناوين به شنگرف، اوراق و ظهر ورق اول معلق به حواشي محيالدين، سيدعلي، داوود، احمد، فخرالدين وديگران، جلد: مقوا، رويه گالينگور آبي، خريداري آستان قدس در خرداد ۱۳٦٦,

۱۳۰
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱۵۳۶۸)

نستعليق، كاتب: حاجي محمد، تاريخ كتابت: ربيع الثاني ۱۲۵۱، كاغذ: شكري، ۲۰س، ۷۱گ ۲۰/۴*۱۴/۹، عناوين به شنگرف، يكي دو صفحه داراي حواشي، جلد: مقوا، وقفي علي اصغر احمدئي در آبان ۱۳۶۵.

۱۳۱
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱۷۱۲۸)

نسخ، كاتب: حبيب‌الله‌بن ميرمحمد حسني، تاريخ كتابت: جمادي‌الثاني ۱۲۵۱، كاغذ: آبي آهارمهره، ۱۵س، ۱۰۶گ ۱۷/۲*۱۰/۵، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳۶۸.

۱۳۲
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱۷۲۶۶)

نستعليق، كاتب: محمد رمضان‌بن محمدرضا، تاريخ كتابت: شعبان ۱۲۰۴، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۱س، ۱۵۹گ ۲۰/۹*۱۳/۹، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي احمد، عمادالدين، داوود و ديگران، جلد: مقوا، عطف ميشن عنابي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳۶۸.

۱۳۳
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱۵۰۶۰)

نسخ، كاتب: مرتضي قلي‌بن ولي قلي، تاريخ كتابت: رمضان ۱۲۰۸، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۴س، ۱۱۳گ ۲۰*۱۴، عناوين به شنگرف و سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي عماد و غيره، جلد: مقوا رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي، وقفي صفرعلي صباغ رستمي در آذر ۱۳۶۴.

۱۳۴
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱۴۶۵۸)

نستعليق مخلوط به شكسته، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ربيع‌المولود ۱۲۸۶، كاغذ: شكري

آهارمهره، ١٦س، ٩٣گ ٢١/٨*١٥/٥، جاي عناوين سفيد، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي سوخت، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ١٤٠٥.

١٣٥
حاشية تحرير القواعد المنطقية (١٧١٢٦)

از ابتداي نسخه يك برگ ساقط است.

آغاز موجود: «و الدليل علي ذلك انه جعل المفردات في مقابلة القضايا»

انجام: مكرر پيشين (٢٦٠٣٦)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٤س، ١٥٩گ ١٥*١٠، عناوين به شنگرف، سه برگ اول معلق به حواشي داوود و غيره، جلد: تيماج قهوه‌اي ضربي با ترنج و سرترنج با آستر ميشن قهوه‌اي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ١٣٦٨.

١٣٦
حاشية تحرير القواعد المنطقية (١٧١٢٥)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (٢٦٠٣٦) است.

نسخ، كاتب: احمدبن لطف‌الله، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ١٤س، ٩٦گ ٢٠/٥*١٥، برخي از اوراق معلق به حواشي عمادالدين، داوود و ديگران، جلد: تيماج مشكي ضربي با ترنج و سرترنج، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ١٣٦٨.

١٣٧
حاشية تحرير القواعد المنطقية (١٩٠٩٥)

نسخه كامل است.

نسخ، كاتب: ابوالقاسم‌بن محمد بن حسين، تاريخ كتابت: ١٢١٦ ه .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ٢٢س، ٥٧گ ٢١*١٥/٥، عناوين به شنگرف، صفحات اول داراي حواشي عمادالدين و داوود، جلد: تيماج مشكي، وقفي آقاي رمضانعلي شاكري در دي ١٣٧٠.

۱۳۸
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۲۲۸۸۵)

از ابتداي نسخه مقدار ۱۲ برگ ساقط است.
آغاز موجود: «تقسيم العلم الي تصور فقط و الي تصور معه حكم...»
انجام: «لأن الشيخ الرئيس قد صرح في الشفا بان التصديق موجوداً لموضوع من المبادي التصديقية»[1]

نسخ، كاتب: محمد باقربن محمد لاري، تاريخ كتابت: پنجشنبه، اول ذيحجه ۱۲۵۲، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۲ و ۱٤س، ۱۲٦گ ۲۰*۵/۱٤، عناوين به سرخي، جلد: ميشن يكلاي زرين، وقفي سيد عبدالباقي آية اللهي در اسفند ۱۳۷٤.

۱۳۹
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۲۱۳۷۰)

اين نسخه و نسخه هاي ذيل كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲٦۰۳٦) است.

نستعليق، كاتب: عبدالله‌بن عيسي‌بن نظام الدين گيلاني، تاريخ كتابت: اول رمضان ۱۲۳۱، كاغذ: شكري آهارمهره، ۲۳س، ٦۷گ ۲۷*۱۵، برخي از اوراق معلق به حواشي عمادالدين و داوود، عناوين به شنگرف، تصحيح شده، جلد: تيماج يكلاي عنابي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه اي در خرداد ۱۳۷۳.

۱٤۰
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۲۲۹۳٤)

نستعليق، كاتب: رحيم، تاريخ كتابت: دهم شعبان ۱۰۷۸، كاغذ: نخودي آهاري، ۱۱ و ۱۲س، ۱۳۸گ ۱۹*۸/۱۱، اوراق معلق به حواشي عمادالدين، داوود، احمد، محي الدين، عناوين به شنگرف، تصحيح و مقابله شده، جلد: تيماج قهوه اي، آستر ميشن عنابي، وقفي سيد عبدالباقي آية اللهي در اسفند ۱۳۷٤.

۱٤۱
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۲۳۸۷۳)

۱ـ كاتب قبل از اتمام سطر آخر نسخه را ختم كرده است. آخر كتاب «فلايكون ايضا... بل مندرجاً في المبادي...»

آغاز: «بسمله، حمدله قوله و رتبته علي مقدمة... اقول هکذا وجد عبارة المتن...»

انجام: مکرر (۲۶۰۳۶)

نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: شعبان ۱۲۴۱، کاغذ: فستقي آهارمهره، ۱۸س، ۹۲گ ۱۰/۵*۲۵، عناوين به سرخي، برخي از اوراق رطوبت رسيده و احياناً محشي به حواشي عمادالدين، جلد: تيماج مشکي، وقفي کتابخانه رضوي توسط حاج آقاي الهي.

۱۴۲
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۲۵۰۵۹)

چند برگ از انتهاي نسخه و نيز اندکي از مطالب سه ورق آخر ساقط است.

آغاز: مکرر همان (۲۶۰۳۶)

انجام موجود: «ينبغي ان لايکون في القضية حمل بحسب المعني لاتحاد الموضوع و المحمول في الحقيقة.»

نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن دوازدهم، کاغذ: نخودي، ۱۳س، ۷۲گ ۱۵/۷*۹، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: دفه اول تيماج ضربي با ترنج و سرترنج و دفه دوم ساقط، خريداري آستان قدس رضوي در دي ,۱۳۷۷

۱۴۳
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(ض۱۴۴۱۸)

آغاز: «بسمله، حمدله قوله و رتبته علي مقدمة و ثلاث مقالات اقول هکذا وجدت عبارة المتن في کثير من النسخ»

انجام: مکرر پيشين (۲۶۰۳۶)[1]

نسخ، کاتب: محمد عليبن سيد علي، تاريخ کتابت: شعبان ۱۰۹۲، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۳س، ۱۲۱گ ۲۰/۷*۱۵/۷، عناوين به شنگرف و بعضاً سبز، برخي از اوراق معلق به حواشي و رطوبت رسيده، جلد: تيماج قهوه اي سوخت، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ,۱۴۰۵

۱ـ فقط «فلايکون و التصديقية» از قلم کاتب افتاده است.

۱٤٤
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۱۸۲۰۵)

آغاز و انجام: مانند پيشين (۲٦۰۳٦)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي، ۱۷س، ۱۰۲گ ۱۷/۵*۹، برخي از اوراق معلق به حواشي، نسخه سخت آسيب ديده و برخي از مطالب از بين رفته، دو برگ اول نو نويسي شده، جلد: تيماج مشكي يكلاي آسيبديده، وقفي خانم بيگم عقيلي در سال ۱۳۷۱ ش.

۱٤٥
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۲۵۸٤۹)

يكي دو سطر از انتهاي نسخه ساقط است.

آغاز: مكرر همان (۲٦۰۳٦)

انجام موجود: « هذا الجواب مردو[د] لأن شيخ الرئيس قد صرح في الشفاء.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۳س، ۱٤۷گ ۱۷/۵*۹/۵، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي سيد احمد، داوود، محيالدين، ابيورد، عماد و ديگران، تصحيحشده، جلد: تيماج مشكي ضربي با ترنج و سرترنج، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ ش.

۱٤٦
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۱۷۱۲۷)

از ابتدا و انتهاي نسخه يك برگ ساقط است.

آغاز موجود: «فيندرج فيها الكّليات الخمس و التعريفات ايضا»

انجام موجود: «ان يقال قد فرضنا قولنا كل بالفعل يقول بحسب ان يصدق في عكسه بعض»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي، ۱۵س ۱٤٤گ ۱٦/٤*۹/۵، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، چهار برگ از آخر نو نويسي شده ولي مغلوط است. جلد: تيماج مشكي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳٦۸.

١٤٧
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(٢٤١٦٨)

برگ آخر افتاده است.

آغاز: «بسمله، الحمد لوليه و الصلاة علي نبيّه قوله و رتبته علي مقدمة اقول هكذا وجد عبارة المتن في كثير من النسخ»

انجام موجود: « و قد اجيب عن النظر بمنع الحصر هو انا لانريد بكون الموضوع جزءاً أن.»

نستعليق مخلوط به شكسته، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٤ و ١٥س، ١١٠گ ١٧/٨*١١/٨، عناوين به شنگرف و جاي اغلب آنها سفيد، جلد تيماج مشكي يكلا، خريداري آستان قدس رضوي در خرداد ١٣٧٦.

١٤٨
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(١٧١٢٩)

از ابتداي نسخه دو برگ ساقط است.

آغاز موجود: «اعني التصوّر بوجه مالابخصوصه و كون غيره مستلزماً لذالك الواجب لايقدح في اختياره»

انجام: مكرر نسخة پيشين (٢٦٠٣٦)

نسخ، كاتب: محمد تقيبن محمد فيروزآبادي عامري، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه.ق. محل تحرير مدرسة نواب، كاغذ: نخودي، ١٦س، ٧٠گ ١٧/٨*١١/٥، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، اندكي رطوبت رسيده، جلد: تيماج مشكي يكلا، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ١٣٦٨.

١٤٩
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(٢٥٨٦٦)

از ابتدا و انتهاي نسخه يك برگ ساقط است.

آغاز موجود: «جزءاً من المنطق و هو باطل لاّتفاقهم ان مقدمة الشروع في العلم خارجة عنه»

انجام موجود: « اقول قد اجيب عن النظر بمنع الحصر و هو انا لانريد بكون الموضوع.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۱۰۶گ ۵/۱٤*۱۰، عناوين به سرخي، جلد: تيماج مشكي يكلا، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ ش.

۱۵۰
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(ض۱ ۲۲۵۹۱)

آغاز و انجام: مكرر پيشين (۲٦۰۳٦)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲۲۷ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، اوراق اصلي و الحاقي ۱۲٤گ ۲۵*۱۵، اوراق مملو از حواشي مولوي محمود، مولوي عبدالحكيم، مولوي احمد و آخوند ملا عماد است، عناوين در متن و حاشيه به شنگرف، صفحة اول داراي سرلوح مزدوج منقش، جداول اوراق به شنگرف و لاجورد و تحرير و اكليل، كمند به شنگرف، اندازة جدول ۳/۱٤*٦/۷، جلد: روغني ضربي مزين به ترنج و سرترنج، سجع داخل سرترنج «ناصر اميد شفاعت ز محمد دارد»، درون جلد تشعير و چند قلمداني، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه اي در خرداد ,۱۳۷۳

۱۵۱
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۲۵۹۵۷)

نسخه ناتمام و موجودي از ابتداي كتاب تا پايان مقالة اول و ابتداي مباحث قضايا است.

آغاز: مانند همان (۲٦۰۳٦)

انجام: «فالخلل فيه هو الاحتياج الي الاستفسار فيطول المسافة بلاطائل»[1]

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲۲٦ هـ .ق. كاغذ: نخودي فرنگي آهارمهره، ۲۲س، ۳۸گ ۲۱*۱۵، جلد: تيماج قهوه اي آسيبديده، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ ش.

۱ـ عبارت نسخه چنين است: «اذ لايفهم هناك شيء المسافة اصلا فالخليل فيه هو طائل الاحتياج الي الاستفسار فيطول.»

۱۵۲
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۲۵۹۵۹)

از ابتداي نسخه مقدار ۱۲ و از انتهاي آن ۲۰ برگ ساقط است.

آغاز موجود: «لها الآن الادراك المطلوب الموقوف علي تلك الادراكات التي لايتناهي»

انجام موجود: «فجاز ان يكون بالكنه و ان لايكون و منهم من توهم.»

نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن يازدهم ه .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۰ و ۱۹س، ۱۳صفحه نو نويسي شده، ۸۸گ ۲۲*۱۷، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، مصدر است به قبالة بيع و شراء در سال ۱۲۷۲ ق. جلد: تيماج قهوه‌اي وقفي استاد زين‌الدين جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ ش.

۱۵۳
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۲۶۲۴۹)

چند برگ از ابتداي نسخه ساقط است.[۱]

آغاز موجود: «بها هذا الفن لزيادة الاعتناء بها قوله من العلم به العلم اقول يريد بالعلم الادراك»

انجام: مکرر همان (۲۶۰۳۶)

نسخ، کاتب: مهدي‌بن محمد، تاريخ کتابت: ۱۲۵۰ ه .ق. کاغذ: نخودي رطوبت رسيده، ۱۶س، ۷۱گ ۲۲*۱۴/۵، عناوين به شنگرف و جاي بعضي سفيد، برخي از اوراق معلق به حواشي عماد، ماوردي، داوود، محي‌الدين و... ، جلد: ميشن خرمايي يکلا، وقفي جعفر زاهدي در دي سال ۱۳۷۷،

۱۵۴
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۲۶۳۶۰)

نخستين برگ نسخه ساقط است.

آغاز موجود: «في مقابل القضايا حيث قال المقالة الثانية في القضايا»

۱ــ برگ اول و آخر ربطي به نسخه ندارد.

انجام: مانند همان (۲٦۰۳٦)

نستعليق، كاتب: عباسعليبن ميرزا محمد نوري، تاريخ كتابت: سيزدهم ذيحجه ۱۲۱۷، كاغذ: الوان (نخودي، فستقي و آبي)، ١٤س، ۹٦گ ۲۱*۱۳، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي «عماد» و غيره، ذيل صفحة آخر يادداشت تملك ابوالقاسم در مدرسة حكيم، جلد: تيماج يكلاي مشكي، اهدايي بنياد شهيد تهران در فروردين ۱۳۷۸.

١٥٥
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۲۸۷۰٤)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (۲٦۰۳٦) مذيل به كتاب هيأت قوشچي (چاپي است).

نسخ، كاتب: محمد باقربن محمد جعفر، تاريخ كتابت: دوازدهم صفر ۱۲۳۷، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٦س، ۱۲۹گ ۲۱*١٥، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي عمادالدين و غيره، جلد: دفة اول تيماج يكلاي مشكي و دفة دوم ميشن قهوه اي، وقفي احمد شاهد در آبان ۱۳۸۱.

١٥٦
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۲۸٦٤٦)

نسخه كامل است.

آغاز و انجام: مانند همان (۲٦۰۳٦)

نسخ، كاتب: امام قليبن قاسم سرتاقي، تاريخ و محل كتابت: چهاردهم محرم ١٢٤٤ مدرسة صالحيه، كاغذ: آبي و نخودي آهارمهره، ١٥س، ۱۲۹گ ۲۱/۳*۱۱، عناوين به سرخي و جاي اغلب آنها سفيد، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: ميشن يكلاي مشكي فرسوده، وقفي احمد شاهد در آبان ۱۳۸۱.

١٥٧
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(١٥۰٦٥)

مكرر پيش (۲٦۰۳٦)

نسخ و نستعليق، كاتب: سيد عليبن ميرعلينقي نوكنده اي، تاريخكتابت: ۱۲٤۱ ه.ق. كاغذ: الوان آهارمهره، ۱۳ تا ۱۷س، ١٢٤گ ۲۱/۷*١١/٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق

معلق به حواشي عماد الدين، اسماعيل خويي، داوود و بعضاً به لفظ «منه»، جلد: تيماج مشكي، وقفي سيد عبدالرسول طباطبائي نجفي يزدي در دي ۱۳٦٤.

۱٥۸
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۲۳٥۷٤)

مكرر همان (۲٦۰۳٦)

نسخ، كاتب: احمد، تاريخ كتابت: ۱۲٤۱ ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۸س، ۱۰۹گ ۲۰/٥*۹/۸، عناوين به شنگرف، اوراق اندكي آسيبديده و رطوبت رسيده و بعضاً داراي حواشي، جلد: تيماج يكلاي قهوه اي آسيبديده، وقفي شكرالله فقيه‌نيا در آذر ۱۳۷٥.

۱٥۹
حاشية تحرير القواعد المنطقية (ض ۲۰٥٤٥)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲٦۰۳٦) است.

نسخ، كاتب: عبدالحسين‌بن محمدتقي بهبهاني، تاريخ كتابت: پنجم جمادي‌الثاني ۱۲۳۱ (براي استادش ميرزا محمدرضا فرزند ميرزا مفيد نگاشته)، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱٦س، ۸٦گ ۲۳*۱۷، عناوين به شنگرف، تصحيح شده، جلد: تيماج مشكي، اهدايي مقام معظم رهبري در خرداد ۱۳۷۳.

۱٦۰
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۲۸۷٥۳)

نسخه كامل است.

آغاز و انجام: مكرر پيشين (۲٦۰۳٦)

نسخ، كاتب: حسين‌بن علي اكبر، تاريخ كتابت: دوازدهم شوال ۱۲۷٥، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۱س، ۱۷۹گ ۱٤/٥*۹/٥، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي عماد، سيد علي، داود و ديگران، جلد: تيماج مشكي، وقفي احمد شاهد در آبان ۱۳۸۱.

۱٦۱
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۲۰۷۹۹)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان

(۲۶۰۳۶) است.

نستعلیق، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن سیزدهم هـ .ق. کاغذ: نخودي و شکري آهارمهره، ۱۲س، ۱٤۲گ ۱٤/۵*۸/۵ ، عناوین به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: تیماج یکلاي مشکي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آیةالله خامنه‌اي در خرداد ۱۳۷۳.

۱٦۲
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة (۱۷۰۱٤)

مکرر همان (۲۶۰۳۶)

نستعلیق، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: چهارشنبه، هفدهم جماديالاول ۱۲٦٤، کاغذ: آهارمهرة الوان، ۱٦س، ۸۵گ ۲۰/٦*۱٤/۷، عناوین به سرخي، برخي از اوراق داراي حواشي، اندکي رطوبت رسیده، جلد: مقوا، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳٦۸.

۱٦۳
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة (ض ۱۲۹۵۲)

چند برگ از وسط افتاده است.
آغاز و انجام: مانند پیشین (۲۶۰۳۶)

نستعلیق، کاتب: محمد صادق اصفهاني، تاریخ کتابت: ۲٤ ذیحجه ۱۲۵۵، کاغذ: آبي آهارمهره، ۱۹س، ۸۰گ ۱۷*۱۰، بیشتر اوراق معلق به حواشي عماد، داود، احمد، محيي‌الدین، ابوشامه، و بعضاً با رمز «منه رحمة الله»، جلد: تیماج یکلاي مشکي مستعمل، وقفي شیخ عبدالله مجتهدپور در مرداد ۱۳٦۲.[1]

۱٦٤
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة (۲٤۹۷۸)

نسخه کامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۶۰۳۶) است.

نسخ، کاتب: خداداد، تاریخ کتابت: ۱۲۳۲ هـ .ق. کاغذ: شکري آهارمهرة فرنگي، ۱۹س، ۱۱٤گ ۲۱*۱۳، عناوین به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي محيي‌الدین، عماد، داود و غیره،

۱ـ ظهر ورق اول واقف چنین نگاشته است: «این دو جلد راست و چپ خط مبارك مرحوم جد شیخ محمد صادق مجتهد، در زمان تحصیل است ۳٦/۳/۵ مجتهدپور.»

جلد: تيماج يكلاي قهوه اي فرسوده، وقفي سيد كمال الدين مرتضوي در مهر ,۱۳۷۷

۱٦٥
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۲۷۲۸۲)

آغاز و انجام: مكرر پيش (۲٦۰۳٦)

نسخ، كاتب: هادي، تاريخ كتابت: دوشنبه دوم محرم ۱۲۳۱، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱٥س، ۹۰گ ۲۱*۱٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي ابيوردي، داود، احمد، و بعضاً با رمز «منه»، اندكي رطوبت رسيده، ظهر ورق اول مطالب متفرقه و مهر كاتب با رقم «المتوكل علي الله عبده هادي ۱۲۳٥»، فاقد جلد، خريداري آستان قدس در شهريور ,۱۳۸۰

۱٦٦
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۲۷٤۱۰)

نسخه كامل است.

نستعليق، كاتب: عبد الكريم بن عزالدين حسيني لالا بادي، تاريخ كتابت: شنبه، هفتم ذيحجة ۱۱۱۸، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱٦س، ۱۰۱گ ۱۸*۱۲، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي داود، محيي الدين، عماد، احمد و ديگران، جلد: تيماج يكلاي قهوه اي، خريداري آستان قدس رضوي در شهريور ,۱۳۸۰

۱٦۷
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۲۷۰۲۷)

نسخه از ابتدا و انتها ناقص است.

آغاز موجود: «حيث قال و رسموه و المراد بمفتتح الكلام اوايل الكتاب»

انجام موجود: «ففي الكلام تسامح نجعل الفسير بمنزلة جزء الدليل صورة»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ٦۲گ ۱۸*۱۱، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي عماد و ديگران، اندكي رطوبت رسيده، فاقد جلد، واقف: نامعلوم.

۱۶۸
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة
(۲۷۲۸۹)

از ابتدای نسخه دو برگ ساقط و از انتها ۲۹ برگ نو نویسی شده است.

آغاز موجود: «الاول مثلاً قوله فلایتم التقریب اقول و هو سوق الدلیل علی وجه یستلزم المطلوب»

انجام: مکرر همان (۲۶۰۳۶)

نستعلیق، کاتبان: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن دهم هـ .ق. تاریخ نونویس سنه ۱۲۴۷ به امر ملا محمد مهدی قاینی، کاغذ: نخودی آهارمهره، ۱۵ و ۱۶س، ۱۰۰گ ۲۰/۵*۱۲/۵، عناوین به شنگرف، نسخه معلق به حواشی سیدعلی، عماد و دیگران، بعضی از اوراق وصالی شده، جلد: اسقاطی، خریداری آستان قدس رضوی در شهریور ۱۳۸۰.

۱۶۹
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة
(۲۷۲۰۵)

نسخه کامل است.

آغاز: «بسمله، الحمد لولیه و الصّلاة علی نبّیه قوله و رّتبته علی مقدمة و ثلث مقالات»

انجام: مکرر پیشین (۲۶۰۳۶)

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن سیزدهم هـ .ق.[1] کاغذ: شکری آهارمهره، ۱۴س، ۱۱۳گ ۲۰/۵*۱۴، برخی از عناوین به شنگرف و جای اغلب آنها سفید، ۶ برگ از ابتدا معلق به حواشی داود، محیی‌الدین، عماد، احمد، بردعی، سیدعلی، حسین و عبدالعالی، جلد: تیماج یکلای مشکی، خریداری آستان قدس رضوی در شهریور ۱۳۸۰.

۱۷۰
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة
(۱۷۶۸۷)

آغاز و انجام: مانند همان (۲۶۰۳۶)

۱ـ در شناسنامه، کاتب: محمد حسین تستری و کتابت ۱۱۱۸ هـ .ق. ضبط شده است ولی نسخه فاقد این نام و تاریخ است.

نستعليق خوش، كاتب: محمد صالح‌بن عبدالحسين صبور لاريجاني، تاريخ كتابت: پنجشنبه محرم ١٢٤٠، كاغذ: آبي آهارمهره، ١٨س، ٩٥گ ٢١/٥*١٣، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به‌حواشي به لفظ «منه رحمه‌الله» و بعضاً از محي‌الدين تالجي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي، وقفي ميرزا ابوالحسن آملي در فروردين ١٣٦٩,

١٧١
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(١٠٣٥٤)

نسخه كامل و آغاز و انجام مكرر پيش (٢٦٠٣٦) است.

نسخ، كاتب: ابراهيم عرف جويندجه، تاريخ كتابت: سه‌شنبه اول ذيقعده ١١١١، كاغذ: نخودي آهاري، ١٩س، ٩٥گ ٢٣*١٣، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي عبدالحكيم، عماد، داود، محمود، احمد، نسخه رطوبت ديده، جلد: مقواي مستعمل، وقفي آقاي حاذقي در آبان ١٣٤٩,

١٧٢
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(ض ١١٥٠٤)

نسخه ذيلاً ناتمام است.

آغاز: مانند همان (٢٦٠٣٦)

انجام موجود: «لدلالة كان على الزمان الذي لامدخل له في الرابطة...»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه.ق. كاغذ: فستقي آهارمهره، ١٥س، ٦٢گ ٢٠*١٣، برخي از اوراق معلق به حواشي، جاي عناوين سفيد، جلد: ميشن قهوه‌اي، وقفي شيخ محمدباقر آية‌الله‌زادة مازندراني در مرداد ١٣٥٣,

١٧٣
حاشية تحرير القواعد المنطقية في شرح الشمسية
(٢٨٤٠٦)

(عربي)

از عصام‌الدين ابراهيم بن محمد بن عربشاه اسفرايني سمرقندي (ـ٩٥١ ه .ق.)

حاشية مختصري است بر برخي از مواضع

كتاب «تحرير القواعد المنطقية» از جمله شرح قول قطب‌الدين رازي «ان كل ج تارة بحسب الحقيقة...» مؤلف در مقدمه نام و هدف خود را نيز ذكر كرده است.[1]

آغاز: «بسمله، لك الحمد اللّهم محصورة فيك موجبات المحامد محققات النعم مقصورة علي مقدراتك للحامد»

انجام: «و لابّد من التأمل في هذا المقام بالرجوع الي عكس نقيض الكشف هذا كلامه تأمل»

نسخ، كاتب: داوودبن نجم‌الدين محمد، تاريخ كتابت: قرن دهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۵س، ۷ص ۱۸*۱۱، جاي عناوين سفيد، اوراق معلق به حواشي با رمز «فتح» و «منه رحمه‌الله»، جلد: مقوا، رويه پارچه اخرا، وقفي ابن خاتون در سال ۱۰۶۷ ه .ق.

۱۷٤
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۲۲٤۳۷)

آغاز: «بسمله، و به صحة كل سقيم لك اللّهم الحمد محصورة فيك موجبات المحامد»

انجام: مانند پيشين (۱۸٤۰٦)

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم هـ .ق. كاغذ: آهارمهره، ۳۲س، ٤ص ۵/۱۷*۱۱، جلد: مقوا، عطف تيماج مشكي، وقفي ميرزا رضاخان نائيني در مرداد ۱۳۱۱.

۱۷۵
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۱۵٤۵۳)

(عربي)

از مير صدرالدين محمدبن منصور دشتكي شهيد (ـ۹۰۳ ه .ق.)[2]

۱ـ يادآور مي‌شويم: عصام‌الدين به برخي از مباحث تحرير القواعد قطب‌الدين حاشيه‌زده و هر مبحثي را با ديباچة كوتاهي آغاز كرده است.

۱ـ الذريعة ٦: ۳۷ ـ ۳۸. ولي در ريحانه ۳: ٤۲٦ صدر الدين دشتكي سيد محمدبن ابراهيم حسيني شيرازي دشتكي مكّني به ابوالمعالي ملّقب به صدرالدين... معروف به صدرالدين الكبير، پدر امير غياث‌الدين منصور ضبط شده است.

حاشيه اي است به «قوله ـ قوله» بر «تحرير القواعدالمنطقية» و حاشية سيد شريف جرجاني. مؤلف در اين حاشيه ايرادات سيد را صحيح ندانسته و به اشكالات او پاسخ داده ولي آن را به اتمام نرسانده است.

نسخة حاضر ذيلاً ناقص مي‌باشد.

آغاز: «بسمله، احق منطق يعرب عما في ضمائر العقلاء و اصح قول شارح لما في سراير العرفاء حمد من تفرد بوجوب الوجود»

انجام موجود: «فانه يق حال التحقيق يكون الانسان دابا واحدة طبيعية و الطاير دابا واحدة»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٧س، ٤٥گ ١٧*٩/٥،برخي از عناوين به شنگرف و جاي اغلب آنها سفيد، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف تيماج قهوه اي با نوار زرنماي الحاقي، از كتب بازيافته ضمن اوراق قرآن كريم توسط مرحوم حاج سيد اصغر اصغرزاده موسوي.

١٧٦
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(٢٧٦٢٣)

نسخه فاقد ديباچه است و نيز مقداري از چهار سطر اول افتاده است.

آغاز موجود: «اي ما يجب ان يعلم... بالوجوب الوجوب فلا يكادهم... قوله اما الخاتمة ففي مواد الاقيسة فان قلت ينبغي ان يتقدم الخاتمة المباحثه عن مواد الاقيسة علي المقالة الثالثة عن القياس»

انجام: «بل يبين ان الحكم عليه في عمومه تارة و في خصوصه اخري.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ٢٤ ربيع الثاني ٩٦٧، كاغذ: حنايي و نخودي آهارمهره، ٢٢س، ٤٤گ ١٩/٥*١٢، عناوين بعضاً به شنگرف و اغلب با جوهر مشكي، جلد: تيماج يكلاي اسقاطي، خريداري آستان قدس رضوي از سيد ابراهيم حسيني قوچاني در بهمن ١٣٨٠.

۱۷۷
حاشية تحرير القواعد المنطقية [1]
(ض۱۷۱۴۵)

يك برگ از اواخر نسخه ساقط است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله ربّ العالمين و الصلاة و السلام علي سيدنا محمد و آله و صحبه اجمعين قوله اي ما يجب ان يعلم في كتب المنطق فان قلت ان اراد بالوجوب الوجوب العقلي فلا يكاديتم»

انجام: مانند همان (۲۷۶۲۳)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۶س، ۷۹گ ۱۷*۹، برخي از عناوين به شنگرف و جاي اغلب آنها سفيد، نسخه در ۲۳ شعبان ۱۲۶۹ و ۶ ربيع‌الاول ۱۲۷۳ داخل عرض شده، جلد: دفه اول تيماج مشكي و دفة دوم افتاده، واقف: سيد محمدباقر مدرس در ۱۱۷۶ هـ .ق. انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳۶۸.

۱۷۸
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۱۸۴۰۹)

(عربي)

از عصام الدين ابراهيم اسفرايني (ـ ۹۴۳ هـ .ق.)

حاشيه‌اي است بر مبحث تعريف شرح شمسيه قطبي. اين نسخه بدون مقدمه و ديباچه و معرفي مؤلف شروع شده است.

آغاز: «المعرف ما يستلزم من تصوره الخ فيه المصنف ذكر تعريف المعرف ههنا»

انجام: «و امثال هذا الاعتراضات لاسبوع (كذا) [2] ان يصدر عن عاقل فضلا عن فاضل اللّهم ارنا الحق حقا و ارزقنا اتباعه و ارنا الباطل باطلا و ارزقنا اجتنابه و السلام»

نسخ، كاتب: شيخ داود بن نجم‌الدين محمد، تاريخ كتابت: قرن دهم، جاي عناوين سفيد،

۱ـ نسخه فاقد ديباچه است.

۱ـ در نسخة شمارة (۱۰۳۴) «لايليق» است.

كاغذ: نخودي، ۹گ ۱۸*۱۱، برخي از اوراق معلق به حواشي خواجه ابوالقاسم و نيز به لفظ «منه رحمه‌الله»، جلد: مقوا، رويه پارچه اخرا، وقفي ابن خاتون عاملي در ۱۰۶۷ ق.

۱۷۹
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱۸٤۰٤)

(عربي)

از عصام‌الدين ابراهيم عربشاه اسفرايني (ــ ۹٤۳ ه .ق.)

اين حاشيه بر اوائل «تحرير القواعد المنطقية» تأليف قطب‌الدين رازي نگاشته شده است. مؤلف، ضمن توضيح عبارات متن، ايرادات زيادي نيز بر شارح وارد كرده است.

آغاز: «المشهور فيما بين القوم لو قال المشهور بين القوم لكان اظهر و احضر»

انجام: «بل الملايم للتعليم ان يورد ما هو صحيح قريب الي الفهم ليفهم المبتدي بسهولة»

نسخ خفي خوش، كاتب: شيخ داودبن نجم‌الدين محمد، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي، ۲۵س، ٤گ ۱۸*۱۱، جاي عناوين سفيد، برخي از اوراق معلق به حواشي فتح‌الله شيرازي با رمز «فتح سلمه الله» جلد: مقوا رويه پارچه اخرا، وقفي ابن خاتون در سال ۱۰۶۷ ه .ق.

۱۸۰
حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱۸٤۰۷)

(عربي)

حاشيه‌اي است از همان عصام‌الدين اسفرايني بر قول شارح: «و ههنا فايدة جليلة يتبادر منه... في تعريف المنطق» چرا مصنف شمسيه، در تعريف منطق، واژه «رسموا» را بر «عرفوا» ترجيح داده و آن را برگزيده است. وي سبب آن را بيان كرده است.

آغاز: «بسمله، يا واهب كّل فايدة جليلة للعامة و الخاصة و ذي الفضيلة»

انجام: «حذراً عن بيانه من تتبع ذلك الاثرو لله الحمد و المنة علي انعامه علينا و حفظه»

نسخ، کاتب: شیخ داود بن نجم‌الدین محمد، تاریخ کتابت: قرن دهم ه .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۵س، ۳گ ۱۸*۱۱، جاي عناوین سفید، جلد: مقوا، رویه پارچة اخرا، وقفي ابن خاتون عاملي در سال ۱۰۶۷ ه .ق.

۱۸۱
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة (۲۴۹۸۲)

(عربي)

از جلیل‌بن محمد قرماني رضوي شاگرد شیخ کمال‌الدین حسین‌بن خواجه شرف‌الدین عبد الحق از علماي قرن (۱۰ ه .ق.)

حاشیه‌اي است با عناوین «قوله ـ قوله» بر قضایاي شرح شمسیة قطب‌الدین رازي و همچنین حاشیه میر سید شریف گرگاني که بیشترین توجهش به حاشیه سید است.

مؤلف در مقدمه مي‌گوید: فضلا در مباحث تصورات، تحقیقات مبسوط کرده‌اند ولي نسبت به قضایا و قیاسات، آنچنان توجه نکرده تحقیقي انجام نداده‌اند از اینرو اینجانب با استفاده از حلقات درسي استاد العلما مولانا کمال‌الدین در این باب تحقیقات مبسوطي انجام داده فواید استاد را به آن افزودم.

آغاز: «بسمله، ... لا احصي ثناء علیك انت کما اثنیت علي نفسك و اصلي علي من هو خیر المبعوثین بید قدرتك و علي الذي کان اعمارهم مصروفین برضاء نبیك»

انجام: «اذ لاشبهة ان له دخل في الاسهال.»

نستعلیق، کاتب: حسین‌بن شاهمیر حسیني استرآبادي، تاریخ کتابت: چهارشنبه، نهم جمادي‌الثاني ۱۰۰۲، کاغذ: نخودي، ۲۳س، ۷۶گ ۱۶/۵*۸/۵، برخي از اوراق معلق به حواشي، نسخه تصحیح شده، جلد: مقواي لبه‌دار، وقفي سیدکمال‌الدین مرتضوي در مهر ۱۳۷۷.

۱۸۲
حاشیة تحریر القواعد المنطقیة (۱۵۴۶۴)

نسخه از وسط و آخر ناقص و برخي از

اوراق متعلق به تأليف ديگر است.

آغاز: مانند پيش (۲٤۹۸۲)

انجام موجود نسخه: «فمعرفته بحسب حده لا يحصل.» (ناقص)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹ تا ۲۲س، ۳٤گ ۱۸*۱۳، عناوين به شنگرف و جاي اغلب آنها سفيد، برخي از صفحات معلق به حواشي، نسخه رطوبت ديده، جلد: تيماج قهوه اي ضربي، گردآوري از كتب بازيافته.

۱۸۳
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۱۳۲۷٦)

اين نسخه از انتها ناقص است.

آغاز: «بسمله، يا مسهل لا احصي ثناء عليك انت كما اثنيت علي نفسك...»

انجام موجود: «اعترض عليه بانا لا نسلم ان احديهما لازمه.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي رطوبت رسيده، ۱۹س، ۵۷گ ۱۸/۵*۱۲/۵، عناوين به لاجورد، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي سوخت، اهدايي مرحوم كاظم مدير شانه‌چي در آبان ,۱۳٦۲

۱۸٤
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(ض ۱٥٤٦۹)

(عربي)

از داوود شيرواني شاگرد ميرسيد شريف جرجاني قرن (۹ ه .ق.) حاشيه‌اي است با عناوين «قوله ـ قوله» و «قال الشارح» بر حاشيه سيد شريف جرجاني و شرح شمسيه قطب الدين رازي.

نسخه ناقص و موجودي ۷ برگ و مذيل است به ۲۰ برگ در شرح شمسيه.

آغاز: «بسمله، و رتبته علي مقدمة الخ اعلم ان المص رحمه الله قال اشار الي من سعد بلطف الي آخر اوصافه بتحرير كتاب كذا و كذا»

انجام موجود: «الذي شرع فيه بوجه من الوجوه»
آغاز موجود ذيل: «النامي فان النباتات و الحيوانات يشارك الانسان فيه»

۱۸۵
حاشية تحرير القواعد المنطقية
(ض۱٤۹۷۹)

(عربي)
مؤلف نامعلوم
حاشيه‌اي است با عناوين «قال الشارح» بر شرح شمسية قطب الدين رازي (۷٦٦ ه .ق.)
آغاز: «بسمله، قال الشارح اما المقدمة ففي ماهية المنطق اقول[1] المقدمة في بيان ماهيته لتصور الماهية و في بيان الحاجة اليه لحصول التصديق بغايته و في بيان موضوعه لحصول التصديق بموضوعية موضوعه.»
انجام: «فمنها تعريف الشيء بما يساويه في المعرفة و الجهالة و هو ان يكون العلم باحدهما الحمدلله.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۳۱گ ۱٦*۱۲/۵، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي با رمز «منه»، نسخه تصحيح شده، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱٤۰۵.

۱۸٦
حاشية تهذيب المنطق
(۱۸۰۷۳)

(عربي)
از نجم الدين، عبدالله‌بن شهاب الدين حسين يزدي شاه‌آبادي (ـ ۹۸۱ ه .ق.)
حاشية مختصري است با عناوين (قوله ـ قوله) بر بخش منطق «تهذيب المنطق و الكلام» سعدالدين مسعودبن عمر تفتازاني. كتاب

۱ـ عناوين در همه جا «قال الشارح» است و «اقول» فقط در همين يك مورد است.

«تهذيب المنطق» از متون دقيق و مجموعه اي از منطق است که در نهايت ايجاز و اختصار نگاشته شده، در عين حال حاوي همة مسائل مهم منطق ميبا شد. بر اين کتاب شروح و حواشي بسيار نوشته اند که حاشية ملا عبدالله از متقن‌ترين و استوار ترين آنهاست و از زمان نگارش تا کنون مورد توجه مدرسين و محصلين حوزه هاي علمي قرار گرفته و از دروس رسمي آنها بوده و هست. مؤلف آن را در چهارشنبه ۲۷ ذيقعدة ۹٦۷ در نجف اشرف به پايان رسانده است.

آغاز: «بسمله، قوله الحمدلله افتتح بحمدالله بعد البسملة ابتداء بخير الكلام و اقتداء بحديث خير الأنام صّلي الله عليه و آله و سّلم»

انجام: «جعلنا الله و آياکم من الراسخين في الأمرين و رزقنا بفضله وجوده سعادة الّدارين.»

نسخ، کاتب: محمد يوسف بن رسول تبريزي، تايخ کتابت: سه‌شنبه ذيحجه ۱۲۸۷، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۷۸گ ۲۱/۵*۱۷/۵[1]، اوراق زر افشان و بعضاً معلق به حواشي، جلد: تيماج مشکي، وقفي خاندان محمدتقي اديب نيشابوري در مهر ۱۳۷۰.

۱۸۷
حاشية تهذيب المنطق
(۱۷٦۰٤)

اين نسخه و نسخه‌هاي ذيل کامل و آغاز و انجام مانند همان (۱۸۰۷۳) است.

نسخ، کاتب: عبدالوهاب‌بن محمد فيروزني، تاريخ کتابت: ۱۲۷۲ ه .ق. کاغذ: شکري آهارمهره، ۱۷س، ٦٤گ ۱۹/۵*۱۲، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج مشکي ضربي، مزين به ترنج و سرترنج و لچکي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳٦۸,

---

۱ـ متن «تهذيب المنطق» در تمام نسخه‌ها از آغاز تا انجام در صدر صفحات مضبوط است.

۱۸۸
حاشية تهذيب المنطق
(۱۷٦۰۷)

نسخ و بعضاً نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٦س، ٦٢گ ١٩*١٢/٥، برخي از اوراق داراي حواشي و وصالي و نونويسي شده، جلد: تيماج عنابي روشن ضربي با ترنج و سرترنج و لچكي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ١٣٦٨.

۱۸۹
حاشية تهذيب المنطق
(۱۷٦۰٦)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ذيحجه ١٢٨١، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٢٥گ ١٧/٥*١٠/٥، عناوين به سرخي، جلد: مقوا، شيرازه‌بندي با نخهاي الوان، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ١٣٦٨,

۱۹۰
حاشية تهذيب المنطق
(ض ۱٦۳۲۰)

نسخ، كاتب: موسي، تاريخ كتابت: پنجشنبه، سوم محرم ١٠٣٩، كاغذ: نخودي، ١١س، ٨٥گ ٢١/٨*١٥/٢، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي محمدعلي، محي‌الدين، عصام‌الدين، عبدالرحيم، چوري، عبداللطيف، ابن آدم و ديگران (حواشي بسيار مفيد و سودمند است)، جلد: مقوا، عطف و گوشه ميشن قهوه‌اي، واگذاري بنياد مستضعفان در شهريور ١٣٦٧,

۱۹۱
حاشية تهذيب المنطق
(۱۷٦۳۷)

نسخ، كاتب: علي...، تاريخ كتابت: نيمة اول قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: فستقي، ١٦س، ٧٢گ ١٩*١٠/٥، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج يكلاي قهوه‌اي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ١٣٦٨,

۱۹۲
حاشية تهذيب المنطق
(۱۹٦۸٥۰)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: دوازدهم ربيع‌الثاني ١٢١٩، كاغذ: شكري، ١٦س،

۴۴۹گ ۵/۲۰*۱۵، عناوين به سرخي، اوراق معلق به حواشي، برگ اول نو نويسي شده، جلد: تيماج يكلاي مشكي فرسوده، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه‌اي در خرداد ۱۳۷۳.

۱۹۳
حاشية تهذيب المنطق
(۱۸۶۸۹)

نسخ، كاتب: رستمعلي، تاريخ كتابت: ۱۲۵۵ هـ .ق. كاغذ: فستقي و نخودي آهارمهره، ۱۲ و ۱۳ س، ۱۵۷گ ۳/۲۰*۷/۱۰، برخي از اوراق معلق به حواشي، عناوين به سرخي و جاي بعضي سفيد، جلد: تيماج قهوه‌اي، وقفي خانم عقيلي در خرداد ,۱۳۷۱

۱۹۴
حاشية تهذيب المنطق
(۲۳۶۸۰)

نسخ و نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: نهم رمضان ۱۲۳۳، كاغذ: فستقي آهارمهره، ۱۴س، ۵۸گ ۲۱*۵/۱۶، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: ميشن مشكي ضربي آسيبديده، وقفي كتابخانه رضوي توسط حاج آقاي الهي خراساني.

۱۹۵
حاشية تهذيب المنطق
(۱۹۰۸۸)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: نيمة اول قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۴س، ۸۵گ ۱۸*۱۲، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، فاقد جلد، وقفي شيخ حسين اعلمي در مهر ,۱۳۷۰

۱۹۶
حاشية تهذيب المنطق
(۱۸۶۹۴)

نسخ، كاتب: محمد باقربن محمد صادق هزار جريبي، تاريخ كتابت: ۱۱۲۴ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۷۰گ ۵/۱۸*۱۲، اوراق معلق به حواشي، و بعضاً وصالي شده و رطوبت رسيده، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج قهوه‌اي يكلا، وقفي خانم بيگم عقيلي در خرداد ,۱۳۷۱

۱۹۷
حاشية تهذيب المنطق
(۱۹٦۱۵)

نستعليق، كاتب: نبي‌الله بن گل محمد، تاريخ كتابت: شنبه، سوم جمادي‌الثاني ۱۲٦۳، كاغذ: نخودي و بعضاً فستقي آهارمهره، ۱۰ تا ۱۳ س، ۷٦گ ۲۰*۱۳/۵، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي و آسيب ديده، جلد: مقوا، وقفي خانم بيگم عقيلي در خرداد ۱۳۷۱.

۱۹۸
حاشية تهذيب المنطق
(۲۳٦۱۲)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ.ق. كاغذ: نخودي، ۱٤س، ٤۳گ ۱۹/۵*۱۳، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي، نسخه آسيب ديده و رطوبت رسيده، جلد: تيماج يك‌لاي مشكي، وقفي شكرالله فقيه‌نيا در آذر ۱۳۷۵.

۱۹۹
حاشية تهذيب المنطق
(۲۳۸۷٤)

نسخه كامل و مذيل است به «نافع ليوم الحشر في شرح الباب الحادي عشر» از فاضل مقداد، نسخه ناقص، و موجودي تنها مقدمه است.

آغاز ذيل: «بسمله، الحمدلله الّذي دّل علي وجوب وجوده افتقار الممكنات»

انجام موجود: «قال قدس الله روحه الباب الحادي‌عشر فيما يجب... من معرفة اصول الدين اقول انما كان هل سّمي الباب الحادي عشر لأن.»

نسخ، كاتب: كرمعلي، تاريخ كتابت: ۱۲٤۲ ه.ق. كاغذ: نخودي و بعضاً فستقي آهارمهره، ۱٦س، جمعاً ٦۹گ ۲۱*۱۱، عناوين به سرخي، برخي ار اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج قهوه‌اي، وقفي كتابخانه رضوي توسط حاج‌آقاي الهي خراساني.

۲۰۰
حاشية تهذيب المنطق
(۲۲۹۵٦)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيش (۱۸۰۷۳) است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: جمعه، پنجم جمادي الأول ١٢٤٦، كاغذ: آبي آهارمهره، ١٠س، ٨٨گ ١٧*١٠/٥، عناوين و متن به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي عبدالباقي آية اللهي در اسفند ١٣٧٤.

٢٠١
حاشية تهذيب المنطق[1]
(٢٧٥١٣)

نستعليق، كاتب: الله بخش‌بن ميرزا بيگ درمني، تاريخ كتابت: دهم ربيع‌الأول ١٠٦٧، كاغذ: نخودي، ١١ تا ١٦س، ٦٠گ ١٩*١٦، برخي از اوراق معلق به حواشي، چند برگ از ابتدا به خط كاتبي ديگر، جلد: تيماج خرمايي فرسوده، خريداري آستان قدس رضوي در شهريور ١٣٨٠.

٢٠٢
حاشية تهذيب المنطق
(٢٨٠٣٤)

نستعليق، كاتب: مؤمن‌بن ملا عزيز مدرس، تاريخ كتابت: چهار شنبه چهارم محرم ١٠٥٦، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٢س، ٨٠گ ٢٠/٥*١١، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي، بعضاً از عبدالغفار، آسيب ديده از حشرات، جلد: مقوا، عطف و گوشه ميشن قهوه‌اي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه‌اي در دي ١٣٨٠.

٢٠٣
حاشية تهذيب المنطق
(٢٧٥٢٦)

نسخ، كاتب: محمد صالح نيري، تاريخ كتابت: غرة شعبان ١٠٩٩، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١١س، ١٣٧گ ١٦*١٢/٢، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، فاقد جلد، خريداري آستان قدس رضوي در شهريور ١٣٨٠.

٢٠٤
حاشية تهذيب المنطق
(٢٦٦٨٢)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ.ق. كاغذ: نخودي، ١٤س، ٧٢گ

١ـ مذيل است به رساله‌اي در مبحث تقسيم ارث مشتمل بر ٤٤ مسئلة.
آغاز: «بسمله، مسئلة الأولي اگر بميرد شخصي و بماند از او يكي از ابوين...»
انجام: «وارث اول و وارث دوم هر دو پسر است...»

۱۷*۹/۵، عنـــاوين بـــه شـــنگرف، برخـــي از اوراق معلق به حواشي، تصحيح شده، جلد: تيماج مشكي، خريداري آستان قدس رضوي در تير ,۱۳۷۹

۲۰۵
حاشية تهذيب المنطق
(۲۵۸۶۱)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: سوم صفر ۱۰۳۹، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۲س، ۸۷گ ۱۱*۵/۵، عنـــاوين بـــه شـــنگرف، برخـــي از اوراق معلق به حواشي، تصحيح شده، مذيل به يك صفحه در مقولات عشر، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ ش.

۲۰۶
حاشية تهذيب المنطق
(۲۵۷۵۸)

نســخ، كاتــب: نــامعلوم، تــاريخ كتابــت: پنجشـنبه، بيسـتم ذيحجـه ۱۲٤۹، كاغـذ: آبـي و فسـتقي آهــارمهره، ۱۲س، ۷۵گ ۲۱/۵*۱۳/۵، برخـي از اوراق معلق به حواشي، عناوين به شنگرف، ظهر ورق اول و آخر ابيات فارسي و بعضاً عربي[۱]، جلد: تيماج يكلاي مشكي، عطف و حاشيه قهوه اي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۲۰۷
حاشية تهذيب المنطق
(۲۵۹۳۶)

كاتب نسخه را قبل از برگ آخر ختم كرده است.

آغاز: مكرر.

انجام موجود: «بعد اعتبار الشرايط المذكور في باب المعرف من ذيقعدة الحرام...»

نســخ، كاتــب: نــامعلوم، تــاريخ كتابــت: يـــــازدهم ربيـــــع الاول ۱۲۲۳، كاغـــــذ: نخـــــودي آهـــــارمهره، ۱۵س، ۸۸گ ۲۱*۱۵، برخـــي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج يكلاي قهوه اي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ ش.

۱ـ از جمله:
«نزلنا ههنا ثم ارتحلناكذا الدنيا نزول و ارتحال
اردنا ان نقيم بها و لكنمقام المرء في الدنيا محال»

۲۰۸
حاشية تهذيب المنطق
(۱۸٤٥۲)

نسخ، کاتب: محمدبن محمد رحيم جنابدي، تاريخ کتابت: نوزدهم جماديالثاني ۱۲۳۰، کاغذ: شکري آهارمهره، ۱۸س، ٤٥گ ٤/۲۰*۱۳/٥، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج مشکي ضربي با ترنج و سرترنج و قلمداني، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ,۱۳٦۸

۲۰۹
حاشية تهذيب المنطق
(۱۷٦۰٥)

اين نسخه و نسخة ذيل از انتها ناقص است.

آغاز: مانند پيشين (۱۸۰۷۳)

انجام موجود: «و من ههنا يعلم ان مقدمة واحدة يجوز ان يكون اصلا موضوعا بالنسبة الي شخص مصادرة بالقياس.»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن يازدهم ه .ق. کاغذ: نخودي، ۱۳س، ۸٤گ، ۱٥*۹/٥، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي، تصحيح شده، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ,۱۳٦۸

۲۱۰
حاشية تهذيب المنطق
(۱۷۸۳٦)

انجام موجود: «فتميز عندك الجنس من العرض العام و الفصل من الخاصة ثم ترکب...»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن دوازدهم ه .ق. کاغذ: نخودي، ۱٥س، ٦۱گ ٦/۱۷*۱۱، عناوين و متن تهذيب به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، تصحيح شده، جلد: ميشن قهوه اي، واگذاري سازمان حج و اوقاف در آبان ,۱۳٦۹

۲۱۱
حاشية تهذيب المنطق
(۱۹٤۲۸)

نسخه صدراً و ذيلاً ناقص است.

آغاز موجود: «الطريق الموصل الي

المطلوب بخلاف الثاني»

انجام موجود: «قوله و محمولاتها اي محمولات المسائل امور خارجة عنها»

نسخ و نستعليق، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۷ تا ۱۰س، ۱۲۱گ ۱۷/۵*۱۱/۳، برخي از اوراق معلق به حواشي، عناوين بعضا به شنگرف، ابتداي نسخه نونويسي شده، اندكي رطوبت رسيده، فاقد جلد، وقفي شيخ محمد قنبري در تير ۱۳۷٤.

۲۱۲
حاشية تهذيب المنطق
(۱۷٦۰۳)

از ابتداي نسخه يك برگ ساقط است.

آغاز موجود: «ولا يخفي لطفه قوله الّذي هدانا الهداية قيل هي الّدلالة الموصلة اي الايصال الي المطلوب»

انجام: مانند پيشين (۱۸۰۷۳)

نسخ، كاتب: عليبن عبدالله، تاريخ كتابت: ۲۲ شعبان ۱۲۵۵، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۲س، ۷۵گ ۲۱*۱٤/۵، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي، تصحيح شده، جلد: تيماج يكلاي مشكي فرسوده، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳٦۸.

۲۱۳
حاشية تهذيب المنطق
(۲۷۳۷۹)

اوراق ذيل نسخه و همچنين اوراق پس از برگ اول ساقط است.

آغاز: مكرر پيشين (۱۸۰۷۳)

انجام موجود: «قوله اي فعل الحد يعني ان المراد بالتحديد بيان احدالحد و كان المراد المعرف مطلقا للاشياء.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ٦۸گ ۲۰*۱۱، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي، تصحيح شده، جلد: مقوا، عطف تيماج مشكي، خريداري آستان قدس رضوي در شهريور ۱۳۸۰.

۲۱٤
حاشية تهذيب المنطق
(۲۷٤۸٤)

نسخه از ابتدا ناقص است.

آغاز موجود: «اي بتحقق النسبة فالمطلقة العامة هي التي حكم فيها بكون النسبة متحققة بالفعل»

انجام: مکرر همان (۱۸۰۷۳)

نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن يازدهم ه.ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۳س، ٤٥گ ۱۷*۱۰، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: ميشن يکلاي عنابي، خريداري آستان قدس رضوي در شهريور ۱۳۸۰.

۲۱٥
حاشية تهذيب المنطق
(۱۹٦۱۸)

نسخه کامل و آغاز و انجام مانند پيشين (۱۸۰۷۳) است.

نستعليق، کاتب: محمد بن حسين بن حسن بن جعفر، تاريخ کتابت: ۲٥ محرم ۱۲٦۳، کاغذ: نخودي، ۲۰ تا ۲۳ س، ۲٦گ ۲۱*۱۲، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، اندکي رطوبت رسيده، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي، وقفي خانم بيگم عقيلي در خرداد ۱۳۷۱.

۲۱٦
حاشية تهذيب المنطق
(۲٤۰۳۳)

چهار برگ از انتهاي نسخه ساقط است.

آغاز: مانند همان (۱۸۰۷۳)

انجام موجود: «و الّا سّمي فائدة و منفعة و غاية قالوا افعال الله تعالي لايعلل بالأغراض.»

نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن سيزدهم ه.ق. کاغذ: فستقي، ۱۲ و ۱۳س، ٥٥گ ۲۱*۱۷، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: ميشن يکلاي مشکي، وقفي کتابخانه رضوي توسط حجة الاسلام الهي خراساني در سال ۱۳۷٦.

۲۱۷
حاشية تهذيب المنطق
(۱٦٦٨٣)

نسخه كامل است.

نسخ، كاتب: محمدبن عبدالحسين خراساني، تاريخ كتابت: شنبه، نهم شعبان ۱۲۳۰، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۵۵گ ۱۹*۱۳، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي بنياد پژوهشهاي اسلامي در آبان ,۱۳٦۸

۲۱۸
حاشية تهذيب المنطق
(۲۸٦۰٤)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (۱۸۰۷۳) است.

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: رمضان المبارك ۱۲۵۵، كاغذ: نخودي، ۱۷س، ٤۲گ ۲۱*۱٦، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، ٦ برگ اول مكرر نخستين اوراق نسخه است، نسخه آسيبديده از حشرات، جلد: مقوا، عطف و گوشه ميشن قهوه‌اي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه‌اي در دي ,۱۳۸۱

۲۱۹
حاشية تهذيب المنطق
(۱۹۰۹۷)

نسخ، كاتب: محمد علي شاهرودي، تاريخ كتابت: پنجشنبه ۲۳ ربيع الأول ۱۲۲٦، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۷س، ۵٦گ ۲۱/۳*۱٦، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جداول صفحات لاجورد، فاقد جلد، وقفي آقاي رمضانعلي شاكري در دي ,۱۳۷۰

۲۲۰
حاشية تهذيب المنطق
(۲٦٦۲۵۰)

نسخه از انتها ناقص و موجودي از ابتدا تا اواخر صناعات خمس است.

آغاز: مانند همان (۱۸۰۷۳)

انجام موجود: «من المخيلات هي قضايا

لاتذعن[1] بها النفس و ليكن يتأثر منها ترغيبا و ترهيبا.»

نسخ، كاتب: مهدي‌بن محمد، تاريخ كتابت: ۱۲۵۰ ه.ق. كاغذ: نخودي رطوبت رسيده، ۱٦س، ٤۱گ ۲۲*٥/۱٤، عناوين به سرخي و جاي بعضي سفيد، متن، در صدر حواشي و نيز چند برگ معلق به حواشي فارسي ميرزا علي رضا، جلد: ميشن يك‌لاي خرمايي، وقفي جعفر زاهدي در دي ۱۳۷۷.

۲۲۱
حاشية تهذيب المنطق
(۲۷۰۱۷)

آغاز و انجام اين نسخه و نسخه ذيل مانند پيشين (۱۸۰۷۳) است.

نسخ، كاتب: زين‌العابدين‌بن ابوطالب، تاريخ كتابت: جمادي الثاني ۱۲٥۳، كاغذ: آبي آهارمهرة فرنگي، ۱۱س، ۱۰۲گ ٥/۱٦*۱۱، برخي از اوراق معلق به حواشي، عناوين به سرخي، جلد:تيماج مشكي يك‌لا، وقفي آية‌الله محمد صالح حائري در سال ۱۳٥۱.

۲۲۲
حاشية تهذيب المنطق
(۲۸۳۹٤)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه.ق. كاغذ: نخودي، ۱٥س، ٥۹گ ۱۹*۱۲، عناوين به شنگرف، اوراق سخت آسيب ديده و بعضاً معلق به حواشي، هفت برگ ازابتدا و يك برگ از انتها نونويسي شده، جلد: مقوا، عطف تيماج، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در خرداد ۱۳۸۱.

۲۲۳
حاشية تهذيب المنطق
(۲۳٥۸۱)

برگ اول ساقط است.

آغاز موجود: « المطلوب و الفرق بين المعنيين ان الاول يستلزم الوصول»

انجام: مكرر همان (۱۸۰۷۳)

نسخ، كاتب: حضرت قلي‌بن علي اكبر آغبلاغي قزويني، تاريخ كتابت: پنجشنبه ۲۲ صفر ۱۲٥٦،

۱ـ در نسخه «لا يدعن بها» است.

محل کتابت: مدرسة ملا محمد صالح، کاغذ: نخودي و فستقي، ۱۵س، ٦٠گ، ۱۷*۲۱، اوراق معلق به حواشي عبدالکریم، علي‌اکبر، میرزا علیرضا، میرزا محمد علي‌بن نور محمد در ۱۳۱۷، جلد: مقوا، رویه گالینگور مشکي، عطف تیماج، وقفي شکرالله فقیه‌نیا در آذر ۱۳۷۵.

۲۲٤
حاشیة تهذیب المنطق
(۲۷٤٦٠)

این نسخه و دو نسخة ذیل کامل و آغاز و انجام مکرر همان (۱۸۰۷۳) است.

نسخ، کاتب: حسین بن علي بن عبدالامام بن عبدالنبي دجیلي، تاریخ کتابت: یکشنبه، شب ۲۹ رمضان ۱۰۹۷، محل کتابت: مشهد مقدس رضوي، کاغذ: نخودي، ۲۱س، ٤٩گ ۱۸*۱۱، عناوین به شنگرف، نسخه تصحیح شده حواشي اوراق آسیب دیده از جوندگان، ظهر ورق اول دستخط و مهر مالکیت علي بن فتحعلي و حسین بن شیخ محسن عاملي و فرزندش جواد بن حسین، جلد: تیماج یکلاي مشکي فرسوده، خریداري آستان قدس در شهریور ۱۳۸۰.

۲۲٥
حاشیة تهذیب المنطق
(۱۸٦۷۱)

نسخ، کاتب: نعمت‌الله حسیني، تاریخ کتابت: ۱۲٤۸ ه .ق. کاغذ: فستقي و نخودي آهارمهره، ۱۳س، ۹٦گ ۲۲*۱۳، عناوین به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، یحیي حسني در ۱۲٥٥ و نیز حواشي علیرضا تجلي به فارسي، جلد: تیماج یکلاي قهوه‌اي سوخت، وقفي خانم بیگم عقیلي در خرداد ۱۳۷۱.

۲۲٦
حاشیة تهذیب المنطق
(۲۳٥٦۲)

نسخ، کاتب: عبدالله پیرزاد لاریجاني، تاریخ کتابت: پنج‌شنبه، ۲۳ صفر ۱۲٦۲، محل کتابت: مدرسة هاشمیه، کاغذ: نخودي فرنگي آهارمهره، ۱۱ تا ۱٤س، ۷٦گ ۲۱/٥*۱۳/٥، عناوین به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، ذیل ورق آخر تولد فرزندان و درگذشت بزرگسالان از ۱۲٦٦ تا ۱۳۳٥، ظهر ورق اول مطالبي در منطق مذیل است به پنج برگ در مطالب متفرقه، جلد: تیماج

يكلاي قهوه اي، وقفي شكرالله فقيه‌نيا در آذر ۱۳۷۵,

۲۲۷
حاشية تهذيب المنطق
(۱٤۹۰٤)

اين نسخه و نسخه‌هاي ذيل كامل و آغاز و انجام مانند همان (۱۸۰۷۳) است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي و فستقي آهارمهره، ۱۵س، ۸۸گ ۱٦/٥*۱۰/۳، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه ميشن مشكي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱٤۰٥,

۲۲۸
حاشية تهذيب المنطق
(۱٥٦۲٥)

نسخ و نستعليق از دو كاتب، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۱س، ۱۰۱گ ۱۷/۲*۱۰/۷، برخي از اوراق داراي حواشي، اندكي رطوبت رسيده، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف تيماج قهوه اي سوخت، وقفي حجة الاسلام فضل‌الله محقق در آبان ۱۳٦٦,

۲۲۹
حاشية تهذيب المنطق
(۱٤۷۱۷)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲٥۳ هـ .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۲س، ۹۷گ ۲۱*۱٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي مختلف و حواشي فارسي از ميرزا عليرضا است، ظهر ورق اول و آخر مطالبي در منطق و غيره، جلد: تيماج مشكي يكلا، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱٤۰٥.

۲۳۰
حاشية تهذيب المنطق
(۱٤۷٥۱)

نسخ، كاتب: سليمان‌بن مرتضي قلي، تاريخ كتابت: ۱۲۱۱ ه .ق. كاغذ: نخودي و فستقي آهارمهره، ۸س، ۱۱۸گ ۲۰*۱٤، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي محمد حسين و علي غفار، ظهر ورق اول و ذيل صفحهٔ آخر و پس از آن مطالب متفرقه، جلد: مقوا، رويه

گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي سوخت وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱٤۰٥.

۲۳۱
حاشية تهذيب المنطق
(۱٤۹۰۸)

نسخه از ابتدا و انتها ناقص است.

آغاز موجود: «الموصلة اي الايصال الي المطلوب و قيل هي ارائة الطريق»

انجام موجود: «فان اللاحق للشيء بما هو يتناول الأعراض الذاتية جميعاً.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۳س، ۸۱گ ۲۱*۱٤/٥، عناوين به شنگرف، جلد: مقّوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي سوخت، واقف: ؟

۲۳۲
حاشية تهذيب المنطق
(۲٦٦۷۷)

اين نسخه و نسخه‌هاي ذيل كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (۱۸۰۷۳) است.

نسخ، كاتب: محمد زمان بن نورالدين محمد بن سيارة، تاريخ كتابت: چهارم جمادي‌الثاني، ۱۰۲٥، كاغذ: نخودي، ۱٦س، ٥۲گ ۱۷*۱۱/٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي، تصحيح شده، ظهر ورق اول مطالب متفرقه، جلد: تيماج يكلاي مشكي فرسوده، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۲۳۳
حاشية تهذيب المنطق
(ض ۱۷۳۹۹)

نسخ، كاتب: محمد جعفر، تاريخ كتابت: ۱۲٦۱، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۳س، ۸۲گ ٥/۱٥*۱۰/۳، عناوين به سرخي، برخي از اوراق داراي حواشي از شيخ محمد حسن، ميرزا در ۱۲٦۲ و ديگران، اندكي رطوبت رسيده، جلد: تيماج مشكي يكلاي فرسوده، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳٦۸.

۲۳۴
حاشية تهذيب المنطق
(ض ۱۵۸۸۰)

نسخ، کاتب: حسين‌بن نادر، تاريخ کتابت: چهارشنبه، شانزدهم ربيع (کذا) ۱۲۵۶، کاغذ: شکري آهارمهره، ۱۸س، ۴۶گ ۲۱*۱۴/۸، برخي از اوراق داراي حواشي، جاي عناوين سفيد، جلد: تيماج قهوه‌اي، خريداري آستان قدس در مرداد ۱۳۶۷,

۲۳۵
حاشية تهذيب المنطق
(ض ۱۷۳۹۸)

نسخ، کاتب: محمد صالح بن محمد قاسم بقمچي، تاريخ کتابت: دوشنبه هفدهم ذيحجه ۱۲۵۹، کاغذ: حنايي و شکري آهارمهره، ۱۱س، ۱۰۶گ ۱۵/۵*۱۰، عناوين به سرخي، جلد: تيماج يکلاي مشکي فرسوده، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳۶۸,

۲۳۶
حاشية تهذيب المنطق
(۱۴۵۶۸)

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: اواخر قرن دوازدهم ه.ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۰س، ۹۶گ ۲۰*۱۴/۵، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي، صفحة اول دستخط تملك احمدبن حسن حسيني خراساني، وقفي سيد محمد باقر سبزواري در محرم ۱۴۰۵,

۲۳۷
حاشية تهذيب المنطق
(۲۴۹۹۰)

نستعليق، کاتب: جمال‌الدين احمدبن محمد گيلاني، تاريخ کتابت: سنه ۱۰۲۷ ه.ق. محل کتابت شهر مقدس قم، کاغذ: نخودي، ۲۲س، ۳۷گ ۱۴*۸/۵ ، اوراق معلق به حواشي، عناوين به شنگرف، برخي از صفحات آسيب ديده، جلد: تيماج يکلاي مشکي مستعمل، وقفي سيدکمال الدين مرتضوي در مهر ۱۳۷۷,

۲۳۸
حاشية تهذيب المنطق
(۱۳۶۶۸)

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: ۱۲۴۸ ه.ق. کاغذ: نخودي و حنايي آهارمهره، ۱۲س،

۹۹گ ۱۰/۳*۱۹/۷، عناوين به سرخي، ظهر ورق اول و ذيل صفحة آخر دو مهر بيضي با رقم «المتوكل علي الله عبده ابوتراب»، جلد: تيماج قهوه اي ضربي با ترنج و سرترنج و آستر ميشن قهوه اي، اهدايي كاظم مدير شانه‌چي در آبان ۱۳۶۲.

۲۳۹
حاشية تهذيب المنطق
(۱۵۳۲۷)

برگ اول ساقط است.

آغاز موجود: «علم علي الأصح لذات الواجب الوجود»

انجام: مكرر پيش (۱۸۰۷۳)

نسخ، كاتب: محمد هاديبن محمد حسين بيرجندي، تاريخ كتابت: پنجشنبه، هشتم ذيحجه ۱۲۹۲، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۱ و ۱۲س، ۱۰۹گ ۱۰/۵*۱۵/۵، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي و متن نيز در حواشي، جلد: ساغري يكلاي مشكي، وقفي حاج احمد فاضل در اسفند ,۱۳۶۵

۲۴۰
حاشية تهذيب المنطق
(۱۶۹۰۳)

نسخه از ابتدا ناقص است.[1]

آغاز موجود: «موضوع المنطق ماذا فاشار اليه بقوله و موضوعه الي آخره»

انجام: مانند همان (۱۸۰۷۳)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: آبي آهارمهره، ۱۵س، ۶۰گ ۱۰/۵*۱۶/۶، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج قهوه اي، ساخت مجتبي افقهي فريماني، خريداري آستان قدس رضوي در آبان ,۱۳۶۸

۲۴۱
حاشية تهذيب المنطق
(ض ۱۵۶۵۶)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (۱۸۰۷۳) است.

۱ـ مذيل است به ابيات فارسي در ٤ صفحه.

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: چهارم رجب ١٢٣٦، كاغذ: فستقي آهارمهره، ٢٠س، ٣٦گ ٢٠*١٦/٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي سوخت، وقفي محمد مطهر در دي ,١٣٦٦

٢٤٢
حاشية تهذيب المنطق
(١٣٦٢٢)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: سوم ذيحجه ١٢٥٥، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٨گ ٢٠/٥*١٣، عناوين به سرنج، اندكي رطوبت رسيده، جلد: تيماج مشكي با آستر ميشن قهوه‌اي، خريداري آستان قدس در آذر ,١٣٦٢

٢٤٣
حاشية تهذيب المنطق
(ض ١٤٥٥٧)

نسخ، كاتب: علي اكبر حسيني، تاريخ كتابت: ٢٨ جمادي الثاني ١٢٤٠، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٤س، ٦٤گ ٢١/٥*١٥/٥، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي ملا رضا، ملا جلال الدين دواني، حسن چلبي و ديگران و نيز وصالي شده ولي مطالب سالم است، جلد: مقوا رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ,١٤٠٥

٢٤٤
حاشية تهذيب المنطق
(ض ١٥٢٦٦)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (١٨٠٧٣) بين ورق اول و دوم ٦ برگ از كتاب «كبري» صحافي شده است.

شكسته نستعليق، كاتب: علي نقي‌بن علي‌اكبر، تاريخ كتابت: سه شنبه ٢٣ ذيقعده ١٢٤٩، كاغذ: نخودي آهارمهره رطوبت رسيده، ١٢س، ٧٥گ ٢١*١٥، برخي از عناوين به سرخي، اوراق معلق به حواشي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي، وقفي موسوي گرمارودي در سال ١٣٦٥ش.

٢٤٥
حاشية تهذيب المنطق
(ض ١٧١٠٢)

نسخه ذيلاً ناقص است.

آغاز: مانند همان(۱۸۰۷۳)
انجام موجود: «كلّ انسان اما حيوان دائماً او ليس بحيوان دائماً و.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲۰۷ ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۰ تا ۱٤س، ۵۹گ ۱۰/۸*۱۷/۵، جلد: مقوا، رويه پارچه صورتي پررنگ، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳٦۸.

۲٤٦
حاشية تهذيب المنطق
(۲۸۷٤٦)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۱۸۰۷۳) است.

نسخ، كاتب: بابا حسن‌بن ارباب علي جويني، تاريخ كتابت: سه شنبه سوم محرم ۱۲۵۷، محل كتابت: مدرسة فخريه سبزوار، كاغذ: نخودي و فستقي آهارمهره، ٦۸گ ۱۵/۳*۱۱، عناوين و خطوط روي متن به سرخي، جلد: مقوا، وقفي احمد شاهد درآبان ۱۳۸۱.

۲٤۷
حاشية تهذيب المنطق
(۱۲٦۲۳)

چند برگ از وسط افتاده است.
آغاز و انجام: مكرر پيشين (۱۸۰۷۳)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲٤۳ ه.ق. كاغذ: آبي و فستقي آهارمهره، ۱٤ تا ۱۹س، ۳۲گ ۲۱*۱٦، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي فارسي و تازي، ظهر ورق اول و قبل از آن مطالب متفرقه، جلد: تيماج مشكي ضربي با آستر قهوه‌اي، وقفي سيد جلال‌الدين تهراني در مرداد ۱۳٦۱.

۲٤۸
حاشية تهذيب المنطق
(۱۳۳۲۹)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيش (۱۸۰۷۳) است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲٤٤ ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۸۳گ ۱۵/۳*۲۱، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد:

تيماج مشكي يكلا، وقفي عباس فخيمي در آذر ١٣٦٢.

٢٤٩
حاشية تهذيب المنطق
(ض ١٣٥٤٩)

مانند همان (١٨٠٧٣)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ١٢٦١ ه.ق. كاغذ: فستقي آهارمهره، ١٨س، ٤٧گ ٢٢*١٣/٥، عناوين به سرخي، صفحات اول داراي حواشي از ميرزا عليرضا، جلد: مقوا رويه مشمع، خريداري آستان قدس رضوي در آذر ١٣٦٢.

٢٥٠
حاشية تهذيب المنطق
(٢٨٧٤٠)

نسخه كامل است.

نسخ، كاتب: محمد حسين‌بن محمد مهدي جويني، تاريخ كتابت: هشتم شعبان ١٢٥٣، كاغذ: نخودي و فستقي آهارمهره، ١٣ و ١٥س، ٧٠گ ١٧/٢*١٠/٥، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: اسقاطي، وقفي احمد شاهد در آبان ١٣٨١.

٢٥١
حاشية تهذيب المنطق
(٢٨٦٤٠)

آغاز: مانند پيشين (١٨٠٧٣)
انجام: «و قيل هذا اشارة الي العمل و كونه اشبه بالمقصود ظاهراً بل‌المقصود من العلم العمل و الحمدلله... يا ارحم الراحمين.»[1]

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ١٢٥٨ ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٥س، ٥٣گ ٢٠/٧*١٤/٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي، ظهر ورق اول مطالب متفرقه، عطف شيرازه‌بندي، جلد: مقوا، عطف ميشن قهوه‌اي، وقفي احمد شاهد در آبان ١٣٨١.

١ـ اين نسخه قبل از سطر آخر ختم شده است.

۲۵۲
حاشية تهذيب المنطق
(ض ۱۰۰۷۰)

نسخه کامل و آغاز و انجام مانند همان (۱۸۰۷۳) است.

نسخ، کاتب: زين العابدين، تاريخ کتابت: چهارشنبه، بيستم ربيع الثاني ۱۲۶۰، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱٤س، ٦۷گ ۲۱*۱۳، عناوين و خطوط روي متن به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، وقفي دکتر شمس الدين جزايري در مرداد ۱۳٤۸.

۲۵۳
حاشية تهذيب المنطق = حاشية الدواني
(۲۵۹۵٤)

(عربي)

از جلال الدين محمد بن اسعد دواني (ـ ۹۰۷ هـ .ق.)[۱]

حاشيه اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر بخش منطق «التهذيب» مسعود تفتازاني.

اين حاشيه فقط تا اواسط قضايا نگاشته شده است. برخي آن را به نامهاي «حاشية التهذيب» و «العجالة» نيز ناميده اند. صاحب ذريعه از آن به عنوان حاشية التهذيب ياد کرده است.

از اين نسخه پس از برگ اول چند برگ ساقط است.

آغاز: «بسمله، تهذيب المنطق و الكلام توشيحه بذكر المفضل المنعام و توشيحه بالصلاة و السلام علي صفوة الأنام و آله و صحبه غر الكرام و بعد فهذه عجالة نافعة و غلالة رائقة تروي غليل طالبي صناعة الميزان»

انجام: «و وضعت النسبة بين كل اثنين منها في ملتقط الخطين الخارجين من كليهما

۱ـ تاريخ فوت نامبرده در مآخذ چنين است: (۹۱۸ ه .ق.) ابن العماد، شذرات الذهب ۸ :۱٦۰ و الشوكاني، البدر الطالع ۲ :۱۳۰، (۹۰۸ ه .ق.) حاجي خليفه، كشف الظنون ۲ :۱۵٦۷ (۸۳۰ ـ ۹۱۸ ه .ق.) الزركلي، الأعلام ٦ :۲۵۷.

تسهيلا للضبط علي المبتدي.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۱۰۲ ﻫ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۳س، ۱۸گ ۲۱*۱۴/۵، عناوين به شنگرف، صفحة اول معلق به حواشي، جلد: ميشن قهوه‌اي آسيب ديده، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ ش.

۲۵۴
حاشية تهذيب المنطق
(۲۶۰۶۱)

كاتب، نسخه را در اوايل «كليات خمس» از مبحث تصّورات ختم كرده است.

آغاز: مانند همان (۲۵۹۵۴)

انجام موجود: «المقول اي المحمول و هو شامل للكّلي و الجزئي... لأن حمله علي نفسه لا يتصّور قطعاً اذ لابّد في الحمل هو النسبة.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: سنه ۱۲۴۵ ه .ق. كاغذ: متن و حاشيه، متن نخودي حاشيه شكري آهارمهره، ۱۷س، ۲۱گ ۲۱/۵*۱۶، عناوين به شنگرف و جاي بعضي از آنها سفيد، يكي دو برگ داراي حواشي با رمز «منه» تصحيح شده، عطف شيرازه‌بندي، جلد: مقّوا، وقفي جعفر زاهدي در دي ,۱۳۷۷

۲۵۵
حاشية تهذيب المنطق
(۲۳۳۸۴)

نسخه ناقص و موجودي تا اواسط خطبه را دارد.

آغاز: مانند پيش (۲۵۹۵۴)

انجام موجود: «بالتصديق متعلق لسعدوا و الباء للسببّية بالتحقيق يحتمل تعلقه بصعدوا»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ﻫ .ق. كاغذ: نخودي، ۱۱س، ۲گ ۲۰*۱۳، جلد: تيماج عنابي فرنگي، اهدايي مقام معظم رهبري در تير ,۱۳۸۱

۲۵۶
حاشية تهذيب المنطق
(۲۵۹۳۵)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۵۹۵۴) است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: جمادي الآخر ۱۲٦۰، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۴۳گ ۲۲*۱٦/۵، عناوين به شنگرف، اوراق رطوبت رسيده و بعضاً معلق به حواشي[1]، جلد: مقوا، وقفي جعفر زاهدي.

۲۵۷
حاشية تهذيب المنطق
(۱٤٥٤٦)

نسخه كامل و آغاز و انجام مكرر پيش (۲۵۹۵٤) است.

نسخ، كاتب: حسنبن محمود حديثي، تاريخ كتابت: دوازدهم ذيقعدة ۱۰۷۸، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۳س، ۸۳گ ۲۱/۵*۱۳، جدول و كمند به شنگرف، اندازة جدول ۱۱*٦، اوراق معلق به حواشي جمال الدين، ملا حسين خلخالي، نورالدين، قطب الدين و ديگران، عناوين به شنگرف ظهر ورق اول يادداشت مالكيت اسماعيلبن عمر، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱٤۰۵.

۲۵۸
حاشية تهذيب المنطق
(۱٦۹۰٤)

آغاز و انجام: مانند همان (۲۵۹۵٤)

نستعليق، كاتب: عبدالحكيمبن محمد حداد، تاريخ كتابت: جمعه، سوم شعبان ۹۸٤، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ٦٦گ ۱٦/۵*۹/۳، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي با رموز مختلف، برخي از واژهها مترجم به فارسي، نسخه آسيب ديده از موريانه، جلد: مقواي اسقاطي، خريداري آستان قدس رضوي در آبان ۱۳٦۸.

۲۵۹
حاشية تهذيب المنطق
(۲٦٦۷۸)

نسخه حاضر ذيلاً ناقص است.
آغاز: مكرر همان (۲۵۹۵٤)

۱ـ در ظهر ورق اول، اين دو يادداشت به چشم ميخورد:
الف. التأسيس عبارة عما يفيد معني مغايراً للمعني السابق و التأكيد عبارة عما يفيد المعني السابق.
ب. والمحمود به ما يحصل الحمد بذكره من الامور المقبولة و المحمود عليه ما يكون سببا باعثا للحمد سواء كان الحمد بازائه اولا.

انجام موجود: «فانهما يعقلان معا بالضرورة او بان يكون مساوياً.»

نسخ و بعضاً نستعليق، كاتب: محمد زمانبن نورالدينبن سياره، (به قرينه نسخة قبل) تاريخ كتابت: ١٠٢٥ ه .ق. كاغذ: نخودي، ١٧س، ٣٢گ ١٧*١١/٥، عناوين به شنگرف، اغلاط فراوان، اندكي رطوبت رسيده، جلد: تيماج يكلاي مشكي مستعمل، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ١٣٧٧ش.

٢٦٠
حاشية تهذيب المنطق
(١٣٦٨٨)

چند برگ پس از ورق اول ساقط است.
آغاز و انجام: مانند پيش (٢٥٩٥٤)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ٩٧١ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٢س، ٧١گ ١٦*٩/٨، عناوين به شنگرف، برخي از صفحات معلق به حواشي، نسخه رطوبت رسيده و بعضاً اوراق وصالي شده، جلد: مقوا، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي سوخت، خريداري آستان قدس در آذر ١٣٦٢.

٢٦١
حاشية تهذيب المنطق
(٢٨٢٦٠)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (٢٥٩٥٤) است.

نستعليق، كاتب: شيخزاده، تاريخ كتابت: ٩٧٦، كاغذ: نخودي آهارمهره، ٣١س، ٢١گ ١٢*٢٠/٥، جاي عناوين سفيد، جداول اوراق به زر و تحرير و لاجورد، اندازة جدول ١٤*٦/٥، جلد: تيماج مشكي ضربي با ترنج و سرترنج و لچكي، عطف ميشن قهوه‌اي، وقفي محمد ايراني مجرد در بهمن ١٣٥١.

٢٦٢
حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية
(ض ١٢١٤٥)

(عربي)

از شمس‌الدين محمد تبريزي معروف به

ملاحنفي زنده در (۹۳۳ ه .ق.)[۱]

حاشيه اي است با عناوين «قال الشارح» و «قوله قدس سره» بر حاشية مير سيد شريف جرجاني بر «تحرير القواعد المنطقية» قطب الدين رازي (مبحث تمام المشترك). حنفي در توضيح شرح، عناوين «قال» و در بيان حاشيه «قوله» را به‌كار برده است.

آغاز: «بسمله، قال الشارح العلامة الرازي رحمه الله هذا بيان للشق الثاني من الترديد... قوله قدس سره و لك ان تقول الخ»

انجام: «لا يتعلق بالمعاني.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۳س، ۵گ ۱۹*۱۲/۵، عناوين به شنگرف، برخي از صفحات داراي حواشي، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي سيد جلال الدين تهراني در مرداد ,۱۳٦۱

۲٦۳

حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱۵۱٤۰)

(عربي)

محشي نامعلوم و احتمالاً از داود شيرواني باشد.[۲]

حاشيه اي است بر حاشيه مير سيد شريف بر شرح شمسية قطب الدين رازي مؤلف در توضيح كلام مير سيد شريف عناوين «قوله» و در كلام شارح عناوين «قال الشارح» به كار برده و اشكالات زيادي، هم بر محشي و هم بر شارح وارد كرده است.

نسخة حاضر از ابتدا و انتها ناقص است.

آغاز موجود: «الاعتراض بسبب الانحراف

۱ـ در برخي از تأليفات ۹۰۰ تا ۹۲۷ نيز ضبط شده است كه صحت ندارد چه در پايان نسخه (۲۱۹۹۷) چنين است «تم تأليف هذه الرسالة في منتصف شهر ربيع الثاني ليلة الجمعة سنة ثلث و ثلثين و تسعمائة.»

۲ـ به‌دليل مما ثلت عبارت آن، با حاشيه داود، مقابله بين نسخه ها به عمل آمد ولي علي العجالة موفق به تطبيق نشديم.

فانه نعم المولي و نعم الوكيل قال المص رحمه الله المقالة الثانية الخ يعني انه يحمل و يثبت في هذا المقالة الاحوال و الصفات علي نفس القضايا»

انجام موجود: «ان هذا الحكم واقع و حق و يجب ان يحصل للسامع اليقين محققة»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٨س، ٩١گ ٢/١٧*٩/٩، جاي عناوين سفيد و برخي از آنها به شنگرف، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي مكتبة الامام اميرالمؤمنين (ع) در ارديبهشت ١٣٦٥

٢٦٤

حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية (٢٦١٦٠)

(عربي)

از احمد ابيوردي.[١]

حاشيه اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر حاشية سيد شريف گرگاني (ــ٨١٦ هـ .ق.) بر «تحرير القواعد المنطقية» قطبالدين رازي (٧٦٦ ه .ق.). اين حاشيه، ردّ و ايراد زيادي بر سيد شريف دارد.

آغاز: «بسمله، الحمدلله الّذي نور قلوب العارفين بانواع انوار المعارف الالهية و زيّن نفوس العالمين باصناف جواهر العلوم الحقيقية... و بعد فهذه هذيانات آلفها تراب اقدام الفقرا احمد الأبيوردي...»

انجام: «مع انّه ذكر آنفا انه ممتنع لامتناع سلب الشيء عن نفسه»

نستعليق، كاتب: هبةاللهبن مخدوم محمد عادل بن مخدوم نظامالدين بن مخدوم ركنالدين، تاريخ كتابت: جماديالثاني ٩٩٠، كاغذ: نخودي آهارمهره، ٢١س، ٧٣گ ١٩/٥*١٢، عناوين به شنگرف، دو برگ از وسط ساقط و مابقي اوراق

١ــ ترجمة نامبرده پيدا نشد ولي در فهرست ج٤ آستان قدس رضوي: ابوالحسن احمد ابيوردي معروف به دانشمند ضبط شده است و در دائرة المعارف بزرگ اسلامي از آن نام برده نشده است. و مؤلف خود ميگويد: «... آلفها تراب الفقرا احمد الأبيوردي...»

اندكي وصالي شده و رطوبت رسيده، جلد: مقوا، عطف ميشن خرمايي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۲٦٥
حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱۱٤٤۷)

از ابتداي نسخه مقدار ۱۲ برگ ساقط است.
آغاز موجود: «و انما قيد بذلك اذ لايمكن خلوها عن الوقوع و اللاوقوع»
انجام: مانند پيش (۲٦۱٦۰)

نسخ، كاتب: صالح حسيني مازندراني، تاريخ كتابت: چهارشنبه، هشتم رجب ۱۰۹۷، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۵۰گ ۱۳*۲۰، برخي از اوراق وصالي شده، جلد: مقوا، رويه پارچه سربي، وقفي شيخ محمد صالح علامة حائري در مرداد ,۱۳۵۱

۲٦٦
حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية (۲۸٦۸٦)

(عربي)
از مولا داوود شيرواني از علماي قرن (۹ ه.ق.) شاگرد مير سيد شريف جرجاني.
حاشيه اي است با عناوين «قوله» و «قال الشارح ره» بر حاشية مير سيد شريف مزبور بر تحرير القواعد قطب الدين رازي.
از ابتداي نسخه مقدار ۲۰ برگ ساقط است.
آغاز موجود: [1] «بل يجوز ان يكون المطتصور هذا المفهوم باعتبار انه محمول للقضية المطلوبة في هذا المقام اعني قولنا المعلومات التصورية و التصديقية موضوع المنطق»
انجام: «فهو لايلائم المقام و يمكن ان يقال اشارة الي الجواب و الايراد بقوله فالأولي الخ.»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: صفر ۱۰۹۲، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۵س،

۱ـ آغاز: «بسمله، قوله و رتبته علي مقدمة و ثلث مقالات و خاتمة اقول اعلم ان المص»

۹۱گ ۱۹/۲*۱۰، جاي عناوين سفيد، اندكي رطوبت رسيده، جلد: ميشن يكلاي مشكي، وقفي احمد شاهد در آبان ۱۳۸۱.

۲٦۷
حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱۲۹٦۷)

از انتهاي نسخه يك و از وسط آن چندين برگ ساقط و مصّدر به ديباچة رساله شمسية[۲] كاتب قزويني است.

آغاز صدر: «بسمله، الحمدلله الذي ابدع نظام الوجود و اخترع ماهّيات الاشياء بمقتضي الجود»

انجام: «و رتبتة علي مقدمة وثلث مقالات و خاتمة.»

آغاز نسخه: «بسمله، قوله و رتبته علي مقدمة وثلث مقالات اه اعلم ان المصنف رحمه‌الله قال فاشار الّي من سعد بلطف الحق الي آخر اوصافه بتحرير كتاب كذا و كذا»

انجام موجود: «فتأمل فيما ذكرت لك من وجه عدم صحة تفسير الجزئي الاضافي بما ذكرنا منه يتضح لك منه امران احدهما ان الحق»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: آبي و بعضاً فستقي و نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۱۹۷گ ۱٦/۸*۱۰/۵، عناوين به سرخي و جاي اغلب آنها سفيد، جلد: تيماج قهوه‌اي ضربي، وقفي شيخ عبدالله مجتهدپور در مرداد ۱۳٦۲.

۲٦۸
حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية = حاشية الدواني (۱۰٦۵۲)

(عربي)

از جلال‌الدين محمد بن اسعد صديقي معروف به جلال‌الدين دواني (ـ ۸۳۰ هـ .ق.)

۲ـ از همان داوود شيرواني و نسخه مانند شمارة پيش (۲۸٦۸٦) است.

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله» و «قال الشارح» بر حاشية ميرسيد شريف جرجاني بر شرح قطب‌الدين رازي بر شمسية نجم‌الدين كاتبي قزويني. دواني در توضيح كلام سيد شريف عناوين «قوله» و در توجه به عبارت قطب‌الدين عنوانهاي «قال الشارح» را بكار برده است. اين حاشيه به منظور توضيح برخي از گفته‌هاي سيد كه به نظر محشي مبهم يا داراي ايراد بوده نگاشته شده است.

آغاز: «بسمله، جّل من ظهرت علي حواشي الاكوان اسرار قدرته الشاملة»

انجام: «فانه شامل للعرض المركب الصادر عن المختار فافهم.»

نستعليق، كاتب: مهدي، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۳س، ۱۰گ ۱۸*۱۲، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي با رمز «منه رحمه الله» تصحيح شده، ظهر ورق اول حواشي از بردعي و ديگران در همين موضوع (منطق) و همچنين دستخط تملك علي‌بن عبد الوهاب در ۱۱۶۷. جلد: تيماج عنابي، وقفي دكتر محمد زهرائي در تير ۱۳۵۰.

۲۶۹
حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية
(ض ۱۷۱٤٥)

نسخه كامل و آغاز وانجام مانند همان (۱۰۶۵۱) است.

نستعليق تحريري، كاتب: محمدرضا جرفادقاني، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۶س، ۲۳گ ۱۷*۹، جاي عناوين سفيد، واقف: شيخ محمدباقر مدرس، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳۶۸,

۲۷۰
حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية = حاشية الداواني
(۲۷۶۲٤)

آغاز: «بسمله، قال المص و رتبته الترتيب في الّلغة جعل كّل شيء في مرتبته و

هو بحسب الظاهر لايقتضي ما يتعّدي اليه»[1]

انجام: «و ينبغي ما ذكره اولا من ان كّل مركب صادر عن فاعل مختار لابدله من علة مادية و صورية فانه شامل للعرض المركب الصادر عن فاعل المختار فافهم له و الله اعلم بالصواب.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ربيع الثاني ۹٦۷، كاغذ: نخودي، ۲۲س، ۹گ ۱۹/٥*۱۲، عناوين به شنگرف، نسخه تصحيح شده و رطوبت رسيده، جلد: تيماج يكلاي مشكي ضربي فرسوده، خريداري آستان قدس از سيد محمد ابراهيم حسيني قوچاني در بهمن ۱۳۸۰.

۲۷۱
حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية (ض ۲۱۱٤٥)

آغاز: «بسمله، قال المص رحمه الله و رتبته على مقدمة الخ الترتيب في اللغة جعل كّل شيء في مرتبته...»

انجام: مانند همان (۲۷٦۲٤)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۱۲گ ۱۸/٥*۱۲/۲، برخي از عناوين به شنگرف و جاي اغلب آنها سفيد، اوراق معلق به حواشي به لفظ «منه»، اندكي رطوبت رسيده، جلد: تيماج قهوه‌اي، وقفي سيد جلال الدين تهراني در مرداد ۱۳٦۱.

۲۷۲
حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱٥۷۹۷)

(عربي)

از عصام الدين ابراهيم بن محمد عربشاه اسفرايني (ـ ۹٤۳ ه .ق.)

حاشيه‌اي است با عناوين «قال قدس سّره»[2] بر حاشيه مير سيد شريف جرجاني بر مقدمة «تحرير القواعد» قطب الدين رازي.

۱ـ اين نسخه و نسخة ذيل، (ض ۲۱۱٤٥) فاقد ديباچه است. آغاز آن چنين است: «بسمله، جل من ظهرت على حواشي الاكوان اسرار قدرته الشاملة»

۱ـ عنوان اول «قال السيد السند قدس سّره» است.

آغاز: «بسمله، ما يجب ان يعلم في مقدمة كل كتاب حكيم قال السيد السند قدس سرّه قيل عليه الظاهران هذا الاعتراض نقض اجمالي لما ذكره الشارح من وجه حصر الرسالة في الأجزاء الخمسة»

انجام: «هكذا ينبغي ان يحقق المقام حتي يتوصل الي ذروة المرام و من الله الافاضة في الافتتاح و الاختتام.»

نستعليق، كاتب: محمدبن شاه مير حسيني، تاريخ كتابت: سنه ۹۶۲، محل كتابت: شهر اردبيل، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۱٤ص ۹/۳*۱٦/٥، برخي از اوراق معلق به حواشي، عناوين به شنگرف، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي، وقفي استاد محمود شهابي در آبان ,۱۳٦۹

۲۷۳
حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية = حاشية الجندي
(۱۷۱۰۹)

(عربي)

از كمال الدين احمد جندي قرن (۹ ه .ق.)[۱]

حاشيه اي است نسبة مفصّل با عناوين «قوله ــ قوله» بر حاشيه مير سيد شريف جرجاني بر كتاب «تحرير القواعد» نوشتة قطبالدين محمد رازي. در اين حاشيه بر جرجاني و بعضاً بر رازي رّد و ايرادهاي زيادي شده است.

آغاز: «بسمله، قال المص و رتبته علي مقدمة الخ اي الكتاب مرتب علي كذا»

انجام: «قوله و بالجملة و في وقوعه موقعه تأمل.»

نستعليق تحريري، كاتب: مّلامحمد سوب كندي، تاريخ كتابت: اواخر قرن نهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۱س، ۱٤۱گ ۱۸/٥*۱۲، عناوين بعضاً به شنگرف و جاي اغلب آنهاسفيد، برخي از اوراق معلق به حواشي، به لفظ «منه مد ظلّه»، «منه ره» و «منه سلّمه الله»، اندكي رطوبت

۲ــ به استناد ضبط ظهر ورق اول. متأسفانه ما با فحص زياد به ترجمه نامبرده نائل نشديم.

رسيده، تصحيح شده، ظهر ورق اول وقفنامة شيخ محمدباقر، جلد: ميشن قهوه‌اي لبه‌دار، با آستر ميشن عنابي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳٦۸.

۲۷٤
حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية (۱٥٤٦۹)

(عربي)

مؤلف نامعلوم.

حاشيه‌اي است بر حاشيه مير سيد شريف بر «تحرير القواعد» قطب‌الدين رازي. نسخه ناقص و موجودي ۷ برگ و مذيل است به شرح شمسيه با عناوين «قال ـ اقول» از شارحي نامعلوم آنهم ناقص و موجودي ۲۰ برگ و ابتداي نسخه حاشيه شرح زنجاني در صرف و ناقص.

آغاز موجود نسخه: «بسمله، ان اروي زهر، زهر بالفارسية شكوفه و الرياض جمع الروضة و هي بالفارسية مرغزار»[۱]

آغاز حاشيه: «بسمله، و رتبته علي مقدمة الخ اعلم ان المص رحمه الله قال اشار الي من سعد...»

انجام موجود: «الذي شرع فيه بوجه من الوجوه»

آغاز موجود شرح: «النامي فان النباتات و الحيوانات يشارك الانسان فيه»

انجام موجود: «و الجواب الكلام في القضية المعتبرة في العلوم و الطبيعيات.»

نسخ و نستعليق، كاتبان: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن ده و يازدهم هـ.ق. كاغذ: نخودي، ۱۷ و ۱۹س، كلاً ٤٦گ ۱۹*۱۳، عناوين به شنگرف و جاي برخي از آنها سفيد، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف تيماج مشكي، از كتب باز يافته.

۱ـ كتابت در نسخه «سكوفه» و «مرغرار» است.

۲۷۵
حاشیة حاشیة تحریر القواعد المنطقیة (۱۵۶۲۲۶)

(عربي)

حاشیه‌اي است بر حاشیه میر سید شریف گرگاني بر تحریر القواعد قطب الدین رازي.

نسخهٔ حاضر صدراً و ذیلاً ناقص است.

آغاز موجود: «في مرتبة و في الاصطلاح جعل الاشیاء المتعددة بحیث یطلق علیها اسم الواحد و یکون لبعضها نسبة الی بعض بالتقدیم و التأخیر»

انجام موجود: «و حاصل ما ذکره قدس سره من الجواب تسلیمهم ذلک و ان الامر في ذلک سهل اذا المقصود الأصلي من الاستدلال و هو بیان.»

نستعلیق، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن یازدهم ه.ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۲۰۲گ ۱۷*۹/۵، جاي عناوین سفید، برخي از اوراق وصالي شده، جلد: مقوا، رویه گالینگور، عطف و گوشه تیماج مشکي قهوه‌اي سوخت، وقف فضل‌الله محقق سمناني در آبان ۱۳۶۶.

۲۷۶
حاشیة حاشیة تحریر القواعد المنطقیة (ض ۱۰۶۵۱)

(عربي)

از ابوشامه از علماي قرن (۹ ه.ق. ظاهراً)[1]

حاشیه‌اي است توضیحي با عناوین «قوله» بر بخشي از حاشیهٔ میرسید شریف گرگاني بر تحریرالقواعد قطب‌الدین رازي بر رساله الشمسیة است و گاهي با عناوین «ان قلت ـ قلت» اشکالاتي که احتمالاً بر سید شریف به نظر مي‌رسیده پاسخ داده است.

آغاز: «بسمله، قوله في کثیر من النسخ

۱ـ نامبرده غیر از ابوالقاسم شهاب عبدالرحمن‌بن اسماعیل‌بن ابراهیم مقدسي در گذشته به سال ٦٦٥ ه.ق. است.

الخ يريد انّ وجود لفظه ثلث في كثير من النسخ و ان كان موهماً لوقوعها من المصنف لكّن الّصواب بخلافه»

انجام: «و هذا هو المناسب بحال من يجعل مباحث الالفاظ من المقّدمة.»

نستعليق، كاتب: مهدي، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۳س، ۵۱۵گ ۱۸*۱۲، عناوين بـه شنگرف، جلـد: تيماج عنابي، عطف قهوه اي، وقفي دكتر محمد زهرائي در تير ,۱۳۵۰

۲۷۷
حاشيه بر حاشيۀ تهذيب المنطق (۲۰۵۰۷)

(فارسي)

از ميرزا عليرضابن كمال الدين حسين تجّلي (ــ ۱۰۸۵ ه .ق.)

حاشية استدلالي و متوسطي است با عناوين «قوله» بر «حاشية تهذيب المنطق» مّلا عبدالله يزدي كه مؤلف آن را براي شاگرد خود ميرزا ابراهيم خان نگاشته است.

آغاز: «بسمله، حمدله، امّا بعد اين قيودي است سودمند ارباب تعليم و تعلّم كه در حين مذاكره مخدوم جليل القدر عظيم الشأن ابراهيم خان ايّده الله به صنوف التأييد بر زبان خامة حقير عليرضا جاري گشته اميد است كه طالبان كامل را از آن حظّي كامل نصيب شود.»

انجام: «و كبري مطلقة عاّمه نتيجه مطلقة عاّمه است اما حق اين است كه حينّية مطلقه است.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: چهارشنبه، نوزدهم جمادي الثاني ۱۲۳۷، كاغذ: فستقي آهارمهره، ۱۶س، ۶۶گ ۲۱*۱۷، خطوط روي عناوين به شنگرف، جلد: تيماج يكلاي مشكي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه اي در خرداد ,۱۳۷۳

۲۷۸
حاشيه بر حاشيۀ تهذيب المنطق
(۲۸۱۰۷)

از همان مؤلف و صدراً و ذيلاً ناقص.
آغاز موجود: «فانه كمال لنا لا له و بر تقدير مبني از براي مفعول جار و مجرور متعلق به اقتداء نمي‌تواند بود»
انجام موجود: «و شكي نيست كه مالايمتنع هم شامل واجب الوجود است و هم مقابل ممتنع پس درست باشد قول مصنف...»

اندكي نسخ و بقيه نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ.ق. كاغذ: نخودي آسيب ديده از حشرات، ۱۷س، ۲۲گ ۲۱*۱۶، عناوين به شنگرف، اوراق وصالي شده، جلد: مقوا، عطف و گوشه ميشن قهوه‌اي، وقفي مقام معظم رهبري در دي ۱۳۸۱.

۲۷۹
حاشيه بر حاشيۀ تهذيب المنطق
(۲۳۳۷٤)

آغاز: مانند همان (۲۰۵۰۷)
انجام: «زيرا كه وحده اشاره به قضية سالبه است يعني ليس غير الانسان بضاحك قضية سالبه در صغري شكل اول.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: چهارشنبه، دوازدهم جمادي الثاني ۱۲۷۷، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۳٤گ ۲۱*۱٦/۵، عناوين به سرخي، ظهر ورق اول مطالب متفرقه و توضيحاتي دربارۀ قضيه در مبحث منطق، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي حجة‌الاسلام محمدي گلپايگاني در مهر ۱۳۷۵.

۲۸۰
حاشيه بر حاشيۀ تهذيب المنطق
(۲۸۷۲۰)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (۲۰۵۰۷) است.

نسخ، كاتب: سيد رضا بن مير عبدالله علوي سبزواري، تاريخ كتابت: يكشنبه هفتم ذيحجة ۱۲۲۹، كاغذ: شكري آهارمهره، متن تهذيب و عناوين به شنگرف، ۱۷س، ۷۹گ ۱۵*۹، جلد: ميشن قهوه‌اي، وقفي احمد شاهد در آبان ۱۳۸۱.

۲۸۱
حاشيه بر حاشيه تهذيب المنطق[1] (ض ۱۵۵۸۳)

نسخه كامل و آغاز و انجام مكرر همان (۲۰۵۰۷) است.

نستعليق تحريري، كاتب: محمد رسولبن شيخ نورالله جبل عاملي، تاريخ كتابت: ششم صفر ۱۲۷۱ (حدوداً)، محّل كتابت: مدرسه حاجي ملا صالح در دارالسلطنة قزوين، كاغذ: نخودي، ۱٦ تا ۱۹س، ۵۳گ ۱۸/۵*۱۱، عناوين به سرخي، جلد: مقّوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي سوخت، وقفي آقاي زرآبادي در آبان ۱۳٦٦.

۲۸۲
حاشيه بر حاشيه تهذيب المنطق (۲٦۰۷۸)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۰۵۰۷) ولي بسيار مغلوط است.

آغاز: «بسمله، حمدله، اين قيود است بهرمند ارباب تعليم و تعلّم را كه در حين مذاكرة مخدوم جليل القدر ابراهيم خان آيده‌الله تع بصوف التأييد (كذا)»

انجام: مكرر همان.

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: رمضان ۱۲۳۸، كاغذ: نخودي و فستقي آهارمهره، ۲۱س، ٦۷گ ۲۰/۵*۱۲/۵، عناوين بعضا به سرخي و اغلب به خامة مشكي، برخي از اوراق داراي حواشي، ظهر ورق آخر ۸ سطر به طرز چليپايي در مبحث خير و شر، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۲۸۳
حاشيه بر حاشيه تهذيب المنطق (۲۵۰٤۳)

صدراً و ذيلاً ناقص است.

آغاز موجود: «لهذا محشي سؤال كرده كه چگونه ميانه اين دو حديث موافقت بهم مي‌رسد»

۱ـ مذيل است به چهار برگ در منطق.

انجام موجود: «زیرا که صغري او ضرب سادس سالبه جزئي است مثلاً بعض.»

نسخ و نستعلیق، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن دوازدهم هـ .ق. کاغذ: نخودي، ۱۵س، ۷۱گ ۱۶/۵*۹/۳، عناوین به سرخي، تصحیح شده، جلد: تیماج یکلای مشکي مستعمل، خریداري آستان قدس در دي ,۱۳۷۷

۲۸۴
حاشیه بر حاشیهٔ تهذیب المنطق (۲۵۷۸۵)

نسخه کامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۰۵۰۷) است.

نسخ جلي، کاتب: اسماعیلبن صفرعلي، تاریخ کتابت: اواخر قرن دوازدهم هـ .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۶۷گ ۲۱/۵*۱۴/۵، عناوین به شنگرف، تصحیح و مقابله شده در سال ۱۱۹۴ هـ .ق.[1] جلد: میشن یکلای ماشي، وقفي جعفر زاهدي در دي ,۱۳۷۷

۲۸۵
حاشیه بر حاشیهٔ تهذیب المنطق (۱۵۱۳۶)

آغاز و انجام: مانند پیش (۲۰۵۰۷)

نستعلیق تحریري چلیپایي، کاتب: نامعلوم، (نام کاتب را محو کرده‌اند) تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۱ جمادي الثاني ۱۳۰۱، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۸۰گ ۱۷*۱۰/۵، تصحیح شده، جلد: تیماج یکلای قهوه‌اي، وقفي مکتبة الامام امیرالمؤمنین (ع) در اردیبهشت ,۱۳۶۵

۲۸۶
حاشیه بر حاشیهٔ تهذیب المنطق (۲۸۸۸۱)

نسخه ذیلاً ناقص است.

۱ـ واقف، تاریخ کتابت را غرة ربیع‌الاول ۱۲۵۳ ضبط نموده است ولي چنانکه ملاحظه فرمودید وقتي تاریخ مقابله در ورق یازده نسخه، سنة ۱۱۹۴ باشد این تاریخ صحیح نخواهد بود.

آغاز: مکرر همان (۲۰۵۰۷)

انجام موجود: «همچنانکه در وقت افراد عکسش حق نیست اگر جزء قضیه شود نیز عکساش حق نخواهد.»

نستعلیق، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن سیزدهم ه‍.ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۶۸گ ۱۸*۱۱، عناوین به سرخي، جلد: تیماج مشکي، وقفي سید محمد حسیني مدرس در بهمن ۱۳۸۱,

۲۸۷
حاشیه بر حاشیه تهذیب المنطق
(۱۹۵۹۶)

نسخه از ابتدا و انتها ناقص است.

آغاز موجود: «اين طريق كه صدق را مي‌گويند و مطابق بودن به كسر با مي‌خواهند و حق را مي‌گويند»
انجام موجود: «قوله و لو قدّم لفظ موجبة علي جزئية لكان اولي بواسطة»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم هـ.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۱س، ۷۱گ ۱۴*۵/۹، عناوين و جدول اوراق به شنگرف، برخي از صفحات داراي حواشي، جلد: ميشن قهوه‌اي يكلا، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در خرداد ۱۳۷۳.

۲۸۸
حاشيه بر حاشيۀ تهذيب المنطق
(۲۲۹٥۷)

اين نسخه و نسخۀ ذيل كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۰٥۰۷) است.

نسخ، كاتب: محمدبن ميرزا علي، تاريخ كتابت: يكشنبه ۲۵ رمضان ۱۲۱۰، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۸س، ٦۹گ ۱۵*۵/۹، عناوين به سرخي، تصحيح و مقابله شده و اندكي رطوبت رسيده، ذيل صفحۀ آخر مهر بيضي «محمد امين»، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي سيدعبدالباقي آية‌اللهي شيرازي در اسفند ۱۳۷٤.

۲۸۹
حاشيه بر حاشيۀ تهذيب المنطق
(۱٦۳۷٤)

مذيل است به «تهذيب المنطق» تفتازاني و حاشية تهذيب المنطق ملا عبدالله كه اولي ذيلاً ناقص و دومي نيز چاپي مي‌باشد.
آغاز ذيل: «بسمله، الحمدلله الذي هدانا سواء الطريق»
انجام ذيل: «مع بقاء الصدق و الكيف و الموجبة انما تنعكس جزئية[1] ... و هذا بالمقاصد اشبه.»

۱ـ بعد از «جزئية» ساقط است.

آغاز نسخه: «بسمله، حمد له اين قوليست سودمند ارباب تعليم و تعلم را»

نسخ، کاتب:نامعلوم، تاريخ کتابت: سه‌شنبه، سيزدهم ذيحجة ۱۲۷۳، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، جمعاً ۱۱۲گ ۲۰/۵*۱۶/۳، جلد: تيماج يکلاي مشکي، واگذاري بنياد مستضعفان در شهريور ,۱۳٦۷

۲۹۰
حاشية حاشية تهذيب المنطق
(۱۵٤۸۱)

(عربي)

از شيخ بدرالدين اسحاق حويزي از علماي قرن (۱۱ و ۱۲ ه .ق.)

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله‌ قوله» بر حاشيه ملّا عبدالله يزدي بر «تهذيب المنطق» تفتازاني. اين حاشيه تا مبحث قياس نگاشته شده و از آن پس ادامه نيافته است. و آن بيشتر جنبة توضيحي دارد و گاهي به اقوال دانشمنداني چون دواني، سيد شريف و کلام تفتازاني در برخي از تأليفات او نيز اشاره مي‌نمايد.

آغاز: «بسمله، قوله افتح (کذا) بحمدالله الّظاهر انّه ظرف لغو متعلق بافتح و الباءصلة»

انجام: «فالظاهر انّه ليس شيء من الاستقراء و التمثيل مع انه موصل الي التصديق.»

نستعليق، کاتب: محسن‌بن محمد علي هزار جريبي، تاريخ کتابت: ۱۲۳۷ ه .ق. کاغذ: فستقي آهارمهره، ۱٦س، ۳٤گ ۲۳*۱٤/۵، عناوين به شنگرف، ظهر ورق اول و ذيل صفحة آخر تاريخ تولد فرزندان در سال ۱۲۳۸ تا ۱۲۵۵، جلد: مقوا، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ ش.

۲۹۱
حاشية حاشية تهذيب المنطق
(۱۹۵۰۱)

نسخه از انتها ناقص است.

آغاز: مانند همان (۱۵٤۸۱)

انجام موجود: «و علي الثاني بالاضافي لأنه بالاضافة الي مافوقه اذ كل جزئي مندرج اه هذا اولي من.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ﻫ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٤س، ٣٣گ ١٨*٩، جاي عناوين سفيد، برخي از اوراق وصالي شده، جلد: تيماج ضربي مشكي با ترنج و سرترنج، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه‌اي در خرداد ,١٣٧٣

۲۹۲
حاشية حاشية تهذيب المنطق
(۱۵۳۲۳)

نسخه كامل است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله حق حمده و الصلاة و السلام علي نبيّه و آله من بعده افتتح بحمدالله الظاهر انه ظرف لغو متعلق بافتتح و الباءصلة»

انجام: مانند پيش (١٥٤٨١)

نستعليق مخلوط به شكسته، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ﻫ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٥س، ٤٣گ ١٧/٥*١١، جاي عناوين سفيد، جلد: تيماج مشكي يكلا، وقفي حاج احمد فاضل در اسفند ,١٣٦٥

۲۹۳
حاشية حاشية تهذيب المنطق = حاشية الحويزي
(۱۳۵٤۹)

آغاز و انجام: مكرر پيش (١٥٤٨١)

نستعليق، كاتب: عليبن محمد باقربن محمد صالح، تاريخ كتابت: ١٢٦١ ﻫ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٨س، ٣٤گ ٢٢*١٣/٥، عناوين به شنگرف، برخي از صفحات داراي حواشي، جلد: مقوا، رويه مشمع قرمز، خريداري آستان قدس رضوي در آذر ,١٣٦٢

۲۹٤
حاشية حاشية تهذيب المنطق = حاشية الحويزي
(ض ۱۸۴۱۲)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (١٥٤٨١) است.

نستعليق تحريري، کاتب: محمد نبي استرآبادي، تاريخ کتابت: شوال ۱۲۶۱، کاغذ: نخودي، ۱٦ تا ۲۱س، ۳۲گ ۵/۱٦*۵/۱۰، عناوين به سرخي، جلد: تيماج يکلاي مشکي، وقفي خانم بيگم عقيلي در خرداد ۱۳۷۱.

۲۹۵
حاشية حاشية الدواني علي تهذيب المنطق
(۲۸۳۹۵)

(عربي)

از قاضي نورالله بن سيد شرفالدين شوشتري مرعشي (ـ ۱۰۱۹ ه .ق.)

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر حاشية جلال‌الدين محمدبن اسعد دواني (۹۰۷) بر «تهذيب المنطق» تفتازاني. محشي اشکالاتي نيز بر دواني وارد کرده است.

نسخه حاضر ناتمام مي‌باشد.

آغاز: بسمله، تهذيب المنطق و الکلام بحمدالله الملك العلّام رسم عام للناقص و التام و تذهيبه باجناس الحمد و فصول السلام خاصة شاملة لنوع الانام»

انجام موجود: «قوله و هو مطلق الصورة اه... و الظاهر ان الواو ههنا حالية يعني تعريفا لعلم بالحصول لايشمل الجهل المرکب ولالعلم بالجزئيات و الحال (کذا) ان المراد.»

نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن يازدهم ه .ق. کاغذ: نخودي آسيب ديده و رطوبت رسيده، ۱۹س، ۳٦گ ۱۳*۵/۷، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: تيماج فرنگي قهوه‌اي، مزين به حاشيه طلايي برگ گندمي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در خرداد ۱۳۸۱.

۲۹٦
حاشية حاشية الدواني علي التهذيب
(۱٤۲۳۹)

(عربي)

از نجم‌الدين عبدالله شهاب‌الدين حسين يزدي شاه‌آبادي (ـ ۹۸۱ ه .ق.)

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر

حاشية دواني بر «تهذيب المنطق» سعدالدين تفتازاني. يزدي اين حاشيه را در حين تدريس حاشيه جلال الدين نوشته و نكات مهمي كه به نظرش رسيده تدوين نموده است.

نسخة حاضر ذيلاً ناقص مي‌باشد.

آغاز: «بسمله، غاية تهذيب الكلام بحمدالله العزيز العلام و نهاية تقريب المرام الصلاة و السلام علي النبي محمد و آله الكرام»

انجام موجود: «و تكثر زيد في مثل هذه المتكثرات المفروض انها جزئيات متعددة بحسب نفس الأمر نعم تكثر كل كل في ضمن البواقي غير (كذا) اقول ما افيد من اللزوم ظاهر و اما الفرق بين زيد و ساير الجرم المفروضة.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي، ۱۷س، ۸٤گ ۱۸/۲*۱۱/۷، برخي از عناوين به شنگرف و جاي اغلب آنها سفيد، نسخه تصحيح شده و بعضاً معلق به حواشي «مير فخرالدين» و بعضاً به لفظ «منه ره» و ديگران، جلد: تيماج قهوه‌اي روغني ضربي، مزين به ترنج و سرترنج زرين، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱٤۰۵.

۲۹۷
حاشية حاشية الدواني علي التهذيب (۲۸۳۸۲)

(عربي)

مؤلف نامعلوم.

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر حاشية جلال الدين دواني بر تهذيب المنطق تفتازاني. نسخه ذيلاً ناقص است.

آغاز: «بسمله، قوله تهذيب المنطق و الكلام التهذيب التحرير و التنقيح المنطق و الكلام بمعني واحد»

انجام موجود: «و العلم الحاصل بالنظر موقوف علي النظر»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي ۲۵ تا ۲۸س، ۲۳گ ۲۰*۱۳، جاي عناوين سفيد، جلد: تيماج عنابي فرنگي، با جدول زنجيره‌اي زرين، اهدايي مقام معظم رهبري در تير ۱۳۸۱.

۲۹۸
حاشية حاشية الدواني علي تهذيب المنطق
(۲۱۸۷۳)

(عربي)

مؤلف نامعلوم.[1]

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله» بر حاشيه جلال الدين دواني بر «تهذيب المنطق» تفتازاني. مصدّر است به «حاشية تهذيب المنطق» از جلال الدين دواني، ناقص و موجودي تا مبحث «المعلوم التصوري» است.

آغاز صدر: «بسمله، تهذيب المنطق و الكلام توشيحه بذكر المفضل المنعام»

انجام موجود: «و لا يلتفتون الي ما قيل او يقال.»

آغاز نسخه: «بسمله الحمد هو الوصف بالجميل المراد بالحمد المعني المصدري و هو ما يعبر عنه بالفارسية به ستودن»

انجام: «و نبّهوا الي انها ممتنعة الوجود ليس بثابت.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهرة آسيب ديده، ۱۵س، كلّا ٤٤٨گ ۲/۲۱*۵/۱۵، جلد: مقوا، عطف تيماج، اهدايي مقام معظم رهبري در خرداد ۱۳۷۳.

۲۹۹
حاشية حاشية القزويني علي تهذيب المنطق
(۱۳۵۵۲)

(عربي)

از مولا محسن‌بن محمد طاهر قزويني از علماي قرن (۱۲هـ.ق.) مؤلف شرح عوامل ملامحسن و صاحب «زينة السالك في شرح خلاصة

۱ـ مرحوم سيد علي اصغر اصغرزاده، نويسندة شناسنامه، احتمال داده‌اند مؤلف سيد اعجاز حسين است.

ابن مالك» است.[۱]

حاشیه اي است با عناوین «قوله ـ قوله» بر حاشية يزدي بر تهذيب المنطق. اين حاشيه بيشتر به توضيح عبارت عنايت دارد و گاهي به ردّ و ايراد نيز مي پردازد و از مباحث نحوي هم غافل نمانده است. وي آن را هنگام تدريس نگاشته و در دهة دوم رمضان ۱۱۳۲ در شهر قزوين به پايان رسانده است.

نسخة حاضر صدراً و ذيلاً ناقص ميباشد.

آغاز موجود: « و البصر و غيرهما الي ما خلقه و اعطاه لاجله كصرف البصر الي مطالعة المصنوعات و الآيات الباهرة... كما حققنا جميع ذلك في شرحنا المسمي بزينة السالك في شرح خلاصة محمدابن (كذا) عبدالله‌ابن مالك في بحث النكرة و المعرفة»

انجام موجود: «و قول النّحاة الاسم المعرب اما منصرف او غير منصرف فانّ اسم نوع من الكلمة.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اواخر قرن دوازدهم ه‍.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۷۰گ ۵/۲۰*۵/۱۵، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي از ملاعلي مازندراني و بعضا با رمز «منه رحمه الله» تصحيح و مقابله شده، جلد: ميشن يكلاي زرشكي، خريداري آستان قدس در آذر ۱۳۶۲.

۳۰۰
حاشية حاشية اليزدي علي تهذيب المنطق (۱۳۶۹۳)

(عربي)

حاشيه اي است بر حاشية ملّا عبدالله يزدي بر

۱ـ مرحوم آقا بزرگ مينويسد: «زينة السالك في شرح الفية ابن مالك في اربعة اجزاء كل جزء مجلد ضخم رأيت مجلدين منها في مدرسة البادكوبي بكربلا يظهر من خطبته انه لبعض علماء الشيعة... و لعله (زينة المسالك) آنگاه ذيل «زينة المسالك في شرح خلاصة محمدبن عبداللهبن مالك فرموده است «للمولي محسنبن محمد طاهر... صاحب العوامل المعروف باسمه و هو جد الطائفة النحوية بقزوين... و لعل الصحيح زينة السالك كما مر.» الذريعة ۱۲: ۹۲ و ۹۵.

تهذيب المنطق تفتازاني.[1]

آغاز موجود: «لأن لام الاستغراق يستلزم وجود الافراد في الخارج»

انجام: «فالمقصود منها انفسها و لهذا نسب المحشي ره هذا القول علي القيل فتأمل.»

نسخ، كاتب: ابوطالببن محمد جعفر، تاريخ كتابت: دوشنبه، جماديالثاني ۱۲۵۸، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۸س، ۱۵۵گ ۹/۵*۱۴/۸، جاي عناوين سفيد، برخي از اوراق رطوبت رسيده، جلد: تيماج يكلاي قهوه اي مستعمل، خريداري آستان قدس در آذر ۱۳۶۲.

۳۰۱
حاشية حاشية الشريف علي شرح مطالع الانوار (۱۸۳۹۶)

(عربي)

محشي نامعلوم.

حاشيه اي است با عناوين «قوله_ قوله» بر حاشيه مير سيد شريف جرجاني بر شرح مطالع الانوار.

نسخه از ابتدا و انتها ناقص است.[2]

آغاز موجود: «قوله اما علي قياس ما عرفت يعني ان الفيض في الاصطلاح ان اطلق علي اتصال الفعل...»

انجام موجود: «حتي يمتنع فهم المفهوم دون الالتفات الي الملتفت اليه قلت قد سبق منا الي اخره... علي انه لايدل هذا الكلام من طرف الامام...»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق.كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۵س ۳گ ۱۷*۲۶، خطوط روي عناوين به شنگرف، جلد: مقوا، رويه پارچه اخرا، وقفي خانبابا مشار در سال ۱۰۶۷ش.

۱_ به علت ناقص بودن اول نسخه عجالة مؤلف شناخته نشد.
۲_ مصّدر است به يك صفحه از رساله فياضية ميرغياث الدين منصور دشتكي كه حاشيه اي است به قول بر عبارت «فياض ذوارف العوارف» از شرح مطالع.
آغاز: « بسم الملك الحكيم القديم هذه رسالة فياضيه...»

۳۰۲
حاشية حاشية الشريف علي شرح المطالع
(۲۷٤٤٦)

(عربي)

از ملا ميرزا جان حبيب‌الله باغنوي شيرازي (ـ ۹۹٤ ه .ق.)

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر حاشية ميرسيد شريف گرگاني بر شرح مطالع الانوار[1] قطب‌الدين رازي.

آغاز: «بسمله، قال قدس سره الفياض الوهاب الخ قد نقل هنا حاشية عنه و هي قوله منقول الي معني الوهاب و النقل اما بواسطة او بغير واسطة فلايخ انه مكتوبة بعد قوله او هو وصف له بنعت مواهبته»

انجام: «لايق صدور الحكم مثل هذا يرد علي قوله و هو مدفوع بقيد الاطلاق ايضا.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: سه‌شنبه بيستم محرم ۱۱۲٦، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱٦س، ۱۲۷گ ۱۸/۵*۱۲/۵، جاي عناوين سفيد و بعضاً به شنگرف، تصحيح و غلطگيري شده، ظهر ورق اول خط و مهر مالكيت حسين‌بن زين‌العابدين غازي در ۱۱۰۷ (كذا) و نيز يادداشت امانت از ميرزا مهدي‌بن ملاهاشم متولي مدرسة جدة بزرگ اصفهان در ۱۲۷۵، جلد: تيماج يكلاي قهوه‌اي، خريداري آستان قدس رضوي در شهريور ۱۳۸۰.

۳۰۳
حاشية حاشية الشريف علي شرح المطالع
(۲٦۸۵٦)

از ابتداي نسخه مقدار ۱۵ برگ ساقط است.[2]

آغاز موجود: «قوله يتبادر الخ و ذلك الاختصاص العام الذي يستفاد من الاضافة و انت تعلم ان المتبادر من اضافة الصورة الي الشيء ان يكون ذلك الشيء ذا الصورة لا

۱ـ مطالع الأنوار، تأليف سراج الدين محمودبن ابوبكر ارموي (٦۸۲ ه .ق.) است.

۱ـ نسخة شمارة (۲٦۸۵۷) ادامة همين نسخه است و شمارة اموالي زايد است.

المنشأ»

انجام: مانند همان (۲۷٤٤٦) به اضافه «هذا ما تسير لنا بتوفيق الله تعالي من تحشية الحاشية يذكر فيها و ما عليها... و صلي الله علي خير خلقه محمد و آله و اصحابه و سلم تسليما کثيراً.»

نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: اوايل قرن يازدهم ه .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹ تا ۲۶س، ٦٥گ ۱۸/۷*۱۳، جاي عناوين سفيد، جلد: مقوا، وقفي مؤسسة باقيات الصالحات در دي ۱۳۷۹.

۳۰٤
حاشية حاشية الشريف علي شرح المطالع (۱۸٤۲۸)

آغاز و انجام: مکرر همان (۲۷٤٤٦) ولي از وسط چند برگ افتاده است.

يادآور ميشويم: اين شماره (۱۸٤۲۸) زايد و اوراق آن ادامة شماره (۱۱٥۱) ميباشد.

به خط نستعليق تحريري، کاتب: محمد عليبن علي اصغر قايني، تاريخ کتابت: پنجشنبه، دهه سوم رمضان المبارك ۱۱۷٤، محل کتابت: مشهد مقدس، مدرسة صالحيه، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۹۹گ ۲۰*۱۱، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: مقوا، رويه، پارچة خاکستري، وقفي رضا نايينى در تير ۱۳۱۱.

۳۰٥
حاشية حاشية الشريف علي شرح مطالع الانوار (۱٥۳۲۰)

(عربي)

از مولي داوود شيرواني از علماي قرن (۹ ه .ق.) شاگرد ميرسيد شريف جرجاني.[۱]

حاشيه اي است با عناوين «قوله_ قوله» بر حاشية ميرسيد شريف بر شرح مطالع الأنوار قطب الدين رازي.

۱_ به استناد ظهر ورق اول نسخة شمارة (۱۰۲۰).

اين نسخه از انتها ناقص است.

آغاز: «بسمله، قال الاستاد قدس سره و روحه الفياض الوهاب بيانا للمعني المراد من الفياض ههنا ثم اشار الي معناه اللغوي بقوله من فاض الماء فيضاً و فيوضة دفعالما توهم من ان ماذكره معناه اللغوي اذ هذه الطريقة شايعة في شرح معني اللغوي»

انجام موجود: «لانه علي القول بتعلقه بجملة لاتعرض لايتم التعريف»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۵س، ۱۱٦گ ۱۷/٥*۱۱، عناوين به شنگرف و بعضاً نانويس، برخي از اوراق معلق به حواشي به لفظ «منه»، نسخه تصحيح شده، ظهر ورق اول خط و مهر مالكيت محمد طاهر حسيني، جلد: تيماج قهوه اي با آستر ميشن مستعمل، وقفي حاج احمد فاضل در اسفند ١٣٦٥.

٣٠٦
حاشية حاشية شرح مطالع الانوار
(٢٤٨٧٥)

(عربي)

از فتح‌الله بن حبيب‌الله حسيني از علماي قرن (١٠ ه . ق.)

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله قدس سره» بر حاشية مير سيد شريف بر شرح قطب‌الدين رازي بر «مطالع الانوار» سراج‌الدين ارموي.

آغاز: «بسمله، حمدله فيقول المفتقر الي الله الغني ابن حبيب... هذا ما خطر ببالي الفاتر من الايراد علي ما وجدت مما قالوا في توجيه كلام السيد السند...»

انجام: «هذا ما خط بالبال مع الاعتراف بالقصور و الله تعالي اعلم بحقايق الامور.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: پنجم رمضان ٩٩٣. كاغذ: نخودي، مورب، ٢١گ ١٨*١٠، اوراق سخت آسيب ديده، جلد: مقوا، عطف ميشن جگري، اهدائي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در اسفند ١٣٧٦.

٣٠٧
حاشية حاشية في المنطق
(٢٥٣٧٥)

(عربي)

عجالة هيچيك از محشيان و ماتن شناخته نشدند.

حاشيه‌اي است دقيق و تحقيقي با عناوين «قوله ــ قوله» بر حاشية يكي از متون در منطق.[1] اين نسخه صدراً و ذيلاً ناقص است.

آغاز موجود: «و يمكن ان يقال من اول الأمران مجموع نقوش الكتاب في شيء من الكتب

١ــ حاشية «تهذيب المنطق» و «شمسيه» نيست.

المتداولة لايكون بحسب العادة حاضرة في الحّس معا»

انجام موجود: «و مثال الكاتب و تحرك الاصابع آّلا ان يقال المراد بالمثال الكاتب و مثال الكاتب.»

نسخ تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۹۱گ ۵/۲۱*۵/۱۵، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي محمد قره باغي، چلبي، داود، عبدالرحمن، محمد اردهاني، محمود حسن، محيالدين، جلالالدين، سعدالدين و برخي از رموز و شروح، اندكي رطوبت رسيده، جلد: ميشن زرشكي يكلا، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۳۰۸
حاشية شرح آداب البحث
(۲۵۷۲۵)

(عربي)

از عبد الرحيم شيرواني[1]

حاشيه اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر شرح كمالالدين مسعود شيرواني رومي بر «آداب البحث» شمسالدين محمدبن اشرف حسيني سمرقندي.

نسخه ناتمام است.

آغاز: «بسمله، قوله المنّة علينا اللام اما للاستغراق او للجنس بناء علي ان المنة التي هي لغيره في حكم العدم او علي انها راجعة الي منة بنوع تأويل فانها ثابتة به»

انجام موجود: «و قد اجيب عن المنع المذكور بوجه آخر و هو ان المراد بالملازمة الخارجية بمعني كون احد»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۹۷۶ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۵س، ۲۵گ

۲ـ تحقيق شود ولي محشي به احتمال قوي همان عبدالرحيم است كه در كشف الظنون نيز بدون ارائه آغاز آمده است.

۱۴*۲۱/۵، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج مشکي ضربي با ترنج و سرترنج، وقفي استاد جعفر زاهدي در دي ۱۳۷۷,

۳۰۹
حاشية شرح آداب البحث
(۲۶۰۲۵)

(عربي)

از عمادالدين يحييبن احمد کاشي قرن (۱۰ هـ .ق.)

حاشيه اي است به «قوله ــ قوله» بر شرح کمال الدين مسعود شيرواني رومي، شاگرد شاه فتح‌الله (۹ ه .ق.) اين حاشيه را به دليل پيچيدگي مباحث و دقت معانيش حاشية اسود گفته اند.

نسخة حاضر کامل است.

آغاز: «بسمله، قوله المنّة علينا الخ سلك طريق العمل بالحديث معني لأن حقيقة الحمد عند المحققين اظهار الصفات الكمالية دون القول المخصوص»

انجام: «فظهر ان الجواب عن امثال هذا المنع ليس الّا بطريق الترديد و اشارة انّه غير مّضر كما سبق في امثال المنع الغير المّضر في التنبيه السابق فليذكر.»

نسخ، کاتب: ابوبکربن محمدبن منصوربن محمد، تاريخ کتابت: ۱۰۷۷ ه .ق. محل کتابت: مدرسة ذوالقدريه در شهر عينتاب، کاغذ: شکري آهارمهره، ۱۷س، ۵۰گ ۱۳*۲۰، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: مقّواي لبه‌دار، وقفي استاد جعفر زاهدي در دي ۱۳۷۷,

۳۱۰
حاشية شرح آداب البحث
(۲۵۷۲۴)

نسخه کامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۶۰۲۵) است.

نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: ۹۷۶ ه .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۴۳گ

۲۱/۵*۱۴، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي اسماعيل، ملا جلال، عبدالرحيم، قول احمد و ديگران و همچنين رمز «منه رحمةالله عليه»، جلد: تيماج مشكي ضربي با ترنج و سرترنج، وقفي استاد جعفر زاهدي در دي ۱۳۷۷.

۳۱۱
حاشية شرح آداب العضدية
(۱۴۴۱۸)

(عربي)

از ميرزا ابوالفتح محمدبن امين ملقّب به تاج السعيدي اردبيلي (ـ ۹۵۶ هـ .ق.)

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر شرح ملّا محمد حنفي تبريزي متوفي حدود (۹۰۰هـ .ق.) بر «الآداب العضدية» نوشتة عبد الرحمان بن احمد ايجي (ـ ۹۵۶ هـ .ق.)

آغاز: «بسمله، الحمدلله علي افهام الخطاب و الصلاة و السلام علي رسوله المبعوث لاظهار الصواب و علي آله و اصحابه المتأدبين بخير الآداب بعد فهذه فائدة عجاب بل زائدة لامدخل في الحساب علي الشرح المشهور بين اولي الألباب للرسالة الشريفة العضدية في الآداب»

انجام: «ليعتمد عليها الحصون و بحيزها في غيرها الطالبون انّ الله مع الذين اتّقوا[1] و الذين هم محسنون الحمدلله علي الاتمام...»

نسخ، كاتب: محمد قلي‌بن سيد علي، تاريخ كتابت: شنبه، دوم رمضان ۱۰۹۲، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۳س، ۳۴گ ۲۰/۵*۱۵/۵، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج قهوه‌اي سوخت، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱۴۰۵.

۳۱۲
حاشية شرح ايساغوجي
(ض ۱۲۹۷۶)

(عربي)

۱ـ در نسخه «اتفقوا» است.

مؤلف نامعلوم.

حاشية مختصري است با عناوين «قوله ـ قوله» بر شرح حسام الدين كاتي بر «ايساغوجي» اثيرالدين ابهري.[1]

آغاز: «بسمله، قوله الواجب و هو الذي يقتضي ذاته وجوده و يمتنع عليه العدم قوله وجوده الوجود اما خارجي و هو كون الشيء في الاعيان»

انجام: «قوله في الذهن قياس من الشكل الاول هكذا ان الاربعة منقسم بمتساويين و كل منقسم بمتساويين زوج فينتج ان الاربعة زوج.»

نستعليق تحريري، كاتب: محمدبن اسكندر طارمي، تاريخ كتابت: يكم ربيع الاول ٩٦٣، كاغذ: نخودي، ١٩س، ٨گ ٥/١٥*١٠، جلد: تيماج لبه‌دار قهوه‌اي ضربي (نسخه چنانكه ملاحظه گرديد مربوط به قرن ١٠ ه.ق. است ولي جلد آن ساخت قرن ششم مي‌باشد)، وقفي شيخ عبدالله مجتهدپور در مرداد ١٣٦٢.

٣١٣
حاشية شرح ايساغوجي
(ض ٢٧٤٠٩)

(عربي)

عجالة مؤلف شناخته نشد.

حاشية متوسطي است با عناوين «قوله ـ اقول» بر شرح حسام الدين كاتي بر «ايساغوجي» اثيرالدين ابهري.

آغاز: «بسمله، قوله الحمدلله اقول الحمد في اللغة هو الثناء باللسان علي الجميل الاختياري قصداً مطلقا اي سواء كان قبل احسان المحسن او بعد احسانه و في الاصطلاح

٢ـ در ظهر ورق اول عنوان كتاب «حاشية طارميه بر ايساغوجي» ضبط شده و در فهرست ج ١ ص ٤٨، آمده است «گويا ملخصي است از حاشيه محي‌الدين تالجي» به نظر نگارندهٔ سطور هيچ يك از اين دو نيست چون طارمي كاتب نسخه‌هاي پيشين و اين نسخه است كه ضابط، آن را مؤلف تصور كرده و همچنين مقابله‌اي كه بين دو نسخه به عمل آمد مؤيد نظر مفهرس نيست چون هيچگونه وجه شباهتي با هم ندارند.

هو فعل ينبئ عن تعظيم المنعم بسبب كونه منعما»

انجام: «و يتوسّل الي الادراك القدسّية و الاحكام النبوية و لكن هذا آخر ما اردنا في هذه الرسالة من المقاصد و ما يتوقف عليه من المقدمات»

نستعليق تحريري، كاتب: عبدالستاربن عبدالجواد جبائي، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه‍ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۴۹گ ۱۸/۵*۱۲/۵، خطوط روي متن به شنگرف، جلد: تيماج يكلاي مستعمل، خريداري آستان قدس در شهريور ۱۳۸۰.

۳۱۴
حاشية شرح ايساغوجي = حاشية البردعي (ض ۱۳۱۷۷)

(عربي)

از محقق بردعي

حاشيه‌اي است با عناوين «قال ــ اقول» بر شرح حسام‌الدين حسن كاتي بر كتاب ايساغوجي تأليف اثيرالدين ابهري. مشتمل است بر سه مقاله به شرح ذيل:

المقالة الاولي: في بيان المفهومات.

المقالة الثانية: في بيان الحصر و وجه تقديم البعض علي البعض.

المقالة الثالثة: في السؤالات مع الاجوبة.

آغاز: الحمد لمن حمده احسن كل المقول و نشكره اشرف ما يختلج في العقول و الصلاة علي محمد المقبول الذي لم يشتمل اليه الجهول... قال الحمدلله الواجب وجوده الممتنع نظيره الممكن سواه و غيره اقول نذكر فيه ثلاث مقالات»

انجام: «لانه لامدخل لقوله مختلفين بالعدد في الاخراج لان الجنس ايضا مقول علي كثرين مختلفين بالعدد.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۱۶۰ ه‍ .ق. كاغذ: نخودي، ۱۷س، ۲۱گ ۲۰*۱۳/۷، برگ دوم زايد و الحاقي است. اول و آخر نسخه، مهر دايره‌اي است با رقم «يا فتاح نايب السلطنه القاهرة شاهزاده همايون سنة ۱۲۰۲»، جلد: مقوا، عطف ميشن جگري، اهدايي كاظم مدير شانه‌چي در آبان ۱۳۶۲.

۳۱٥
حاشية شرح تهذيب المنطق (ظاهراً)
(۲٦۱٥۷)

(عربي)

نسخه از ابتدا ناقص است.

آغاز موجود: «مباحث الحجة لشدة ارتباط بينهما فالشروع محمول علي ظاهره و ان لم يجعل منهما كما هو الظاهر»

انجام: «فلما يثبت الثاني باستعارية التصديق حمل الأول باستعارة التصور اي الحديق و الدم (كذا).»

نستعليق، كاتب: ابراهيمبن ميرمحمد نوكندي، تاريخ كتابت: ۹٦۳ ه .ق. كاغذ: نخودي، ۲۹س، ۲۲گ ۱۹/٥*۱۲/۳، جاي عناوين سفيد، جلد: مقوا، عطف ميشن خرمايي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۳۱٦
حاشية شرح طوالع الانوار
(ض ۱٥۷۹۷)

(عربي)

از جمالالدين عطاءاللهبن محمودبن اميرفضلالله حسيني دشتكي شيرازي نيشابوري (۹۲٦ ه .ق.)[۱]

حاشيه اي است بر مبحث معرف «مطالع الأنظار» محمودبن عبدالرحمن اصفهاني (۷٤۹ ه .ق.) بر طوالع الانوار قاضي بيضاوي.

آغاز: «بسمله، بعطاء الله الذي معرفة كلامه اشتهاري و برسول الذي ظهر بمنطقه معانيه افتخاري... الفصل الثاني في الاقوال الشارحة.»

انجام: «لان صدق النوع علي نفس مفهوم الانسان مفيد في اخصيته من النوع.»

نسخ و نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۲٦ص ۱٦/٥*۹/۳، جاي عناوين سفيد، اوراق

۱ـ هدية العارفين ۱: ٦٦٤. اسماعيل پاشا بغدادي چنين تأليفي براي وي ذكر نكرده است ما آن را به استناد فهرست ج ۱، نگاشتيم.

معلق به حواشي با رمز «فتح سلمه الله» و «منه رحمه الله» اندکي رطوبت رسيده، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي، وقفي استاد محمود شهابي در آبان ۱۳۶۹.

۳۱۷
حاشية شرح طوالع الانوار
(ض ۱۵۷۹۷)

(عربي)

از عصام الدين ابراهيم بن محمد بن عربشاه اسفرايني (ـ ۹۴۳ ه.ق.) حاشيه اي است با عناوين «قال ـ قال» بر مبحث معرف «شرح طوالع الأنوار» شمس محمود بن عبد الرحمن اصفهاني (۷۴۹ ه.ق.) بر «طوالع الأنوار» قاضي بيضاوي.[1]

آغاز: «بسمله، لك اللّهم الحمد علي كل حال و لك الشكر بكل عمل و مقال يا من لاحدله و منه تحديد انواع الاشياء»

انجام: «اللّهم ارنا حقايق الاشياء كما هي و لا تؤاخذنا بما كنا فيه الساهي.»

نستعليق، كاتب: محمد بن شاه مير حسيني، تاريخ كتابت: ۹۶۱ ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۱۸گ ۱۶/۵*۹/۳، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي فتح‌الله به لفظ «فتح سلمه الله»، اندكي رطوبت رسيده، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي، وقفي استاد محمود شهابي در آبان ۱۳۶۹.

۳۱۸
حاشية شرح الشمسية
(۱۳۲۷۷)

(عربي)

مؤلف نامعلوم

حاشيه اي است بر بخشي از شرح شمسيه معروف به شرح همداني.[2]

آغــاز: «بسمله، الحمدلله رّب العالمين الرحمن الرحيم و الصلاة والسلام علي افضل

۲ـ كتاب «طوالع الانوار» در كلام است.
۱ـ متأسفانه در مآخذ چنين شرحي ديده نشد.

الرسل شفيع المذنبين محمد صّلي الله عليه و سلم و آله و اصحابه اجمعين فهذا حل بعض مواضع شرح الشمسية المشهور بالهمداني و بالله تعالي نستعين في جميع المهمات الدينية و الدنيوية اي بسم‌الله[1] ابتداء اعلم ان الموجب لتقديم الظرف... معمول و حق المعمول ان يتاخر عن العامل»

انجام: «تطلب لنسبة محمولاتها الي موضوعاتها ايجابية كانت او سلبية اي يبرهن عليها ان كانت كسبية و الله اعلم بالصواب.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۱۶۰ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۲۵گ۲۰*۷/۱۳، ظهر ورق اول و ذيل آخر مهر دايره‌اي است با رقم «يا فتاح نايب السلطنة القاهرة شاهزاده همايون سنة ۱۲۰۲»، جلد: مقّوا، عطف ميشن جگري، اهدايي مرحوم كاظم مدير شانه‌چي در آبان ۱۳۶۲.

۳۱۹
حاشية شرح الشمسية
(۲۶۲۵۸)

(عربي)

حاشيه‌اي است از ميرابوالبقاء با عناوين «قوله ـ قوله» بر شرح رسالة «الشمسية» تأليف كاتبي قزويني (ـ ۴۹۳ ه .ق.)

آغاز: «بسمله، قال المقالة الثانية في القضايا و احكامها فيه ان احكامها ان كانت عبارة عن قضايا مخصوصة علي العكوس و التناقض»

انجام: «قال و اعم من الخاصتين لانه متي تحقق الضرورة الخ فيه بحث قد مّر بدفعه»

نستعليق، كاتب: ابراهيم‌بن مير محمد تاشكندي، تاريخ كتابت: ۹۶۳ ه .ق. كاغذ: نخودي، ۳۰س، ۲۷گ ۱۹/۵*۱۲/۳، عناوين به شنگرف، نسخه تصحيح شده و بعضاً داراي حواشي، جلد: مقّوا، وقفي زين‌الدين جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۲ـ جاي عناوين سفيد است.

۳۲۰
حاشية الشمسية في القواعد المنطقية
(۱۸۳۹۸)

(عربي)

محشي شناخته نشد.

وي در مبحث تقسيم علم به تصور و تصديق ۲۱ اشكال بر متن شمسيه وارد كرده سپس به ترتيب به آنها پاسخ داده است.

آغاز: «قوله العلم اما تصور فقط و هو حصول صورة الشيء في العقل او تصور معه حكم و هو اسناد امر الي آخر و يقال للمجموع تصديق و ههنا اعتراضات آ (كذا) انّه فسّر التصور القسيم للتصديق بمجرد الادراك و هو حصول صورة الشيء في العقل من غير تعّرض لشيء آخر»

انجام: «و تعلق احد الشيئين بالآخر اعم من ان يحتمل الصدق و الكذب ام لا.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن نهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۷س، ۶ص ۲۶*۱۷[1]، جلد: مقوا، رويه پارچة اخرا، وقفي ابن خاتون در ۱۰۶۷ ه .ق.

۳۲۱
حاشية شرح مطالع الأنوار= حاشية لوامع الأسرار
(۲۲۹۹۲)

(عربي)

از ملّا ميرزا محمدبن حسن شيرواني (ـ ۱۰۹۸ ه .ق.) از علماي اواخر دورة صفويه است كه در علوم عقلي و نقلي استادي مبّرز و در فقه، حديث، كلام، حكمت، مناظره و جدل شهرة آفاق و كمنظير بوده است.

كتاب حاضر حاشية مفصلي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر «شرح مطالع الأنوار» قطبالدين رازي (ـ ۷۶۶ ه .ق.) وي در اين

۱ـ در حاشيه صفحه آخر و ظهر آن برخي از فوائد متفرقه و نيز دو صفحه در بعضي از مطالب منطق به عنوان «قال الحلي» است.

اثر بر شارح و ديگر شارحان اشكالات زيادي وارد كرده است. و آن را در شب جمعه دوم رجب ۱۰۷٦ به پايان برده است.

نسخه حاضر ناتمام مي‌باشد.

آغاز: «بسمله، حمد له فيقول الراجي للكرم الرباني ميرزا محمدبن الحسن الشيرواني... الحمدلله فياض ذوارف العوارف اه قد نقل عن الش انه لما قيل عليه ان الفياض صيغة مبالغة مأخوذة من فاض...»

انجام موجود: «انه قانون مفيد كان المنطق متحققا و اما تصور القانون المفيد فلا يستلزم تحققه.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۲۲س، ۱٤۰گ ۱۸/۸*۱۲/٤، جاي عناوين سفيد، جلد: تيماج يكلاي ماشي، وقفي عبدالباقي آية اللهي در اسفند ۱۳۷٤.

۳۲۲
حاشية شرح مطالع الانوار (۱۳۷٦۲)

(عربي)

از محمدبن مبارك شاه بخارائي (ــ ۷٤۱ ه .ق.)[۱]

حاشيه اي است با عناوين «قوله ــ قوله» و بعضاً «ق ــ ق» بر شرح مطالع الانوار قطب‌الدين رازي. اين حاشيه به اقتضاي مباحث در برخي موارد موجز و گاهي مفصل است.

آغاز: «بسمله، الحمدلّله رّب العالمين... و بعد فهذه حواش و فوايد لشرح المطالع للمولي المحقق العلامة قطب المّلة و الدين الرازي رحمة الله عليه قوله الوصف بالجميل اعلم ان الجميل يتناول الانعام و غيره»

انجام: «علي ان الحكم الكلي المجموعي غير معتبر في المحصورة» [تمت الحواشي بعون

۱ــ به استناد يادداشت ظهر ورق اول. شيوة نگارش اين حاشيه مانند حاشية ميرسيد شريف بر شرح مطالع است ولي از آن خلاصه‌تر است.

الملك الوهاب...][1]

نسخ، کاتب: محمودبن علي‌بن الیاس، تاریخ کتابت: نیمة رجب ۸۱٤، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۱۲۷گ ۱۵/۵*۱۱، عناوین به قلم سیاه جلي و بعضاً نانویس، برخي از اوراق وصالي و نونویسي شده، جلد: تیماج مشکي، وقفي فاضلخان در ۱۰٦۵ق.

۳۲۳
حاشیة عبداللّطیف علي حاشیة الوغ بیك (۲٦۰۲۳)

(عربي)

از عبداللّطیف شاه حسین عجمي (ـ ۹۲۰ ه ق.)

حاشیه‌اي است با عناوین «قوله ـ قوله» بر حاشیة الوغ بیگ بر شرح مسعود شیرواني بر «آداب البحث» شمس‌الدین سمرقندي.[2]

آغاز: «بسمله، قوله سلك طریق العمل الخ اعلم انّ من دأب المصنفین ان یبتدأوا في اول تصانیفهم کلام مشتمل علي لفظ الحمد»

انجام: «لأنه لایجوز ان یکون الثابتة في صدر الکلام بمعني الوجود في الخارج سواء تعددت فیها الاکوان و تجددت علیها الأعصار اولا فح یصدق علي ما کان... کما لا یخفي الحمدلله الذي هدانا الي یوم الدین.»

نسخ، کاتب: ابوبکربن محمدبن منصوربن محمد، تاریخ کتابت: ۱۰۷۷، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۱س، ٤۱گ ۲۰*۱۳، عناوین به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي عبدالرحیم، محمد حلبي و دیگران، جلد: مقوا، وقفي استاد جعفر زاهدي در دي ۱۳۷۷

۲ـ پس از آن پنج برگ با عناوین «قوله» با این انجام: «هذا غایة التحقیق في هذا و الله اعلم بالصواب تم الکتاب...». باید این چند ورق جزء نسخه باشد ولي علت دوبار ختم براي اینجانب معلوم نگردید.

۱ـ به استناد فهرس مخطوطات مکتبة الأوقاف المرکزیة في السلیمانیة ج ٤: ۲۸۷ که در پایان نسخه چنین آمده است: «و تجددت الأعصار... تمت الحاشیة علي الحاشیة المسماة با لوغ بیك» و همچنین در ص ۲۸۱ ذیل حاشیة الوغ بیك علي شرح المسعودي چنین است: «... في التنبیه السابق فلیتذکر... تم الکتاب المسمي بالوغ بیك الواقعه علي الشرح المسعودي.»

۳۲۴
حاشية شرح الفناري = حاشية جهة الوحدة
(ض ۱۴۵۷۱)

(عربي)

از محمدامين‌بن صدرالدين قباد

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر شرح فناري. اين حاشيه حاوي نکات دقيق و تحقيقات مفيدي است که به گفتة مؤلف هر بيننده و خواننده را به شگفت وامي‌دارد: «فهذه تحقيقات شريفة بعبارات رائقة معجبة تسابق معانيها الأذهان... و قد كنت متكاثراً في مطالعتها و متجاسراً في مناظرتها حتي لم يخف شيء من رموزها و رفعت الحجب و الستائر من وجود كنوزها و اطلعت فيها علي نكات لايهتدي اليها بدون المعالم الّا الألمعي... و اوردنا من فوايد و جملة من عوائد فجاء بحمدالله رسالة جامعة لفوايد لم يسمع بمثله الأذهان...»

آغاز: «بسمله، اّن احسن ما يفتتح به المنطق و الكلام حمداً لله الواحد الذي برأ الأنام... الخ»

انجام: «و لو لاتراكم العلايق و تلاطم العوايق لشرحت الكتاب عن آخره و رفعت الحجاب... علي اّن همم المحصلين متقاعدة و عزائمهم متقاصرة حامداً لله و مصلّياً علي رسول الله.»

نستعليق تحريري، كاتب: يوسف‌بن نور محمد، تاريخ كتابت: ۱۱۱۷ ه‍.ق. كاغذ: نخودي، ۱۷ تا ۱۸س، ۱۵گ ۱/۱۹*۱۴/۷، اوراق معلق به حواشي و اندكي رطوبت رسيده، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي، وقف سيد محمد باقر سبزواري در محرم ۱۴۰۵.

۳۲۵
حاشية عماد الفارسي = حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقية
(۱۴۷۹۸)

(عربي)

از عمادبن يحييبن علي فارسي از علماي (قرن ۹ و ۱۰ ه .ق.)

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله» و «قال الشارح» بر حاشية ميرسيد شريف گرگاني بر «تحرير القواعد المنطقية» قطبالدين رازي بر «الرسالة الشمسية» كاتبي قزويني. اين حاشيه تا مبحث تصورات است. مؤلف علاوه بر توضيح مجملات و بيان مبهمات به اشتباهات و خطاهاي شارح و محشي نيز اشاره كرده است. اين نسخه و نسخه‌هاي ذيل فاقد مقدمه مي‌باشند.

آغاز: « بسمله، قوله و رتبته الخ اعلم انّ من دأب المصنفين ان يشيروا في اول تصانيفهم الي اجزائها اجمالاً»

انجام: «و انت خبير بانه لوقيل كالأمرين المتضايفين[1] لكان اولي هذا آخر ما اردنا ايراده في هذا الباب و الحمدلله العليم الوهاب و الصلاة علي محمد خير من اوتي الحكمة و فصل الخطاب و الله اعلم بالصواب»

نستعليق، تاريخ كتابت: ۹۳۷ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهرة، ۱۹س، ۷٤گ ۱٦/٥*۱۲، عناوين به شنگرف، رطوبت رسيده، جلد: مقوا، عطف و گوشه ميشن قهوه‌اي، وقفي سيد محمد باقر سبزواري در محرم ۱٤۰٥.

۳۲٦
حاشية عماد الفارسي
(۱٤۹۷۹)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۱٤۷۹۸) است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ٤۸گ ۱٦*۱۲/٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، غالباً با رمز «منه»، ظهر ورق اول يازده بيت عربي از داوود، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي، وقفي سيد محمد باقر سبزواري در محرم ۱٤۰٥.

۱ـ در نسخه «المتضاينين» است و در نسخة ذيل «المتضايفين» است.

۳۲۷
حاشية عماد الفارسي
(۱۷۱٤٥)

نسخه از ابتدا ناقص است.

آغاز موجود: «و لولاه لم يعد علما و احداً و لم يستحسن افراده بالتدوين ثم ذلك الأمر يحتمل عقلاً ان يكون موضوع العلم»

انجام: مكرر پيشين (۱٤۷۹۸)

نسخ، كاتب: محمد مؤمن‌بن جلال الدين محمد، تاريخ كتابت: جمعه، ۲۷ جمادي‌الثاني ۱۰۱٦، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۸س، ۷۷گ ۱۷*۹، عناوين به شنگرف برخي از اوراق معلق به حواشي، تصحيح و مقابله شده، جلد: دفة اول تيماج مشكي و دفة دوم ساقط، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳٦۸.

۳۲۸
حاشية عماد الفارسي
(ض ۱۰٦٥۱)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيش (۱٤۷۹۸) است.

نستعليق كاتب: گيلاني، تاريخ كتابت: ۹۲۰ ه.ق. كاغذ: نخودي رطوبت رسيده، ۱٦ تا ۱۸س، ۸۸گ ۱۸*۱۲، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي با رمز «منه رحمه الله» و بعضاً از عبد النبي، نسخه تصحيح شده، جلد: تيماج عنابي، وقفي دكتر محمد زهرائي در تير ۱۳٥۰.

۳۲۹
حاشية عماد الفارسي
(۱۲۹٦۹)

نسخه ذيلاً ناقص است.

آغاز: «بسمله، بعونك يا معين استعين بك نحمدك يا من نطق لسان عبده بآيات جلاله و نشكرك يا من انعم عليه بالعلوم و المعارف بلطفه و افضاله... قوله و رتبته علي مقدمة و ثلث مقالات الخ اعلم ان من دأب المصنفين ان يشيرو في اول تصانيفهم الي اجزائها اجمالاً»

انجام موجود: «فالجواب ان المراد بينه من يحقق وجه من وجوه الخلل لا يكون المذكور

في مقام التعريف...»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اوايل قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷ و ۱۸س، ۱۱۷گ ۱۶/۵*۷/۳، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق وصالي شده و رطوبت رسيده، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي شيخ عبدالله مجتهدپور در مرداد ۱۳۶۲.

۳۳۰
حاشية الفناري
(۲۶۰۶۲)

(عربي)

از حسن‌بن محمدبن محمد شاه فناري رومي حنفي معروف به ملّا حسن فنري (۸۴۰ ـ ۸۸۶ هـ .ق.)

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر شرح جلال الدين دواني بر «تهذيب المنطق» تفتازاني[1] كه آن را به نام ابوالغازي خان احمد بهادر خان حسني نگاشته است. اين نسخه ناتمام است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله علي تهذيب المنطق و الكلام في تقرير عقائد الاسلام و تحرير قواعد الاحكام و اشكره علي تجريد النظر في كسب الحرام عن غياهب الشكوك و الأوهام»

انجام: «و الظاهر آنهما مختصان بالخبر حقيقة بحسب العرف و لايطلقان علي غيره اصلا لا في عرف عام و لا خاص كما حققنا (كذا) المص و غيره و اما الرابطة». [تمت الكتاب سنه ۱۲۴۵]

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲۴۵هـ .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۷س، ۶۲گ ۲۱/۵*۱۶، عناوين به شنگرف، جلد: مقوا، عطف ميشن خرمايي، وقفي جعفر زاهدي در دي ۱۳۷۷.

۱ـ به استناد فهرست: «المكتبة الأزهرية فهرس الكتب الموجودة بالمكتبة الأزهرية ۳: ۳۹۳».

٣٣١
الحاشية في المنطق
(٢٦١٥٩)

(عربي)

حاشيه اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر متون يكي از كتب در منطق.

آغاز: «بسمله، الحمدلله... و الصلاة علي رسوله محمد و آله اجمعين قوله اراد به الي قوله من كتب هذا الفن اشار لي (كذا) ان قوله رحمه الله و ليس للجزئي اه بحسب المعني تعليل لمحذوف و انه يمكن بعطفه علي المباحث فح يكون الباب الثاني في مباحث الكلي و في بيان مفهوم الجزئي»

انجام: «فلا يصدق الكبري و التقدير خلافه هذا خلف و ليكن هذا حين اختتام ما اوردنا ايراده في هذه الرسالة و الحمدلله ذي العظمة و الجلال و الصلاة علي محمد صاحب الرسالة و آله الموصوفين بالعدالة و الله اعلم بالصواب»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ٢١س، ٣٨گ ١٩/٥*١٢/٣، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي با مرز «منه ره» اندكي رطوبت رسيده، شيرازه‌بندي با نخ هاي الوان، جلد: مقوا، عطف تيماج، وقفي استاد جعفر زاهدي در دي ١٣٧٧.

٣٣٢
حاشية قره داود = حاشية حاشية الجرجاني
(٢٢٩٧٩)

(عربي)

از قره داود شاگرد تفتازاني[١] از علماي قرن (٨ و ٩ ه .ق.)

حاشيه اي است با عناوين «قوله ـ قوله» و بعضاً «قال الشارح» و «فان قلت ـ قلت» بر حاشيه مير سيد شريف جرجاني بر تحرير

١ـ فهرس المكتبة الازهرية: ٣: ٣٩٤.

القواعد المنطقية اثر قطبالدين رازي بر رسالة شمسية نجم الدين عمر قزويني معروف به دبيران كاتبي (ـ ٦٧٥ ﻫ .ق.). اين حاشيه علاوه بر توضيح مطالب مير سيد شريف ردّ و ايراد نيز دارد.

آغاز: «بسمله، و رتبته علي مقدمة الخ اعلم ان المص رحمه الله قال اشار الّي من سعد بلطف الحّق الي آخر اوصافه بتحرير كتاب كذا و كذا»

انجام: «اي يقتضي قصد التعريف ظاهراً و صريحاً ضمنا فهو لايلائم المقام و يمكن ان يقال الشارح[1] رحمه اه (كذا) الي الجواب و الايراد بقوله فالاول و الله الموفق و الحمدلله ربّ العالمين و صلّي الله علي محمد و آله اجمعين.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اوايل قرن دوازدهم ﻫ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۸س، ۱۵٤گ ۱٦*۹، جاي عناوين سفيد، تصحيح شده، جلد: تيماج قهوه‌اي ضربي با ترنج، وقفي سيد عبدالباقي آيت اللهي در اسفند ۱۳۷٤.

۳۳۳
حاشية قره داود
(۲۸۷۰۵)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۲۹۷۹) است.

نستعليق، كاتب: عبدالباقي حسيني، تاريخ كتابت: محرم ۱۰٦۳، كاغذ: نخودي رطوبت رسيده، ۲۱س، ۷۸گ ۵/۲۰*۵/۱٤، برخي از اوراق معلّق به حواشي ابيوردي، محيي الدين، شاه مرادعلي، نورالدين و... ، جلد: مقّوا، وقفي احمد شاهد در آبان ۱۳۸۱.

۳۳٤
حاشية قره داود
(۱٤٦۲۱)

نسخه از ابتدا و انتها ناقص است.

آغاز موجود: «وجب الحكم بزيادة احديهما

۱ـ «اشار» صحيح و «الشارح» غلط است.

وثبت الذهاب من الفاضل الي المفضول من غير فائدة لايخفي خطاؤه علي ذوي العقول و لقائل ان يقول في هذا التكرار فائدة»

انجام موجود: « او يتعرض لمقدمة اخري مناسبة لدفع الاعتراض و تقوية ايضاً ما قد سبق من قوله و هذا.»

نسخ تحريري، كاتب: علي بن محمد صالح صوفيلو، تاريخ كتابت: ١١٢٠ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهرة رطوبت رسيده، ١٥س، ٤٢گ ٢٠*١٥، عناوين به شنگرف و ليموئي، اوراق معلق به حواشي قول احمد، سيدعلي و ديگران، جلد: تيماج قهوه اي فرسوده، وقفي سيد محمد باقر سبزاواري در محرم ,١٤٠٥

٣٣٥
حاشية قول احمد علي الفوائد الفنارية
= حاشية شرح الايساغوجي
(ض ١٤٦٦٠)

(عربي)

از شهاب‌الدين احمدبن‌محمدبن خضرعمري مشهور به قول احمد (ـ٧٨٣ ه .ق)

حاشيه اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر شرح شمس الدين محمدبن حمزه فناري[1] (٨٣٤) بر رسالة ايساغوجي اثيرالدين ابهري. به گفتة چلبي اين حاشيه از بهترين و دقيقترين حواشي شرح فناري است.

آغاز: «بسمله، حمداً لك الّلهم علي ما منحت علّي من معارف الافاضل و شكراً لك علي ما مننت به من ذوارف الفواضل»

انجام: «بخلاف الأخيرين و لهذا اختصر المصنف رحمة الله (كذا) هو العمدة في البرهان الحمدلله علي كّل حال و في كّل حال.»

نسخ، كاتب: مرتضي علي‌بن محمد، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ٤٥گ ٨/٢٠*١٦/٥، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي، ظهر ورق آخر مباحثي دربارة نزول كتب و صحف آسماني و صاحبان آنها، جلد: مقوا رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج

١ـ نامش «الفوائد الفنارّية» است.

قهوه اي سوخت، وقفي سيد محمد باقر سبزواري در محرم ,۱٤۰٥

۳۳٦
حاشية قول احمد علي الفوائد الفنارية (۲۷٦٤۷)

آغاز و انجام: مانند همان (ض۱٤٦٦۰)

نستعليق، كاتب: حسنبن حسينبن حسن يازيجي (در خدمت ملا صالح افندي)، تاريخ كتابت: ۱۱۳۳ هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۳س، ٦٤گ ۲۱/٥*۱٦، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي شرفالدين، سيد شريف، فاضل، جندي، محييالدين، عبدالرحيم و ديگران، جلد: مقوا، خريداري آستان قدس در شهريور ,۱۳۸۰

۳۳۷
حاشية قول احمد علي الفوائد الفنارية (ض ۱٤٥۷۱)

آغاز و انجام: مكرر همان (ض ۱٤٦٦۰)

نسخ تحريري، كاتب: يوسفبن نور محمد، تاريخ كتابت: ۱۱۱۷ هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۱س، ۷۷گ ۱۹/۱*۱٤/۷، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي عصام الدين، نورالدين، سيد شريف گرگاني و ديگران، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي، وقفي سيد محمد باقر سبزواري در محرم ۱٤۰٥.

۳۳۸
حاشية قول احمد علي الفوائد الفنارّية (ض ۲۲۸٦۹)

آغاز: «بسمله، حمداً لك اللّهّم علي ما فتحت به علّي... و شكراً لك علي ما مننت به من روادف (كذا) الأفاضل»

انجام: مانند همان (ض ۱٤٦٦۰) به اضافه «جعلنا الله من الواصلين الي [علم اليقين] لا من السامعين و رقانا (كذا) بعنايته الي حق اليقين و الحمدلله... كّلما ذكرك الذاكرون و غفل عن ذكرك الغافلون و سّلم تسليماً.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اواخر قرن دوازدهم هـ .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۲۳س، ۲٤گ ۲۱/٥*۱٥/٥، عناوين به سرخي، ظهر ورق اول مهري است شش ضلعي با رقم «الهي اشف امراض عبد العالبن فياض ۱۲۱۲»، جلد: تيماج

ضربي يكلاي عنابي با ترنج و سر ترنج، وقفي سيد عبد الباقي آية اللهي شيرازي در اسفند ١٣٧٤,

٣٣٩
حاشية قول احمد علي الفوائد الفنارية (١٦٣٢٠)

نسخه كامل است.

آغاز: مانند همان (ض ١٤٦٦٠)

انجام: «بخلاف الاخيرين و لذا حصر المصنف العمدة في البرهان جعلنا الله من جملة الواصلين الي علم اليقين لا من السامعين و اذا قنا بعناية حق اليقين و الحمدلله...»

نسخ، كاتب: موسي، تاريخ كتابت: سنه ١٠٣٩، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١١س، ٣٩گ ٨/٢١*٢/١٥، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي قره خليل، عماد الدين، يوسف اصم و ديگران، ظهر ورق اول مطالب متفرقه، جلد: مقوا، عطف و گوشه ميشن قهوه اي، واگذاري بنياد مستضعفان در شهريور ١٣٦٧,

٣٤٠
حاشيه بر كبري (٢٥٩٥٣)

(فارسي)

مؤلف نامعلوم.

اين رساله ناتمام و از صفحة اول «كبري» پيشتر نرفته است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله الذي خلق الانسان علمه البيان و الصلاة و السلام علي محمد و آله معرف الحق بالدليل و البرهان و حجة الله البالغة علي الانس و الجان و بعد چون خواست و طلب نمود طالب علوم كسبيه و علميه محمد حسين المنسوب بمشهد الرضويه... كه در حين مباحثه رساله كبري شريفيه آنچه مذكور ميشود مرقوم گردد»

انجام: «ناچار ازسه تصور اول تصور

منسوباليه که آن را محکوم عليه خوانند.»[1]

نستعليق، کاتب: محمد صادقبن محمد صالح، تاريخ کتابت: ۱۱۱۱ ه .ق. کاغذ: نخودي، ۱۷س، ۷ص ۱۹/۵*۱۴/۳، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج قهوه‌اي لبه‌دار ضربي با ترنج وسرترنج، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۳۴۱
حاشية لوامع الاسرار في شرح مطالع الانوار
(۲۲۹۹۰)

(عربي)

از ميرزاحبيب‌الله بن عبدالله دهلوي باغنوي معروف به ميرزا جان (ـ۹۹۴ ه .ق.)[2]

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله» بر تصديقات لوامع الأسرار قطب الدين رازي که ضمن توضيح مطالب، گاهي به ردّ و ايراد نيز پرداخته است.

آغاز موجود: «بسمله، قوله اي المجهولات التصديقية فسر التصديقات بالمجهولات التصديقية اما لان التص (کذا) لما کان قسما للعلم المفسر بالصورة الحاصلة کان اکتساب التصديق في قوة اکتساب الصورة الحاصلة و هذا موهم لتحصيل الحاصل الخ فالمجهولات التصديقية عبارة عن التصديقات الغير الحاصلة»

انجام: «فيكون منافيا للموجبة الكّلية المطلقة.»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: اواخر قرن دهم ه .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۸س، ۸۵گ ۱۷/۶*۹/۵، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي با جملة دعائي «منه مد ظلّه العالي»، نسخه تصحيح شده، ظهر ورق اول

۱ـ مذيل است به ترجمه و شرح صفحة اول تهذيب المنطق تفتازاني در سه صفحه
آغاز: «بسمله، الحمدلله الذي هدانا سواء الطريق... يعني سپاس و ستايش مر خدايرا آنچنان خدايي که هدايت کرده است مارا»
انجام: «و لم يکن له کفوا احد است.»
۱ـ به استناد ضبط ظهر ورق اول و ذيل صفحه آخر نسخه.

يادداشت تملك مظفربن حكيم در ذيحجه ١٠٥٨، و ظهر ورق آخر مهر و خط مالكيت رشيد الدين محمدبن حسن با رقم «خاك ره آل محمد رشيد»، و مطالب متفرقه ديگر، جلد: تيماج مشكي، وقفي آية اللهي شيرازي در اسفند ١٣٧٤.

٣٤٢
حاشية لوامع الاسرار في شرح مطالع الانوار (٢٦٨٦٠)

آغاز: مكرر همان (٢٢٩٩٠)

انجام موجود: «اذا لم تعتبر في اللزوم ان يكون الّلزوم و الّلازم متحققين في الواقع.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ﻫ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ٢٣س، ٤٠گ ١٣*١٨/٥، جاي عناوين سفيد، برخي از اوراق معلق به حواشي به لفظ «منه»، تصحيح شده، فاقد جلد، وقفي مؤسسة باقيات الصالحات در دي ١٣٧٩.

٣٤٣
حاشية لوامع الأسرار في شرح مطالع الأنوار (ض ٢٢٧٩٢)

(عربي)

از مير سيد شريف عليبن محمد گرگاني (ـ ٨١٦ ﻫ .ق.)

حاشيه اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر لوامع الأسرار في شرح مطالع الأنوار قطب الدين رازي (ـ ٧٦٦ ﻫ .ق.)

آغاز: «بسمله، قال وحيد زمانه تغمده الله بغفرانه الحمدلله فياض ذوارف العوارف قوله الفياض الوهاب من فاض الماء فيضاً و فيضوضة اذا كثر حّتي سال عن جانب الوادي»

انجام: «و هذا جار في الذاتي و العرضي اذا كان افراده محسوسة»

نستعليق، كاتب: محمدبن علي رباطي، تاريخ كتابت: پنجشنبه اواسط شعبان ٨٣٦، كاغذ: نخودي آهارمهره، ٢٢س، ١٥٦گ ١٢/٥*٢١/٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي با رمز «منه»، نسخه رطوبت رسيده، تصحيح و مقابله شده، جلد: مقوا، عطف ميشن

مشكي، وقف سيد عبد الباقي آية اللهي در اسفند ۱۳۷٤.

۳٤٤
حاشية لوامع الأسرار[1]
(ض ۱۵۳۸۵)

آغاز و **انجام:** مانند همان (ض ۲۲۷۹۲)

نستعليق، كاتب: محمد شفيع طبسي، تاريخ كتابت: غرة ذيحجة ۱۰٦۸، كاغذ: نخودي آهارمهره، سطور به طرز چليپا، ٦۰گ ۱۹/۳*۲٤/۵، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج قهوه اي ضربي با ترنج و سرترنج، وقف محمد رفيع طبسي در تير ۱۳٦٦.

۳٤۵
حاشية لوامع الأسرار في شرح مطالع الانوار
(۲۲۸۱۸)

پس از برگ اول و همچنين اوراق آخر ساقط است.

آغاز: مكرر همان (ض ۲۲۷۹۲)

انجام موجود: «بل الحق في الجواب ان يقال التشخص اسم لما يتميز به زيد مثلا اذا اخذ بشرط لاشيء بالقياس في النوع اذالاعتبارات.»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۱س، ۱٤۷گ ۱۹*۱۰/۵، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي با رمز «منه، ج، ق»، جلد: تيماج يكلاي قهوه اي، وقف سيد عبدالباقي آية اللهي شيرازي در اسفند ۱۳۷٤.

۳٤٦
حاشية لوامع الأسرار في شرح مطالع الأنوار
(۱۷۱٤۰)

از ابتداي نسخه يك و از انتهاي آن چند برگ ساقط است.

آغاز موجود: «صّلي علي خير الوري و سيد

۱ـ اين نسخه كّلاً در حواشي لوامع الأسرار رقم (۱۵۳۸۵) است.

الانبياء و علي اتباعه ليتوسل بهم الي الفوز... و بعد فان العلوم هذه الفا (كذا) اما علي توهم اما او علي تقديرها في نظم الكلام»

انجام موجود: «فلا تكون التعرف بهما حدا فان قيل انه اريد كونها مقولين علي شيء واحد و حينئذ... ان تكون كل واحد.»

نسخ تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٩س، ١٢٩گ ١٧*١٣، متن و عناوين به شنگرف، حاشيه صفحة اول و دوم چند عرض ديد از سال ١٣٠٢ تا ١٣٤٧ و مهرهاي محمد رحيم، نصرالله، محمدصادق و ديگران، نسخه فاقد جلد، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ١٣٦٨.

٣٤٧
حاشية مطالع الانوار
(ض ٢٦٩٩٧)

(عربي)

از كمال الدين مسعود شيرواني

حاشيه اي است به عنوان «قوله ـ قوله» بر «لوامع الاسرار» قطبالدين رازي بر مطالع الانوار قاضي محمودبن ابيبكر ارموي (ـ ٦٨٢ هـ .ق.)

نسخة حاضر از وسط ناقص است.

آغاز: «بسمله، حامداً للفياض الحكيم شاكرا للوهاب القديم قال الفياض الوهاب»

انجام: «و ههنا ابحاث اخراعرضنا عن ذكرها مخافة التطويل و الله الهادي الي سواء السبيل.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: پنجشنبه، سوم جمادي الاول ٩٤٨، كاغذ: نخودي آهارمهره، ٣گ ٢١/٣*١٦، اوراق داراي حواشي، جلد: مقّوا، عطف و گوشه ميشن زرشكي، واقف: ؟

٣٤٨
حاشية المنطق
(٢٦٩٧٣)

(عربي)

حاشيه اي است نسبة مفصل با عناوين «قوله ـ قوله» بر يكي از متون منطق. چون

صدر و ذيل نسخه افتاده است محشي و مصنف، هر دو شناخته نشدند و نسخة ديگر نيز تحت همين رقم ضميمه است و مثل همان بي آغاز و انجام مي‌باشد.

آغاز موجود: «و كل انسان حيوان قياسا منتجا لقولنا زيد حيوان»

انجام موجود: «فانه اذا كان خياطة الجبة و القميص مطلوبة عند شخص ارتسم صورتها»

آغاز ضميمه: «و لذالك حكم بالانفصال الحقيقي في قولنا الشيء اما ان يكون و اما ان لايكون»

انجام موجود: «قوله و ذلك البعض ليس بكاتب.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ.ق. كاغذ: نخودي رطوبت رسيده، ٢١ و ٢٥س، ٣٠گ ٢٤*١٥، عناوين به شنگرف، فاقدجلد، واقف نامعلوم.

٣٤٩
حاشية مير ابي الفتح
(١٧٨٥٧)

(عربي)

از مير ابوالفتح محمدبن سعيد حسيني ملقب به تاج السعيدي (ـ ٩٥٦ ه.ق.)

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر حاشية جلال الدين دواني، بر تهذيب المنطق تفتازاني. چنانكه قبلاً اشاره كرديم حاشيه جلال از مبحث قضايا، بحث بسايط پيشتر نرفته ولي مير ابوالفتح پس از اتمام حاشية جلال به كار خود ادامه داده و بقية تهذيب را نيز تحشيه نموده است.

مذيل است به ٢١ برگ در حكمت صدراً ناقص و مؤلف نامعلوم.

آغاز موجود ذيل: «اما كون جميع محمولات المسائل و ان كانت من العوارض الحقيقية»

انجام: «فان شئت فاطلب من حواشيهما علي الحاشية الشريفية علي المطالع تفز بالمطلوب و حيث ما وقع الفوز بالمطلوب خاتمة الكتاب... تمت في شهر محرم الحرام سنه ١١٢٣.»

آغاز نسخه: «بسمله، الحمدلله علي تهذيب المنطق و الكلام و الصلاة و السلام علي اعرف المعرفين بطريق الاسلام و آله الحجج الموصلين مراده الحمد هو الوصف بالجميل»[1]

انجام: «و يحتمل ان يكون معناه ان الانحاء التعليمية اشبه بالمقاصد من ساير...»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ١١٢٣، كاغذ: نخودي آهارمهره، اوراق آسيب ديده از حشرات و بعضاً معلق به حواشي، ١٣س، ٢٣٢گ ١٩*٩/٥، جاي عناوين سفيد، جلد: اسقاطي، واگذاري سازمان حج و اوقاف، موقوفة آل عصفور در آبان ١٣٦٩.

٣٥٠
حاشية مير ابي الفتح
(٢٥٩٥٥)

(عربي)

از مير ابوالفتح محمدبن ابي‌سعيد حسيني ملقب به تاج السعيدي (ـ ٩٥٦ ه .ق.)

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر حاشيه جلال الدين محمدبن اسعد دواني بر تهذيب المنطق تفتازاني.

آغاز: «بسمله، الحمدلله علي تهذيب المنطق و الكلام و الصلاة و السلام علي رسوله الّذي ارسله ميزاناً للانظار و معياراً للأفكار»

انجام: «و اما محمولاتها فخارجة عن موضوعاتها لامتناع ان يكون الشيء مطلوبا بثبوته له بالبرهان و ليكن هذا آخر الكلام في هذا الرسالة.»

نسخ و نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ١٢٢٥ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ٢٢ تا ٢٣س، ٦٣گ ٢١*١٤، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي مختلف غالباً از «محمود حسن»، رطوبت رسيده، جلد: ميشن قهوه‌اي

١ـ پايان حاشيه بر حاشيه جلال: «مع ثبوت الاواسط اسماء النسب... من السبع الاخيرة و صورة الشكل هكذا.»
آغاز حاشيه بر تهذيب: «و اذ قد تمت الحواشي الجليل الجلالية... و قد يقيد العامتان اه المشروطة العامة و العرفية العامة»

آسيب ديده، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ١٣٧٧ش.

٣٥١
حاشية مير ابي الفتح
(٢٥١١٢)

(عربي)

از ميرزا ابوالفتح سيد محمد بن ابي سعيد حسيني ملقب به تاج السعيدي (ــ٩٥٦ ه .ق.)[١]

حاشيه اي است با عناوين «قوله ــ قوله» بر حاشيه محمد اسعد دواني بر تهذيب المنطق تفتازاني كه مؤلف آن را به نام ابوالغازي خان احمد بهادر خان حسني نگاشته و به او اهدا نموده است. نسخه ناتمام و موجودي تا اواخر تصورات مي‌باشد.

آغاز: «بسمله، الحمدلله علي تهذيب المنطق و الكلام في تقرير عقايد الاسلام و تقرير قواعد الأحكام»

انجام موجود: «لانه يمكن توجيه هذه التعريف بان المراد من النوع مطلق المفهوم لكنه خلاف الظاهر قد بلغ الي ما يقرأ عند الفضلاء هذا الزمان»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٧س، ٩٤گ ٢٢*١٦، عناوين به شنگرف و جاي اغلب آنها سفيد، برخي از اوراق معلق به حواشي و رطوبت رسيده، محشيان عبارتند از: محمود حسن، داوود، عبدالغفور، خلخالي، محمد شروين، قري خليل و ديگران، جلد: مقوا، عطف ميشن خرمايي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ١٣٧٧ش.

٣٥٢
حاشية مير زاهد علي حاشيه التهذيب
(٢٨٣٨١)

(عربي)

از محمد زاهدبن محمد اسلم هروي (١١٠١ ه .ق.)

١ــ با نسخه ديگر مغايرت دارد حتماً تحقيق شود.

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله‌ قوله» بر «حاشية تهذيب المنطق» ملّا جلال الدين دواني.

آغاز: «بسمله، قوله الحمد آه المراد بالحمد المعني المصدري و هو ما يعبر عنه بالفارسية به ستودن او الحاصل للمصدر و هو ما يعبر عنه بالفارسية به ستايش»

انجام: «و ترك رواتب الحصر في القسمة علي ذلك التقدير»[۱]

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۴ تا ۱۸س، ۴۱گ ۵/۲۳*۵/۱۸، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، بعضاً با رمز «منه» و كلّاً وصالي شده، جلد: تيماج عنابي فرنگي با جدول زنجيره‌اي زر نما، اهدايي مقام معظم رهبري در تير ۱۳۸۱.

۳۵۳
حاشية ميرزاهد علي الرسالة القطبية (۲۸۳۸۳)

(عربي)

از محمد زاهدبن محمد اسلم هروي (ــ ۱۱۰۱ هـ .ق.)

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله‌ قوله» بر رسالة قطب الدين رازي در تحقيق معني تصور و تصديق. نسخه از انتها ناقص است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله ذي الحكمة البالغة و الحجة الساطعة العظيم شأنه العميم احسانه... اما بعد فيقول... محمد زاهدبن محمد اسلم هروي... لما كان مبحث التصور و التصديق من نفايس المطالب العلمية و لطائف المآرب اليقينية و كانت الرسالة التي الفها... قطب الملة و الدين الرازي في هذا البحث الشريفه و المطلب المنيف مشتمله علي امهاته و محتوية علي معماته فأردت شرح اسرارها و كشف استارها و خفياتها»

۱ــ مشمع روي اوراق ، مانع ديد سطور است بدين‌جهت پايان نسخه به درستي خوانده نشد.
۱ــ فهرست كتابخانه الازهر،ج ۳ :۳۹۷

انجام موجود: «و ربما يتخلف الملاحظة عن حصول صورة الشيء بان يجعل تلك الصورة آلة... و ببقائه بقاء التحصيل.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي، ۱۲س، ۱۵گ ۱۳*۲۰، عناوين به سرخي، اوراق معلق به حواشي و وصالي شده، جلد: تيماج عنابي فرنگي، اهدايي مقام معظم رهبري در تير ۱۳۸۱.

۳۵٤
حّل مغالطة الجذر الأصّم = حل مغالطة ابن كمونة
(۲۲٤۳۳)

(عربي)

از جلال الدين محمدبن اسعد دواني (ــ ۹۰۷ هـ .ق.)

مشتمل است بر فاتحه و واسطه و خاتمه به شرح ذيل:

الفاتحه: في تقرير المغالطة.

الواسطة: في تعقيب الاجوبة التي ذكرها القدماء و المحدثين.

الخاتمة: في تقرير الاجوبة التي من سبقنا و من عاصرنا و بيان ما فيها و عليها و بها.

آغاز:«بسمله، اما بعد حمدالله مناح مفاتيح المعضلات فتاح مغاليق المشكلات و الصلاة و السلام علي سيد البريات و آله و صحبه محاويج البركات»

انجام: «فان الاحكام يختلف باختلاف الحساب و الاعتبارات و صلي الله علي محمد و آله و اجمعين.»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم هـ .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۳۲س، ۱۸ص ۱۱*۱۷/۵، جلد: مقوا، عطف تيماج مشكي، وقفي ميرزا رضاخان نائيني در مرداد ۱۳۱۱.

۳۵۵
الدر الناجي علي متن ايساغوجي
(۲۵٤۵۸)

(عربي)

از سيد عمربن صالح فيضي توقادي از

علماي قرن (۱۳ ه .ق.)

شرحي است دقيق و مفيد بر رسالة «ايساغوجي» اثيرالدين فضل‌بن عمر ابهري (ــ٦٦٠) كه در سال ۱۲۱۰ هنگام تدريس بر فرزندش عثمان نگاشته است. به گفته او «فاردت ان اشرحه شرحاً تظهر دقايق معضلاته و تبسط حقايق مشكلاته و ترفع نفايس لطائف الحجاب و تكشف عن عرائس حقايقه النقاب»

آغاز: «بسمله، الحمدلله الذي خلق الانسان و علمه المنطق و الميزان و الصلاة و السلام علي محمد الذي هو حجة و برهان»

انجام: «و لكن هذا هدية منّي الي المبتدئين الكرام ارشدهم الملك العلّام الي فهم الكلام هذا ما تيسر لي في هذا الحل مستظهر بالملك الوّهاب الي سبيل الصواب.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۱س، ۷۲گ ۲۳*۱٦، متن «ايساغوجي» و جدول صفحات به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، اغلب به لفظ «منه»، جلد: گالينگور مشكي، وقفي استاد جعفر زاهدي در دي ۱۳۷۷,

۳٥٦
الدّرة في المنطق
(۲٥۷۷۳)

(عربي)

از شمس الدين محمد بن علي بن محمد بن علي جرجاني حسيني يا حسني (ــ ۸۳۸ ه .ق.) از فضلاي قرن نهم هجري است كه برخلاف پدرش سيد شريف جرجاني مذهب شيعي داشت، اديبي نحوي و متكلمي فاضل و شرح ارشاد ملا سعد تفتازاني در نحو از آثار قلمي او است. ميرزا محمد علي شريفي، ملقب به ميرزا مخدوم كه نوة سيد شريف و پسر همين شمس‌الدين است نيز سّني ناصبي بوده و كتاب «نواقض الروافض» را در ردّ شيعه تأليف نموده است. قاضي نورالله شوشتري كتاب «مصائب النواصب» و شيخ ابوعلي حائري نيز كتاب «عذاب النواصب» را در ردّ همين «نواقض

الروافض» نوشته اند.[1]

چنانكه در جاي خود يادآور شده ايم: سيد شريف جرجاني دو رساله فارسي به نام هاي «صغري» و «كبري» در منطق نگاشته و هر دوي آنها توسط فرزندش سيد محمد به عربي برگردان شده است كه ترجمة صغري را به «الغّرة» و كبري را به «الدّرة» نام نهاده است. رسالة حاضر ترجمة تحت الّلفظي روان و بسيار شيواي همان رساله كبري مي‌باشد.

آغاز: «بسمله، الحمدلله الّذي لايتّم منطق الفصيح دون شكره و حمده و لا يبلغ مدح البلوغ[2] كنه عظمته و مجده»

انجام: «لكّنه ليس لاشجر فلاحجر او لكّنه ليس لاحجر فلا شجر و لكن هذا آخر الكلام في هذا الرسالة الشريفة.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۱س، ۹گ ۱۵*۲۱، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج يك‌لاي مشكي، وقفي جعفر زاهد در سال ۱۳۷۷ ش.

۳۵۷
الدّرة في المنطق
(ض ۱۳۷۰۳)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۵۷۷۳) است.

نسخ و نستعليق، كاتب: عمربن يسير (نامش محو شده)، تاريخ كتابت: اولين جمعه از شعبان المعظم ۱۱۷٦، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۹س،۱۹گ ۱۲/۵*۱۷/۵، عناوين به سرخي، جلد: تيماج مشكي مستعمل، خريداري آستان قدس رضوي در آذر ۱۳٦۲.

۳۵۸
دروس حكمت و منطق
(۱۱۷۱۸)

(فارسي)

۱ـ ريحانة الادب ۳: ۲٤٦ با اندكي تصرف.

۱ـ درنسخة (ض ۱۳۷۰۳) «المنطق الفصيح» و «مدح البليغ» است و نسخه دوم صحيح‌تر است.

احتمالاً از سيد کاظم عصار از علماي قرن چهاردهم هـ.ق.[1] کتاب در دوبخش حکمت و منطق به طور تحقيق و استدلال نگارش يافته است.[2]

آغاز حکمت: «بسم‌الله تعالي مقدمه: افراد انسان از نقطه نظر حکيم فلسفي بر دو شعبه ولي به تعبيرات مختلفه مانند عالم و جاهل حي و ميت نائم و مستيقظ چه هرگاه از محسوس و عالم ماده قدم به سمت عالم معني بر نداشته و در ماديات و لوازم ماده فرو مانده و در محسوسات جزئيه منغمر گشته نائمش دانند و مست عقلش خوانند.»

انجام: «مشروط بر اينکه از انضمام آنها به يکديگر عرض خاصي به وجود آيد.»

پس از آن رساله‌اي در هفت برگ در مبحث قياس و اقسام آن است.

آغاز: «بسم‌الله العزيز، قياس هيئت مخصوصي است مرکب از چند قضيه معلوم بر وجهي که يك نتيجه فکري غير معلومي را روشن سازد مثلا هيئت ترکيبي منطق علم است و هر علم نافع قياسي است که از مقدمه بديهي ترکيب يافته و نتيجه فکري منطق نافع است از آن حاصل آيد»

انجام: «جزو مبادي و مقدمات مستقيم برهان بشمار نروند و تنها اعتماد کلي به اوليات است.»

رساله اخير در قواعد منطق و اصطلاحات آن است که در هر مورد مفصل بحث شده است.

آغاز: «بسم‌الله العزيز درس (۱) قبل از اينکه ارسطو به تدوين منطق ملهم شود ناچار بشر طرقي جهت استدلال و احتجاج داشته‌اند و نمي‌توان گفت منطق علمي است که ابتدا آن حکيم مخترعش بوده و قبل از او چنين علمي وجود نداشته »

انجام: «زيرا دوام فعل معلول بقاء نفس است نه بقاء معلول دوام فعل.»

۲ـ به استناد شناسنامة نسخه.

۳ـ نسخه از مؤلفات معمول که داراي آغاز و انجام باشد نيست.

پس از آن نيز مباحث فلسفي است.

آغاز: «تبصره (١) از تأمل در بيان ربط حادث قديم»

انجام: «براي اوضاع فلكي نه موصوف بالذات.»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: نيمة دوم قرن چهارده، كاغذ: خطدار، خطوط به آبي و مشكي، مختلف السطور، ٩٨گ ٢١/٥*١٧، جلد: مقوا، رويه پارچة طوسي، وقفي سيد كاظم عصار در دي ١٣٥٤.

٣٥٩
الدروس المنطقية
(١٧٨٢٩)

(عربي)

از محمد علي‌بن محمدتقي آل عصفور (١٢٩٨ـ١٣٥٠ ه .ق.)

در اين رساله، مهمات و قواعد منطق، با عناوين «درسـ درس» به طور اختصار بيان شده است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله الذي خلق الانسان و علّمه المنطق و البيان و شرفه علي ساير حيوان»

انجام: «فان كان ضرورياً في وقت من الاوقات صدقت المشروطة بالمعنيين.»

نسخ و نستعليق تحريري، به قلم مؤلف، تاريخ كتابت: ١٣٢٥، كاغذ: نخودي مختلف السطر، ١٧گ ٣٤*٢٠/٦، جلد: اسقاطي، واگذاري سازمان حج و اوقاف موقوفة آل عصفور در آبان ١٣٦٩.

٣٦٠
الدلالة اللفظية
(٢٢٤٣٥)

(عربي)

از شمس‌الدين محمد حنفي استرآبادي، زنده در (٩٣٣ ه .ق.)

رسالة تحقيقي كوتاهي است در دلالت لفظ بر معاني سه‌گانه مطابقه و تضمن و التزام و جواب مؤلف بر اشكالات برخي از منطقيين. از اين رساله دو نسخه در كتابخانة رضوي و يك

نسخه در كتابخانه گوهرشاد است.

آغاز: « بسمله، اعلم انهم حصروا الدلالة الّلفظية في المطابقة و التضمن و الالتزام»

انجام: «الا ان يضم اليه مقدمات آخر تأمل يظهر لك حقيقة الحال في تحقيق هذا المقال و الله اعلم بالصواب و اليه المرجع و المآب»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازهم ه .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۳۲س، ۲ص ۱۷*۱۱، جلد: مقوا، عطف تيماج مشكي، وقفي ميرزا رضاخان نايينى در مرداد ۱۳۱۱.

۳٦۱
ذوائب الحور علي اللالي المنتظمة بالنحور = الزند الواري في حّل منطق السبزواري
(ض ۲۷۰۲۱)

(عربي)

از محمد صالحبن فضلالله حائري مازندراني زنده در (۱۳۵۵ ه .ق.) است. كه با بياني استوار و مثالهاي جالب مطالب پيچيده متن را توضيح داده است.

آغاز: «لا قوة الّا بالله بسمله، الحمدلله معلم المنطق و منزل الميزان و خاتم النبوة لمحمد بالحجة و البرهان صليالله عليه و علي آله ورثة القرآن اما بعد فهذه خلاصة حل منطق منظومة العلامة السبزواري تصدي لها محمد صالحبن فضلالله الحائري المازندراني»

انجام: «و قد وفقنا للشرح و اكمال ما بقي من حل المتن في ساعات قليلة من ايام قلائل لم تتجاوز عشرة ايام و اتفق الفراغ من تسويدها لمؤلفه المحتاج... من سنه الف و ثلثمائة و خمس و خمسين من الهجرة النبوية و الحمدلله اولا و آخرا.»

نسخ تحريري، به قلم مؤلف، كاغذ: فرنگي خطدار، مختلف السطر، ۲۵گ ۲۲/٥*۱۷، جلد: مقوا، عطف ميشن مشكي، اهدايي كتابخانه آيةالله شيخ محمدصالح علامة حائري در تير ۱۳۵۱.

٣٦٢
الرسالة الشمسية في قواعد المنطقية
(ض ١٥٣٧٤)

(عربي)
از نجم الدين ابوالحسين علي بن عمر قزويني كاتبي معروف به دبيران (ـ ٦٧٥ ه .ق.)
مختصري است در قواعد منطق كه به نام خواجه شمس‌الدين جويني صاحب ديوان تأليف نموده كه مشتمل است بر مقدمه و خاتمه و سه مقاله به شرح ذيل:
المقدمة: في ماهية المنطق و موضوعه.
المقالة الاولي:في المفردات، داراي چهار فصل.
المقالة الثانية: في القضايا و أحكامها، داراي مقدمه و سه فصل.
المقالة الثالثة: في القياس و أحكامه، داراي پنج فصل.
الخاتمة: في أجزاء العلوم.
از ابتداي نسخه يك برگ ساقط است.
آغاز موجود: «من الضروريات و الاحاطة بالصحيح و الفاسد من الفكر الواقع فيها و هو المنطق»
انجام: «لامتناع ان يكون جزء الشيء مطلوبا ثبوته له بالبرهان و لكن هذا اجزاء الكلام (كذا)»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: آخر ذيحجه ٩٩٣، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٧س، ٢٣گ ١٨/٤*١٢/١، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج قهوه‌اي، وقفي علي اصغر احمدئي.

٣٦٣
الرسالة الشمسية
(٢٧٣٤٦)

اين نسخه تنها مقالة اول را شامل است.
آغاز: «بسمله، و رتبته علي مقدمة و ثلث مقالات و خاتمه اما المقدمة ففيها بحثان الاول في ماهية المنطق»
انجام: «و يجب ان يحترز عن استعمال

الفاظ غريبة و حشّية غير ظاهرة الدلالة بالقياس الي السامع مفوة للعرض»[1]

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: شكري، برخي از صفحات داراي حواشي، جدول صفحات به سرخي، جلد: مقوا، واقف نامعلوم، تاريخ وقف شهريور ١٣٨٠.

٣٦٤
الرسالة الشمسية
(٢٤٣١٢)

نسخه كامل است.

آغاز: «بسمله، و لمّا اشار الّي من سعد بلطف الحق و الدين بتحرير كتاب كذا و كذا فبادرت بمقتضي اشارته و شرعت في تحريره و تصنيفه و سميته برسالة الشمسية في القواعد المنطقية»

انجام: مانند پيشين (ض ١٥٣٧٤)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ١٢٥٨ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٥س، ٥٩ص٢١*١٣/٥، عناوين به شنگرف، جداول اوراق به زر و تحرير و لاجورد، اندازة جدول، ١٤*١٧، داراي كمند، عناوين به سرخي، جلد: مقواي ضربي با ترنج و سرترنج، درون نيز مزين به ترنج و سرترنج و قلمداني، خريداري آستان قدس در مهر ١٣٧٧.

٣٦٥
الرسالة في المنطق
(٢٤٠٠٣)

(عربي)

از اثيرالدين مفضلبن عمربن مفضل ابهري سمرقندي (ــ ٧٠٠ ه .ق.)

در اين رساله كليات و مسائل مهم منطق به طور اختصار و بسيار فشرده آمده است.

آغاز: «بسمله، قال الشيخ الامام... فهذه الرسالة في المنطق اوردنا فيها ما يجب استحضاره لمن يبتدي في علم من العلوم... الّلفظ الّدال بالوضع يدّل علي تمام ما وضع له بالمطابقة و علي جزئه بالتضمن ان كان

١ــ اغلاط نسخه بسيار است.

له جزء»
انجام: «قياس مؤلف من مقدمات و هيأة كاذبة و العمدة هي البرهان و الله اعلم بالصواب»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: رجب ۱۲٤۵، كاغذ: نخودي، ۱۲س، ۸گ ۲۰*۱۰،جداول اوراق مزدوج و داراي كمند، اندازة جدول ۸/۱۵*۷، جلد: تيماج قهوه اي سوخت، وقفي محمدرضا سيستاني قائمي در ارديبهشت ۱۳٤۱,

۳٦٦
الرسالة المعمولة في التصور و التصديق
(۲٤۳۱٤)

(عربي)
از قطب الدين رازي محمد بن محمد بويهي معروف به قطب تحتاني (ـ۷٦٦هـ .ق.)

رساله اي است در تحقيق معني تصور و تصديق. مؤلف در آغاز به تفسير اجمالي سه وجه كلمة «تصور» و پس از آن به طور مبسوط به تفسير و توضيح معاني چهارگانة «تصديق» به خصوص معني چهارم آن پرداخته است.

آغاز: «بسمله، اعلم ان العلم الذي هو مورد القسمة في التصور و التصديق... فنقول فسر التصور بامور: احدها بانه عبارة عن حصول صورة الشيء في العقل و هو بهذا المعني و الاعتبار مرادف للعلم.

و ثانيها: بأنه عبارة عن حصول صورة الشيء في العقل فقط و هو محتمل لوجهين:

احدهما: حصول صورة الشيء مع اعتبار عدم الحكم.

و ثانيهما: حصول صورة الشيء مع عدم اعتبار الحكم و هو بهذا التفسير اعم منه بالتفسير الثاني...»

انجام: «و بعد القياس لايحصل الا الاذعان بتلك النسبة او الانتساب بأنها واقعة اي مطابقة لما في نفس الامر تدبر تمت الرسالة المعمولة في البيان التصور و التصديق الحمد علي الاتمام...»

نستعليق، کاتب: ملابيگ نظر قرمکي، تاريخ کتابت: ۱۲۵۸، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۳۳ص ۲۱*۱۳/۵، عناوين به شنگرف، جداول اوراق به زر و تحرير و لاجورد، کمند به سرخي، اندازة جدول ۱۴*۷، جاي سرلوح سفيد، جلد: مقواي ضربي با ترنج و سرترنج، درون نيز با نقش ترنج و سرترنج و قلمداني، خريداري آستان قدس در مهر ۱۳۷۷.

۳۶۷
الرسالة الولدية في آداب البحث و المناظرة
(ض ۱۳۷۰۳)

(عربي)

از محمد مرعشي معروف به ساچقلي‌زاده احتمالاً (۱۲ ه .ق.)

وي در تعريف مناظره گفته است: مناظره هنري است که در آن راه صحيح دفاع از فاسد آن شناخته مي شود و مناظره عبارت است از دفاع کردن از حق و رد کردن دليل باطل سائل. و نيز گفته است اگر تحصيل آن واجب نباشد لااقل از مستحبات مؤکد است.

به تعريف ديگر مناظره: عبارت از توجه متخاصمين در اثبات نظر خود در مورد حکمي از احکام و نسبتي از نسبتها براي اظهار و روشن کردن حق و صواب است و بالاخره مناظرت بحث باشد در مسائل مختلف و ايراد نظير بالنظير و مقابل بالمقابل و آن يا مأخوذ از نظير است و يا از نظر است و يا به معني توجه نفس است در معقولات يا به معني مقابله است.[1]

نسخة حاضر ذيلا ناقص است.[2]

آغاز: «بسم‌الله و بحمده و صلاة و سلام علي رسله يقول البائس الفقير محمد المدعو بساچاقلي‌زاده اکرمه الله بالفلاح و السعادة هذه رسالة في فن المناظرة عملتها لك يا

۱ــ سجادي، جعفر، فرهنگ علوم عقلي: ۵۷۹ به نقل از (دستور ج۳ ص ۳۳۷).

۲ــ اين کتاب را عبدالوهاب آمدي و ملاعمرزاده شرح کرده اند. معجم المطبوعات العربية و المعربة ۱: ۱۰.

ولد و لامثالك المبتدئين بارك الله فيها لك و لمن ارادها غيرك»

انجام موجود: «و امّا اذا كان مدّللا فطلب الدليل عليه بأي لفظ كان مجاز في النسبة و المراد طلب الدليل علي شيء.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۱۷۶ ه‍ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۹س، ۱۰گ ۱۷/۵*۱۲/۵، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي با رمز «منه» و غيره، جلد: تيماج مشكي خريداري آستان قدس در آذر ۱۳۶۲

۳۶۸
سّلم العلوم
(۲۴۳۱۳)

(عربي)

از محّب‌الله بن عبدالشكور هروي حنفي معروف به بهاري (ـ۱۱۱۹ ه‍ .ق.)

نسخه حاضر از وسط ناقص و موجودي فقط چهار برگ است با عناوين ذيل:

مقدمة العلم: التصور و هو الحاضر عند المدرك (ظاهراً) و الحق انّه من اجلي البديهيات كالنور و...

موضوع المنطق: المعقولات من حيث الايصال الي التصور و التصديق...

التصورات، الثاني: الجدل، الثالث: الخطابية، الرّابع: العشر، الخامس: السفسطة، خاتمة: اجزاء العلوم هي المسايل و المبادي من الوسايل.

آغاز: «بسمله، سبحانه ما اعظم شأنه لايحّد و لايتصور و لاينتج و لايتغّير تعالي عن الجنس و الجهات جعل الكليات و الجزئيات الايمان به»

انجام: «خاتمة اجزاء العلوم هي المسايل و المبادي من الوسايل.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲۵۸ ه‍ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ٤گ ۲۱*۱۳/۵، عناوين به شنگرف، جداول اوراق به زر و تحرير و لاجورد، كمند به سرخي، اندازة جدول ۱٤*۷، جلد: مقّواي ضربي با ترنج و سرترنج و درون مزين به ترنج و سرترنج و قلمداني، خريداري آستان قدس در مهر ۱۳۷۷

۳۶۹
السلم المرونق
(ض ۱۷۷۱۵)

(عربي)

از عبدالرحمن‌بن محمدبن محمدبن عامر اخضري[1] (۹۱۸ـ۹۸۳ ه .ق.)

ارجوزه‌اي است در قواعد و امهات مباحث منطق كه در سال ۹۴۱ در ۲۱ سالگي سروده است. و خود مي‌گويد:

قد انتهي بحمد … ما رمته من فن
رب الفلق … علم المنطق
نظمه العبد … لرحمة المولي
الذليل المفتقر … العظيم المقتدر
الأحصري[2] عابد … المرتجي من ربه
الرحمن … المنان...
و قل لمن ينتصف … العذر حق واجب
لمقصدي … للمبتدي
و لبني احدي و … معذرة مقبولة
عشرين سنه … مستحسنه...
و كان في اوائل … تأليف هذا
المحرم … الرجز المنظم
من سنة احدي و … من بعد تسعة من
اربعين … المبين (كذا)

مشتمل است بر ده فصل و دو باب و خاتمه به شرح ذيل:

فصل في جواز الاشتغال به، انواع العلم الحادث، انواع الدلالة اللفظية، فصل في مباحث الالفاظ، فصل في نسبة الالفاظ للمعاني، فصل في بيان الكل و الكلية و الجزئية، فصل في المعرفات، باب القضايا و احكامها، فصل في التناقض، فصل في العكس المستوي، باب في القياس، فصل في الاشكال، فصل في القياس

۱ـ معجم المؤلفين ۲: ۱۱۹، الاعلام ٤: ۱۰۸، معجم سركيس ۱: ٤۰٦ـ٤۰۷ و كشف الظنون ۲: ۹۹۸ در ضبط اخير، عنوان آن «السلم المنورق» يا «المرونق» است با اين عبارت: «في علم المنطق ارجوزة في نظم ايساغوجي للشيخ عبدالرحمن بن سيدي محمد الصغير اوله الحمدللّه الذي قد اخرجا نتايج الفكر لارباب الحجا. نظمه سنة ۹٤۱... و عمره احدي و عشرون سنة...»

۲ـ در تمام مآخذ «الأخضري» است و احتمالاً «نقطه» از قلم كاتب افتاده باشد.

الاستثنائي، فصل في لواحق القياس[1].
آغاز: «الحمدللّه الذي قد اخرجا
نتائج الفكر لارباب
الحجا»
انجام: «ما قطعت شمس النهار ابرجا
و طلع البدر المنير
في الدجا»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن چهاردهم ه .ق. كاغذ: نخودي فرنگي، ۱۸س، ۵گ ۵/۱۷*۵/۱۰، جلد: ميشن يكلاي قهوه اي، وقفي شيخ حسن خندقآبادي در تير ۱۳۶۹.

۳۷۰
السلم المرونق
(۲۵۹۳۰)

آغاز: مانند همان.
انجام: «قد انتهي بحمد رّب الفلق ما رمته من فن علم المنطق»[2]

نستعليق، كاتب: احمد باكوبي، تاريخ كتابت: قرن چهاردهم ه .ق. كاغذ: فرنگي خطدار، ۲۰س،۴ص ۵/۲۱*۱۴، جلد: گالينگور مشكي، وقفي استاد جعفر زاهدي در دي ۱۳۷۷.

۳ـ تأليفات ديگر نامبرده عناوين ذيل است: الجوهر المكنون. حلية اللب المصون علي الجوهر المكنون. الدرة البيضاء. الدرة البيضاء في احسن الفنون و الاشياء. شرح السلم المنورق. هدية العارفين ۱: ۵۴۶ ـ ۵۴۷. آغاز شرح سلم اين است: «الحمدللّه الذي جعل قلوب العلماء سموات تتجلي فيها شموس المعارف الخ» كشف الظنون ۲: ۹۹۸.

۱ـ ۱۵ بيت از نسخه پيش كمتر دارد و مذيل است به اشعار متفرقه در ۶ برگ كه برخي از آنها منسوب به مقدس اردبيلي و غيره است از جمله:

موجود منقسم به دو قسم است نزد عقل
يا واجب الوجود يا ممكن الوجود...
همه آيات او ظاهر همه برهان او باهر
ولي كو ديدة بينا دلي كو قلب نوراني...
و فدت علي الكريم بغير زاد
من الحسنات و القلب السليم
و حمل الزاد اقبح كل شيء
اذا كان الوفود علي الكريم...»

۳۷۱
شرح آداب البحث و المناظرة
(۲۵۷۴۳)

(عربي)

از كمال الدين مسعود رومي معروف به محقق شيرواني (ـ۹۰۵ ه .ق.)

شرح مزجي دقيقي است بر «آداب البحث[1]» شمس الدين محمدبن اشرف حسيني سمرقندي.

كتاب «آداب البحث» از كهن‌ترين و مشهورترين كتب در اين زمينه است.

سمرقندي اين كتاب را در ۳ فصل تنظيم و به نجم الدين عبدالرحمان سمرقندي اهدا كرده است. فصل‌هاي سه‌گانة آن به ترتيب دربارة تعريفات، نظم بخشيدن به بحث و مسائل ابتكاري نويسنده است.[2]

نسخة حاضر كامل است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله رّب... و بعد فقد قال الامام المحقق و الهمام المدقق سلطان الحكماء المتأخرين جامع جميع فضائل العلماء المتقدمين مولانا شمس الملة و الدين محمد السمرقندي... المنة علينا...»

انجام: «و به يحصل المطلوب كما مّر من شق الأول من الترديد المذكور و لكن هذا آخر ما اوردنا ايراده في هذا الاوراق.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: سه شنبه، اواخر جمادي الاول ۹۷٤، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۳۵گ ۲۱/۵*۱٤، جداول اوراق به شنگرف و بعضا تحرير، اندازة جدول ۱٤*۵/۵،

۲ـ آداب البحث، نامي كلي براي برخي از كتاب‌هاي فارسي و عربي است كه دانشمندان مسلمان دربارة چگونگي بحث، جدل و مناظره كه از شاخه‌هاي علم منطق محسوب مي‌گردد تأليف كرده‌اند. هدف از نگارش اين‌گونه كتاب‌ها آموزش به محققان، معلمان و سخنوران است كه به هنگام نگارش يا بحث و مناظره سخنان خود را بر پايه‌هاي منطقي استوار كنند تا جاي ايراد در آن پديد نيايد و طرف مقابل قادر بر نقض و رد استدلال آنان نباشد. دائرة المعارف الاسلامية الكبري ۱: ۷۹,

۱ـ الفصل الأول: في التعريفات. الفصل الثاني: في ترتيب البحث و المناظرة. الفصل الثالث: في المسائل التي اخترعها.

خطوط روي متن به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي عبدالرحيم، شاه حسين، جلال الدين و ديگران و بعضاً با رمز «منه»، پس از برگ اول و چهار، چند برگ ساقط است، جلد: تيماج مشكي ضربي با ترنج و سرترنج، وقفي زين‌الدين جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۳۷۲
شرح آداب البحث
(۲٦٤٥٥)

از ابتداي نسخه يك برگ كسر دارد.

آغاز موجود: «تلك القواعد و الآداب عن الرعاية اصلا و ألا يلزم ان يكون وجود علمه آياها»

انجام: مانند پيش[1] (۲۵۷۲۳)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۸٤۹ ه .ق[2]. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۱س، ۲۵گ ۱۷/۵*۱۰، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، نسخه تصحيح شده، فاقد جلد، خريداري آستان قدس رضوي.

۳۷۳
شرح آداب البحث
(۲٦۰۲٦)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۵۷۲۳) است.

نسخ و نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۵س، ٤۰گ ۲۰*۱۳، عناوين و خطوط روي متن به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي عبدالرحيم و غيره، نسخه تصحيح شده، جلد: مقواي لبه‌دار، وقفي استاد زين‌الدين جعفر زاهدي در دي ۱۳۷۷.

۳۷٤
شرح آداب البحث
(ض ۱۲۱٤۵)

۲ـ تنها «في الشق الأول» في السبق الأول ضبط شده است كه سهو القلم كاتب مي‌باشد.

۱ـ اگر فوت مؤلف در (۹۰۵ ق) و كتابت نسخه در ۸٤۹ صحيح باشد بعيد مي‌نمايد كه شيرواني، پس از تأليف ٥٤ سال زنده بماند مگر در ۲۰ سالگي كتاب نوشته و عمري دراز كرده باشد.

آغاز: مكرر همان (۲٥۷۲۳)

انجام: «و لها يحصل المقصود كما مر في سبق (كذا) الاول من الترديد المذكور و الله اعلم تم ما ذكرنا من الدليل لما عد المنع المذكور و ان لم يكن ذلك التقدير ثانيا في نفس الأمر.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۲س، ۲۱گ ۱۹/۲*۱۲/٥، تصحيح شده، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي سيدجلال الدين تهراني در مرداد ,۱۳٦۱

۳۷٥
شرح آداب البحث = شرح آداب المناظرة (۱۸۸٤۲)

(عربي)

از شمس‌بن احمد كشميري.

شرحي استدلالي مفصلي است با عناوين «قال ــــ اقــــول» بـــر «آداب البحـــث» عضـــدالدين عبدالرحمان ايجي. شارح در اين كتاب علاوه بر توضيح متن، به ذكر اقوال و رّد و ايراد نيز پرداخته است.

آغاز: «بسمله، نحمدك يا من لادليل عليه الانوره و لا مانع عن ادراكه آلا ظهوره»

انجام: «و تحقيق الحق ههنا يستدعي كلاما طويل الذيل لايليق ذكره في هذا المقام اذ غرضنا للتمثيل و قد حصل و لم يتوقف عليه فلنكتفِ بهذا القدر حامدين لله تعالي و مصّلين علي نبّيه و آله و اصحابه اجمعين.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اوائل قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي، ٥٤گ ۱٦*۱۲، عناوين به شنگرف، اوراق سخت آسيب ديده از حشرات، جلد: مقّوا، عطف و گوشه ميشن قهوه اي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه اي در فروردين ,۱۳۷۲

۳۷٦
شرح آداب البحث (۲٥۷۹٥)

(عربي)

از شمس‌الدين محمد حنفي تبريزي معروف به

ملاحنفي حدود (ـ۹۰۰ ه .ق[1].)

شرح مزجي مختصر و توضيحي است بر «آداب البحث» عضدالدين عبدالرحمان‌بن احمد ايجي (۷۵٦ ه .ق.) كه او در «آداب البحث» خود تمام قواعد بحث و مناظره را در ده سطر نگاشته است. بر اين رساله چندين شرح نوشته شده كه مشهورترين آنها شرح محمد حنفي مي‌باشد.

آغاز: «بسمله، لك الحمد جعل الله مخاطباً تنبيهاً علي القرب و لأن اللّايق بحال الحامد ان يلاحظ المحمود اولاً حاضراً و مشاهداً»

انجام: «فإن وجدته حقاً فاتبعه و الّا فاصلحه فإّن الله لايضيع اجر المحسنين.»

نسخ، كاتب: عبدالله‌بن شمس الدين‌بن حيدر افندي، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه.ق. كاغذ: نخودي، ۹س، ۱۳گ ۲۰/۵*۱۵/۵، خطوط روي متن به شنگرف، اوراق معلق به حواشي عبدالرحيم، محمدامين، مير ابوالفتح، «منه ره» و... ، دو برگ به خط مغاير، جلد: مقّوا، وقفي زين الدين جعفر زاهدي در دي ۱۳۷۷.

۳۷۷
شرح آداب البحث
(۲٦۰۲٤)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۵۷۹۵) است.

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: سنه ۱۰۷۷ ه .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۷س، ۷گ ۲۰*۱۳، خطوط روي متن به شنگرف، جلد: مقواي لبه‌دار، وقفي استاد جعفر زاهدي در دي ۱۳۷۷.

۳۷۸
شرح ايساغوجي
(۲۵۹۳۷)

(عربي)

از حسام الدين حسن كاتي (ـ ۷٦۰ ه .ق.)

۱ـ به استناد فهرست كتابخانه الأزهر مصر ج ۳ ص ٤۷۰ ولي در فهرست مخطوطات سليمانيه ج ٤ ص ۳۰٤ مؤلف: محمد حنفي بن محمد بن محمد بن محمد البردعي محيي الدين التبريزي ثم الرومي المتوفي سنة ۹۰۰ ه . و نيز در فهرست مخطوطات كويت، البردعي، محي‌الدين محمد حنفي... (۹۲۷ ه .ق.) ضبط شده است و بعيد نيست كه بردعي نيز همان تبريزي مذكور در فوق باشد. ولي صاحب كشف الظنون بردعي را غير از تبريزي دانسته است.

شرح مختصري است به «قال ــ اقول» بر رسالة ايساغوجي اثيرالدين فضلبن عمر ابهري (ــ ٦٦٠ ه .ق.) بر اين شرح حواشي زيادي نوشته شده است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله الواجب وجوده الممتنع نظيره الممكن سواه و غيره الصادر باختياره شرّه وخيره»

انجام: «و اعلم ان ماعليه الاعتماد و التعويل من هذه القياسات انّما هو البرهان لكونه مركباً من المقدّمات اليقينية وليكن هذا آخر ما كتبناه من الاوراق لايضاح ما في كتاب الايساغوجي.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲۳۹ ه .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۱٥س، ۲۲گ ۲۱*۱٥، جاي عناوين سفيد، جلد: تيماج يكلاي قهوه اي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۳۷۹
شرح ايساغوجي
(۲۳۷٤٤)

آغاز و انجام: مانند همان (۲٥۹۳۷)

نسخ تحريري، نام كاتب: (خوانده نشد)، تاريخ كتابت: محرم ۱۰۰۷، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱٥س، ۱۸گ ۱۹/٥*۱۱، برخي از اوراق معلق به حواشي، عناوين به شنگرف، نسخه فاقد جلد، وقفي سيد علي اصغر اصغرزاده در مرداد ۱۳۷۱.

۳۸۰
شرح ايساغوجي
(۱٦٦۳۲)

قبل از ورق آخر يك برگ ساقط است.

آغاز و انجام: مانند همان (۲٥۹۳۷)

نسخ، كاتب: عليمحمد قويوئي، تاريخ كتابت: پانزدهم شعبان ۱۳۱۸، كاغذ: نخودي، ۷س، ٦٥گ ۲۲*۱۷/٥، برخي از اوراق داراي حواشي[1]، جلد: مقوا، خريداري آستان قدس رضوي

۱ــ ظهر ورق اول مطالب متفرقه است از جمله:
رأيت كافراً في كافر علي كافر يقتل كافراً به ترتيب دهقان، شبِ تاريك، اسب سياه و كافر.
۱ ۲ ۳ ٤
الفرق بين الحال و الحاضر أنّ الحال ما حضر و لم يشاهد و الحاضر ما حضر و يشاهد.
الفرق بين الغرض و الفائدة ان الغرض يتصّور قبل الشروع و

در آبان ,١٣٦٧

۳۸۱
شرح ايساغوجي
(۲۳۹۰۰)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (٢٥٩٣٧) است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: جمادي الثاني ١٢٤٥، كاغذ: نخودي آهارمهره، ٣٤گ ٢٠/٧*١١/٥، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي مستعمل، خريداري آستان قدس در فروردين ,١٣٧٦

۳۸۲
شرح ايساغوجي
(۱٤۹۳٦)

از ابتداي نسخه دو برگ ساقط است.

آغاز موجود: «اقسام الأول أن لايكون له جزء نحوق علما و الثاني ان يكون له جزء لكن لامعني له نحو زيد علما»

انجام: مكرر همان (٢٥٩٣٧)

نسخ، كاتب: نامعلوم،(نامش را محو كرده اند)، تاريخ كتابت: ١١١٦ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٢س، ٢٩گ ١٩*١٤، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي، اندكي رطوبت رسيده و وصالي شده، جلد: مقوا رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي سوخت، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ١٤٠٥.

۳۸۳
شرح ايساغوجي
(۱٤٦٦۰)

نسخه كامل است.

نسخ، كاتب: مرتضي عليبن محمد، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٣س، ٢٦گ ٢٠/٨*١٦/٥، اوراق معلق به حواشي عبدالرحيم، محيالدين، عمادي و ديگران، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و

الفائدة يتصّور بعد الشروع. الفرق بين الجنس و اسم الجنس آن الأول يطلق علي القليل و الكثير كالماء و الثاني لايطلق علي الكثير بل يطلق علي الواحد علي سبيل البدلية كرجل مثلاً.
كساني كه بد را پسنديده اند ندانم ز خوبي چه بد ديده اند

گوشه تيماج قهوه‌اي سوخت، وقفي سيد محمد باقر سبزواري در محرم ۱٤۰۵.

۳۸٤
شرح ايساغوجي
(۱۸۰۹۷)

آغاز و انجام: مانند پيشين (۲۵۹۳۷)

نسخ، كاتب: محمد علي‌بن حسين قلي شاهرودي، تاريخ كتابت: شنبه، نوزدهم شوال ۱۲۲٦، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۷س، ۲۰گ ۱٦*۲۱/۳، عناوين به سرخي، جداول اوراق لاجورد، اندازة جدول ۱٦/۵*۹/۵، فاقد جلد، وقفي آقاي رمضانعلي شاكري در دي ۱۳۷۰.

۳۸۵
شرح ايساغوجي
(ض ۲۸۱٦۳)

نسخه از انتها ناقص است.

آغاز: مكرر پيشين (۲۵۹۳۷)

انجام موجود: «و الشعر قياس مؤلّف من مقّدمات تنبسط منها.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۰س، ۵۱گ ۱۰*۱٤/۵، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج يكلاي قهوه‌اي، وقفي محمد توليت در خرداد ۱۳۸۱.

۳۸٦
شرح ايساغوجي
(۱۵۳۷٤)

نسخه ذيلاً ناقص و موجودي از ابتداي كتاب تا مباحث قياس است.

آغاز: مانند همان (۲۵۹۳۷)

انجام موجود: «و الذي [له] طبع مستقيم و عقل سليم لايحتاج الي الرد الشكل الثاني (كذا) الي الأول.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اواخر قرن دهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۸س، ۱۵گ ۱۸/٤*۱۲/۱، جاي عناوين سفيد، اندكي رطوبت رسيده، جلد: تيماج قهوه‌اي، وقفي علي اصغر احمدئي در سال ۱۳٦۵ش.

۳۸۷
شرح ایساغوجي
(۱۴۸۹۷)

این نسخه و نسخه‌هاي ذیل کامل و آغاز و انجام مانند پیشین (۲۵۹۳۷) است.

نسخ، کاتب: محمدرضا، تاریخ کتابت: پنج‌شنبه ۲۲ ربیع الثاني ۱۲۲۱، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۴س، ۲۶گ ۲۱*۱۵، عناوین به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: مقوا، رویه گالینگور، عطف و گوشه تیماج قهوه‌اي سوخت، وقفي سید محمدباقر سبزواري در محرم ۱۴۰۵,

۳۸۸
شرح ایساغوجي
(۱۵۷۶۲)

نسخ، کاتب: حیدربن محمد دزفولي، تاریخ کتابت: جمعه بیستم جمادي الأول ۱۲۳۶، کاغذ: نخودي، ۱۴س، ۲۷گ ۲۰*۱۴، عناوین به شنگرف، برگ چهارم معلق به حاشیه با رمز «م ه د ي»، جلد: مقوا، عطف و گوشه تیماج قهوه‌اي، خریداري آستان قدس رضوي در اردیبهشت ۱۳۶۷,

۳۸۹
شرح ایساغوجي
(۲۷۳۴۸)

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن دوازدهم ه .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۰ تا ۲۱س، ۱۵گ ۲۰/۵*۱۵، عناوین و جدول صفحات به شنگرف، نسخه تصحیح شده و دو برگ داراي حواشي از محیي الدین و غیره، جلد: مقوا، واقف نامعلوم شهریور ۱۳۸۰,

۳۹۰
شرح ایساغوجي
(۲۵۴۶۸)

نسخه کامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۵۹۳۷) است.

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن دهم ه .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۱ و ۲۲س، ۱۴گ ۲۱*۱۶، جلد: مقوا، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۳۹۱
شرح ایساغوجي (۱۵٦۲۰)

نخستین برگ ساقط است.
آغاز موجود: «... قال ایساغوجي اقول للمنطقیین اصطلاحات یجب استحضارها للمبتدي»
انجام: «فکقولنا کل انسان فرس فهو انسان و کل انسان فرس فهو فرس ینتج من بعض الانسان فرس.»[1]

نسخ جلي، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: هشتم شوال ۱۰۸۹، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۹س، ۳۹گ ۲۰*۱۲/۵، عناوین به شنگرف، سه برگ ابتدا معلّق به حواشي و چهارمین برگ حاوي شش بیت غزل فارسي است در پند و اندرز.[2]

۳۹۲
شرح ایساغوجي (۲۲۸۷۲)

نسخه کامل است.

نستعلیق، کاتب: حیدربن محمدمحسن حسیني جرفادقاني، تاریخ کتابت: صفر ۱۰۲۷، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱٦ تا ۱۹س، ۲۳گ ۲۰/۵*۹/۸، عناوین به شنگرف، برخي از صفحات داراي حواشي، جلد: مقوا، عطف میشن قهوه اي، وقفي عبدالباقي آیة اللهي در اسفند ۱۳۷٤,

۳۹۳
شرح ایساغوجي (۱٤۲۵۳)

نسخه کامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۵۹۳۷)[3] است.

نسخ، کاتب: علي اکبربن معصومعلي، تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۲ ربیع الثاني ۱۲٤٤، کاغذ: شکري آهارمهره، ۱٦س، ۲۳گ ۲۱*۱٤، عناوین و خطوط روي متن به شنگرف، برخي از اوراق معلق

۱ـ کاتب، قبل از دو سطر آخر نسخه را ختم کرده است.
۲ـ با این مطلع:
«نه زر و سیم نه لعل و گهر خواهدماند — در بساط تو همین گرد سفر خواهد ماند
خشت بالین تو سازنداز تو هرچند — دو صد بالش پر پرستارانت خواهدماند»
۱ـ مذیل است به «نان و حلوا» از شیخ بهایي ناقص الطرفین (به استناد شناسنامه).

به حواشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ,۱٤۰۵

۳۹٤
شرح ايساغوجي
(۱٤٦٨٤)

مانند همان (۲۵۹۳۷)

نسخ، كاتب: محمدحسينبن محمدعلي ارومي، تاريخ كتابت: شنبه ۲۱ رجب ۱۲٤۲، محل كتابت: مدرسة مسجد جامع مراغه، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۲س، ٤۲گ ۲۰/۵*۱۳، برخي از اوراق داراي حواشي «محي الدين»، قبل از ورق اول و آخر مطالب متفرقه، جلد: تيماج مشكي يكلا، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ,۱٤۰۵

۳۹۵
شرح ايساغوجي
(۲۸٦٨۹)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۵۹۳۷) است.

نسخ، كاتب: عليبن محمدبن علي، تاريخ كتابت: سنة ۸۲۰ ه .ق. كاغذ: نخودي، ۱۰س، ٦۰گ ۱۷/۵*۹/۵، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي محيي الدين، احمد، عبدالحليم، بردعي و ديگران، سه صفحه از آخر نونويس در سال ۱۲۸۵، جلد: مقوا، عطف تيماج مشكي، وقفي احمد شاهد در آبان ,۱۳۸۱

۳۹٦
شرح ايساغوجي
(۲۷٤۷۵)

آغاز و انجام: مانند پيشين (۲۵۹۳۷)

نسخ، كاتب: ملا قول عليبن سبزي علي قرچهداغي دوزماري، تاريخ كتابت: شنبه ۲۱ رمضان المبارك ۱۱۱۱، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۱س، ۸۷گ ۱۹/۵*۱٤/۵، عناوين به سرخي، برگ اول داراي حواشي، برخي از اوراق وصالي شده، جلد: تيماج مشكي آسيب ديده، خريداري آستان قدس در شهريور ,۱۳۸۰

۳۹۷
شرح ايساغوجي
(۱٤٤۹۹)

آغاز و انجام: مكرر پيشين (۲۵۹۳۷)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: فستقي آهارمهره، ١٤س، ٣٢گ ٢٠/٥*١٦، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، ذيل صفحة آخر دستخط و مهر تملك با رقم «كاظم‌بن محمد حسن ١٣٢٣»، جلد: مقّوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي سوخت، وقفي سيد محمد باقر سبزواري در محرم ١٤٠٥,

۳۹۸
شرح ايساغوجي (۲۲۷۹۰)

نسخه ناتمام است.

آغاز: مانند همان (٢٥٩٣٧)

انجام موجود: «فان كلاهما (كذا) من هاتين المقدمتين جملية (كذا) و اما ان يتركب من.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: فستقي، ١٤س، ٢٢گ ٢١*١٦، ظهر ورق اول و آخر مطالب متفرقه (مبحث نحوي)، جلد: مقوا، وقفي سيد عبدالباقي آية اللهي شيرازي در اسفند ١٣٧٤,

۳۹۹
شرح ايساغوجي (۲۷٤۰۹)

چهار برگ از ابتداي نسخه افتاده است و ديباچه در ابتداي آن الحاقي است و ربطي به كتاب ندارد.

آغاز موجود: «قطع عروة الشركة عنه لكن عند العقل لم يمتنع عن صدقه على كثيرين و الا لم يفتقر الي دليل اثبات الوحدانية»

انجام: مكرر پيش (٢٥٩٣٧)

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ٩س، ٢٥گ ١٩*١٣، اوراق معلق به حواشي عبدالحليم، محيي الدين، عصام الدين و ديگران، جلد: تيماج يكلاي اسقاطي، خريداري آستان قدس رضوي در شهريور ١٣٨٠.

٤۰۰
شرح ايساغوجي (۱۳۷۰۳)

اوراق اول و قبل از برگ آخر افتاده است.

آغاز موجود: «يدّل على الملكة كالبصر

التزاما لأن العمي عدم البصر عمّا من شأنه ان یکون بصیراً»
انجام: مانند همان (۲۵۹۳۷)

نسخ و نستعلیق، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: صفر ۹۶۵،کاغذ: نخودي آهارمهره، ۹س، ۲۶گ ۱۷/۵*۱۲/۵، عناوین به شنگرف، اوراق معلق به حواشي[1]، جلد: تیماج مشکي، خریداري آستان قدس رضوي در آذر ۱۳۶۲.

۴۰۱
شرح ایساغوجي
(ض۱۰۰۷۰)

نسخه کامل و آغاز و انجام مکرر پیشین (۲۵۹۳۷) است.

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: ۱۲۵۹ هـ.ق. کاغذ: شکري آهارمهره، ۱۳س، ۳۲گ ۲۱*۱۳، عناوین به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: مقوا، رویه گالینگور، وقفي دکتر شمس‌الدین جزایري در مرداد ۱۳۴۸.

۴۰۲
شرح ایساغوجي
(ض۱۴۷۹۵)

آغاز: «بسمله، الحمدلله الواجب وجوده الممتنع نظیره الممکن سواه... اما بعد فان کتاب الشیخ الامام قدوة الحکماء الراسخین اثیرا لدین الابهري... المشهور بایساغوجي لمّا کان علي بعض الاخوان متعسّرا و علي بعضهم متیسّرا کتبت بالتماسهم اوراقاً لتنزیل تعسره...»
انجام: «و منها المغالطة و هي قیاس مرکب من مقدمات کاذبة شبیهة بالحق... و التعویل من هذه القیاسة انما هو البرهان (کذا) لکونه من المقدمات الیقینیة...»[2]

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: ربیع الثاني ۱۲۳۴، کاغذ: شکري آهارمهره، ۱۵س، ۲۰گ ۲۳/۵*۱۶/۵، عناوین به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي محي‌الدین و غیره، جلد: میشن یکلاي قهوه‌اي ضربي با ترنج و سرترنج، وقفي سید محمد باقر سبزواري در محرم ۱۴۰۵.

۱ـ ذیل صفحة آخر این حدیث است: «العلم و المال یستر ان کل عیب، الجهل و الفقر یکشفان کل عیب» و نیز فرق بین خلاف و اختلاف، فرق بین عبادت و طاعت و...
۱ـ این نسخه از نسخ دیگر مقدار پنج سطر اضافه دارد.

٤٠٣
شرح ايساغوجي
(ض ١٢٩٧٦)

(عربي)
از عليبن محمدبن علي معروف به سيد شريف گرگاني (ـ ٨١٦ ه .ق.)[1]
شرح توضيحي مختصري است با عناوين «قال ـ اقول» بر رساله «ايساغوجي» اثيرالدين ابهري. اين كتاب به نام امير بن امير بن امير محمد قلاون شاه نگاشته شده است.
نسخة حاضر ذيلاً ناقص است.
آغاز: «بسمله، الحمدلله الذي جعل منطق الانسان مظهر المعلومات و يسّر له طرقا لتحصيل المجهولات و الصلاة علي رسوله محمد المبعوث بالحجج و البينات... اقول الحمد معناه علي ما ذهب اليه المحققون هو الثناء و النداء علي الجهل من نعمة و غيرها»
انجام موجود: «و منها الخطابة و هي القياس المركب من مقدمات مقبولة... كالقضايا المأخوذة من الأنبياء و الأولياء و العلماء... كل من يطوف.»
نستعليق، كاتب: محمدبن اسكندر، تاريخ كتابت: ٩٦٣ ه .ق. كاغذ: نخودي، ١٨س، ٢٣گ ١٥/٥*١٠، عناوين به قلم سياه جلي، جلد: تيماج قهوه اي لبه دار ضربي با ترنج و حاشيه[2]، وقفي استاد شيخ عبدالله مجتهدپور در مرداد ١٣٦٢.

٤٠٤
شرح ايساغوجي = الفوائد الفناريّة
(٢٧٣٧٧)

(عربي)
از شمسالدين محمدبن حمزه فناري (ـ ٨٣٤ ه .ق.)
شرح مزجي مختصري است بر رسالة

١ـ طبق نوشتة كاتب نسخة شمارة (١١٧٧) و نيز بر اساس ضبط ريحانة الأدب ٣: ٢١٥ و فهرست المكتبة الأزهرية ٣ : ٤٤٥,
٢ـ جلد: ساخت قرن ششم است كه به نسخه الصاق نموده اند.

«ایساغوجي» اثیرالدین ابهري مشتمل بر چهار باب به شرح ذیل:
الباب الاول: الایساغوجي (الكّلیات الخمس).
الباب الثاني: في مقاصد التصورات.
الباب الثالث: في مبادي التصدیقات.
الباب الرابع: في مقاصد التصدیقات.
به تصریح مؤلف این شرح در یك روز نگاشته شده است «شرعت فیه غدّوة یوم من أقصر الأیام و ختمت مع اذان...»
آغاز: «بسمله، حمداً لك الّلهّم علي ما لخصت لي من منح عوارف الافاضل و خلصتني من محن عواصف الفضائل»
انجام: «و العمدة اي المعتمد علیه هو البرهان... و تنزیل العقاید الباطلة لیس الّا به ولیكن هذا آخر الرسالة في المنطق»
نستعلیق، كاتب: حسن‌بن حسین‌بن حسن یازیجي، تاریخ كتابت: ۱۱۳۳ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۱س، ۳۳گ ۲۱/۵*۱۶، عناوین به شنگرف، جلد: مقوا، خریداري آستان قدس در شهریور ۱۳۸۰.

۴۰۵
شرح ایساغوجي
(ص ۱۱۴۹۶)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۷۳۷۷) است. افزون بر آن «ختمنا الله تعالي بالعقائد الحّقه و زوال العقائد الباطله و حشرنا في زمرة الشهداء و الصالحین و بّوئنا في اعلي علیین مع النبّیین و المرسلین و الحمدلله رّب العالمین و الصلاة علي نبیّه و آله اجمعین.»
نسخ، كاتب: میر ابوالحسن‌بن سیدمحمدبن سید پیرمحمد شماحني، تاریخ كتابت: شب هشتم رمضان ۱۲۷۳، كاغذ: نخودي، ۱۲س، ۳۴گ ۲۱/۵*۱۶/۵، عناوین به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي «عباس حسیني» و غیره، جلد: تیماج یكلاي قهوه اي، وقفي (توسط آقاي تقدیسي) در مرداد ۱۳۵۳.

٤٠٦

شرح ايساغوجي
(٢٧٣٤٩)

آغاز و انجام: مانند پيش (ض ١١٤٩٦)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ١١٩٢ هـ.ق. كاغذ: نخودي، ١٧س، ٢١گ ٢٠/٥*١٥، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: مقوا، تاريخ وقف شهريور ١٣٨٠.

٤٠٧

شرح ايساغوجي
(ض ١٤٥٤٦)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (٢٧٣٧٧) است.

نسخ، كاتب: حسنبن محمود حديثي، تاريخ كتابت: سه شنبه اواخر صفر ١٠٧٩، كاغذ: شكري آهارمهره، ٢١س، ١٧گ ٢١/٥*١٣، متن به شنگرف، اوراق معلق به حواشي «قول احمد» و غيره، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي سيد محمدباقر موسوي در محرم ١٤٠٥.

٤٠٨

شرح ايساغوجي
(١٠٩٦٤)

نسخه كامل و آغاز مانند همان (٢٧٣٧٧) است.

انجام: «و العمدة اي المعتمد عليه هو البرهان لاغير لان تحصيل العقايد الحقّة و تبديل العقيدة الباطلة ليس الّا به و لكن هذا آخر الرسالة في المنطق ختم الله تعالي اعمالنا بالعقايد الحقة و زوال العقيدة الباطلة و حشّرنا في زمرة السعداء و الصالحين و بّوانا في اعلي عليين مع النبيين و المرسلين و صّلي الله علي محمد و آله اجمعين المعصومين تمت الرسالة الموسومة بالفناري في علم الميزان...»

نسخ تحريري، كاتب: عبدالحسينبن عبدالعزيز رازي، تاريخ كتابت: سلخ ربيع الآخر ٨٥٩ ، (٢٥ سال بعد از درگذشت مؤلف)، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٥س، ٢١گ ١٧/٥*١٣، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي، ذيل صفحة آخر فرق بين كل و كلّي و جزء و جزئي به نقل

از شرح حکمة العین، ظهر ورق آخر مباحثي در منطق و مطالب متفرقه دیگر و همچنین مهر بیضي شکل با رقم «عبدالله‌بن محمد محسن الحسیني» و نیز برخي از مطالب صفحة اول و دوم و مطالب دیگر، جلد: مقّوا، عطف تیماج مشکي و گوشه گالینگور مشکي، وقفي محمد ایراني مجرد در بهمن ,۱۳۵۰

۴۰۹
شرح ایساغوجي
(۱۲۷۲۴)

نسخه از ابتدا ناقص است.

آغاز موجود: «وحدة حقیقیة او اعتباریة وجهة وحدة عرضیة تتبع الجهة الاولي»

انجام: مانند پیش (۲۷۳۷۷)

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن سیزدهم ه .ق. کاغذ: نخودي فرنگي، ۱۵س، ۲۷گ ۱۳*۲۰/۵، عبارات متن به سرخي، جلد: مقّوا، وقفي حسین کي استوان در آبان ,۱۳۴۸

۴۱۰
شرح تهذیب المنطق
(۲۲۹۹۲)

(فارسي)

از سید جمال‌الدین محمدبن محمود حسیني مرعشي شهرستاني از علماي اواخر قرن (۱۰ ه .ق.)

ترجمه و شرح مزجي توضیحي است بر تهذیب المنطق سعد الدین تفتازاني.

شهرستاني در بارة انگیزة تألیف چنین مي‌گوید:[۱] «... افقر عباد الي الله الغني جمال الدین... در اثناي اشتغال به تحصیل تهذیب منطق به مقتضاي العلم صید و الکتابة قید... آنچه از مباحث این رساله صورت تنقیح مي‌یافت در سلك تحریر مي‌کشید از تصبح و اغفال و نسیان و اهمال مي‌اندیشید و چون الحق بسیاري از حقایق و دقایق از پردة خفا به عرصة ظهور آمده و به ترتیب و تهذیب این

۱ـ چون این نسخه فاقد دیباچه است آن را از نسخة شمارة (۱۰۹۰) استنساخ نمودیم.

اقدام نمود.»

نسخة حاضر فاقد ديباچه است.

آغاز: «بمسله، الحمد، حمد در لغت وصفي است بر زبان به جميل اختياري بر جهت تعظيم و تبجيل نه بطريق سخريه و استهزا و در اصطلاح فعلي است كه دال باشد بر تعظيم منعم از آن حيثيت كه منعم است»

انجام: «يعني آنچه مذكور شد در ثامن از رؤس ثمانيه به مقاصد اشبه است و اين ظاهر شد از بيان مذكور و الله اعلم.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ.ق. كاغذ: نخودي و حنايي آهارمهره، ۱۸س، ۱۱٤گ ۱۸/۵*۱۰، متن «تهذيب» به شنگرف، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي سيد عبدالباقي آيةاللهي شيرازي در اسفند ۱۳۷٤.

٤۱۱
شرح تهذيب المنطق
(۱۸۱٦۸۵)

آغاز: «بسمله، سپاس بي حد و قياس حكيمي را سزد كه زبان را نطق فصيح و دل را طريق تصور و تصديق صحيح كرامت فرمود»

انجام: مانند همان (۲۲۹۹۲)

نستعليق، كاتب: محمد استرآبادي، كه به خواهش فرزندش محمد مهدي نگاشته، تاريخ كتابت: ۱۲٦۵ ه.ق. كاغذ نخودي آهارمهره، ۲۱س، ۹۵گ ۲۱*۱۱، خطوط روي متن به سرخي، عطف شيرازه‌بندي با نخهاي الوان، جلد: تيماج مشكي مستعمل، وقفي خانم بيگم عقيلي در خرداد ۱۳۷۱.

٤۱۲
شرح تهذيب المنطق
(۲٦۰۳۱)

آغاز: «بسمله، الحمدلله رّب العالمين... و آله اجمعين اما بعد نموده مي شود اقل العباد الي الله جمال الدين محمدبن محمود الحسيني الشهرستاني...»

انجام: مكرر همان (۲۲۹۹۲) و تنها به جاي مقاصد «قاعده» است.

نسخ، کاتب: محمدرضابن حیدرعلي کمره اي، تاریخ کتابت: پنجم شعبان ۱۰۲۷، کاغذ: نخودي و حنايي آهارمهره، ۱۵س، ۱۲۳گ ۱۸/۵*۱۱/۵، عناوین و خطوط روي متن به شنگرف، برگ اول نو نویسي شده، عطف شیرازه‌بندي، جلد: تیماج مشکي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ ش.

۴۱۳
شرح تهذیب المنطق
(۲۳۸۴۳)

حدود یك سوم از ابتداي نسخه ساقط است.

آغاز موجود: «نباشد یعني میانه مقدم و تالي علاقه نباشد آن را اتفاقیة گویند»

انجام: مکرر همان (۲۲۹۹۲) تنها «به مقاصد اشبه است» اشتباهاً «مقاصد شده است.» ضبط گردیده.

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: ۹۹۲ ه.ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۷۱گ ۱۷/۸*۱۲/۵، متن به شنگرف، اوراق وصالي شده، جلد: تیماج مشکي، واگذاري خانوادة ملامحسن فیض کاشاني در دي ۱۳۷۵,

۴۱۴
شرح تهذیب المنطق
(ض ۱۰۶۶۴)

نسخه ذیلاً ناتمام است.

آغاز: «سپاس بیحد و قیاس حکیمي را که زبانرا منطق کلیم فصیح و دلرا طریق تصور حق و تصدیق صحیح کرامت فرموده»

انجام موجود: « و آنچه مبین الثبوت نیست از براي آن شيء عرضي داند.»

نستعلیق، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن دوازهم ه.ق. کاغذ: نخودي، ۱۸س، ۸۳گ ۱۷*۱۰، برخي از عناوین و خطوط روي متن به شنگرف، جلد: مقوا، خریداري آستان قدس در خرداد ۱۳۵۰,

۴۱۵
شرح تهذیب المنطق
(۱۴۲۵۶)

آغاز: مانند پیشین (۱۸۱۸۵)

انجام: مکرر همان (۲۲۹۹۲)

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: ۲۳ ربيع‌الثاني ۱۲۲٤، کاغذ: شکري آهارمهرة فرنگي، ۱۹س، ۱۰۷گ ۲۱*۱۵، عناوين و خطوط روي متن به شنگرف، جلد: تيماج مشکي يکلا، وقفي سيد محمد باقر سبزواري در محرم ۱٤۰۵.

٤۱٦
شرح تهذيب المنطق
(۲۵۳۷۷)

آغاز و انجام: مانند (۲۲۹۹۲)

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: ۲۷ ربيع‌الاول ۱۰۰۸، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۱۳۵گ ۲۱/۲*۱۲/۵، متن و عناوين به سرنج، تصحيح شده، ورق اول نو نويس، جلد: ميشن مشکي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

٤۱۷
شرح تهذيب المنطق
(۱۲۹٦۲)

آغاز: «بسمله، سپاس بيحد و قياس حکيمي را سزد که زبانرا منطق فصيح و دلرا طريق تصّور حق و تصديق صحيح کرامت فرمود»
انجام: مانند پيشين (۲۲۹۹۲)

نستعليق تحريري، کاتب: محمدبن اسماعيل، تاريخ کتابت: ۱۲۲۵، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۰س، ٦۳گ ۲۱/۳*۱٦، خطوط روي متن به شنگرف، ظهر ورق اول يادداشت تملك شيخ ذبيح‌اللهبن محمد صادق خبوشاني (ظاهراً مرحوم آية‌الله شيخ ذبيح‌الله ذبيحي قوچاني معروف باشد)، جلد: تيماج يکلاي مشکي، وقفي شيخ عبدالله مجتهدپور در مرداد ۱۳٦۲.

٤۱۸
شرح تهذيب المنطق[1]
(۲۵۸٦۲)

(عربي)

شارح نامعلوم است.

شرحي است توضيحي بر رسالة «تهذيب المنطق» سعدالدين تفتازاني. در اين شرح مطالب مشکل و پيچيدة متن با قلمي روان و

۱ــ در شناسنامه «حاشية تهذيب المنطق» است.

استوار توضیح داده شده و گاهي رّد و ایراد نیز دیده ميشود.

آغاز: «بسمله، تذهیب صحایف المنطق و الكلام تصدیره بحمد الله المفضل المنعام فنحمده علي ان عّلمنا الأشیاء تصّوراً او تصدیقا... و بعد فقد تكّرر الحاح الخّلان علي في ان املي لهم شرحاً لمنطق التهذیب لكون كواكب المسائل الجامعة لدقایق الفّن من مطالعة طوالع و انوار الحقایق في ضمن اشاراته و تنبیهاته سواطع»

انجام: «و هذا البرهان بالمقاصد اشبه و عند ذلك ختم المصنفالرسالة و انما اختم ایضا ما تیّسر لي من شرحه بحسب ذهن القاصر و فهم الفاتر و الغرض منه اطاعة الامر و اسأل الله ان ینفع به كما ینفع بالكتب السابقة انه ولي ذلك و هو حسبي و كافي و الحمدلله... و آله اجمعین.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاریخ كتابت: چهار شنبه، هشتم ربیع الاول ۹۸٤، كاغذ:نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۸۳گ ۱۷*۹، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: مقّوا، وقفي استاد جعفر زاهدي در دي ,۱۳۷۷

٤۱۹
شرح تهذیب المنطق
(۱٤٦۸۱)

(عربي)

از احمدبن یحییبن محمدبن سعدالدین مسعود تفتازاني معروف به شیخ الاسلام هروي (ـــ ۹۰٦ یا ۱٦ ه .ق.) از احفاد ملاسعد تفتازاني است و به همین جهت به احمد حفید نیز شهرت داشته است. وي از اكابر قضات و مشایخ عاّمه است كه در اكثر علوم متداوله، خصوصا در فقه و تفسیر و حدیث یگانه عصر خود بود. سي سال در عهد سلطان حسین میزراي بایقرا در هرات قضاوت نمود و از تألیفات اوست:

۱ـ حاشیة شرح عقائد نسفیة جِد خود سعد تفتازاني، ۲ـ حاشیة مختصر جِد مذكورش،

۳ــ شرح تهذيب المنطق جّدش مسعود تفتازاني، نامبرده در سال ۹۰۶ يا ۹۱۶ به هنگام حمله لشکر شاه اسماعيل اول صفوي با گروهي از علما کشته شد.[1]

کتاب شرحي است مزجي بر کتاب تهذيب المنطق تفتازاني که مؤلف پس از تعريف و تمجيد از علم کلام و منطق درباره هدف و انگيزة تأليف چنين مي‌نويسد:

«... فصرفت او ان شبابي الي استقراء مسائلهما... فحال قلبي ان ارتب لتحقيق قواعد المنطق و الکلام فنظرت الي ما انتظم في سلك التأليف لقواعدهما و ما افرغ في قالب تصنيف لکشف مقاصدهما فاخترت کتاب التهذيب المنسوب الي جدي الاعلي... فانه کتاب لم يکتحل عين الزمان بشايقه في وجازة الفاظه و کثرة معانيه و تسديد عباراته و معانيه و لطافة مقاصده... فشرحته شرحا يظهر المخفيات من کنوزه و يکشف المطويات من رموزه ملتقطا من درر فوايده ممتليا من درر عوايده مختصرا علي ما استقرء عليه رأي المحققين... محترزا عن طريق الاخلال و الاطناب معرضا عن الاقوال المختلفة... لکني او ضحت في الحواشي و الاطراف الدقايق المختفية کالدرر في الاصداف...»

نسخة حاضر ناقص و موجودي از ابتداي کتاب تا اوايل کليات خمس است.

آغاز: «بسمله و به نستعين احسن ما يوشح به صدور المنطق و الکلام...»

انجام: «ثم الاجناس تترتب متصاعدة الي العالي الذي فوق جميع الاجناس الحقيقية المترتبة و يسمي ذلك الجنس جنس الاجناس...»

نسخ مخلوط به نستعليق، کاتب: عبدالله‌بن محمدبن حسن مشهور به آل کوفي، تاريخ کتابت: قرن يازدهم هـ.ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۹گ ۲۰*۱۵، اوراق رطوبت رسيده، جلد: مقوا، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱۴۰۵,

---

۱ــ ريحانة الادب ۳: ۲۹۳ ــ ۲۹۴ با اندکي تصرف.

۴۲۰
شرح تهذیب المنطق
(۲۳۳۷۵)

(فارسي)

مؤلف ناشناس.

شرحي است كوتاه بر بخش «تهذيب المنطق» سعد الدين مسعود تفتازاني كه شارح پس از ذكر بخشي از متن و ترجمة تحت اللّفظي آن، به طور اختصار به شرح و توضيح مطالب پرداخته است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله الذي هدانا سواء الطريق و جعل لنا التوفيق خير رفيق يعني سپاس و ستايش پروردگاريرا كه راه نمود بما وسط طريق را طريقي كه مفضي سالك خود است به سوي مطلوب و وسط طريق كنايه از راه راست است كه آن منطق است.»

انجام: «يعني امرثا من به مقاصد فن اشبه است و ازين جهت است كه صاحب مطالع ما سوي تحديد را در مبحث حجت ذكر كرده است و تحديد را در مبحث معرف.»[1]

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: دوشنبه ۲۴ محرم ۱۲۷۸، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۲۴گ ۲۱*۵/۱۶، خطوط روي متن به سرخي، حاشيه صفحة اول، اقوال علما دربارة حقيقت روح و كيفيت اسلام حضرت ابوطالب و فاطمه بنت اسد عليهما السلام، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي حجة الاسلام محمدي گلپايگاني در مهر ۱۳۷۵.

۴۲۱
شرح تهذیب المنطق
(۱۷۲۳۳)

(عربي)

از اميرنظام الدين عبدالحيبن عبدالوّهاب حسينياشرفيگرگاني (قرن۱۰هـ .ق.)

شرح مزجي نسبة مبسوطي است بر بخش منطق «التهذيب» سعد الدين تفتازاني.

۱ـ منتخباتي از «من لايحضره الفقيه» در ۸ برگ ضميمه است.

از انتهاي نسخه يك برگ افتاده است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله الملك المحمود الحّي الوهّاب المنعم المعبود و الصلاة و السلام علي سيدنا محمد الصالح المسعود و آله ثمرة الشافعين في اليوم الموعود فان العبد المحتاج... يقول ان الفضيلة لاتكون الا بالعلم و انّ العلوم الكسّبية لاتكون الّا بالفكر و انّ الفكر لايكون صحيح العبارة الابرعاية القواعد المنطقية و محافظة الضوابط...»

انجام موجود: «بحيث لايوجد مثله في غيره و الأمر في ذلك هّين و حيث»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۸س، ۱۷۸گ ۱٦/٥*۸/٥ ، عناوين و خطوط روي متن به شنگرف، تصحيح شده، اوراق آسيب ديده وبعضاً نونويسي شده، جلد: تيماج قهوه اي يكلاي مستعمل، وقفي عبدالرحيم بن شيخ محمدبن مهدي، معمار حضرت رضا(ع)، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳٦۸.

٤۲۲
شرح تهذيب المنطق
(۲۳٥۳۸)

از همان عبدالحيبن عبدالوهاب است.

از ابتداي نسخه يك برگ ساقط است.

آغاز موجود: «و الموعظة الحسنة و جادلهم بالتي هي احسن ان الحكمة اشارة الي القياس البرهاني المفيد لليقين»

انجام: «او يقال انه شديد الارتباط بحيث لايوجد مثله غيره و الامر في ذلك هين و حيث و بيان العلم[1] (كذا) الي الفظ الهين ختمنا الشرح به رجاء بعناية الله ان يجعل الصعائب هينا[2] و الصلابت لينا.»

۱ــ در نسخه شمارة ۱۰۸۷ «و حيث وصل القلم الي لفظ الهين» است.

۲ــ در نسخه «بينهما» است ولي صحيح همان «هينا» ميباشد.

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: جمعه غرّه جمادي الثاني ۱۰۶۷، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۱۶۱گ ۲۱*۱۳، اندکي رطوبت رسیده، نسخه تصحیح شده، ولي با وجود این اغلاطش فراوان است. جلد: تیماج ضربي فرسوده، وقفي شکرالله فقیهنیا در آذر ۱۳۷۵.

۴۲۳
شرح تهذیب المنطق
(۸۴۶۴)

(عربي)

از عبدالرحمانبن احمدبن محمد دشتي معروف به جامي (۸۱۷ ـ ۸۹۸ ه .ق.)[۱]

شرحي است توضیحي و استدلالي بر رسالة «تهذیب المنطق» مسعود تفتازاني (ـ ۷۹۲ ه .ق.)

آغاز: «بسمله، بعد حمدالله سبحانه خالق الاشخاص و الماهیات و علم الکّلیات و الجزئیات و الصلاة و السلام علي رسوله المختار من جمیع البریات و آله الطیبین و الطاهرات»

انجام: «لأنه هو المقصد الأقصي من العلم و المطلب الأعلي في الکتاب لأنه انسب البواقي لعله بطریق الزوال الیه بخلاقها.»

نستعلیق، کاتب: عليبن محمد استرآبادي، تاریخ کتابت: شوال ۹۷۳، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۵۸گ ۱۶*۱۰، ظهر ورق اول و قفنامه و چند یادداشت تملك، وقفي شیخ غلامعلي فائقي در آذر ۱۳۳۲,

۴۲۴
شرح تهذیب المنطق
(۱۹۱۶۷)

(فارسي)

شارح شناخته نشد.

شرح فارسي رواني است بر «تهذیبالمنطق» سعدالدین تفتازاني (ـ ۷۹۲ ه .ق.)

شارح ابتدا بندي از متن را ذکر مینماید

۳ـ طبق ضبط ظهر ورق اول.

و سپس به توضيح و شرح آن ميپردازد.

نسخة حاضر صدراً و ذيلاً ناقص و موجودي از اوايل ديباچه تا مبحث استقراء است.

آغاز موجود: «شكر عبارت از ذكر كردن صفتهاي مذكوره است و صحبت داشتن به دل و خدمت كردن به اعضا در برابر نعمت و پس و بس (كذا) نسبت ميان هر دو عموم و خصوص من وجه باشد چه حمد اعم است به حسب متعلق كه نعمت است و غير نعمت»

انجام موجود: «فصل الاستقراء تصفح الجزئيات لاثبات حكم كلي دانستي كه حجت بر سه قسم است قياس و استقراء و تمثيل بعد از فارغ شدن مباحث قياس شروع كرد در تعريف استقراء و تمثيل و استقراء تصفح يعني پيروي كردن.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي و فستقي رطوبت رسيده، ۱۲س، ٦٢گ ۲۱*۱۱، برخي از عناوين به سرخي، جلد: تيماج قهوه‌اي، وقفي خانم بيگم عقيلي در خرداد ۱۳۷۱.

٤۲٥
شرح خطبة تحرير القواعد المنطقية
(ض ۱۲۱٤٥)

(عربي)

از برهان الدين بن كمال الدين بن حميد، احتمالاً قرن (۱۰ ه .ق.)

شرحي است توضيحي با عناوين «قوله ــ قوله» بر خطبة «تحرير القواعد» قطب الدين رازي.

آغاز: «بسمله، متوكلا بكرمه العميم و مصليا علي رسوله الذي هو بالمؤمنين رؤف رحيم و بعد فيقول المحتاج الي الله الملك القديم... قوله ان ابهي درر تنظم ببنان البيان، ابهي افعل التفضيل من بهي البها و هو الزينة و الدرر جمع دّر و هو اللؤلؤ الكبير الشفاف الصافي...»

انجام: «عن الخطل الي فساد الكلام و الاغراف (كذا) عن طريق السداد تم ما

اوردناه من صدر الشرح.»[1]

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۳س، ٤گ ۱۹/۲*۱۲/۲، جاي عناوين سفيد، تصحيح شده، جلد: تيماج قهوه‌اي، وقفي سيد جلال الدين تهراني در مرداد ۱۳٦۱.

٤۲٦
شرح خطبة تحرير القواعد المنطقية
(ض ۱۰٦٥۱)

آغاز: مانند همان (۱۲۱٤٥)

انجام: مكرر پيش به اضافة «فان قيل قوله و الله اسئل ان يوفقني للصدق و الصواب يدل علي ان الشرح متأخر عن الديباجة... فيكون هذا الشرح منقحا.»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱٤س، ۱۰گ ۱۸*۱۲، جاي عناوين سفيد، برخي از صفحات معلق به حواشي، اوراق وصالي شده، جلد: تيماج عنابي، عطف قهوه‌اي، وقفي دكتر محمد زهرائي در تير ۱۳٥۰.

٤۲۷
شرح خطبة تحرير القواعد المنطقية
(۲٥۷۷۲)

(عربي)

مؤلف نامعلوم.

شرحي است با عناوين «قال ــ اقول» بر خطبة «تحرير القواعد المنطقية» تأليف قطب‌الدين رازي.

آغاز: «بسمله، قال ان ابهي درر الي قوله باكمل التحيات اقول ان ابهي اسم آن و هو افعل التفضيل من البهاء»

انجام: «اي يبعدني و يخلصني الخطل الفحش.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۱س،

۱ــ از انتهاي نسخه «فان قيل قوله و الله اسئل» تا «فيكون هذا الشرح منقحا» تعداد ۸ سطر را عمداً محو كرده‌اند كه در نسخة ذيل (ض ۱۰٦٥۱) به بخشي از آن اشاره كرده‌ايم.

۴گ ۲۱*۱۵، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي استاد جعفر زاهدي در دي ۱۳۷۷.

۴۲۸
شرح الرسالة المعمولة في التصور و التصديق
(۲۴۴۵۶)

(عربي)

از محمد زاهد بن محمد اسلم هروي (ـ ۱۱۰۱ ه .ق.)

شرحي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر رسالهٔ تصور و تصديق قطب‌الدين رازي (۷۶۶) به گفتهٔ او: «فاردت ان اشرح اسرارها و خفياتها و اكشف استارها و خبايائها قاصداً اتباع مذهب الصحيح و ان اخالف المشهور...»

آغاز: «بسمله، الحمدلله ذي الحكمة البالغة و الحجة الساطعة العظيم شأنه العميم احسانه... بسمله، قوله اعلم ان العلم الذي اه اقول كأن المراد بالعلم...»

انجام: «اراد باللّهجة الفطرية اي البديهة يقال فلان صحيح اللّهجة.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: حنايي آسيب ديده و وصالي شده، مختلف السطر، ۳۸گ ۲۹*۱۷، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جداول به شنگرف، جلد: مقوا، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در اسفند ۱۳۷۶.

۴۲۹
شرح الشمسية
(۲۳۲۱۳)

(عربي)

از سعدالدين مسعودبن عمر تفتازاني (ـ ۷۹۲ ه .ق.)

شرحي است با عناوين «قال ـ اقول» بر رسالهٔ شمسية نجم‌الدين قزويني.

نسخهٔ حاضر ذيلاً ناقص است.

آغاز: «بسمله، الحمدلله الذي بصرنا بنور الهداية و التوفيق و يسرنا لسلوك مناهج التصور و التصديق»

انجام موجود: «فيكون الموصوف بالامتناع ايضا حاصلا في الخارج...»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اواخر قرن دوازدهم ه.ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۵ و ۱٦س، ۱٤٥گ ۸/۱٤*۳/۱۰، برخي از عناوين به شنگرف، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي فخر المحققين شيرازي در مرداد ۱۳۷۵,

٤۳۰
شرح شمسيه
(۱٦۷٤۲)

(فارسي)

از آيةالله سيد ضياءالدين تقوي بهبهاني شيرازي (۱۳۲۰ ـ ۱۳۸۸ ه.ق.)

شرح و ترجمه اي است با عناوين «قوله» بر تحرير القواعد المنطقية قطبالدين رازي مؤلف به اشكالات مير سيد شريف گرگاني نيز اشاره كرده است. اين شرح ناتمام و موجودي تا اواخر مبحث قياس است.

آغاز: «بسمله، قوله الاول ان التقسيم فاسد لان احد الامرين لازم الخ يكي از دو امر لازم ميآيد كه قسم شيء قسيم شيء بشود يا لازم ميآيد كه قسيم شيء قسم شيء بشود»

انجام: «و بدان كه مطلب خيلي مشكل است قدر بدان فافهم و اغتنم اللّهم وفقنا... و قياس ديگر ترتيب ميدهيم فافهم و اغتنم.»

نستعليق تحريري به قلم مؤلف، كاغذ: نخودي، مختلف السطر، ۲۳۹گ ۱۷*۱۰، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي مؤلف در دي ۱۳٦۷,

٤۳۱
شرح الشمسية
(۲۸۱۰۹)

(عربي)

شرحي است از مؤلفي نامعلوم بر اوايل رسالة شمسية عليبن عمر قزويني كاتبي (ـ ٦۷۵ ه.ق.) در هفت برگ.

آغاز: « هذه الرسالة اثر من آثارها و فيض من انوارها و كان شكر المنعم واجب صدر الرسالة بحمدالله سبحانه اداء كفاشيء من ذلك»

انجام موجود: «بان يکتب النظري من نظري آخر و آخر الي ان»

نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن سيزدهم ه .ق. کاغذ: نخودي و صالي شده، ۲۱س، ۷گ ۲۱*۱۶، اوراق بعضاً نامرتب و آسيب ديده و وصالي شده، جلد: مقّوا، عطف و گوشه ميشن قهوه اي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه اي در دي ,۱۳۸۱

۴۳۲
شرح ضابطة الأشکال الاربعة
(۱۸۴۱۰)

(عربي)

از ملاحاجي محمود نيريزي شيرازي (ـ ۹۰۳ ه .ق.)

شرحي است بسيار موجز با عناوين «قوله» بر شرايط اشکال اربعة «تهذيب المنطق» تفتازاني.

آغاز: «بسمله، و اذ قد وقع للمصنف الفراغ عن بيان تفاصيل شرايط انتاج الاشکال الاربعة اراد ان يشير الي ضابطة يجمعها و يمکن ان يستنبط هي منها»

انجام: «کما ان ليس لاکثر شارحي کلامه اهتداء الي هذا النوع من التحرير و التقرير و الله اعلم بالمبين.»

نسخ، کاتب: نامعلوم (نام را محو کرده اند)، تاريخ کتابت: ۱۶ رمضان ۹۰۴، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۳ص، ۹*۱۷، خطوط روي متن به شنگرف، تصحيح شده، جلد: تيماج مشکي، واقف: نامعلوم.

۴۳۳
شرح ضابطة تهذيب المنطق
(۲۸۱۰۵)

(عربي)

از ملّاحبيبالله باغنوي شيرازي معروف به ملّا ميرزاجان (ـ ۹۹۴ ه .ق.)

شرحي است کوتاه بر ضابطة شرائط «اشکال اربعة» تهذيب المنطق تفتازاني.

آغاز: «و ضابطة هذا مما تفرد به المص الامام و لم يأت به احد من الأئمة

المعتبرين»
انجام: «بخلاف الأوسط و الأكبر فانهما وصفان كما حققته[1] في موضعه.»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ربيع الثاني ۱۲۵۵، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ٤٤گ ۲۱*۱٦، خطوط روي متن به شنگرف، اوراق آسيب ديده و وصالي شده، جلد: مقوا، عطف و گوشه ميشن قهوه اي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه اي در دي ۱۳۸۱.

٤٣٤
شرح ضابطة تهذيب المنطق
(۲۸۱۰٦)

(عربي)

از عبدالعلي

شرحي است بر ضابطة شرائط «اشكال اربعة» تهذيب المنطق. مؤلف در اين شرح ايرادهايي بر ملا ميرزاجان مزبور دارد.

آغاز: «بسمله، الحمدلله رّب العالمين و الصلاة و السلام علي من بعثهم للهداية و البداية لاسيما علي افضلهم كافة محمد المبعوث[2]... قال المص في بيان ضابطة شرايط الأشكال الاربعة المذكور سابقا تفاصيلها اي الامر الكلي اللازم لتلك الشرايط وجوداً و عدماً انه لابد في القياس الاقتراني الحملي من احد الامرين علي سبيل منع الخلو»

انجام: «وقد كان في صدد بيان الشروط المذكورة»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲۵۵ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ٦ص، ساير خصوصيات، مانند همان (۲۸۱۰۵) است.

٤٣٥
شرح كبري
(ض ۱٦۹۰٤)

(فارسي)

۱ـ در نسخه «كما حقيقته» است.
۱ـ در نسخه «محمدن المبعوث» است كه مؤلف ظاهراً بجهت تلفظ چنين نگاشته.

از ابوالبقاء بن عبدالباقي حسيني از فضلاي قرن (۱۰ ه .ق.)

شرح مزجي متوسطي است بر رسالةکبري ميرسيد شريفجرجاني(۸۱٦ ه .ق.) که به نام ابوالفتح محمد همايون غازي بهادرخان پادشاه هندوستان نوشته شده است. مذيل است به تکمله در بيان مواد اقيسه.[1]

آغاز: «بسمله، عنوان صحيفة همايون حمد و سپاس حکيمي را شايد که بحقيقت ذاتش خارج از تصور عقول و افهامست... چنين گويد احقر عبادالله الغني ابوالبقاء بن عبدالباقي الحسيني نفعه الله بالعلم اليقين که شرحيست بر فوايد حکميه... ابوالفتح محمد همايون غازي... بدانکه آدمي را بر سه چيز اطلاق ميکنند يکي هيکل محسوس چنانکه گويي فلان[2] دراز است و فلان آدمي کوتاهست و فلان آدمي سفيدست و فلان آدمي سياه»

انجام: « و از اعم از نقيض آن شيء و السلام و الاکرام.»

آغاز ذيل: «تکمله در بيان مواد اقيسه ببايد دانست که قضايا که قياس از آن مرکب شود»

انجام: «و فکر صائب بر ضبط دستوري که ذکر کرده شد و حفظ قوانين که تقديم و الله الموفق... علي يد المؤلف لها وقت الظهر من يوم الخميس الثاني من شهر ربيع الآخر سنة ثمان و ثلاثين و ثمانماية الهجرية في البقعة المبارکة الموسوم بدار السعادة في البلدة السبزوار...»

نستعليق، کاتب: ابراهيمبن زينالعابدين حسيني، تاريخ کتابت: ۱۰۱۹ ه .ق. کاغذ: نخودي آهاري، ۱۷س، ۷٦گ ۱٦/٥*۹/۳، اوراق آسيب ديده از حشرات، جلد: اسقاطي، خريداري آستان قدس رضوي در آبان ,۱۳٦۸

۲ـ مؤلف آن شناخته نشد.

۱ـ در نسخه «دانه» است.

٤٣٦
شرح كبري
(۱۷۹۳۲)

اين نسخه و نسخة ذيل فاقد ديباچه است.
آغاز: «بسمله، بدانكه آدمي را بر سه چيز اطلاق ميكنند يكي بر هيكل محسوس چنانكه گوئي فلان آدمي دراز است و فلان كوتاه و فلان سفيد و فلان سياه ست دوم نفس ناطقة مجرد چنانكه گويي فلان آدمي داناست و فلان آدمي نادان و فلان حيران»
انجام: «يا وضع احد جزئين باشد و مثالهاي اينها از سابق ظاهر باشد.»

شكستة نستعليق، كاتب: محمدصادق، تاريخ كتابت: بيستم رمضان ۱۲۰۲، كاغذ: آبي و فستقي آهارمهره، ١٤س، ٦٨گ ١٨*١١، عناوين به سرخي، اوراق آسيب ديده از حشرات، فاقد جلد، واگذاري سازمان حج و اوقاف، موقوفة آل عصفور در آبان ١٣٦٩.

٤٣٧
شرح كبري
(٢٦٢٥٥)

آغاز: مانند همان (۱۷۹۳۲)
انجام: «يا وضع احد جزئين باشد و مثالهاي اينها از سابق معلوم شود.»

نستعليق، كاتب: علي‌بن محمود انصاري مشهور به آقاسي، تاريخ كتابت: پنجم شعبان ١٢٦٢، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٩س، ٧٢گ ١٨/٥*١١/٥، عناوين به شنگرف، ظهر ورق اول مطالب متفرقه، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي استاد جعفر زاهدي در دي ,١٣٧٧

٤٣٨
شرح كبري
(١٦١٦٨)

(فارسي)
مؤلف شناخته نشد.
شرحي است تحقيقي و استدلالي بر كبري سيد شريف گرگاني.
شارح با آوردن مثالهاي ساده با بياني شيوا بهِ توضيح مراد و مقصود مصنف پرداخته است و رِد و ايرادهايي نيز بر او دارد. وي

در بخشي از مقدمه مي‌نويسد:

«فهم امورات معقوله بر مبتدي دشوار است لكن بعد از تشبيه نمودن به امر محسوسي با تمثيل زدن به امر محسوسي فهم آن معقول بر مبتدي آسان مي‌شود»[1]

آغاز: «المعين بدانكه اول هر علمي سه چيز بايد دانست تعريف و فايدة آن و موضوع آن اما تعريف يعني تصور كند آن علم مطلق را تا اينكه طالب مجهول مطلوب نباشد»

انجام: «و اما از وضع احدي الجزئين لازم نيايد رفع ديگري زيرا كه اجتماع هر دو با هم صحيح است.»

نسخ، كاتب: علي‌اكبر كرماني، تاريخ كتابت: دوازدهم صفر ١٢٨٧، كاغذ: نخودي، ١١س، ٨٣گ ١٦/٩*١٠/٢، متن كتاب در صدر حواشي اوراق است، جلد: ميشن يكلاي مشكي، واقف: بنياد مستضعفان در شهريور ١٣٦٧.

٤٣٩
شرح كبري
(٢٣٧٠٧)

(فارسي)

شارح نامعلوم.

شرح مزجي استدلالي است بر رسالة كبري سيد شريف گرگاني (٧٤٠ ــ ٨١٦ ه .ق.)

آغاز: «بسمله، الحمدلله الّذي خلق السموات و الأرض و الصلاة و السلام علي سيدنا محمد و آله الطاهرين اما بعد بدانكه آدمي را قوتي است درّاكه كه منقش گردد در وي صور اشيا چنانكه در آيينه بدانكه آدمي مركب است از روح و بدن و حكماء اختلاف كرده‌اند در معني روح و آدمي و اصح قول آنست كه روح آدمي جوهري است كه مجرد تعلق دارد به بدن از روي تدبر و تصرف»

انجام: «چنانكه گوئي اين جسم يا لاشجر باشد يا لاحجر لكن شجر است پس لاحجر باشد لكن حجر است پس لاشجر باشد.»

١ــ مصدر است به چهار برگ در قواعد تجويد.

نسخ، كاتب: محمد اسماعيل‌بن محمد كاظم اصفهاني، تاريخ كتابت: چهارشنبه ۲۳ ربيع‌الأول ۱۲۲۹، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۳س، ۳۹گ ۱۵*۲۱، عناوين به شنگرف[1]، جلد: مقوا، رويه پارچة اخرا، خريداري آستان قدس در اسفند ۱۳۱۸.

٤٤٠
شرح كبري
(ض ١٥٥٦٩)

(فارسي)

شارح نامعلوم.

شرح مزجي متوسطي است بر كبري مير سيد شريف جرجاني.

آغاز: «بسمله، بدان كه آدمي را قوائي است دراكه مراد از آدمي يعني هر كسي كه منسوب به آدم است يعني انساني مراد از قوه يك چيزي است در همة انسان است يعني شعور يعني شعور دارد»

انجام: «اما مي‌شود نه لاشجر باشد نه لاحجر مثل سفال، حصير، نمد، آهن، گليم.»

نستعليق، كاتب: عبدالكريم‌بن علي محمد نحوي قزويني، تاريخ كتابت: ۱۳۰۷ ه .ق. كاغذ: نخودي فرنگي، ۲٤س، ۸گ ۲۲*۱۷/۵، عناوين به سرخي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي سوخت، خريداري آستان قدس رضوي در آبان ۱۳٦٦.

٤٤١
شرح كبري
(١٨٣٣٠)

(فارسي)

۱ـ در ظهر ورق اول چنين نگاشته‌اند: «تخ در اصل تَتَو خوي بود ضمه بر يا ثقيل بود حذف كرديم تَتَوْ خَوْي شد. واو اول متحرك ماقبل مفتوح را قلب به الف كرديم تتاخوي شد التقاي ساكنين شد الف را به دفع التقاء ساكنين انداختيم تتخوي شد حركت واو را نقل به ما قبل كرديم واو در اصل متحرك اين زمان ساكن را قلب الف كرديم تتخاي شد التقاء ساكنين شد ميان الف ويا الف را بدفع التقاء ساكنين حذف كرديم تتخي شد خواستيم فعل تخ بنا كنيم تا كه حرف مضارع بود از اولش انداختيم ما بعد حرف مضارع متحرك به همان حركت امر بنا كرديم امر را وقف كرديم حرف آخر به وقفي افتاد تخ شد.»

از نورعلي شاه، محمدعلي بن فيض علي‌شاه از مشاهير عرفاي اوايل قرن (۱۳ ه .ق)

شرح منظومي است بر کبراي ميرسيد شريف جرجاني (ـ۸۱٦ ه .ق.)

آغاز: «آدمي را هست با که در آن حاصل شود هر خود قّوتي صورتي

انجام: «در دلت نور و ز دعايت روح او علي را ياد کن را شاد کن

نستعليق و نسخ، کاتب: محمد حسن‌بن ميرزا مهدي مشهور به قاضوية، تاريخ کتابت: چهار شنبه، سيزدهم رمضان ۱۲۹۸، کاغذ: نخودي فرنگي، مختلف السطر، ۱۵گ ۱۸*۱۱، جلد: اسقاطي، وقفي مهرداد بوستاني در سال ۱۳۷۰ ش.

٤٤۲
شرح اللآلي المنتظمة
(۱٤۲۰۰)

(عربي)

از حاج ملاهادي‌بن مهدي سبزواري (۱۲۱۲ ـ ۱۲۸۹ ه .ق.)

شرح مزجي متوسطي است بر کتاب «اللّدالي المنتظمة» که مرحوم سبزواري آن را پس از نظم در سال ۱۲٦۱ به نثر شرح کرده است. اين کتاب مکرر چاپ شده و نسخة حاضر از وسط و آخر ناقص است.

آغاز: «بسمله، نحمد من عّلمنا البيانا اقتباس من القرآن العظيم خلق الانسان عّلمه البيان»

انجام موجود: «و الي هذا اشار المعلم الثاني بقوله ينال الكّل... المتقدم علي الاطلاق...»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: اواخر قرن سيزدهم ه .ق. کاغذ: نخودي فرنگي، ١٤س، ۸۳گ ۲۱*۱٦/٥، برخي از اوراق معلقِ به حواشي محمد باقر و غيره، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي سوخت، وقفي سيد محمد باقر سبزواري در محرم ,١٤٠٥

٤٤۳
شرح المثل الافلاطونية
(۲۷۰۲۱)

(عربي)

از محمد صالح‌بن فضل‌الله حائري مازندراني از علماي قرن ۱٤ زنده در (۱۳۵۵ ه .ق.)

آغاز: «هذه رسالة في شرح مرام افلاطون و بيان فساد ما فسره فلاسفة الغرب الفناها في ايام قلائل بعد الفراغ من شرحنا علي حلّ منظومة السبزواري... فائدة قد اشتهر اختلاف ارسطو و استاده افلاطون في المثل المعروفة بالافلاطونية التي اتها (كذا) افلاطون و نقاها ارسطو و تصدي للجمع بينهما الفارابي في رسالة الجمع بين الرأيين و لما كان الكتب الترجمة او الشارحة للكتب الغربية مخالفة لكتب الشرق في تقرير معني المثل الافلاطونية و في كيفية مخالفة ارسطو لاستاده في ذلك و في كيفية مقارنة و التوفيق بينهما و وقع في تقريرات الغربيين اشتباهات عظيمة و عثرات لاتكاد تقال و كان للمقام مماسة تامة بالمنطق...»

انجام: «و لنقتبض عنان القلم في امر المثل و لكل واقع الحال الي الله هادي السبل و واهب عقول الكل و انا مؤلفه محمد صالح بن فضل‌الله الحائري المازندراني العلامه في ۱۰ع۱/۰۵۵»

نستعليق تحريري، به قلم مؤلف در ربيع‌الاول ۱۳۵۵، كاغذ: شكري خطدار فرنگي، مختلف السطر، ۱۳گ ۲۲/۵*۱۷، جلد: مقوا، عطف ميشن مشكي، اهدايي كتابخانه آية‌الله شيخ محمد صالح علامة حائري در تير ,۱۳۵۱

٤٤٤
شرح المغالطات
(ض ۱۲۱٤۵)

(عربي)

از محمد عصمة الله بن كمال الدين محمود بن نعمة الله نجاري يا بخاري قرن (۱۰ ه .ق.)

شرحي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر رسالة «مغالطات» پدرش كمال الدين كه آن را

براي تيزهوشي و تشحيذ اذهان نوشته است.[۱]

آغاز: «بسمله، الحمد لمن جلت صفات جلاله و جماله عن شبه النظائر و جلّت دلايل آيات كماله عن ان يحوم حولها شبه الاوهام و الخواطر خلق الخلايق بلطفه الباهر»

انجام: «و هو قولنا كما تحقق مجموع الامرين تحقق احدهما و كلما تحقق مجموع الامرين تحقق الآخر ينتج قد يكون اذا تحقق احد الامرين.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۸س، ۱۲/٦*۱۸/۷، ۱٤گ عناوين به شنگرف و جاي بعضي سفيد، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي سيد جلال الدين تهراني در مرداد ,۱۳٦۱

٤٤٥
شرح منظومة المنطق (ج۱)
(۱٦۷۲٦)

(عربي)

از آية‌الله سيد ضياء الدين تقوي بهبهاني شيرازي (۱۳۲۰ـ ۱۳۸۸ ه .ق.)

شرح نسبتاً مفصلي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر بخش منطق و حكمت شرح منظومة ملاهادي سبزواري.

اين نسخه از باب تناقض (شرح منظومة منطق) تا آخر منطق و همچنين از غرر جعل از مبحث حكمت تا اواسط غرر دفع شبهة الثنوية است.

آغاز: «قوله نقيض كل رفع او مرفوع تقسيم رفع لهما مرفوع اعلم ان بعضهم قال في مقام تعريف نقيض شيء رفعه فالمعرف هو النقيض و المعرف هو الرفع»

۱ـ مغالطه: قياسي است كه مقدمات آن مركب از وهميات و مشبهات باشد. وهميات، قضايايي هستند كه به واسطة قياس با امور محسوسه و يقيني مسلم پنداشته مي‌شوند و حال آن كه صحت آنها مورد تصديق عقل نيست. مشبهات، نيز به واسطه مشابهت با قضاياي صادقانه، خود صادق انگاشته مي‌شوند و در صورتي كه كاذبه اند (مباني فلسفه ص ۲۷۰) و نيز ر.ك: به «المغالطات» در همين فهرست.

انجام منطق: «و چونكه كّل او وجوب است و تمام او فعليه است آنچنان كلي كه بعض از براي رويت و تركيب ندارد فافهم و اغتنم.»[1]

نسعليق تحريري مؤلف، تاريخ كتابت: حدوداً ۱۳۵۱، كاغذ: فرنگي نخودي، مختلف السطر، ۱۲٦گ ۲۰/۸*۱٦/٥، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي مؤلف در دي ۱۳٦۷,

٤٤٦
شرح منظومه
(۱٦۷٥٤)

(فارسي)

از همان آية‌الله سيدضياء الدين تقوي بر بخشي از منطق شرح منظومة سبزواري است.

آغاز: «قوله لما قال بعضهم نقيض كل شيء رفعه الي قوله بدل بعضهم اگر چنانچه بگوئي ظاهر اين عبارت اين است كه چون اين تعريف را كردند و شامل عين نمي شد اين تعريف را كه گفتند رفع كل شيء نقيضه تا اين كه شامل عين بشود»

انجام نسخه: «و ديگر حاجتي نداريم بسوي از سر گرفتن نظر براي تعقل ذاتيات آن جزئيات و عرضيات آن جزئيات چون اينجا جا نبود... در اوائل اين كتابچه آنجا نوشته فمعلومك التصوري همانجا مربوط و دنبالة كلام است.»[2]

نستعليق تحريري مؤلف، تاريخ كتابت: اوايل نيمة دوم قرن چهاردهم ه.ق. كاغذ: نخودي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، وقفي مؤلف در دي ۱۳٦۷,

٤٤۷
شرح منظومه
(ض ۱٦۷٤۲)

(عربي)

از همو، اين نسخه از «في مشاركة الحد و

۱ـ مؤلف، برخي از مطالب خاتمة منطق را به فارسي نگاشته است.

۲ـ مطالب نسخه در برخي از موراد نامرتب است.

البرهان» به فارسي و مابقي پس از مبحث كلي و جزئي به عربي است كه شامل مباحث كلي، ايساغوجي، نوع حقيقي و اضافي است.

آغاز: «شرح منظومه منطق صفحه ۳۵ باب مشاركة الحد و البرهان قوله كما يقال الثبوت الاضافي... بدان كه يك معناي آسان براي اين عبارت اين است كه مي گوييم... منظومة منطق قوله نعم الوجود الحقيقي واسطة في العروض الي آخر اعلم انه قد يقال واسطة في الثبوت و يراد بها هي التي مقابل للواسطة في الاثبات»

انجام موجود: «فظهر معني قوله حتي يكون محمول العلم.»

نستعليق مؤلف، ۱۹س، كاغذ: نخودي، ۵۹گ ۱۷*۱۰،جلد: تيماج قهوه اي، وقفي مؤلف در دي ۱۳۶۷.

٤٤٨
صغري
(۱۸٤۰۰)

(فارسي)

از سيدشريف‌جرجاني علي‌بن‌محمد‌بن‌علي‌حسيني استرآبادي (۷٤۰ـ۸۱٦ ه .ق.) كه قواعد منطقي را به طور ساده و بسيار مختصر در چند فصل آورده است. سيد شريف دو رسالة فارسي به نام هاي «صغري» و «كبري» در منطق نگاشته كه هر دو به دستور خود او توسط فرزندش ميرشمس‌الدين محمد (ـ ۸۳٦ ه .ق.) به عربي ترجمه شده است كه صغري به نام «الغّرة» و كبري به نام «الدّرة» نامگذاري شده است.

آغاز: «هر چه در ذهن درآيد اگر خالي از حكم باشد آن را تصّور خوانند»

انجام: «لكّنه ليس بزوج فهو فرد لكّنه ليس بفرد فهو زوج»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۹۵۹ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۵ص ۱۷*۱۰، جلد: مقّوا، رويه پارچة زرد اخرا، وقفي خواجه شيراحمد توني در سال ۱۰۳۲ش.

٤٤٩
صغري
(۲۸۱٦۲)

آغاز: «بدانكه هرچه در زهن درآيد...»
انجام: مانند همان (۱۸٤۰۰)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۸ تا ۱۰س، ١٤ص ٥/١٤*١٠، اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج يكلاي قهوه اي، وقفي محمد توليت در خرداد ,۱۳۸۱

٤٥۰
صغري
(ض ۱٦۸۸۳)

آغاز: «بدانكه هرچه در ذهن درميايد اگر از حكم خالي باشد آن را تصّور خوانند»
انجام: مانند پيش (۱۸٤۰۰)

نسخ، كاتب: محمد بن عبدالحسين خراساني، تاريخ كتابت: دوشنبه يازدهم رجب ۱۲۳۱، محل كتابت: مدرسة نواب عالي در قصبة طبس گيلك، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۸س، ۳گ ۱۹*۱۳، عناوين اغلب به شنگرف و جاي بعضي سفيد، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي بنياد پژوهشهاي اسلامي در آبان ۱۳٦۸.

٤٥۱
صغري
(ض ۱٤٤۷۳)

آغاز: «بدانكه هرچه در ذهن درآيد اگر خالي از حكم باشد آن را تصّور خوانند»
انجام: مانند پيش (۱۸٤۰۰)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: دوشنبه ۲۱ صفر ۱۰۹٦، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٤س، ۷ص ۲۰/۲*٤/١٤، عناوين به شنگرف، حواشي، مطالب متفرقه و ترجمة لغات قرآن كريم، اندكي رطوبت رسيده، جلد: تيماج يكلاي مشكي مستعمل، وقفي سيدمحمد باقر سبزواري در محرم ,۱٤۰٥

٤٥۲
صغري
(۱۲٦٦٤)

آغاز: مانند (ض ۱٤٤۷۳)
انجام: مانند (۱۸٤۰۰)

نستعليق، کاتب: رمضان متکازني، تاريخ کتابت: چهارشنبه جمادي‌الاول ۱۲۳۵، کاغذ: فستقي آهارمهره، ۲۰س، ۳ص ۲۱*۱۶، صفحات معلق به حواشي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، وقفي حسين کي استوان در آبان ۱۳۴۸.

۴۵۳
صغري
(۱۳۳۱۵)

آغاز و انجام: مانند همان (۱۲۶۶۴)

نسخ، کاتب: صفرعلي‌بن نوروزعلي[1]، تاريخ کتابت: ۲۶ محرم ۱۲۸۶، کاغذ: نخودي، ۱۴س، ۴گ ۱۷*۱۰/۵، جلد: مقوا، وقفي عباس فخيمي در آذر ۱۳۶۲.

۴۵۴
عدم النقيض للتصور = التصور لا نقيض له
(۲۱۹۹۷)

(عربي)

از شمس‌الدين محمد تبريزي معروف به ملاحنفي زنده در (ــ۹۳۳ ه .ق.)

مختصري است در همين مبحث، با رّد و ايراد بر آراء برخي از منطقيين.

آغاز:«بسمله، اعلم انهم قالو ان التصور لانقيض له و بيدنوه بان المتناقضين هما المفهومان المتمانعان لذاتيهما و لاتمانع بين التصورات فان مفهومي الانسان و اللا انسان مثلا لاتمانعان»

انجام: «و هكذا حقق المقال و دع عنك ما قيل او يقال تم تأليف هذه الرسالة في منتصف شهر ربيع الثاني ليلة الجمعة سنة ثلث و ثلثين و تسعمائة.»

نستعليق تحريري، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: آهارمهره، ۲۱س، ۶ص ۲۰/۵*۱۲، اوراق آسيب ديده و وصالي شده، جلد: اسقاطي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در فروردين ۱۳۷۴.

۱ــ نوشتة کاتب، «سفر علي» است.

٤٥٥
عكس النقيض
(١٨٤٠٥)

(عربي)

از عصام الدين ابراهيم عربشاه اسفرايني (ــ ٩٤٣ ه .ق.)

رسالهاي است كوتاه در مسألة عكس نقيض.

ر.ك: ج١: ٣٠

آغاز: «بسمله، الحمد لمن لانقيض له و الصلاة علي رسوله الذي لانظير له و اعلم ان النقيض قد يكون في المفردات»

انجام: «كما لا يخفي علي من له تتبع و تدبر في العلوم.»

نسخ خوش خفي، كاتب: شيخ داود بن نجم الدين محمد، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي، ٢٥س، ٤ص ١٨*١١، اوراق معلق به حواشي به لفظ «منه رحمهالله»، جلد: مقوا، رويه پارچة اخرا، وقفي ابن خاتون در سال ١٠٦٧ ه .ق.

٤٥٦
عين القواعد = منطق العين
(٢٦٠٩٨)

(عربي)

از نجم الدين علي‌بن عمربن علي كاتبي قزويني (ــ ٦٧٥ ه .ق.)

اين كتاب بخش منطق از كتاب «حكمة العين» كاتبي ميباشد كه به ترتيب شمسيه و مفصلتر از آن نگاشته است. عين القواعد متني است متين كه مؤلف آن را براي شمس الدين محمد جويني وزير دانشمند، معروف به صاحب ديوان تأليف كرده است. مؤلف بر آن شرحي مزجي به نام «بحر الفوائد في شرح عين القواعد» نوشته كه شرح از متن تشخيص داده نميشود.

اين اثر نيز همچون «شمسيه» مشتمل است بر مقدمه و خاتمه و سه مقاله به شرح ذيل:

المقدمة: في ماهية المنطق و موضوعه.

المقالة الأولي: في المفردات.

المقالة الثانية: في القضايا.
المقالة الثالثة: في القياس و اقسامه و احكامه.

آغاز: «بسمله، قال مولانا افضل المتأخرين سلطان المحققين نجم الملة و الدين... و بعد فهذه رسالة في المنطق حّررتها بالتماس خّلص اخواني في الدين»

انجام: «و كيف كان يلزم من كذبه انتفاء هذا المجموع و ذلك لايوجب صدق بعض افراد كلامه لجواز ان يكون انتفاء المجموع يكون الكّل كاذباً و ليكن هذا آخرما قصدنا ايراده في هذه الاوراق و الحمد لواهب العقل بلانهاية.»

نسخ، كاتب: ظاهراً واقِف نسخه مرحوم جعفر زاهدي، تاريخ كتابت: قرن چهاردهم ه‍.ق. كاغذ: شكري، ١٤س، ٦٠گ ٢٣*١٨، استنساخ شده از نسخه مكتوب در دوشنبه ٢٧ ذيقعدة ٦٨٨ كه در كتابخانه آستان قدس تحت رقم (١١٢٧) نگهداري مي‌شود، مصدر به مقدمه از مؤلف دربارة فضيلت منطق و پيدايش آن، جلد: مقوا، وقفي جعفر زاهدي در سال ١٣٧٧ش.

٤٥٧
عيون المسائل و نتايج العلوم (٢٣٨١٥)

(عربي)

از ابونصر محمد بن محمد بن طرخان فارابي (ــ ٣٣٩ ه‍.ق.)

وي در اين رساله ٢٢ مسأله را در موضوع منطق و فلسفه طبق رأي ارسطو بحث كرده است.[1]

آغاز: «بسمله، العلم ينقسم الي تصور مطلق كما يتصور الشمس و القمر و العقل و النفس والي تصور مع التصديق كما يتحقق كون السموات»

انجام: «و ان فات الخير الكثير الذي يصل الي ذلك الشيء لاجل اليسير من الشر التي

١ــ مذيل است به چهار صفحه در موضوع فلسفه و سير تاريخي آن.

لابد منه كان الشرح اكثر.»

نستعليق، كاتب: محسن‌بن مرتضي كاشاني، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۳ و ۱۴س، ۱۴ص ۱۲/۵*۹، جلد: تيماج يك‌لاي قهوه‌اي بياضي، واگذاري اولاد مرحوم فيض كاشاني در دي ۱۳۷۵.

۴۵۸
الغرّة في المنطق
(۲۸۲۳۵)

(عربي)

از سيد شمس‌الدين محمدبن مير سيد شريف جرجاني (ــ ۸۳۸ ه .ق.)

اين كتاب معرّب رسالهٔ صغري سيد شريف گرگاني است كه توسط فرزندش محمد تعريب شده است.[1]

آغاز: بسمله، منطق كل منطيق بنشر محامده خليق و ذكر ممارحه حقيق»

انجام: «و ان كانت مانعة خلّو كان الحال علي عكس ذلك لجواز اجتماعهما صدقا و عليك تصفح الامثلة.»

نسخ تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن نهم ه .ق. كاغذ: نخودي، ۱۵س، ۱۰گ ۱۸*۱۳، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي، صفحه آخر مهري است بيضوي با رقم «عبدالله‌بن محمد محسن الحسيني»، و مطالب متفرقه ديگر، جلد: مقوا، عطف تيماج مشكي و گوشه گالينگور مشكي، وقف محمد ايراني مجرد در بهمن ۱۳۵۰.

۴۵۹
الفرائد البرهانية في تحقيق الفوايد القنارية
(۲۲۸۱۹)

(عربي)

از برهان‌الدين‌بن كمال‌الدين‌بن حميد

حاشيه‌اي است با عناوين «قوله ــ قوله» بر

۲ــ در كشف‌الظّنون مي‌نويسد: و هي متن لطيف شرحه قطب‌الدين السيد عيسي (بن محمد بن عبيدالله الحسيني الصفوي المتوفي سنة ۹۵۳ ثلاث و خمسين و تسعمائة) شرحاً ممزوجاً اوله بعد الحمد لوليه و شرحه عصام الدين بالفارسية.

«الفوائد الفنارية» شرح بر ايساغوجي اثيرالدين ابهري. مؤلف در ديباچه ميگويد: چون شرح امام فناري حاوي مطالب مبهم و پيچيده بود و مفاهيم آنها بدون توضيح و بيان براي خواننده ميسر نميشد از اينرو به نگارش اين حاشيه همت گماردم تا غوامض و نكات دقيق آن بر همگان روشن و قابل فهم باشد.

آغاز: «بسمله، الحمدلله الّذي زين الأذهان باكتساب التّصوّر و التّصديق و جعل المنطق ميزاناً لطريق التّفهيم و التحقيق و الصلاة و السلام علي نبيّه محمد صاحب الهداية و التوفيق و علي آله و اصحابه الذين سلكوا شرايع الشريعة بالتدقيق»

انجام: «قوله فلاستثناء اعم من الوضع اي الايجاب و من الرفع اي السلب تم الكتاب علي لفظ الرفع و السلب رجاء ان الكريم يسلب زلاتنا و يرفع درجاتنا و يجعل قياس اعمالنا برضاه و مستثني من مقدمات سخطه و حدود مالايرضاه و نصلي علي سيدالسادات المروي عنه الاحاديث المتواترات سيدنا محمد [و آله] خير البريات و الله اعلم.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اواخر قرن دوازدهم ه.ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۲۲س، ۳۰گ ۲۱/۵*۱۵/۵، عناوين به سرخي، ظهر ورق اول در اقسام كلي و مطالب متفرقة ديگر و نيز خط و مهر تملك سيدمحمدبن محمدباقر موسوي و مهر شش ضلعي با رقم «الهي اشف امراض عبد العالبن فياض ۱۲۱۲» جلد: تيماج عنابي يكلاي ضربي با ترنج و سرترنج، وقفي سيدعبدالباقي آيةاللهي شيرازي در اسفند ۱۳۷۴.

٤٦٠
الفرائد البرهانية
(۲۲۹۷۱)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۲۸۱۹) است.

نستعليق شكسته، كاتب: محمدبن اسكندر طارمي[۱]، تاريخ كتابت: جمعه، اول جمادي الأولي

۱ــ طارم يا تارم دهستاني است ميان زنجان و قزوين شامل دو قسمت: طارم بالا و طارم پايين، طارم بالا جزو زنجان و طارم پايين جزو قزوين است و در شمال غربي آن شهر و

۹۶۳،کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۸ و ۱۹س، ۳۸گ ۵/۱۵*۱۰، عناوین به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي قول احمد، ابوالقاسم، سیدعلي، و منقول از بعضي شروح، ظهر ورق اول خواص برخي از حروف، جلد: تیماج قهوه اي ضربي لبه دار با نقش گره بندي قهوه اي، تاریخ ساخت جلد قرن ششم هجري است که به نسخه الحاق گردیده، وقفي شیخ عبدالله مجتهدپور در مرداد ۱۳۶۲.

۴۶۱
الفرق بین القضیة الحقیقیة و الخارجیة
(ض ۱۲۱۴۵)

(عربي)

مؤلف نامعلوم.

آغاز: «بسمله، اعلم ان النسبة بین الحقیقیة الفارابي و بین الحقیقیة الشیخ یکون التساوي و بین الخارجي الفارابي و الشیخ یکون ایضا التساوي لمذهب المتقدمین»

انجام: «و النسبة بین السالبة الجزئیة الخارجیة الفارابي و السالبیة الجزئیة الخارجیة الشیخ التساوي و مجموع النسبة المذکور مائه عشرین (کذا) و الله اعلم بالصواب.»

نستعلیق، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن دهم هـ .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س، ۸گ ۱۸*۱۲، جلد: تیماج قهوه اي، وقفي سیدجلال الدین تهراني در مرداد ,۱۳۶۱

۴۶۲
کبري
(۱۷۳۹۷)

(فارسي)

از میرسیدشریف جرجاني، علي‌بن محمدبن‌علي حسیني استرآبادي (۷۴۰ـ۸۱۶ ه .ق.)[1]

جنوب منجیل واقع شده است، طرم و ترم نیز گفته شده و نام قصبه اي در آخر حدود فارس از جهت کرمان. دائرة المعارف حسن عمید: ,۵۷۶

۱ـ تاریخ فوت سالهاي ۸۱۸ ، ۸۲۴ و ۸۲۵ نیز ضبط شده است. ریحانة الأدب ۳: ,۲۱۷

وي قواعد منطقي را به طور ساده و مختصر در چند فصل آورده است. سيد شريف دو رسالة فارسي به نام هاي «صغري» و «کبري» در منطق نگاشته که هر دو توسط فرزندش ميرشمس الدين محمد (۸۳٦ ه .ق.) به عربي ترجمه شده است که صغري را به نام «الغرّة في المنطق» و کبري را به نام «الدّرة في المنطق» نام نهاده است.

در اصطلاح منطقيان مقّدمة اول قياس اقتراني را «صغري» و مقدمةِ دوم را «کبري» مي‌نامند. مانند العالم متغّير (صغري) و کل متغّير حادث (کبري) فالعالم حادث (نتيجه). اين کتاب تا قياس اقتراني نگاشته شده است.

آغاز: «بسمله، بدان که آدمي را قوتيست دراکه که منقش گردد در وي صور اشياء»

انجام: «چنانکه گويي اين جسم يا لاشجر است يا لاحجر ليکن لاشجر نيست پس لاحجر باشد ليکن حجر است پس لاشجر باشد (کذا).»

نسخ، کاتب: محمدبن عبدالرحيم جنابدي، تاريخ کتابت: سنه ۱۲۳۰ ه .ق. کاغذ: شکري آهارمهره، ۱۸س، ۱۱گ ٤/۲۰*۱۳/٥، عناوين به شنگرف، ظهر ورق اول وقفنامه در ۱۲۹۳، جلد: تيماج مشکي ضربي با ترنج و سرترنج و قلمداني، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ,۱۳٦۸

٤٦۳
کبري
(۲۳۸۸۲)

اين نسخه و نسخة ذيل از ابتدا ناقص است.

آغاز موجود: «تصّور خوانند پس علمِ که عبارت از ادراکست منحصر شد در تصور و تصديق»

انجام: مکرر همان (۱۷۳۹۷)

نسخ و نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: ۲۳ جمادي الثاني ۱۲۳٦، کاغذ: فستقي، ۱٥ و ۱٦س، ۱۲گ ۲۱*۱٦/٥، عناوين به سرخي، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: ميشن مشکي ضربي آسيبديده، وقفي کتابخانه رضوي توسط حاج آقاي الهي خراساني.

٤٦٤
كبري
(۲۸۱٦۱)

آغاز موجود: «نباشد به نظر و فكر جون[1] تصور حرارت و برودت و سياهي و سفيدي و مانند اين»
انجام: مكرر پيشين (۱۷۳۹۷)
نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۹س، ۲۲گ ۱۴/۵*۱۰،برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: ميشن يكلاي قهوه اي، وقفي محمد توليت در خرداد ۱۳۸۱.

٤٦٥
كبري
(ض ۱٤۸۹۷)

نسخه كامل است.
نسخ، كاتب: محمدرضا، تاريخ كتابت: ۱۲۲۱ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۱*۱۵، عناوين به شنگرف[2]، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه اي سوخت، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱٤۰٥.

٤٦٦
كبري
(۱۹۰۹٦)

آغاز و انجام: مانند پيشين (۱۷۳۹۷) افزون بر آن اشكال اربعه با نمايش جدول و توضيحاتي بيشتر
انجام آخرين برگ: «كلّ انسان متنفس بالضرورة و قتاما»

۱ـ كلمة «چون» در همه جا «جون» است.
۲ـ ظهر ورق آخر مطالبي در منطق و نيز يادداشت برخي از حوادث و رخدادهاي تاريخي از جمله: زلزلة خسارت بار تبريز سنه ۱۱۳۳، تصرف تبريز توسط عثمانلو در سال ۱۱۳٤، تصرف تبريز توسط تيمورشاه در ۱۱٤۷، آمدن حسن خان به تبريز در ۱۱۷۰، آمدن طاعون در ۱۱۷۱ و موارد متعدد ديگر و همچنين اين دو بيت عربي نيز ديده مي‌شود:

اذا كنت ذامالٍ فأنت مكرّم و فعلك محمود و قولكَ كامِلٌ
و إن كنت ذا فقرٍ فأنت مذمّم و فعلك مذموم و قولك باطلٌ

نسخ، كاتب: محمدعلي‌بن حسين قلي شاهرودي، تاريخ كتابت: شنبه، نوزدهم شوال ۱۲۲٦، كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۷س، ۱۷گ ۲۱/۳*۱٦، عناوين به سرخي، وقفي آقاي رمضانعلي شاكري در دي ۱۳۷۰.

٤٦٧
كبري
(۱٥٥۸۳)

آغاز و انجام اين نسخه و نسخه‌هاي ذيل مانند همان (۱۷۳۹۷) است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲٥٦ ه .ق. كاغذ: نخودي، ۸ س، ۳٥گ ۱۸/٥*۱۱، اوراق معلق به حواشي، جلد: مقّوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي سوخت، واقف نامعلوم.

٤٦۸
كبري
(۱٥٦۳۰)

نسخ و بعضاً نستعليق، كاتب: محمد قاسم‌بن محمد سعيد علي‌آبادي، تاريخ كتابت: سنه ۱۲٥۱ ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۲س، ۲۳گ ۲۱*۱٥، عناوين به شنگرف، اوراق معلق به حواشي و وصالي شده، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي سوخت وقفي فضل‌الله محقق در آبان ,۱۳٦٦

٤٦۹
كبري
(۱۷۳۹۸)

نسخ، كاتب: محمدصالح‌بن محمد قاسم بقمچي، تاريخ كتابت: ۱۲٥۹ ه .ق. كاغذ: نخودي، ۱۲س، ۱۲گ ۱٥/٥*۱۰، عناوين به سرخي، جلد: تيماج مشكي ضربي يكلا، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ,۱۳٦۸

٤۷۰
كبري
(ض ۱٥۹٤۲)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: يكشنبه، هجدهم ذي‌قعدة ۱۲۷۳،كاغذ: فستقي، ۱۳س، ۲٤گ ۱۷/۲*۱۰/۸، جاي عناوين نانويس، برخي از اوراق داراي حواشي، از عليرضا و عصام، جلد: ميشن قهوه‌اي سوخت، واگذاري بنياد مستضعفان در شهريور ,۱۳٦۷

٤٧١
كبري
(ض ١٥٦٧٦)

نستعليق خوش، كاتب: محمد مهدي‌بن رمضان، تاريخ كتابت: سه شنبه چهارم ربيع‌الاول ١٢٩١، كاغذ: نخودي، ١٢س، ٩١گ ٢١*١٦، عناوين به بنفش، جلد: مقوا، عطف و گوشه ميشن قهوه‌اي، وقفي دانشكدۀ علوم پيراپزشكي تهران در فروردين ١٣٦٧.

٤٧٢
كبري
(١٨١٢٢)

نسخ خوب، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٢س، ٢١گ ١٥*١٠، عناوين به سرخي، اوراق معلق به حواشي، جلد: بيرون تيماج مشكي و درون قهوه‌اي، وقفي سيد عباس رفيع‌جاه در دي ١٣٧٠.

٤٧٣
كبري
(١٨١٨١)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: پنجشنبه اول صفر ١٢١٧، كاغذ: نخودي، ١٧س، ١٣گ ٢١/٥*١٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي سوخت، وقفي خانم بيگم عقيلي در خرداد ١٣٧١.

٤٧٤
كبري
(١٥٥٥٨)

نستعليق، كاتب: سيد عباس رودپشتي، تاريخ كتابت: سنه ١٢٤٦ هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٢س، ١٦گ ٢١/٥*١٦/٥، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي سوخت، خريداري آستان قدس رضوي در آبان ١٣٦٦.

٤٧٥
كبري
(ض ١٥٢١٨)

آغاز و انجام: «مانند همان (١٧٣٩٧) به اضافۀ چهار سطر كه آخر آن چنين است: «ليكن در دريا نيست پس غرق نشده است ليكن غرق شده است پس در دريا است.»

نستعليق، كاتب: سيد ميرزابن واحد ديوكلايي، تاريخ كتابت: ۱۲٤۱، هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۷س، ۳۲گ ۲۰*٤/۱٦، اوراق داراي حواشي و بعضاً وصالي شده، جلد: تيماج قهوه‌اي ضربي با ترنج و سرترنج آسيب ديده، خريداري آستان قدس رضوي در مرداد ۱۳٦۵.

٤۷٦
کبري
(۲۳۸۵۲)

اين نسخه و نسخه‌هاي ذيل كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (۱۷۳۹۷) است.

نستعليق، كاتب: محمد امين‌بن حسين، تاريخ كتابت: جمعه اول صفر ۱۱۰۷، كاغذ: نخودي، ۱۵س، ۱۵گ ۱۸*۱۲، اوراق معلق به حواشي، عناوين به شنگرف، جلد: مقوا، عطف و گوشه پارچة مشكي، وقفي علي اصغر احمدي در خرداد ۱۳٤۱.

٤۷۷
کبري
(۲۳۲۰٦)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۵س، ۱۸گ ۱۷/۳*۱۰/۷، جلد: تيماج مشكي، وقفي فخرالمحققين شيرازي در مرداد ۱۳۷۵.

٤۷۸
کبري
(۲۲۹٦۱)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: پنجشنبه۲٦ صفر ۱۲٤۵، كاغذ: فستقي آهارمهره، ۱۲س، ۲۱گ ۱۷*۱۱، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج مشكي يكلا، وقفي آية اللهي شيرازي در اسفند ۱۳۷٤.

٤۷۹
کبري
(۲٦۲۱۵)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: سه شنبه، هفدهم صفر ۱۲٦٤، كاغذ: نخودي، ۱٤س، ۲۱گ ۱٦*۱۱، جاي عناوين سفيد و بعضاً به شنگرف، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۴۸۰
كبري
(۲۵۷۸۱)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۲س، ۱۷گ ۵/۲۰*۵/۱۲، خطوط روي عناوين به شنگرف، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۴۸۱
كبري
(۲۴۹۸۷)

نسخ، كاتب: جوادبن محمد، تاريخ كتابت: شب سه‌شنبه پنجم صفر ۱۲۷۳، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۱۲گ ۱۶*۱۳، عناوين به سرخي، جلد: تيماج مشكي ضربي با ترنج و سرترنج، وقفي سيد كمال‌الدين مرتضوي در مهر ۱۳۷۷.

۴۸۲
كبري
(۲۷۴۳۸)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: جمادي الاول ۱۲۸۶،كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۱س، ۲۲گ، ۵/۱۷*۱۱،جاي عناوين سفيد، جلد: تيماج مشكي،خريداري آستان قدس رضوي در شهريور ۱۳۸۰.

۴۸۳
كبري
(ض ۲۷۰۰۸)

نسخه ها كامل و آغاز و انجام مانند همان (۱۷۳۹۷) است.

نستعليق، كاتب: اسماعيل‌بن محمد، تاريخ كتابت: ۱۲۲۶ ه .ق. ۱۳ و ۱۴س، ۳۳گ ۲۰*۱۴، اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج مشكي يكلا، وقفي شيخ صالح مازندراني.

۴۸۴
كبري
(۲۶۱۸۶)

نسخ، كاتب: سيد ابوالقاسم، تاريخ كتابت: ۱۲۹۹ ه .ق.كاغذ: نخودي، ۱۰س، ۳۳گ ۱۸*۱۱، عناوين بنفش، جلد: دفة اول تيماج مشكي و دفة دوم خرمايي ضربي با ترنج، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

٤٨٥
كبري
(۲۷٥۱۰)

نسخ و نستعليق، كاتب: حسين بن بهاءالدين حسيني، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: الوان آهارمهره، ٦ تا ۱۷س، ۲۸گ ۱٦*۱۰/٥، عناوين به سرخي، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: ميشن قهوه اي، خريداري آستان قدس رضوي در شهريور ,۱۳۸۰

٤٨٦
كبري
(۲۷۳۳۲)

نسخه كامل است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اواخر قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: آبي آهارمهره، ۱۱س، ۲۰گ ۲۱*۱٦، عناوين به سرخي، اوراق آسيب ديده و دو برگ داراي حواشي، جلد: ميشن عنابي مستعمل، خريداري آستان قدس در شهريور ,۱۳۸۰

٤٨٧
كبري
(۲۳۷۰٦)

نسخ، كاتب: محمد اسماعيل‌بن محمد كاظم اصفهاني، تاريخ كتابت: شنبه، ۲۱ صفر ۱۲۲۹، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۳س، ۲۷گ، ۲۱*۱٥،عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، از احمدبن عطاءالله، جلد: مقوا، رويه پارچه اخرا، خريداري آستان قدس در اسفند ,۱۳۱۸

٤٨٨
كبري
(ض ۱۷۱۰۷)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ذيحجه ۱۲۷۱، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۲ تا ۱۹س، ۱۸گ ۱۹*۱۲/٥، عناوين به شنگرف، تصحيح شده، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج قهوه اي ضربي با ترنج و سرترنج و لچكي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ,۱۳٦۸

٤٨٩
كبري
(۲۳۸۸۲)

نسخه از ابتدا ناقص است.

آغاز موجود: «تصّور خوانند پس علم كه

عبارت از ادراك است منحصر شد در تصّور و تصديق»
انجام: «مانند همان (۱۷۳۹۷)

نسخ و بعضاً نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۲۳ جمادي‌الثاني ۱۲۳٦، كاغذ: فستقي، ۱۵س، ۱۲گ ۲۱*۱٦/۵، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: ميشن ضربي با ترنج و سرترنج (سخت آسيب ديده)، وقفي كتابخانه رضوي توسط حاج آقاي الهي خراساني.

٤۹۰
كبري
(۲۵۸٦۰)

صفحة اول نو نويس و صفحة دوم سفيد است.
آغاز و انجام: مانند پيشين (۱۷۳۹۷)

نسخ، كاتب:نامعلوم، تاريخ كتابت: رمضان ۱۲۲۰، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۲س، ۱۸گ ۱٦/۵*۱۰، عناوين و جدول صفحات به سرخي، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

٤۹۱
كبري
(۱۸۱۸۲)

از آخر يك برگ كسر دارد.
آغاز: مكرر.
انجام موجود: «ليكن او انسان است پس او حيوان باشد يا مرّكب باشد از.»

نسخ، كاتب: رسول بهنميري، تاريخ كتابت: ۱۲٦٦ ه .ق. محل كتابت: مدرسة تقي‌خان، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۰س، ۳۳گ ۲۲*۱۱، عناوين به سرخي، اوراق معلق به حواشي، جلد:تيماج يكلاي مشكي، وقفي خانم بيگم عقيلي در خرداد ۱۳۷۱.

٤۹۲
كبري
(۲۲۹۸۲)

نسخه كامل است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: يكشنبه ۲٦ رجب ۱۲٤٤، كاغذ: آبي آهارمهره، ۱۲س، ۲۳گ ۱۵/۵*۱۰، عناوين به شنگرف، برخي از صفحات داراي حواشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي سيد عبدالباقي آية‌اللهي در اسفند ۱۳۷٤.

٤٩٣
كبري
(٢٤٢٧٩)

نسخ و نستعليق تحريري، كاتب :الله ويردي تبريزي، تاريخ كتابت: سه شنبه سيزدهم جمادي الاول ١٢٦٧، كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٢ و ١٣س، ١٥گ ١٥*٢١/٢، عناوين به سرخي، اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي محمد ستاري وفايي در خرداد ١٣٧٧.[١]

٤٩٤
كبري
(١٧١٠٢)

چند برگ از ابتداي نسخه ساقط است.
آغاز موجود: «گويند چون انسان و بشر و اگر هر يك را موضوع له علي حده باشد آن را متباينان گويند چون انسان و فرس»
انجام: مكرر پيشين (١٧٣٩٧)

نسخ و نستعليق، كاتب : نامعلوم، تاريخ كتابت: اوايل قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: نخودي، ١٣ و ١٤س، ٢٠گ ١٧/٥*١٠/٨، عناوين به شنگرف، جلد: مقوا، رويه پارچه، عطف ميشن قهوه اي، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ١٣٦٨,

٤٩٥
كبري
(١٨١٨٨)

نسخه از ابتدا كسر دارد.
آغاز موجود: «نيست چنين كه اگر آفتاب بر آمده باشد شب باشد»
انجام: مكرر همان (١٧٣٩٧)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: غرة صفرالمظفر ١٢٦٢، كاغذ: نخودي آهارمهره،

١ــ ذيل برگ آخر چند بيت است از جمله:

«عاقل آنست كه هرگز نكند ميل سه كار تا همه حال وجودش به سلامت باشد
زن نگيرد اگرش دختر قيصر باشد وام نستاند اگر وعده قيامت باشد
نه رود بر در ارباب كرم بهر طمع گر همه حاتم طايي به سخاوت باشد»

۲۰ تا ۲۳س، ۱۳ص، ۲۱*۱۲، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي، وقفي خانم بيگم عقيلي در خرداد ۱۳۷۱.

۴۹۶
كبري
(ض ۱۴۹۰۴)

از ابتداي نسخه يك برگ ساقط است.
آغاز موجود: «در قوّة مدركه انساني حاصل شود كه آن را ذهن خوانند»
انجام: «چنانكه اين جسم يا لاشجر باشد يا لا حجر ليكن شجر است پس لاحجر باشد ليكن حجر است پس لاشجر باشد.»

نسخ، كاتب: سيدرضا سبزواري (نام كاتب را عمداً محو كرده‌اند)، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ه .ق. كاغذ: فستقي آهارمهره، ۱۵س، ۱۸گ ۱۶/۵*۱۰/۳، عناوين به شنگرف، بعضاً داراي حواشي، (در نسخه اغلاطي نيز به چشم مي‌خورد)، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه ميشن مشكي، وقفي سيد محمد باقر سبزواري در محرم ۱۴۰۵.

۴۹۷
كبري
(ض ۱۷۶۸۶)

نسخه كامل است.

نستعليق، كاتب: سليمان‌بن ابوذر طالقاني، تاريخ كتابت: جمعه، ۲۸ رجب ۱۲۳۳، كاغذ: نخودي رطوبت رسيده و وصالي شده، ۱۲س، ۱۲گ ۲۰/۵*۱۵/۷، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي جلد: تيماج قهوه‌اي ضربي مزين به ترنج و لچكي، وقفي ميرزا ابوالحسن آملي در فروردين ۱۳۶۹.

۴۹۸
كبري
(۱۷۳۹۹)

نسخه كامل است.

نسخ و بعضاً نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲۵۹ ه .ق. كاغذ: شكري رطوبت رسيده، ۱۶س، ۱۵گ ۱۵/۵*۱۰/۳، جاي عناوين سفيد، صفحة اول محشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي فرسوده، انتقالي از دانشگاه علوم اسلامي رضوي در آذر ۱۳۶۸.

٤٩٩
کبري
(ض ۱۵۸۸۰)

نسخه از انتها ناقص است.

آغاز: مانند پیشین (۱۷۳۹۷)

انجام موجود: «نتیجة این هر سه ضرب این است که بعض ج این است و شکل رابع بعید است از.»

نسخ و بعضاً نستعلیق، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن سیزدهم ه.ق. کاغذ: شکري آهارمهره، ۱۸س، ۸گ ۲۱*۱٤/۸، صفحة اول داراي حاشیه، جلد: تیماج قهوه اي، خریداري آستان قدس در مرداد ۱۳٦۷,

۵۰۰
کبري
(۲٦۸۲٤)

آغاز: مانند همان (۱۷۳۹۷)

انجام: «این جسم یا لاشجر است یا لاحجر لکن شجر است پس لاحجر باشد لیکن حجر است پس لاشجر باشد.»

نسخ، کاتب: احمد، تاریخ کتابت: ۱۲٤۵ ه.ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱٤س، ۱۷گ ۲۰*۱٤/۵، عناوین و جداول اوراق به شنگرف، سه صفحة اول داراي حواشي، تصحیح شده، جلد: میشن یکلاي زرشکي، وقفي هادي میر شاهي در آبان ۱۳۷۹,

۵۰۱
کبري
(۱۰۰۷۱)

نسخه کامل است.

نستعلیق تحریري، کاتب: اسدالله‌بن اسماعیل خراساني موسوي، تاریخ کتابت: چهارشنبه، ۲۱ محرم الحرام ۱۲۵٤، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱٤ تا ۱۷س، ۱۳گ ۲۱*۱۵، عناوین به سرخي، ظهر ورق اول مطالب متفرقه، جلد: تیماج مشکي یکلا، وقفي دکتر شمس‌الدین جزایري در مرداد ۱۳٤۸,

۵۰۲
کبري
(ض ۱٤٦۰۰)

نسخ خوش، کاتب: محمد کاظم، تاریخ کتابت: چهارشنبه، ۲۳ ربیع‌الاول ۱۲۵۵، کاغذ: شکري آهارمهره، ۱۵س، ۹گ ۱۹*۱۳، جاي عناوين سفيد، اوراق معلق به حواشي و بعضا وصالي شده، جلد: تيماج يکلاي مشکي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱٤۰۵,

۵۰۳
کبري
(ض ۱٤۵۷۲)

نستعليق، کاتب: عليرضابن ابراهيم، تاريخ کتابت: ۱۰۲۹ ه .ق. کاغذ: نخودي، ۱۵س، ۱٤گ ۲۰*۱٤، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، ظهر ورق اول يک مهر بيضوي با رقم «عبده الراجي محسن» و ديگري مهر مربع با رقم «سلام علي ابراهيم» است. جلد: تيماج يکلاي مشکي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱٤۰۵,

۵۰٤
کبري
(ض ۱۱۷۰۳)

اين نسخه و نسخه‌هاي ذيل کامل و آغاز و انجام مانند پيشين (۱۷۳۹۷) است.

نستعليق، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: نونويس محمد تقي حسيني در چهارشنبه صفر ۱۳۰۳، و کتابت ساير اوراق قرن سيزدهم ه .ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱٤س، ۲۳گ، ۲۱*۵/۹، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: مقوا، رويه پارچة طوسي، وقفي سيدکاظم عصار در دي ۱۳۵٤,

۵۰۵
کبري
(ض ۱٤٤۷۳)

نسخ، کاتب: شاه حسين‌بن سلطان حسين صفوي، تاريخ کتابت: جمعه، نوزدهم ربيع‌الاول ۱۰۹٦، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱٤س، ۱٤گ ۲۰/۲*۱٤/٤، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق داراي حواشي و فرهنگ لغات، اندکي رطوبت رسيده، جلد: تيماج يکلاي مشکي، عطف قهوه‌اي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ۱٤۰۵,

٥٠٦
كبري
(ض ١٤٥٥٧)

نستعليق، كاتب: فتح‌اللّه‌بن ملك محمد اهري، تاريخ كتابت: پنجشنبه، هشتم رجب ١٢٧٣، كاغذ: نخودي فرنگي، ١٠س، ١٦گ ٢١/٥*١٥/٥ س، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي، وقفي سيد محمدباقر سبزواري در محرم ١٤٠٥.

٥٠٧
كبري
(ض ١٣٦٢٢)

نسخه كامل است.
آغاز: «بسمله، الحمدللّه حق حمده و الصلاة علي خير خلقه محمد و آله اجمعين اما بعد بدان كه آدمي را قوتيست دراكه...»
انجام: مكرر.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ١٢٥٥ ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٨ و ١٩س، ١٠گ ٢٠/٥*١٣، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج مشكي يكلا، خريداري آستان قدس در آذر ١٣٦٢.

٥٠٨
كبري
(ض ١٢٦٦٤)

آغاز: مانند پيشين (١٧٣٩٧)
انجام: «لكن شجر است پس لاحجر باشد لكن حجر است پس لاشجر باشد.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ١٢٢٨ ه.ق. كاغذ: فستقي كرم خورده، ١٧ و ١٨س، ١٢گ ٢١*١٦، اوراق معلق به حواشي،جلد: مقوا، رويه گالينگور، وقفي حسين كي‌استوان در آبان ١٣٤٨.

٥٠٩
كبري
(ض ١٤٧٩٥)

آغاز و انجام: مانند همان (ض ١٢٦٦٤)

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: پانزدهم جمادي‌الثاني ١٢٣٣، كاغذ: شكري آهارمهره، ١٥س، ١٤گ ٢٣/٥*١٦/٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي،جلد: ميشن مستعمل ضربي، وقفي سيدمحمدباقر سبزواري در محرم ١٤٠٥.

٥۱۰
كبري
(ض ۱٥۲۱٦)

نسخه ذيلاً ناقص، اوراق نامرتب و ٦ برگ آن نيز پس از صفحة اول حاشية تهذيب المنطق ملّا عبدالله قرار دارد.

آغاز: مكرر پيشين (۱۷۳۹۷)

انجام موجود: «و ناچار است كه مباحث قضايا مقدم باشد پس مي‌گوييم كه قضيه قولي است كه.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: ۱۲٤۹، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۲س، ۱٤گ ۱٥*۲۱، عناوين به سرخي، اندكي رطوبت رسيده، برخي از اوراق داراي حواشي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، عطف و گوشه تيماج قهوه‌اي، وقفي موسوي گرمارودي در ۱۳٦٥ش.

٥۱۱
كبري
(۱۳۲۸۹)

نسخه از ابتدا ناقص است.

آغاز موجود: «شود يا تصور باشد يا تصديق زيرا كه آن صورت حاصله...»

انجام: «لكن شجر است پس لاحجر باشد ليكن حجر است پس لاشجر باشد.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اوايل قرن سيزدهم هـ.ق. كاغذ: نخودي و آبي، ۱۲س، ۲۲گ ۱۷*۱۰، عناوين به شنگرف، جلد: تيماج مشكي يكلا، اهدايي استاد كاظم مدير شانه‌چي در آبان ۱۳٦۲.

٥۱۲
كبري
(۲۸٦۳٦)

نسخه كامل است.

آغاز: مكرر پيشين (۱۷۳۹۷)

انجام: «چنانكه گوئي اين جسم يا لاشجر است يا لاحجر ليكن شجر است پس لاحجر است ليكن حجر است پس لاشجر باشد.»

نسخ، كاتب: محمد حسن همداني، تاريخ كتابت: ۱۲٤۲ هـ.ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۸س،

۲۹گ ۲/۲۰*۵/۱۴، جاي عناوين سفيد، عطف شيرازه‌بندي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي احمد شاهد در آبان ۱۳۸۱.

۵۱۳
کبري
(۲۸۷۳۹)

نسخه کامل و آغاز و انجام مانند همان (۲۸۶۳۶) است.

نستعليق، کاتب: محمد حسين‌بن محمد مهدي جويني، تاريخ کتابت: رجب ۱۲۵۱، کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۴س، ۱۵گ ۲/۱۷*۵/۱۰، عناوين به شنگرف، اوراق وصالي شده، فاقد جلد، وقفي احمد شاهد در آبان ,۱۳۸۱

۵۱۴
کبري
(ض ۱۰۶۲۸)

آغاز: مکرر پيشين (۱۷۳۹۷)
انجام: «ليکن لاشجر نيست پس لاحجر باشد ليکن لاحجر نيست پس لاشجر باشد.»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: ۱۲۲۶ ه .ق. کاغذ: فستقي آهارمهره، ۱۵ و ۱۸س، ۱۳گ ۱۶*۱۱، عناوين به سرخي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي دکتر محمد زهرايي در تير ,۱۳۵۰

۵۱۵
کبري
(۱۰۰۰۷۰)

از ابتداي نسخه تا اواسط آن افتاده است.
آغاز موجود: «عبارت ازين مجموع است و چون جنس تمام مشترك است ميان امور مختلف الحقايق»
انجام: «پس لاحجر باشد ليکن حجر باشد پس لاحجر باشد (کذا)»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: ۱۲۵۹ ه .ق. کاغذ: شکري آهارمهره، ۱۳س، ۱۱گ ۲۱*۱۳، عناوين به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: مقوا، رويه گالينگور، وقفي دکتر شمس‌الدين جزايري در مرداد ,۱۳۴۸

٥١٦
الكوكب الدري
(١٦٧٣٦)

(فارسي)

از سيد ضياء الدين تقوي شيرازي[1] قرن (١٤ هـ .ق.)

مشتمل است بر سه فصل به شرح ذيل:

فصل اول: در بيان اقسام كلي، (كلي منطقي، كلي طبيعي و كلي عقلي)

فصل دوم: در بيان تمايز بين اقسام كلي از طريق حمل.

فصل سوم: در بيان فرق بين كلي منطقي و كلي طبيعي و كلي عقلي. مؤلف پس از تقسيم‌بندي و توضيح اجمالي به تفصيل آنها پرداخته و در ١٣٤٤ شمسي به پايان برده است.

آغاز: «بسمله، فصل في بيان اقسام الكلي بدان كه كلي به يك تقسيم بر سه قسم است كلي منطقي و كلي طبيعي و كلي عقلي اما كلي منطقي همان نفس كلي و مجرد كليت است يعني نفس مفهوم ما لا يمتنع فرض صدقه علي الكثير»

انجام: «مراجعه شود به شرح منظومه منطق در غوص اقسام كلي و با انصاف و دقت تطبيق شود.»

نستعليق مؤلف، تاريخ كتابت: ١٣٤٤ ش. مطابق ١٣٨٣ ه .ق. كاغذ: شكري، مختلف السطور ٨٢ص ١٧*٣/١٠، جلد: مقوا، رويه گالينگور، وقفي مرحوم مؤلف در دي ,١٣٦٧

١ـ دانشيار دانشكدة الهيات و معارف اسلامي، تاريخ نگارش ,١٣٤٦

٥١٧
لمعة ميزانية[1]
(٢٦٦٢٣)

(فارسي)

مؤلف نامعلوم.

مباحث اين رساله عبارت است از: بيان ماء حقيقت و ماء شارحه، هل بسيط و هل مركب، اقسام نه‌گانه تعريف، بيان مطلب كم هو و اقسام آن، و فرق بين امهات و فروع مطالب.

آغاز: «بدانكه گاهي بلفظ ما سؤال كرده مي‌شود از مهيات حقايق متحصله در اعيان»

انجام: «چنانكه با بسط وجه در لمعات الهيه با بيانات شافيه بيان نمودم»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم هـ .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ١٩ و ٢٠س، ٦گ ١٨*٥/١٠، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي سيدمحمدرضا سادات اخوي در فروردين ١٣٧٩.

٥١٨
لوامع الأسرار في شرح مطالع الأنوار
(١٥٣٨٥)

(عربي)

از قطبالدين محمدبن محمدبن ابي جعفر رازي بويهي (ـ ٧٦٦هـ .ق.)

شرحي است با عناوين «قال ـ اقوال»[2] بر كتاب «مطالع الانوار» قاضي سراج الدين ارموي كه براي غياث‌الدين امير محمد وزير نگاشته است. اين شرح علاوه بر توضيح مطالبِ متن و نقل اقوال دانشمندان به ردّ و ايراد نيز مي‌پردازد، چنانكه در مقدمه آمده است:

«فاخذت في شرح له كشف عن وجوه فوايده نقابها و ذلل من مسالك شعابه صعابها و الم

١ـ مذيل است به «كميتة السؤالات و اجوبتها» عربي در ٢ برگ و نيز ٣ برگ فارسي و عربي در مبحث حكمت (وجود) و عرفان.

٢ـ عناوين در برخي از نسخ نيز به «قوله ـ قوله» و در بعضي «قوله ـ اقوال» است.

أقتصر علي حّل تراكيبه و الافصاح عن نكت اساليبه بل حققت ايضا قواعد الفن و بيّنت مقاصد القوم و بالغت في نقد الكلام و ايراد ما سنح لي من الّرد و القبول و النقض و الابرام»

آغاز: «بسملة الحمدلله فّياض ذوارف العوارف و ملهم حقايق المعارف واهب حياة العالمين رافع درجات العالمين»

«لأنه لايكون مستعّد الدرك حقايق الاشياء كّل ميّسر لما خلق له ولنقنع بهذا القدر من الكلام حامدين لله علي الاتمام متوجهين[1] الي حضرة النبوة عليه افضل السلام الحمدلله .. و اصحابه الطاهرين».

نسخ، كاتب: محمد شفيع طبسي، تاريخ كتابت: يكشنبه دهة اول رجب ۱۰۶۹، محل كتابت: مشهد مقدس رضوي، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۴ س، ۱۶۸گ ۵/۲۴*۱۹/۳، عناوين به شنگرف، تصحيح و مقابله شده، جلد: تيماج قهوه اي ضربي با ترنج و سرترنج، وقفي محمدرفيع طبسي در تير ۱۳۶۶.

۵۱۹
لوامع الأسرار
(۲۶۱۴۵)

نسخه ناقص و موجودي از ابتداي كتاب تا اواخر مباحث الفاظ است.

آغاز: مانند پيشين (۱۵۳۸۵)

انجام موجود: «لجواز الانتهاء الي لازم يكون لازمه بعض ملزوماته بمرتبة.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۶س، ۳۰گ ۱۸*۱۲، خطوط روي متن به شنگرف، جلد: ميشن قهوه اي، وقفي استاد جعفر زاهدي در سال ۱۳۷۷ش.

۱ـ در ساير نسخه ها «موجهين» است.

۵۲۰
لوامع الأسرار
(۱۷۹۵۷)

نسخه ذيلاً ناقص است.

آغاز: مكرر همان (۱۵۳۸۵)

انجام موجود: «لايمتنع طلبه و هو لاينافي في القضية الثانية.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم هـ.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره آسيب ديده از حشرات و رطوبت ديده، ۲٤س، ۵۰گ ۲٦*۱٤، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، تصحيح و مقابله شده و داراي بلاغ، ظهر ورق اول يادداشت مالكيت سيدمهدي سيد شرف حسيني در جماديالاول ۱۱٦٦، فاقد جلد، واگذاري سازمان حج و اوقاف موقوفة آل عصفور در آبان ۱۳٦۹.

۵۲۱
لوامع الأسرار
(۲۲۷۹۲)

نسخه ناتمام و موجودي از ابتداي كتاب تا پايان مباحث تصورات است.

آغاز: مانند همان (۱۵۳۸۵)

انجام: «و فيه ما عرفت و لنقتصر علي هذا القدر من الكلام في قسم التصورات حامدين لمفيض الكمالات و الخيرات.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن نهم هـ.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۳س، ۷۹ گ ۲۱/۵*۱۲/۵، عناوين به شنگرف، اوراق رطوبت رسيده و بعضاً معلق به حواشي، تصحيح شده، جلد: مقوا، عطف ميشن مشكي، وقفي عبدالباقي آيةاللهي در اسفند ۱۳۷٤.

۵۲۲
لوامع الأسرار
(۱۹۸۳۰)

نسخه كامل و آغاز و انجام مانند پيشين (۱۵۳۸۵) است.

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم هـ.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۸س، ۲٤۰ گ ۲۲*۱٦، برخي از اوراق معلق به حواشي، برگ اول و آخر در سال ۱۳٦۸ هـ.ق. توسط مرحوم سيد مصطفي حسيني خوانساري نونويسي شده، جلد:

مقوا، عطف و گوشه ميشن زرشكي روشن، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه اي در خرداد ١٣٧٣.

٥٢٣
لوامع الأسرار
(١٥٧٠٥)

از ابتداي نسخه و نسخة ذيل (٢٧٣٧٤) يك برگ ساقط است.

آغاز موجود: «الاخري احلّه منها محلّ الرئيس ازهاره زهرت اعرافه ظهرت انواره»

انجام: مكرر همان (١٥٣٨٥)

نسخ، كاتب: محمودبن حسنبن غياث ميبدي، تاريخ كتابت: ٩٧٤ ه .ق. محل كتابت: شهر ميبد[١]، كاغذ: نخودي آهارمهره، ٢٣س، ٢٨١گ ٢٠/٧*١١/٥، برخي از اوراق وصالي شده و معلق به حواشي، جلد: تيماج قهوه اي ضربي مزين به ترنج و لچكي، خريداري آستان قدس در ارديبهشت ١٣٦٧.

٥٢٤
لوامع الأسرار
(٢٧٣٧٤)

آغاز موجود: «همّة تلفظ مراميها الي المطالب وجودة قريحة تسوق حاديها الي المآرب»

انجام: مانند پيشين (١٥٣٨٥)

نسخ تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن د هم ه .ق. كاغذ: نخودي، ٢٩س، ٢٢١گ ٢١*١١/٥، عناوين به شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي و اندكي وصالي شده، جلد: تيماج مشكي، واقف نامعلوم، تاريخ وقف شهريور ١٣٨٠.

٥٢٥
لوامع الأسرار
(٢١١٠٨)

نسخه از انتها ناقص است.

آغاز: مانند پيش (١٥٣٨٥)

١ـ در حاشية صفحة آخر كاتب دربارة تاريخ تأليف چنين نگاشته است: «كتب المصّنف هذا في آخر المسودة وقع الفراغ من تسويده يوم البليا عاشر جمادي الاول سنة ثمان و عشرين و سبعمائة... بالمدرسة الغازانية»

انجام موجود: «و ان كان بالذاتيات فهو حد تام هذا عند الظاهريين من المنطقيين و اما عند المحصلين فان اشتمل علي جميع الذاتيات بحيث...»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۹۷گ ۲۱*۱٤، عناوين به سرنج، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه‌اي در خرداد ,۱۳۷۳

٥۲٦
لوامع الأسرار
(۱٤۷۲٥)

صدر و ذيل و وسط نسخه ساقط است.

آغاز موجود: «الّا في ضمن الخاص عدم ارادته الا في ضمنه الثاني ان قولكم لوكان الكل نظريا يلزم الدور»

انجام موجود: «و لافايدة لقيد الكلية في هاتين القوتين لنجعلها في الجزئية ايضاً.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: نخودي و حنايي آهارمهره، ۲۱س، ۲۹٤گ ۱۹*۱۱، برخي از اوراق معلق به حواشي، عناوين به شنگرف و جاي اغلب آنها سفيد، جلد: تيماج قهوه‌اي، وقفي سيدمحمدباقر سبزواري در محرم ۱٤۰٥.

٥۲۷
لوامع الأسرار
(۱٦۱۱۰)

از ابتدا و انتهاي نسخه مقدار ده برگ ساقط است.

آغاز موجود: «لأّن الجهل لاينافي الضرورة فأّن كثيراً من الضروريات كالتجربيات»

انجام موجود: «اذا عرفت هذا فنقول الشرطية التي هي جزء القياس اما متصلة مقدمها عين تاليها لاستلزام وجود.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن يازدهم ه .ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۳س، ۱۹۹گ ۲۲/۳*۱۳/۳، عناوين به سرنج، تصحيح و مقابله شده، برخي از اوراق وصالي گرديد و داراي حواشي، جلد: تيماج عنابي ضربي با ترنج

و سرترنج، واگذاري بيناد مستضعفان در شهريور ١٣٦٧,

٥٢٨
لوامع الأسرار
(٢٧٨٧٩)

ناقص الاول.
آغاز موجود پس از ٧ سطر: «لاستلزامه اجتماع النقيضين اما اذا كان الاصل جزئيا قط...»
انجام: مانند پيشين (١٥٣٨٥)

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم هـ.ق. كاغذ: نخودي آسيب ديده و وصالي شده، ١٧س، ٢٠٣گ ٢٤*١٤، تصحيح شده، برخي از صفحات معلق به حواشي، جلد: ميشن قهوه اي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه اي در دي ١٣٨٠,

٥٢٩
محكوم عليه بودن حرف (رسالـه در ــ) = حروف در منطق
(٢٢٤٣٨)

(فارسي)
از ابواسحاق‌بن عبدالله تبريزي از علماي قرن نهم زنده در (٨٧٧ ه.ق.)
چون سطور، به قلم شكسته و بدون نقطه نگاشته شده عبارات خوانا نيست و مفهوم آن بخوبي درك نمي‌شود ولي به نظر مي‌رسد كه مولف در صدد اثبات محكوم عليه واقع شدن حرف است. كه آن را به امر يكي از اساتيد خود تأليف نموده و در سال ٨٧٧ به پايان رسانده است.
آغاز: «بسمله، و به نستعين به مقتضاي فرمان واجب الاذعان صاحب كمالي كه اكابر فضلا در بيان دقايق و جلائل مآثر و فضائل او بعجز و قصور معرف گشته به اين شعر بلاغت شعار قائلند كه وكّل مميص خيط من نسج تسعة و عشرين حرفا... كه آنچه مشهور است كه معني حرف محكوم عليه نتواند بود مخالف است كه عقل صريح آن را... در مي‌يابد و دعوائي كه متاخرين برين دعوي اجرا كرده‌اند مبين

مطلوب نيست»

انجام: «چه اين معني مختلف شود بحسب اختلاف اسوله و گاه بين دو اسم كه كافي نباشد و حرف كافي باشد.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۳۲س، ٤ص ۱۷/٥*۱۱، جلد: مقوا، عطف تيماج مشكي، وقفي ميرزا رضاخان نابيني در مرداد ۱۳۱۱.

٥۳۰ مختصر تهذيب المنطق (۲۱۹۹۰)

(عربي)

از سيد سعدالله سورتي.[1]

آغاز: «بسمله، الله الرحمن الرحيم المستعان احمد اصلي و اسلم علي احمد و آله متعلي الميزان العلم ما به ينكشف شيء تصور لا اذعان تصديق هو و كل ضروري لابنظر لحظ معقول المجهول»

انجام: «و انحاء تعليمه تقسيم و تحليل و تحديد و برهان.»

نستعليق، كاتب: عبدالنبي الغريب، تاريخ كتابت: ۱۱۵۸ ه .ق. محل كتابت: احمد نگر هند، كاغذ: حنايي آسيب ديده، ۱۷س، ٤ص ۲۰/٥*۱۲، عناوين به شنگرف، صفحة اول معلق به حواشي، جلد: اسقاطي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در فروردين ۱۳۷٤.

٥۳۱ مرّصع الحواشي (۹۸٥۹)

(عربي)

از سيدصدرالدين‌محمدبن‌محمد نصير حسني‌مدرسي از علماي قرن (۱۲هـ .ق.)

شرح نسبة متوسطي است با عناوين «قوله ـ قوله» بر حاشيه ملا عبدالله يزدي بر تهذيب المنطق تفتازاني. نامبرده آن را در سال

۱ـ مذيل است به يك صفحه (مناظره) از همين مؤلف.

۱۱۲۸ به درخواست فرزندش سید محمد معروف به اخباري نگاشته، ضمن توضیح و بیان مطالب یزدي اشکالاتي نیز بر او وارد کرده است. بنا به نوشتة مرحوم آقا بزرگ، چون برخي از تألیفات مدرسي با اندیشة اخباریگري فرزندش سیدمحمد سازگاري نداشت آنها را از بین برده است.

آغاز: نحمدك یا متفّضلاً علي انسان بتهذیب خلقه و ارشاده و ناطقا لا بالّلسان و مداده بمنطق الحکمة و سداده الّذي لا یتّزن مقیاس النّاس من یزنه و قیمة کل امرء ما یحسنه»

انجام: «سّیاراً في الدائر و الامصار طّیارا في الآفاق و الاقطار یستقي منه رحیق التحقیق و لو بمکان سحیق و یشفق اهل التدقیق به الشعر الدقیق في سنة ۱۱۲۸... و الحمدللّه أولا و آخر و الّصلاة علي محمد و آله.»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: جمعه ربیع‌الاول ۱۲۹۹، کاغذ: شکري آهارمهره، ۱۷س، ۸۳گ ۲۱*۱۷، برخي از عناوین به شنگرف و جاي اغلب آنها سفید، بعضي از اوراق معلق به حواشي، با جملة دعائي «منه اعلي الله مقامه» و «منه قدس روحه الشریف»، جلد: تیماج یکلاي عنابي، وقفي ورثه مرحوم تنکابني به وسیلة معتمد خراساني در مرداد ۱۳٤٦.

۵۳۲
المغالطات
(ض ۱۲۱٤۵)

(عربي)

مولف ناشناس. در تعریف و تحقیق و اقسام مغالطه است که مؤلف ۲۲ مورد آن را با ذکر مثال آورده است.

مغالطه در اصطلاح منطقیان قیاس فاسدي است که منتج به نتیجه صحیح نباشد و فساد آن یا از جهت صورت و یا از جهت صورت و ماده هر دو.[۱]

فساد قیاسي از جهت صورت به این است که شرایط لازم که با رعایت آن شرایط قیاسي

۱ـ لغتنامة دهخدا به نقل از نفایس الفنون.

منتج خواهد بود در هيئت و شكل آن رعايت نشده باشد و از جهت ماده به اين است كه مثلاً مطلوب با مقدمات قياسي يا يكي از آنها يكي باشد كه از نوع مصادره بر مطلوب است و بديهي است كه فاسد بودن آن از هر دو جهت به اين است كه شرايط منتج از جهت هيئت و شكل رعايت نشده باشد و مطلوب از آن هم با مقدمات يكي باشد.[1]

تعريفي ديگر: مغالطه قياسي است كه از مقدمات دروغين شبيه به حق كه در واقع حق نيست تشكيل شده باشد مثلاً به تصوير اسب در ديوار بگويند اين اسب است و هر اسبي شيهه ميكشد پس اين شيهه ميكشد.[2]

آغاز: «استعين باسمك يا كريم ان تمم بالخير القسم الثاني في الغلط و اسبابه افعال المغالطين اما ان يكون في امور خارجة عن الدليل او في نفس الدليل و الاول يقتضي المغالطة بالعرض و هي اما ان يكون عاما ما يستعمل كل واحد من الخصمين في الزام الآخر او يكون خاصا»

انجام: «من عدم انتفاء جميع الاشياء علي هذا التقدير لزوم نقيض انتفاء الاشياء لهذه التقدير وح لاينعكس بعكس النقيض.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه .ق. كاغذ: ۲۳ و ۲۴س، ۷گ ۱۹*۱۲، تصحيح شده، جلد: تيماج قهوه اي، وقفي سيدجلال الدين تهراني در مرداد ,۱۳۶۱

۵۳۳
المغالطات
(۲۵۰۴۴)

(عربي)

از كمال الدين محمودبن نعمتالله بخاري احتمالاً قرن (۱۰ ه .ق.)

رساله اي است مختصر مشتمل بر مقدمه و دو مقصد به شرح ذيل:

۲ــ سجادي، جعفر، فرهنگ علوم عقلي: ,۵۶۵
۳ــ فريد جبر و ديگران، مصطلحات علم المنطق عند العرب: ,۹۴۲

المقدمة: في تعريف المغالطة.
المقصد الاول: في النكات التي لا اختصاص لها بشيء من العلوم.
المقصد الثاني: في النكات التي لها اختصاص بشيء من العلوم.
مؤلف دربارة هريك از آنها به طور مبسوط بحث كرده است. او ابتدا به فرض مسأله و سپس به حّل آن پرداخته و رد و ايراد نيز دارد.

آغاز: «بسمله، حمداً للحكيم الكاشف الاسرار الحقايق و شكرا للعليم الملهم بانوار الدقايق و صلاة علي خير المبعوثين الي سواء الطريق و علي آله و اصحابه المهتدين الهادين بمشاعل التوفيق و بعد فهذه عّدة نكات و تشّحذ انظار اعيان اولي الاذهان تنور ابصار اصحاب الفهم و البيان»

انجام: «فالرضاء المعتبر من جانب المرءة ثابت عند الطلاق لان الرضاء المعتبر عند حدوث النكاح واقع عند الطلاق.»

نسخ، كاتب: عبدالحسنبن علي اصغر، تاريخ كتابت: سه شنبه، هشتم ربيع الثاني ۱۲۶۱، كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱٤س، ۳۸گ ۱۷*۹، عناوين به سرخي، جلد: تيماج يكلاي مشكي، خريداري آستان قدس رضوي در دي ۱۳۷۷,

۵۳٤
المغالطات
(۲۲۰۲۱)

آغاز و انجام: مانند همان (۲۵۰٤٤)[1]

نستعليق، كاتب: عبدالنبي غريب، تاريخ كتابت: ذيحجة ۱۱۵۸، محّل كتابت: شهر احمدنگر هند، كاغذ: حنايي آهاري آسيبديده، ۱۷س، ۱۹گ ۲۰/۵*۱۲، عناوين بـه شنگرف، برخي از اوراق معلق به حواشي، جلد: اسقاطي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آيةالله خامنه اي در فروردين ۱۳۷٤.

۱ـ اين نسخه در جملة «ثابت عند الطلاق» ختم شده است.

۵۳۵
المغالطات
(۲٦٦٦۸)

(عربي)

مؤلف نامعلوم و نسخه از صدر و ذيل ناقص است.

آغاز: «هذه مغلطة تتعلق بالشكل الأول و هي انه يصدق قولنا كلّما كان الاثنان فرداً كان عدداً و كلّما كان الاثنان عدداً كان زوجاً ينتج كلّما الاثنان فرداً كان زوجاً حلّها انا نقول الكبري ان كانت لزومية ممنوعة و ان كانت اتفاقية فلاينتج الشكل الأول و الكبري فيه اتفاقية»

انجام موجود: «و لكن بناء عليه لايتحقق الاشتراك اللفظي في الاشتراك المعنوي قطّ.»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن سيزدهم ﻫ .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۲۱س، ۲۵گ ۱۵/۵*۱۰، برخي از اوراق جدولبندي به شنگرف و يك صفحه معلق به حواشي و اندكي رطوبت رسيده، جلد: تيماج مشكي ضربي با ترنج و سرترنج، خريداري آستان قدس در تير ۱۳۷۹.

۵۳٦
المغالطات النحوية
(ض ۱۲۱٤۵)

(عربي)

مؤلف نامعلوم.

بيست و نه مغالطة نحوي را به طور اختصار بيان كرده است.

آغاز: «بسمله، المغالطة الاولي ان نقول تعلم النحو غير محتاج اليه لان معرفة كلام العرب اما ان يتوقف علي تعلمه او لايتوقف لاسبيل الي الاول... الكلمة لايمكن وجودها في خارج الا في ضمن الاقسام لامتناع وجود الكلمة في الخارج...»

انجام: «فلو كان تناوله متوقفا بالاستثناء لزم الدور الجواب لم لايجوز ان يكون خاصا معهوداً لي عن تعريف المخاطب و قول زيد يفهم فيصح الاستثناء فهذا ما اردنا

ايراده في هذه الرسالة و الحمدلله ... و آله اجمعين»

نسعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۳س، ۵گ ۱۸/۵*۱۲/۵، صفحة چهارم معلق به حاشيه، خطوط روي اغلب عناوين به شنگرف، جلد: تيماج قهوه‌اي، وقفي سيدجلال الدين تهراني در مرداد ۱۳٦۱.

۵۳۷
المغالطات
(۲٦۸۵۹)

(عربي)

مؤلف نامعلوم

در اين رساله كيفيت و چگونگي مغالطه با طرح مثالهاي نحوي، منطقي و كلامي بحث شده است. عناوين آن «مغلطه و مغالطه» مي‌باشد.

آغاز: «مغالطات في تبديل الجزء بالكل الجزء الذي لايتجزي موجود... مغلطة فيه الجنس الطبيعي ممتنع وجوده في الخارج لانه يتوقف علي نفسه... حلها الجنس يحتاج الي فصل احد انواعه و المحتاج الي الجنس انواعه لافصول انواعه فلايلزم توقفه علي نفسه»

انجام: «بل الحق ان يقال انتفاء الاخّص اذا كان مع انتفاء المدعي لايلزم من ان يكون عدم الخاص مستلزما لعدم المّدعي»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازدهم ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ١٦س، ٦گ ۱۸/۵*۱۳، فاقد جلد: وقفي مؤسسة باقيات الصالحات در دي ۱۳۷۹.

۵۳۸
مغلطة الجذر الأصّم
(۲۲٤۳۱)

(عربي)

مذاكره و مباحثه‌اي است بين صدرالدين دشتكي شيرازي و جلال‌الدين دواني در مغلطة معروف به جذر اصم. اين رساله در حاشية نسخة (۲۲٤۳۰ و ۲۲٤۳۲) نگاشته شده است.

آغاز: «هذه مذكرة اخري بين افضل المدققين... بسمله قد يتمهد لجواب المغالطة المشهورة مقدمة هي ان حقيقة

الخبر الحكاية عن النسبة الواقعية اما علي الوجه المطابق وح يمكن صادقا او علي الوجه الغير المطابق فيكون كاذبا»

انجام: «قوله و الدور باطل لأن الموضوع عندكم موقوفة (كذا) كلامي كاذب اقول مم بل موضوعه هو لفظ كلامي و هو ظاهر للاسترة... به»

نستعليق تحريري، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دوازهم ه.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ٢س، ١٤گ ١٨*١١، جلد: مقوا، عطف تيماج مشكي، وقفي ميرزا رضا نائيني در مرداد ١٣١١.

٥٣٩
مغلطة الجذر الأصّم
(٢٢٤٣٠)

(عربي)

از صدرالدين محمدبن منصور دشتكي شهيد (ــ ٩٠٣ ه.ق.)

در تحقيق مغالطة معروف به جذر اصم كه معركه آراء بين دانشمندان شده و در اين مورد رساله‌هاي متعدد نوشته شده است. جذر اصم آن است كه هرگز حقيقت آن به زبان در نيايد مانند جزر ده كه هرگز نمي‌توان عددي يافت كه آن را در خود ضرب كني عدد ده حاصل شود به عبارت ديگر جذري است كه راهي به دانستن حقيقت آن با عدد نباشد. جذر اصم مقابل مُنطِق است. به تعريفي ديگر آن است كه چون آن را مجذور فرض كنند براي آن جذر سالم بهم نرسد مگر آنكه كسر در آن واقع شود مانند عدد ده كه اگر براي آن جذر تجويز كنند سه عدد سالم و يك هفتم باشد.[1]

آغاز: «بسمله، بعد حمد من عليه تيسير العسير يسير و الصلاة علي نبي بعلم الاولين و الآخرين خبير»

انجام: «حتي امرت بان اطف المصباح فقد طلع الصباح و من الله الهداية و التوفيق و هو

---

[1] ــ ر.ك: لغتنامة دهخدا مادة «ج» و الذريعة ٥: ٩٢.

یهدي الی سواء الطریق و الحمدلله رّب العالمین.»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: قرن دوازدهم ه.ق. کاغذ: شکري آهارمهره، ۳۲س، ۱۵ص ۱۷/۵*۱۱، جلد: مقوا، عطف تیماج مشکي، وقفي میرزا رضاخان نایینی در مرداد ۱۳۱۱.

۵۴۰
المناظرة
(ض ۹۸۵۹)

(عربي)

از محمدبن حسین حسیني استرآبادي معروف به فخرالدین حسیني از علماي قرن (۱۰ ه.ق.)

در این رساله پس از بیان واژه‌هاي مناظره، مجادله، مناقشه، تنبیه و برخي دیگر از اصطلاحات با هجده مثال به بحث مغالطات پرداخته شده است. نسخة حاضر و نسخه مستنسخ ناقص مي‌باشد.

آغاز: «الحمدلله الحکیم الوّهاب و الصلاة علي محمد خیر من نطق بالصواب و علي المتأدبین بالآداب من الآل و الاصحاب و بعد فهذه خلاصة ما لابّد منه من مسائل المناظرة لمن خاض في شيء من العلوم... و اعلم أن المناظرة توجه العقل الي الکلام المتخاصمین اظهارا للّصواب»

انجام: «فالّلازم توقف الطلاق علي رضاء الطرفین في النکاح و لاکلام في صحته و نحن»

نستعلیق، کاتب: نامعلوم، تاریخ کتابت: اواخر قرن سیزدهم ه.ق. کاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۷س، ۱۰گ ۲۱*۱۷، عناوین به سرخي، برخي از اوراق معلق به حواشي به لفظ «منه» جلد: تیماج یکلاي عنابي، وقفي ورثة مرحوم تنکابني به وسیلة معتمد خراساني در مرداد ۱۳۴۶.

۵۴۱
المنطق (رسالة في ـ)
(ض ۱۴۵۴۶)

(عربي)

از قاسم‌بن صلاح‌الدین خاني حلبي صوفي

(۱۰۲۸ ــ ۱۱۰۹ ه .ق.)

رساله اي است موجز مشتمل بر چهار باب به شرح ذيل:

الباب الأول: في بيان الكّلي و الجزئّي.

الباب الثاني: في بيان المعّرف و هو قول الشارح.

الباب الثالث: في بيان القضايا و تقسيمها.

الباب الرابع: في القياس و اقسامه.

آغاز: «بسمله، الحمدلله رّب العالمين و الصلاة و السلام علي سيدنا محمد و آله اجمعين و بعد فهذه رسالة فِي علم المنطق مشتملة علي اكثر مقاصده و هي مرّتبة علي اربعة ابواب.»

انجام: «و اما السفسطي القياس المركب من المقّدمات المشبهات و هي القضايا الكاذبة الشبيهة كقولنا لصورة الفرس المنقوشة علي الجدار هذا فرس و كّل فرس صهال [تّم الكتاب و الحمدلله وحده].»

نسخ، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: اوايل قرن دوازدهم ه .ق. كاغذ: شكري آهارمهره، ۱۷ تا ۱۹س، ۱۲گ ۲۰*۱۲، عناوين به شنگرف، تصحيح شده، جلد: تيماج يكلاي مشكي، وقفي سيدمحمدباقر سبزواري در محرم ,۱۴۰۵

۵۴۲
منطق ارسطو
(۱۳۰۱۹)

(عربي)

از قاضي ابوالوليد محمد بن احمد بن محمد بن رشد معروف به ابنرشد (۵۹۷ــ۵۲۰ ه .ق.)

وي فلسفه ارسطو را كاملاً تتبع كرده و در نتيجه يك سلسله كتب مفيد در تلخيص و توضيح آن تأليف نموده كه اين كتاب يكي از همان مؤلفات است. اين كتاب مشتمل است بر چهار بخش از نه بخش منطق بدين ترتيب:

۱ــ كتاب المقولات (قاطيغورياس).

۲ــ كتاب العبارات (باريرمينياس).

۳ــ كتاب القياس (انالوطيقا الاولي).

۴ ــ كتاب البرهان (انالوطيقا الثانية،

افوذوطيقي[۱]).

اين نسخه از ابتدا و وسط ناقص است.

آغاز: «بسمله، قال و اذ قد بينا في كم شكل يكون الاقاويل القياسية و باي صنف من اصناف المقدمات يكون و هي المقدمات التي فيها معني القول علي الكل»

انجام: «اعني قوة العلم للمعلوم و قوة العقل للمبادي النقض (كذا)»

نسخ و نستعليق، كاتب: عبدالعزيز ابهري، تاريخ كتابت: ۱۰۸٤ ه‍.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۲۰ تا ۲۲س، ۱٤۰گ ۲٤/٥*۱۲/٥، جلد: ميشن يكلاي قهوه اي، وقفي شيخ عبدالله مجتهدپور در مرداد ۱۳٦۲.

٥٤۳
نسب القضايا المحصورة
(ض ۱۲۱٤٥)

(عربي)

مؤلف نامعلوم.

مختصري است در بيان نسبت بين قضاي محصوره كه مؤلف حاصل ضرب ماده اجتماع و افتراق آنها را به ۲۸ وجه رسانده است.

آغاز: «بسمله، حمدله... اعلم ان هذه الرسالة في بيان نسب القضايا المحصورة و لما كان النسبة بين القضايا المحصورة مجملا عند البعض و مفصلا عند الآخر اردت ان تفصيل النسبة المذكورة التي كلامنا فيها علي وجه الذي يعم تفصيلها عند الجمع و اليه خير الموفق و معين ثم اعلم ان ههنا كلام يستدعي ايراده و هو انه ظهر بما ذكره ان الحقيقة قد يكون موجبة كلية و قد يكون سالبة كلية...»

انجام: «بأن يكون الجزئية اعم من الكلية مادة الاجتماع... مادة الافتراق من الجزئية بعض الشكل ليس بمثلث.»

نستعليق، كاتب: نامعلوم، تاريخ كتابت: قرن دهم ه‍.ق. كاغذ: نخودي آهارمهره، ۱۹س،

۱ـ ر.ك: چاپ نخست فهرست ج۱ ص ٤۷ منطق و ج۱ چاپ جديد ص ۳۸۹ ـ ۳۹۱.

۳گ ۱۸/۸*۱۲، اوراق داراي حواشي، جلد: تيماج قهوه‌اي، وقفي سيد جلال‌الدين تهراني در مرداد ۱۳۶۱,

۵۴۴
نفي الکلي الطبيعي
(۲۲۰۲۳)

(عربي)

از غلام مصطفي‌بن محمد حائسي حسيني حسني از علماي قرن (۱۱و۱۲هـ .ق.)

آغاز: بسمله، و بعد فيقول العبد الفقير الي رحمة الله الغني... عدة کلمات في نفي الکلي الطبيعي مع توجيه بعض المطالب المهمة من العلم الحقيقي»

انجام: «و من قبيل الاطلاقات العرضية و لکن هذا جزء الکلام[1] (کذا) في هذا المرام[2]»

نستعليق تحريري، کاتب: عبدالغني غريب، تاريخ کتابت: ۱۱۵۸ ه .ق. محل کتابت: شهر احمدنگر هند، کاغذ: حنايي آسيب ديده، ۳۰س، کلاً ۵ ص ۵/۲۰*۱۲، جلد: اسقاطي، اهدايي مقام معظم رهبري حضرت آية‌الله خامنه‌اي در فروردين ۱۳۷۴.

۵۴۵
نقد الاصول و تلخيص الفصول
(۲۳۷۹۶)

(عربي)

از محمد يوسف‌بن حسين تهراني زنده در (۱۱۰۴ ه .ق.)

مشتمل است بر چهار جزء به شرح ذيل:

الجزء الاول: في الکلي اي القياس، داراي ۳ فصل.

۱ـ «هذا آخر الکلام» صحيح است.

۲ـ مذيل است به رساله‌اي موجز موسوم به «تحقيق الکلي الطبيعي» در اينکه آيا کلي طبيعي ذاتاً وجود خارجي دارد يا خير.

آغاز: «بسمله، اعلم ان العقلاء اختلفوا في ان الکلي الطبيعي اي المهية من حيث هي لابشرط شيء موجود في الخارج في الجملة او ليس بموجود»

انجام: «هذا ما استفدت بمطالعة کلام الفضلاء بتوفيق الله تعالي فتذکر فانه من النفايس.»

الجزء الثاني: في القياس، حاوي ۳ فصل.
الجزء الثالث: في البرهان، شامل ۸ فصل.
الجزء الرابع: في باقي الصنايع.

مؤلف، كتاب را در جزء سوم ختم و چهارمين جزء را موكول به وقت ديگري كرده است كه احتمالاً اوراق پس از آن، همان جزء چهارم باشد. نامبرده اين كتاب را از «الفصول في المنطق» خويش خلاصه نموده و مقولات عشر را بر آن افزوده و در شنبه ۲۲ جمادي الثاني ۱۱۰۴ به پايان رسانده است.

آغاز: «بسمله، اللهم اهدنا التي هي اقوم و استعملنا بما هو أسلم و صحح بما عندك يقيننا... و بعد فاني كنت فيما مضي قد أنشأت رسالة في المنطق مستقصيا في تبيين اصوله مجتهداً في تحرير ابوابه و فصوله... غير انّي اسقطت المقولات العشر المدعوة بلسانهم بقاطيقورياس لطولها و قلة الجدوي بها... ثم بعد زمان سنح لي ان الاحري ان افصل ما فيها و في حواشيها و اضيف (كذا) اليه مزايا و اجعل منه رسالة حاوية بما يليق بهذا الفن...» ظاهر عبارت چنين مي‌نمايد كه اين كتاب تفصيل «الفصول في المنطق» او باشد ولي عنوان كتاب و فرمودة آقا بزرگ ملخص بودن اين كتاب را بيشتر تأييد مي‌نمايد.

انجام: «بل العقل النظري الهيو لاني الكامل كما ذكرنا فقد اتينا بمطلبنا و وفينا بما وعدنا به بحسن توفيقه و بانقضائه انختمت الاجزاء الثلثة راجيا من فضله توفيق الحاق الجزء الرابع في باقي الصنايع و فرغ مؤلفها الفقير الي الله الغني محمدبن الحسين... من شهر جميد الثاني من سنة اربعة و مائة بعد الألف و الحمدلله ربّ العالمين.»[1]

---

[1]ــ آغاز ذيل: «ان الاشياء وجودا في انفاسها كوجود السماء و الارض في الواقع»
انجام ذيل: «و اما علي جزء منه مثل الخاتم علي الاصبع و النعل علي الرجل و علي.»

نستعليق، کاتب: محمد، تاريخ کتابت: دهة دوم شوال ۱۱۱۲، کاغذ: نخودي، ۳۰ تا ۳۲س، جمعاً ۵۹گ ۲۳*۱۲/۵، اوراق آسيب ديده و وصالي شده و تصحيح گرديده، جلد: تيماج يکلاي قهوه اي، واگذاري اولاد مرحوم فيض کاشاني در دي ۱۳۷۵.

۵۴۶
الورد الربيعي في الكلي الطبيعي (ض ۲۷۰۲۱)

(عربي)

ظاهراً از علامه محمد صالح بن فضل‌الله حائري مازندراني زنده در (۱۳۵۵ ه .ق.)

رساله اي است تحقيقي با ذکر اقوال دانشمندان و ردّ و ايراد در مبحث کلّي طبيعي که آن را قبل از سّن بلوغ نگاشته است.

آغاز: «بسم‌الله المبدع للطبائع و مشخصاتها فصل في فصل الخطاب لمشاغبة ذوي الالباب في الكّلي الطبيعي فليعلم ان التحقيق في تحرير محّط التشاجران الكلي الطبيعي الذي هو عبارة عن طبيعة المعروض للكلية في ظرف العقل كما هية الانسان التي هي في حّد معناها»

انجام: «و قّرره النفس الصالحية بامتن تقرير فالحمدلله علي نعمه الكلية علي هذه الطبيعة الجزئية و الصلاة علي ذي الذات القدسية و آله اولي النفوس القدوسية.»

نسخ، کاتب: نامعلوم، تاريخ کتابت: قرن سيزدهم ه .ق. کاغذ: نخودي، ۱۹س، ۲۴گ ۲۲/۵*۱۷، اوراق وصالي شده، جلد: مقوا، عطف ميشن مشکي، اهدايي کتابخانه آية‌الله شيخ محمدصالح علامة حائري در تير ۱۳۵۱.

۵۴۷
هداية الحكمة (قسم المنطق) (۲۸۶۸۸)

(عربي)

از اثيرالدين ابهري، مفضل‌بن عمر سمرقندي (ــ ۶۶۰ ه .ق.)

کتاب هداية‌الحکمة مجموعه اي در منطق، طبيعي و الهي است. اين نسخه بخش منطق آن

است که در آن قواعد همة منطق را به طور فشرده آورده است. اثيرالدين در پايان بخش منطق از زبدةالاسرارِ خود نام مي‌برد و چنين مي‌نمايد که منطق هدايه خلاصه و فشرده‌اي از کتاب مفصل «زبدة الأسرار» باشد.

آغاز: «بسمله، الحمدلله ربّ... اما بعد فهذه رسالة في المنطق امليتها لبعض الاخوان علي سبيل الارتجال[1]»

انجام: «و من اراد تفاصيل ما ذکرنا من المجملات و الاستقصاء في المنطق فليرجع الي کتابنا المسّمي بزبدة الأسرار»

نسخ، کاتب: علي‌بن محمد علي، تاريخ کتابت: ۸۲۰ ه .ق. کاغذ: نخودي، ۱۰س، ۲۷گ ۹/۵*۱۷/۵، عناوين به شنگرف، برگ اول نونويس، جلد: مقّوا، عطف تيماج مشکي، وقفي احمد شاهد در آبان ۱۳۸۱.

۱ـ در نسخه «الارتحال» است.

فهرستها

فهرست اسامي مؤلفان

(غ)

(ف)

(ق)

(ك)

فهرست اسامي كاتبان

(ت)

(ج)

(ح)

(خ)

(د)

(ر)

(ز)

(س)

(ش)

(ص)

(ط)

(ع)

(ن)

(هـ)

(ي)

فهرست اسامي واقفان

(ش)

(ص)

(ط)

(ع)

(ف)

(ق)

(ک)

(م)

(ن)

نمونه هاي عكسي
برخي از صفحه هاي چند نسخة خطي

ايساغوجي ـ ٢٣٦١٠

تحرير القواعد المنطقيه ـ ۲٥۸۲٦

تحریر القواعد المنطقیه ـ ۲۷۲۹۹

تحرير القواعد المنطقيه ــ ۲۵۸۵۱

حاشیة تهذیب المنطق ـ ۱۳۶۸۸

حاشية تهذيب المنطق ــ ١٦٩٠٤

حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقيه ـ ١٤٧٩٨

حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقيه ـ ٢٦١٦٠

حاشية تحرير القواعد المنطقيه ـ ٢٧٦٢٤

حاشية حاشية تحرير القواعد المنطقيه ـ ١٥٧٩٧

حاشية شرح مطالع الانوار ـ ۱۳۷٦۷

حاشية لوامع الاسرار ــ ض ۲۲۷۹۲

حاشية مطالع الانوار ـ ض ٢٦٩٩٧

الرسالة الشمسية ـ ض ١٥٣٧٤

شرح آداب البحث ـ ٢٦٤٥٥

شرح آداب البحث و المناظرة ــ ۲۵۷۲۳

شرح تهذيب المنطق ـ ٨٤٦٤